University of Alberta Library
0 1620 2352 5593

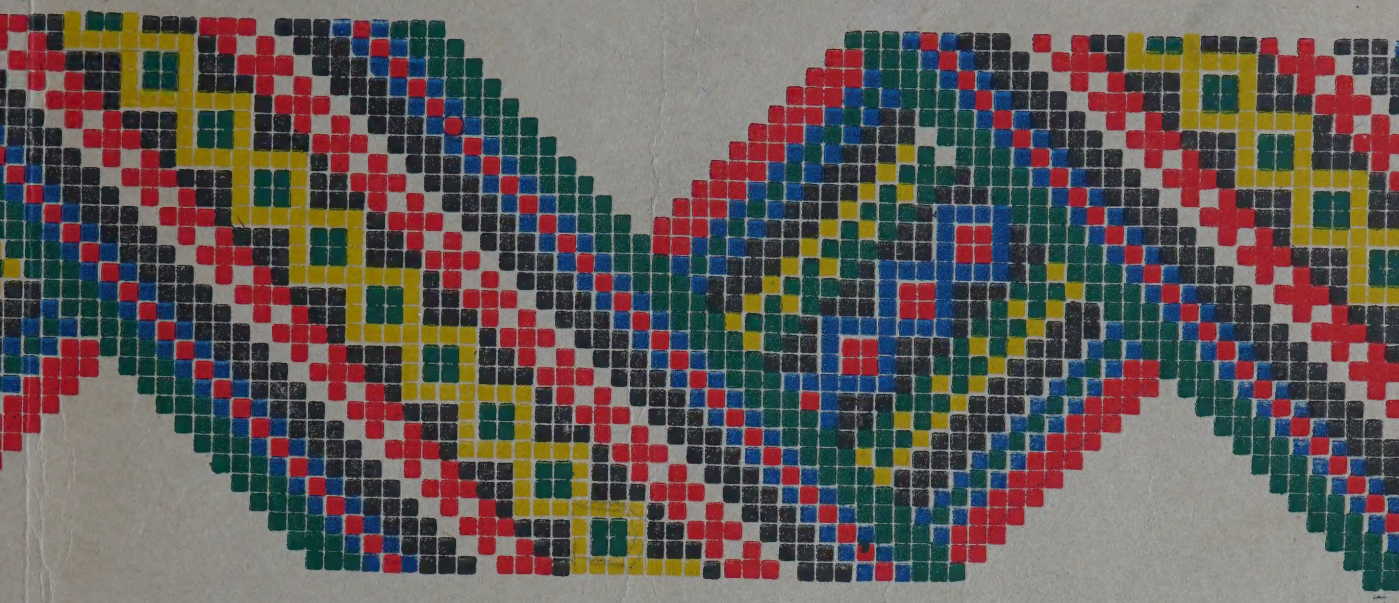

ІЛЮСТРОВАНИЙ

КАЛЄНДАР

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

— 1952 —

THERE'S AN EATON CATALOGUE FOR *every* SEASON

Для кожної пори року — весни, літа, осени і зими — ІТОН має Катальог, заповнений від обкладинки до обкладинки широкою селєкцією своєчасних сугестій для заосмотрення сезонових потреб цілої родини. Для задоволення в купованню впродовж цілого року, замовляйте свої потреби з сезонового катальога ІТОНА.

THE T. EATON Co LIMITED
WINNIPEG CANADA

КАЛЄНДАР

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

1952

РІЧНИК XXXV.

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ ТРИЗУБ В КАНАДІ
ВИНИПЕҐ, МАН.

Printed by
TRIDENT PRESS LIMITED
210 — 216 Dufferin Ave., Winnipeg, Man.

Printed in Canada

UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF ALBERTA

РІК 1952

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЄНДАР

Рік 1952 є роком переступним і числить 366 днів.

Календарна весна зачинається 21-го березня — тоді маємо весняне зрівнання дня з ночею.

Літо зачинається 22 червня; літна перемога дня над ночею.

Осінь починається 23 вересня — тут приходить осінне зрівнання дня з ночею.

Зима 22 грудня — зимова перемога ночі над днем.

Ріжні способи числення часу

Християнська рахуба починається від народження Христа — тепер маємо 1952-ий рік.

Від охрещення Українського Народу Володимиром Великим 988 року маємо тепер 964 рік.

Грецька Церква числить за Біблією Старого Завіту, отже тепер маємо 7462-ий рік.

Жидівський рік, що почався в осени 1950 року, є 5712 роком. В осени 1952-го в вересні почнеться 5713 рік.

Календар протестантів є назагал той самий, що в римо-католиків що до свят, які ще в протестантів є.

Жиди починають свій календар від 7-го вересня, 3761-го року перед Христом. Отже щоби знати, який в жидів рік, то треба додати до християнської рахуби 3761. Їх рік захоплює вчасти наші два роки.

Магометани (турки) числять рік по оборотах місяця, отже їх рік коротший від нашого і тому їх Новий Рік кожного року посувається 11 днів назад. Так, що з зими вертається до літа, а там знов до зими.

КАЛЄНДАРНІ СПРАВИ НА 1952 РІК

Мясниць від Різдва до Мясопустної Неділі 6 тижнів і 6 день.

Мясне пущення 24 березня (11 лютого церковного).

Сирне пущення 2 березня (17 лютого церковного).

Початок Великого Посту 10 березня (25 лютого церк.).

Благовіщення в понеділок 7 квітня.

Поклони в середу 2 квітня (20 березня).

Великдень 20 квітня (7 церк.).

Вознесення 29 травня (16 церк.).

Зелені Свята 8 червня (26 травня церк.).

Петра - Павла в четвер 12 липня.

ПОСТИ

1. На Святий Вечір Різдва (Навечеріє Різдва).

2. На Святий Вечір Йордану (Навечеріє Богоявлення).

3. Великий Піст — від понеділка по Неділі Сиропустній до Великої Суботи перед Великоднем.

4. Петрівка завсігди від понеділка по

Неділі Всіх Святих (1-ій по Зелених Святах) до передодня (навечерія) свята Петра і Павла (від 25 червня до 11 липня).

5. Спасівка завсігди від 14 (1 цер.) серпня до 27 (14 цер.) серпня отже до передодня Успення Прес. Богородиці.

6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя 11 вересня (29 серпня церк.).

7. В день свята Воздвиження Чесного Хреста 27 (14 цер.) вересня.

8. Пилипівка, завсігди від 28 (15 цер.) листопада, отже від дня по Пилипі — до передодня (до Навечерія, Св. Вечера) Різдва Христового.

9. В Страстний тиждень до Неділі Сиропустної з набілом.

ЗАГАЛЬНИЦІ

1. Від Різдва до Богоявлення (Йордану) крім Йорданського Святого Вечера.

2. Від Неділі Митаря і Фарисея до неділі Блудного Сина.

3. Від Великодня до Неділі Томиної.

4. Від Зелених Свят до Неділі Всіх Святих.

ЗАБОРОНЕНИЙ ЧАС ВЕСІЛЬ І ЗАБАВ З МУЗИКОЮ

1. Всі середи і пятниці крім загальниць.

2. Від початку Пилипівки до Богоявлення.

3. Від понеділка по Неділі Мясопустній до Неділі Томиної.

4. В Петрівку.

5. В Спасівку.

6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя.

7. В день Воздвиження Чесного Хреста.

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА В 1952 РОЦІ

Новий Рік в вівторок 1 січня.
Трох Царів в неділю 6 січня.
Запустна Неділя 24 лютого.
Благовіщення 25 березня в вівторок.
Неділя квітна 6 квітня.
Великдень 13 квітня.
Вознесення 22 травня в четвер.
Зелені Свята 1 червня.
Божого Тіла 19 червня в четвер.
Преображення 6 серпня в середу.
Успення Богородиці 15 серпня в пятницю.
Різдво Богород. 8 вересня в понеділок.
Всіх Святих 1 листопада в суботу.
Перша Неділя Адвенту 30 листопада.
Непорочне Зачаття 8 грудня в понеділок.
Різдво Христове 25 грудня в четвер.

УРЯДОВІ СВЯТА КАНАДИ

День Нового Року.
Великодна Пятниця.
Домініон Дей 1-го липня.
День Праці, 4-го вересня (в понеділок).
День Подяки, оголошують.
День Різдва Христового.

Не всі ті свята треба брати в релігійнім значінню. Є свята державні отже державні інституції, банки і школи спиняють тоді свою діяльність.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ

Рядові Голоси — „Голос" в церковнім Богослуженню, це мельодія, або кілька мельодій, що на якусь одну неділю припадають. Таких Голосів, або голосових ґруп є 8, і бересь їх по черзі одної неділі один Голос, другої другий і т. д. Коли скінчиться 8-ий, то дальша неділя має знов 1-ий Голос.

Тому, що Голоси беруться чергою оден за другим, вони звуться Голоси Рядові. Перший рядовий Голос в році починаєсь завсігди від 2-ої Неділі по Зелених Святах і так голоси йдуть, повторяючись аж до 5-ої Неділі Великого Посту.

Рядові Неділі — Перша неділя по Зелених Святах називається Першою Рядовою Неділею і від неї числяться всі дальші. З Рядовими Голосами й Утренними Євангеліями вони йдуть аж до пятої неділі Великого Посту, а з Апостолами і Євангеліями Служби Божої до послідних неділь перед Різдвом, а з деякими змінами до неділі перед неділею Митаря і Фарисея. Отже при кожній неділі зазначено, яка це чергова неділя, який тоді Голос (Гол. або Г.), яке Утренне Євангеліє (Утр. Єв., або УЄ), та який Апостол і Євангеліє на Службі Божій.

Утренні Євангелії — Кожна неділя посвячена памяти Христового Воскресення, отже на недільній Утрени завсігди читається Євангеліє про Воскресення Христа (Воскресне Євангеліє). Таких Євангелій є 11. Вони також звуться Рядовими Утренними, чи Воскресними Євангеліями. Перше з них припадає завсігди на 1-шу Рядову Неділю, отже на Неділю Всіх Святих, що зараз по Зелених Святах. На 11-ту Рядову Неділю припадає 11-те Утренне Євангеліє, а на 12-ту знов 1-ше. Впарі з Утренними Євангеліями йдуть Євангельські Стихири на Утрени перед Славословієм.

Свята — Свята мають свій окремий лад, отже можуть мати своє окреме Утренне Євангеліє, свій Апостол і Євангеліє на Службі Божій. Коли свято випаде в неділю, то деколи бересь Апостол та Євангеліє і Неділі і Свята.

Окремий лад поза Рядовим маємо від Неділі Митаря і Фарисея до Зелених Свят.

ЄВАНГЕЛІЇ И АПОСТОЛИ НА ВАЖНІЙШІ ПОТРЕБИ

На Хрещенню — Мат. 28: 16—20; Рим. 6: 3—11.

На Вінчанню — Ів. 2: 1—11; Ефес. 5: 20—33.

На Похороні старших — Ів. 5: 24—30; Сол. 4: 13—17.

На Похороні дітей — Ів. 6: 35—39; 1 Корин. 15: 39—45.

На освяченню церкви — Ів. 10: 22—28; Жид. 3: 1—4.

В посуху — Мат. 16: 1—6; Яков 5: 7—9, 17—18.

В слоту — Мат. 7: 7—11; Рим. 8: 22—27.

В слабостях — Луки 4: 37—44; Жид. 12: 6—13.

На всяке прошення — Мат. 7: 7—11; Филип. 4: 4—9 (те саме, що на Цвітну Неділю).

Над слабим — Мат. 8: 28—34, або 17: 14—18, або Мар. 5: 1—20, або 9: 17—31, або Луки 9: 37—43.

Мале освячення води — Ів. 5: 1—4; Жид. 2: 11—18.

Освячення води на Йордан — Мар. 1: 9—11; 1 Кор. 10: 1—4. Тоді ж читання (Парамеї) 1) Ісаії 35: 1—10; 2) Ісаії 55: 1—13; 3) Ісаії 12: 3—6.

ЗАГАЛЬНІ АПОСТОЛИ СВЯТИМ

Богородиці — Филип. 2: 5—11.

Ангелам — Жид. 2: 2—10.

Апостолам — 1 Кор. 4: 9—16.

Пророкам — 1 Кор. 14: 20—25.

Святителям — Жид. 13: 17—21.

Преподобним — Галат. 5: 22—6: 2.

Мученикам — 2 Тим. 2: 1—10.

Ісповідникам — Єфес. 6: 10—17.

ЄВАНГЕЛІЇ РЯДОВІ НА УТРЕНИ

(Воскресні), які при неділях зазначені лише числами.

1. Матея 28: 16—20.
2. Марка 16: 1—8.
3. Марка 16: 9—20.
4. Луки 24: 1—12.
5. Луки 24: 12—35.
6. Луки 24: 36—53.
7. Івана 20: 1—10.
8. Івана 20: 11—18.
9. Івана 20: 19—31.
10. Івана 21: 1—14.
11. Івана 21: 15—25.

ЄВАНГЕЛІЇ НА СТРАСТЯХ В СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР

1. Івана 13: 31 до 18: 1.
2. Івана 18: 1—28.
3. Матея 26: 57—75.
4. Івана 18: 28—19: 1—16.
5. Матея 27: 3—32.
6. Марка 15: 16—32.
7. Матея 27: 34—54.
8. Луки 23: 32—49.
9. Івана 19: 25—37.
10. Марка 15: 43—47.
11. Івана 19: 38—42.
12. Матея 27: 62—66.

ЗА УПОКОЙ ЄВАНГЕЛІЯ И АПОСТОЛИ

В понеділок — Ів. 5: 17—24; Рим. 14: 6—9.

Вівторок — Ів. 5: 24—30; 1 Кор. 15: 39—45.

Середу — Ів. 6: 35—39; 2 Кор. 5: 1—10.

Четвер — Ів. 6: 40—44; 1 Кор 15: 20—28.

Пятницю — Ів. 6: 48—54; 1 Кор. 15: 47—57.

Суботу — Ів. 5: 24—30; 1 Солун. 4: 13—17.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

На Всеночнім на більші святя бувають Читання (Паремії, Парамеї) з Старого Завіту, отже тут подаємо, які коли береться.

Та поки що треба зробити такі уваги:

В Старім Завіті, що є старо-словянською мовою, перші пять книг звуться: 1. **Битіе,** 2. **Исход,** 3. **Левит,** 4. **Числа,** 5. **Второзаконіе.** А в Біблії виданій українською мовою (Видання Брит. Т-ва) ті самі книги зовуться: 1-ша книга Мойсея, 2-га книга Мойсея, 3-та книга Мойсея, 4-та книга Мойсея і 5-та книга Мойсея. Отже і в зазначуванню Парамей будемо звати ті книги Книгами Мойсеевими.

Старословянський біблійний поділ має також **Чотири Книги Царства,** а в українській мові ті чотири Книги зовуться: Перва Книга Самуїлова, Друга Книга Самуїлова, Перва Книга Царів, Друга Книга Царів. Коротко взявши, то в церк.-слов. є: 1-ша Книга Царств, 2-га Царств, 3-та Царств і 4-та Царств. А в укр. тексті те саме має заголовки: 1-ша Самуїла, 2-га Самуїла, 1-ша Царств, 2-га Царств. Цего послідного ми також будемо держатись в зазначуванню.

Ще кілька уваг щодо скорочень:

1М, 2М, 3М — це Перша Книга Мойсея, Друга і т. д.

Іс. — Ісаія, Єр — Єремія, Ез. — Езекиїл, Прип. — Приповістки Соломона, Ек. — Екклезіяст і др. подібно.

Отже хто вважно перегляне заголовки Старого Завіту, той буде знати, до чого скорочення відноситься.

Рожд. Пресв. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Воздв. Ч. Хр. — 1) 2М 15: 22—27, 16: 1. 2) Прип. 3: 11—18. 3) Іс. 60: 11—16.

Покров Пр. Богор. — як на Рожд. Пресв. Богородиці.

Димитрія — 1) Іс. 63: 15—19; 64: 1—5, 8—9. 2) Єр. 2: 2—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Михаїла — 1) Іс. Навина 5: 13—15. 2) Суд. 6: 2—7, 11—24. 3) Іс. 14: 7—20.

Введення — 1) 2М 40: 1—5, 9—10, 16, 34—35. 2) 1 Цар. 7: 51; 8: 1, 3—7, 9—11. 3) Ез. 43: 27; 44: 1—4.

Николая — 1) Прип. 10: 7, 6, 3: 13—16; 8: 34—35. 2) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Нед. пер. Рожд. — 1) 1М 14: 14—20. 2) 5М 1: 8—11, 15—17. 3) 5М 10: 14—21.

Нов. Рік Вас. — 1) 1М 17: 1—2, 4—8, 3, 9—12, 14. 2) Прип. 8: 22—30. 3) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12.

Йордан, Водосвяття — 1) Іс. 35: 1—10. 2) Іс. 55: 1—13. 3) Іс. 12: 3—6. Тоді ж Апостол 1 Кор. 10: 1—4. Єв. Мар. 1: 9—11.

Трох Святих — 1) 5М 1: 8—11, 15—17. 2) 5М 10: 14—21. 3) Прем. Солом. 3: 1—9.

Стрітення — 1) 2М 13: 1—16. 2) Іс. 6: 1—13. 3) Іс. 19: 1—21.

Благовіщення (на Вечірни) — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11. — На Літ. 1) 2М 3: 1—8. 2) Прип. 8: 22—30.

Юрія — 1) Іс. 43: 9—14. 2) Прем. 3: 1—9. 3) Прем. 4: 7—15.

Рожд. Ів. Хрест. — 1) 1М 21: 1—8. 2) Суд. 13: 1—21. 3) Мал. 4: 1—6.

Ілії — 1) Цар. 17: 1—16. 2) 1 Цар. 18: 1—21. 3) 1 Цар. 19: 4—16.

Преображення — 1) 2М 24: 12—18. 2) 2М 33: 11—23; 34: 4—6, 8. 3) 1 Цар. 19: 3—9, 11—13, 15—16.

Усп. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Зел. Свята — 1) 4М 11: 16—17, 24—29. 2) Йоіл. 2: 23—32 (до: „спасеться"). 3) Ез. 36: 24—28.

.Петра і Павла — 1) 1 Посл. ап. Петра (Нов. Завіт) 1: 3—9. 2) 1 Пос. ап. Петра 1: 13—19. 3) 1 Пос. ап. Петра 2: 11—24 (до: „правдою жили").

Цвіт. Неділя — 1) 1М 49: 1—2, 8—12. 2) Соф. 3: 14—19. 3) Зах. 9: 9—15.

Вознесення — 1) Іс. 2: 2—3 (до: „стежками Його). 2) Іс. 62: 10—63: 1—9. 3) Зах. 14: 1 (до: „Господень") —4 (до: „на схід сонця"), 8—11.

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ

що приходять при означуванню Голосів, Недільних Євангелій, Апостола та Євангелій на Службі Божій і др.

Гол., або Г. — Голос.
Утр. Єв., або УЄ — Утренне Євангеліе.
Літ. — Літургія, або Литургія, отже Служба Божа.
Ап. — Апостол.
Діян., або Ді. — Діяння Апостолів.
Жид. — Жидів.
Рим. — Римлян.
1 Кор. — Перше до Коринтян.
2 Кор. — Друге до Коринтян.
Гал. — Галат і т. п.

Євангелисти: Мат., або Мт. — Матей; Мар., або Мр. — Марко; Лу. — Лука; Ів. — Іван.

Вишукування Апостолів і Євангелій:

Мт. 2: 1—12 значить: Матея 2-га Голова, а в ній читаєсь від 1-го до 12-го стиха. Гал. 4: 4—7 значить: Послання до Галат Голова 4-та, а стихи в ній читається від 4-го до 7-го. Окремо звернемо увагу на таке означення: 1 Кор. 12: 27—13: 8. Це так розуміється: Перше до Коринтян, Голова 12-та, стихи від 27-го аж до слідуючої (13-ої) Голови, а дальше з Голови 13-ої до 8-го стиха. Себто читається в 12-ій Голові від 27-го стиха до кінця Голови, та дальше з Голови 13-ої до стиха 8-го.

СІЧЕНЬ -- JANUARY

1952 має 31 днів 1952

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	19	**Грудень 1951.** — Преп. Ілії Печерського, Поліевкта
2	С	20	Священмч. Ігнатія Богоносця, Філогенія Антіохійського.
3	Ч	21	Муч. **Юліянії Никомид., смерть Петра митр. Київ.**
4	П	22	**Влмч. Анастасії, Теодотії, Евода, Хризогона, мч. Зоіла**
5	С	23	**10 муч. в Криті; Павла еп. Неокес, Теоктиста Новгор**

Неділя Отців — Святий Вечер. Гол. 4. УЄ 7. Літ. Жид. 11: 9-10, 17-23, 32-40. Єв. Мат. 1: 1-25.

6	Н	24	**Неділя св. Отців — Святий Вечер.** Муч. Евгенії
7	П	25	**РІЗДВО ІСУСА ХРИСТА**
8	В	26	**СОБОР ПРЕСВ. БОГОРОД.** Евтимія Сардійського
9	С	27	**Стефана первмч.** Преп. Теодора архіеп. Царгород.
10	Ч	28	Св. 20,000 мучеників в Никомидії спалених; мч. Петра
11	П	29	14,000 дітей убитих Іродом, преп. Івана Печерського
12	С	30	Муч. **Анисії діви, преп. Теодора Царг., муч. Зотика**

Неділя по Різдві. Гол. 5. УЄ 8. Літ. Гал. 1: 11-19. Єв. Мат. 2: 13-23.

13	Н	31	**Неділя по Різдві.** Преп. Меланії Рим., преп Геласія.
14	П	1	**Січень 1951. НОВИЙ РІК — Василія — Наімен. Христа**
15	В	2	Преп. Сильвестра Печер., свмч. Теогена, Теодотії
16	С	3	Преп. Монахія, муч. Гордія
17	Ч	4	Собор 70-ти Апостолів: Якова, Марка, Луки і других
18	П	5	**Святий Вечір перед Йорданом. Піст.**
19	С	6	**ЙОРДАН (БОГОЯВЛЕННЯ ГОСПОДНЄ)**

Нед. по Йорд. — Собор Івана Хрест. Гол. 6. УЄ 9. Лит. Ап. Ефес. 4: 7-13 і Діян. 19: 1-8. Єв. Мат. 4: 12-17 і Іван 1: 29-34.

20	Н	7	**Собор Івана Хрест. Неділя по Йордані. Муч. Атаназія**
21	П	8	Преп. Григорія Печерського, преп. Георгія, Домніки
22	В	9	Муч. Поліевкта й Неарка, преп. Самея, еп. Петра Сев.
23	С	10	Григорія, еп. Нисского, преп. Дометіяна, Маркіяна
24	Ч	11	Преп. Теодосія Вел. преп. Теодосія Антіохійського.
25	П	12	Сави архіеп. Серб., муч. **Татіяни, преп. Евпраксії**
26	С	13	Муч. Ермила і Стратоника, Якова еп. Нізивійського

Нед. 31. Гол. 7. УЄ 10. Літ. 1 Тим. 1: 15-17. Єв. Луки 18: 35-43.

27	Н	14	**Нед. 31 рядова.** Св. Отців вбитих в Синаї і Раїфі
28	П	15	Преп. Павла Тивейського, преп. Івана Кущника.
29	В	16	Поклонення кайданам ап. Петра, муч. Неона, Леоніди
30	С	17	Преп. Антонія Вел., Архила ісповідника, Антонія рим.
31	Ч	18	Атанасія і Кирила архіеп. Александрійських

Різдво Христа. УЄ Мат. 1: 18-25. Літ. Гал. 4: 4-7. Єв. Мат. 2: 1-12.
Собор Богородиці. УЄ Мат. 1: 18-25. Ап. Жид. 2: 11-18. Єван. Мат. 2: 13-23.
Стефана. Літ. Діян. 6: 8-15 7: 1-5, 47-60. Єван. Мат. 21: 33-42.
Новий Рік — Василія. УЄ Івана 10: 9-16. Літ. Ап. Кол. 2: 8-12 і Жид. 7: 26-8: 2. Єв. Луки 2: 20-21, 40-52 і Луки 6: 17-23.
Йордан. УЄ Марка 1: 9-11. Літ. Ап. Тита 2: 11-14 і 3: 4-7. Єв. Матея 3: 13-17.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Січень

1. 1919. Видано закон про автокефалію Української Православної Церкви.
6. 1846. Засновано Кирило-Методіївське Братство в Києві.
7. 1834. Народився поет Степан Руданський.
11. 1647. Помер Петро Могила, київський митрополит і основник Академії в Києві, званої в його честь Могилянською. Помер поет Юрій Федькович в Чернівцях.
13. 1867. Андрусівська умова. Поділ України між Москвою і Польщею.
13. 1906. Перший український щоденник у Києві "Громадська Думка".
14. 1649. Тріюмфальний в'їзд гетьмана Б. Хмельницького до Києва.
18. 1654. Переяславська умова України з Московщиною.
21. 1803. Помер гетьман України Кирило Розумовський.
22. 1918. Проголошення самостійности України.
22. 1919. Проголошення в Києві злуки всіх українських земель.
28. 1734. Помер Гетьман Данило Апостол.
29. 1918. Героїчний бій під Крутами укр. юнацтва з большевиками.

Selkirk & Parr Winnipeg, Man.

Memorial Funeral Chapel

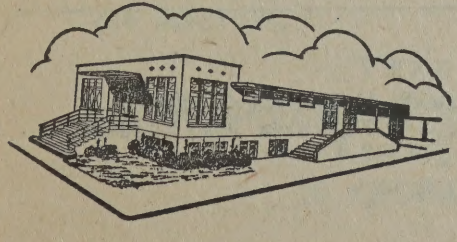

G. ZAWIDOSKI, Mgr.

Ph. 594 911

ЛЮТИЙ -- FEBRUARY

1952 має 29 днів 1952

Звич. Кал.н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Січень.** Преп. Макарія, Лаврентія, Евтимія Печер.
2	С	20	† Преп. Евтимія Вел., муч. Інни, Пімми, Рімми
			Нед. 32. Гол. 8. УЄ 11. Літ. 1 Тим. 4: 9-15. Єв. Луки 19: 1-10.
3	Н	21	**Нед. 32 рядова о Закхею.** Преп. Максима, мч. Анастасії
4	П	22	Препмч. Анастасія Печер., ап. Тимотея, муч. Мануїла
5	В	23	Свщмч. Климента еп. Анкирського, муч. Агафангела
6	С	24	Преп. Ксенії, муч. Вавили, Тимотея, Агапія
7	Ч	25	† Григорія Богослова археп. Царгород., м-ці Филицати
8	П	26	Преп. Ксенофонта і Марії та їх синів: Аркадія, Івана
9	С	27	† Перенесення мощів Івана Золотоуст., муч. Димитрія
			Нед. Митаря і Фарисея. Гол. 1. УЄ 1. Літ. 2 Тим. 3: 10-15. Єв. Луки 18: 10-14.
10	Н	28	**Нед. Митаря і Фарисея.** Преп. Ефрема Печ. Митропол.
11	П	29	Перенес. мощей Ігнатія Богон., Лаврентія Печерського
12	В	30	**ТРОХ СВЯТИХ: Василія В., Григорія Бог., Івана Зол.**
13	С	31	Никити еп. Новгородського, муч. Вікторина, Віктора
14	Ч	1	**Лютий.** Муч. Трифона, м-ці Перпетуї, муч. Сатира
15	П	2	**СТРІТЕННЯ ГОСПОДНЕ.** Муч. Йордана, Гавриїла
16	С	3	Симеона Богоприймця і Анни пророчиці, Власія
			Нед. Блуд. Сина. Гол. 2. УЄ 2. Літ. 1 Кор. 6: 12-20. Єв. Луки 15: 11-32.
17	Н	4	**Нед. Блудного Сина.** Преп. Ісидора Пелусіота, Николая
18	П	5	Муч. Агафії, Теодосія Угл. архіеп. Чирниг.
19	В	6	Вукола еп. Смирни, муч. Доротеї, Христини, Калісти
20	С	7	Партемія еп. Ламп., преп. Луки Еладського.
22	П	9	Влкмч. Теодора Стратилата, прор. Захарії, Сави арх.
21	Ч	8	Преп. Панкратія затворника печер., муч. Никифора
23	С	10	Преп. Прохора Печ., священмуч. Харлампія, Порфірія
			Нед. Мясоп. Гол. 3. УЄ 3. Літ. 1 Кор. 8: 8-9: 2. Єв. Мат. 25: 21-46.
24	Н	11	**Нед. Мясопустна.** Муч. Власія еп. Севаст., муч. Георгія
25	П	12	Мелетія еп. Антіох., Антонія патр. Царг., прп. Евгенія
26	В	13	Преп. Мартиніяна, Зої і Фотини, Евлогія арх. Алекс.
27	С	14	Рівноап. Кирила учит. Словян, Ісаакія Печерського
28	Ч	15	Преп. Пафнутія Печерського, апост. Онисима
29	П	16	Мч. Памфіла, Павла, Селевкія, Порфирія, Іллі

Трох Святих. УЄ Іван 10: 9-16. Ап. 2 Тим. 2: 11-19. Луки 18: 2-8.
Стрітення Господне. УЄ Луки 2: 25-32. Літ. Жидів 7: 7-17. Єван. Луки 2: 22-40.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Лютий

4. 1793. Другий поділ Польщі — прилучення Волині й Поділля до Московщини.
9. 1918. Берестейський мир між Україною і Німеччиною, Австрією Туреччиною та Болгарією.
11. 1900. Заснування Революційної Української Партії (РУП), — першої політичної партії у східній Україні.
14. 1897. Помер письменник Пантелеймон Куліш.
20. 1054. Помер князь Ярослав Мудрий.
22. 1860. Народилася найбільша укр. артистка Марія Заньковецька.
24. 1872. Народилася поетка Леся Українка.
27. 1664. Поляки розстріляли полковника Івана Богуна.

Коли приїзджаєте до Винипегу, то ліпшого місця
на відпочинок не знайдете як у

YALE HOTEL

860 Main St., WINNIPEG, MAN.

Телєфон: 54 124

У **LOCKPORT, MAN.** заходьте до **LOCKPORT INN.**

Телєфон: 804 - R 15

М. ГЛОВАЦЬКИЙ, власник.

БЕРЕЗЕНЬ -- MARCH

1952 має 31 днів 1952

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	17	**Лютий.** Преп. Теодора мовч. Печ., велмч. Теодора Тир.
			Нед. Сироп. Гол. 4. УЄ 4. Літ. Рим. 13: 11-14: 4. Єв. Мат. 6: 14-21.
2	Н	18	**Нед. Сиропустна.** Льва еп. Рим., Флавіяна патр. Царг.
3	П	19	Еп. Архипа, Филимона, Апфії, Равула, преп. Доситея
4	В	20	Льва еп., преп. Агатона чудотв. Печер., свм. Садока
5	С	21	Преп. Тимотея архіеп. Антіохійського
6	Ч	22	Муч. Мавркія, Федора, Филипа, Лімнея, Варадата.
7	П	23	Свщмч. Полікарпа, преп. Івана, Антіоха, Мойсея
8	С	24	Перше і друге знайдення голови Івана Хрестителя.
			Нед. 1 Посту. Гол. 5. УЄ 5. Літ. Жид. 11: 24-26, 32: 12: 2. Єв. Івана 1: 43-51.
9	Н	25	**Нед. 1 Посту.** Тарасія архіеп. Константинопольського
10	П	26	Преп. Порфирія еп. Газського, муч. Севастіяна, Івана
11	В	27	Преп. Тита Печер., Григорія Декаполита, Талалея
12	С	28	Преп. Василія, Марини, Кира, Нестора, Протерія
13	Ч	29	Касіяна, Івана еп. Дам., муч. Теоктириста
14	П	1	**Березень.** Препмч. Евдокії, муч. Нестора і Травімія
15	С	2	Преп. Теодота еп. Киринейського, Арсенія
			Нед. 2 Посту. Гол. 6. УЄ 6. Літ. Жид. 1: 10-2: 3. Єв. Мар. 2: 1-12.
16	Н	3	**Нед. 2 Посту.** Свщмч. Евтропія, Клеоника і Василиска
17	П	4	Муч. Конона, преп. Марка постника, муч. Івана
18	В	5	Преп. Герасима Вологд., мч. Павла і сестри Юліянії
19	С	6	Аморейських 42 муч., Милісена, Теофила, Каліста
20	Ч	7	Свщмч. Херсонеських: еп. Василія, Ефрема, Евгенія
21	П	8	Преп. Теофілакта ісповідника, свщмч. Теодорита
22	С	9	40 муч. Севастійських: Акакія, Александра, Клавдія
			Нед. 3 Посту. Гол. 7. УЄ 7. Літ. Жид. 4: 14-5: 6. Єв. Мар. 8: 34-9: 1.
23	Н	10	**Нед. 3 Посту.** Муч. Кондрата, Кипріяна, Павла
24	П	11	Теофана іспов., Григорія Двоєслова, Симеона Богон.
25	В	12	Софронія патр. Єрусал., муч. Піонія, Евфимія патр.
26	С	13	Никифора патр. Царгор., муч. Христини, Александра
27	Ч	14	Ростислава кн. Київ., преп. Теоґноста митр. Київ.
28	П	15	Муч. Агапія, Пуплія, Тимолая, Ромила, Никандра
29	С	16	Серапіона арх. Новгор., муч. Трохима, ап. Аристовула
			Нед. 4 Посту. Гол. 8. УЄ 8. Літ. Жид. 6: 13-20. Ефес. 5: 9-19. Єв. Мар. 9: 17-31. Мат. 4: 25-5: 12.
30	Н	17	**Нед. 4 посту.** Преп. Олексія чол. Божого, мч. Марини
31	П	18	Кирила арх. Єрусалим., муч. Трофима і Евкратія

Записки:

(Сумійкий)

Кажи пророку що вино

Всіх злочинців мати

що ож робити як воно

Солодке проклятте

і солодке як дівчина

цілує мій брати

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Березень

3. 1828. Народився український байкар Леонід Глібів.
4. 1861. Знесення кріпацтва в Україні.
4. 1780. Кирила Розумовського вибрано гетьманом України.
8. 1169. Московський князь Андрій Боголюбський зруйнував Київ.
9. 1814. Народився Тарас Шевченко.
10. 1861. Помер Тарас Шевченко.
14. 1923. Рада Амбасадорів призначила Галичину Польщі.
15. 1669. Вибрано Данила Многогрішного гетьманом України.
18. 1921. Мировий договір Польщі з Совітами в Ризі.
19. 1664. Розстріляно гетьмана Івана Виговського під Ольхівцем.
20. 1917. Створено Українську Центральну Раду в Києві.
21. 1942. Померла Ольга Кобилянська.
26. 1909. Помер історик Микола Аркас.

ЛЕВКО Г. ФАРИНА

ОКУЛІСТ

Веде канцелярію під адресою

202 UNION BUILDING

EDMONTON, ALTA.

Телефон 28 631

ЕКЗАМІНУЄ ОЧІ

Телефон офісу 26 905
Телефон рез. 23 754

Dr. S. L. Yaremchuk

ДЕНТИСТ

204 UNION BUILDING

EDMONTON, ALTA.

КВІТЕНЬ -- APRIL

1952 має 30 днів 1952

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	19	**Березень.** Муч. Хризанта і його нареч. Дарії, Іларії
2	С	20	**Поклони.** Отців Івана, Сергія, Патрикія, муч. Фотини
3	Ч	21	Ап. Якова, Хоми патр. Царг., Кирила еп. Каттан.
4	П	22	Свщмч. Василія пресв. Анкирського, муч. Дросиди
5	С	23	Преп. Никона Печер., свщмч. Никона еп. і 200 учен.
			Нсд. 5 Посту. Гол. 1. УЄ 9. Літ. Жид. 9: 11-14. Єв. Мар. 10: 32-15.
6	Н	24	**Нед. 5 Посту.** Преп. Артемона еп. Севелькійського
7	П	25	**БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.**
8	В	26	Собор арх. Гавриїла, преп. Василія Нового, Малха
9	С	27	Матрони Солунської, преп. Івана прозорливого
10	Ч	28	Преп. Іларіона Ісповідника, пр. Стефана чудотв.
11	П	29	Муч. Марка еп. Аретус., Кирила діякона
12	С	30	Преп. Івана Лістичника, Івана Безмольника, Івана
			Нед. Квітна. УЄ Мат. 21: 1-11, 15-17. Літ. Филип. 4: 4-9. Єв. Івана 12: 1-18.
13	Н	31	**Нед. Квітна.** Преп. Іпатія цілителя Печер., Йони митр.
14	П	1	**Квітень.** Марії Єгипетської, преп. Геронтія Печер.
15	В	2	Преп. Тита, муч. Амфіяна, Едесія, Полікарпа Алекс.
16	С	3	Преп. Никити ісповідника, Іліріка, муч. Еппидифора
17	Ч	4	Преп. Йосифа Многоболізного Печ., Йосифа Піснопів.
18	П	5	Муч. Агатопода і Теодула, преп. Марка, Теодори Сол.
19	С	6	Евтихія арх. Конст., Методія учит. Словян, мч. 120
			Великдень: Ап. Діяння 1: 1-8. Єван. Івана 1: 1-17.
20	Н	7	**ВЕЛИДЕНЬ — ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВЕ**
21	П	8	**Світлий Понеділок.** Ап. Іродіона, Агава, Руфа, Ерма
22	В	9	**Світлий Вівторок.** Муч. Евпсихія та др. 270 мучеників
23	С	10	Муч. Терентія, Максима, Зенона, Африкана, Теодора
24	Ч	11	Свщм. Антипа еп. Перґамського, преп. Пармуфія
25	П	12	Василія ісповідника Парійського, преп. Атанасії
26	С	13	Свщмч. Артемона пресв. Лаодикійського, мч. Томаїди
			Нед. Томи. Гол. 1. УЄ 1. Літ. Діян. 5: 12-20. Єван. Іван 20: 19-31 і Іван 15: 17-16: 2.
27	Н	14	**Нед. Томина — Проводи.** Мартина ісповід., Азата
28	П	15	Ап. Аристарха, Трофима, муч. Сави, Василиси
29	В	16	Муч. Каліди, Ніки, Нунихеї, Харієси, Теодори, Галини
30	С	17	Свщмч. Симеона еп. Перського та інш. 1000 мучеників

Благовіщення. УЄ Луки 1: 39-49, 56. Літ. Ап. Жид. 2: 11-18. Єв. Луки 1: 24-38

Світлий Понеділок. Ап. Діян. 1: 12-17, 21-26. Єван. Івана 1: 18-28.

Світлий Вівторок. Діян. 2: 14-21. Єван. Луки 24: 12-35.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Квітень

8. 1340. Галицькі бояри отруїли останнього князя Галицької Держави Юрія II.
14. 1857. Звільнення Тараса Шевченка з 10-річного заслання.
15. 1848. Скасування панщини в Галичині.
17. 1847. Арешт Тараса Шевченка.
18. 1648. Перемога Богдана Хмельницького під Жовтими Водами.
19. 1885. Помер історик Микола Костомаров.
19. 1917. Перший Всеукраїнський Військовий Зїзд у Києві.
23. 1185. Похід на половців, оспіваний у "Слові о полку Ігоревім".
25. 1622. Помер гетьман Петро Сагайдачний.
25. 1913. Помер письменник Михайло Коцюбинський.
27. 1904. Помер драматург і артист Михайло Старицький.
29. 1648. Богдана Хмельницького вибрано гетьманом України.
29. 1918. Проголошено гетьманом Павла Скоропадського. Фльота на Чорному морі підняла український прапор.
30. 1876. Царський указ про заборону українського письменства.

МИХАЙЛО СТЕФАНЮК
ОПТОМЕТРИСТ
Екзамінує очі і приписує окуляри коли потрібно
BATHURST MEDICAL BUILDNG
312 Bathurst St., Toronto
Telephone EM 3 - 6373

Я. ОНИЩУК
ВСІ РОДИ АСЕКУРАЦІЇ
купно-продаж нерухомостей, мортґеджі, фінансування авт.
Y. Onyschuk
1165 Dundas St. West, Toronto, Ont.
Tel. KE 5944

ТРАВЕНЬ -- MAY

1952 **має 31 днів** **1952**

Звич. Кал.н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	18	**Квітень.** Преп. Івана Ісповідника, Косми еп. Халк.
2	П	19	Преп. Івана Ветхопещерника, **преп. Трофима патр.**
3	С	20	Муч. **Гавриїла отрока, преп. Теодора, Анастасія ігум.**
			Нед. Миронос. Гол. 2. УЄ Мар. 16: 9-20. Літ. Діян. 6: 1-7. Єв. Мар. 15: 43-47 і 16: 1-8.
4	Н	21	**Нед. Мироносиць.** Свщмч. Теодора і матери Филипії
5	П	22	Теодора Сикеота, ап. Натанаїла, Луки
6	В	23	†**Великомуч. Георгія (Юрія).** Муч. Лазаря, Анатолія
7	С	24	Преп. Сави Печер., Муч. Стратилата і 70 його воїнів
8	Ч	25	Ап. Марка, Македонія патр. Царгор., преп. Сильвестра
9	П	26	Свщмч. Василія еп. Амасійського, **св. Ґлафіри діви**
10	С	27	Преп. Стефана еп. Волод. Вол., Симеона свояка Госп.
			Нед. Розслабл. Гол. 3. УЄ Луки 24: 1-12. Літ. Діян. 9: 32-42. Єван. Івана 5: 1-15.
11	Н	28	**Нед. Розслабленого.** Ап. Ясона і Сосипатра, Кирила
12	П	29	Муч. 9 в Кизику, Теогніда, Рута, Антипатра, Теостиха
13	В	30	†Ап. Якова Завед., Никити Новгород., Максима
14	С	1	**Травень.** Свщм. Макарія митр. Київ., преп. Пафнутія
15	Ч	2	Перенес. мощів Бориса і Гліба, Атанасія патр. Алекс.
16	П	3	Смерть преп. Теодосія ігумена Печ., мч. Тимотея
17	С	4	Пелагії діви, свящмч. Сильвана, Еразма, Никифора іг.
			Нед. Самар. Гол. 4. УЄ Ів. 20: 1-10. Літ. Діян. 11: 19-26 і 29-30. Єв. Івана 4: 5-42.
18	Н	5	**Нед. Самарянки.** Муч. Ірини, муч. Неофіта і Гая
19	П	6	Преп. Йова многострад., Йова Почаївського чудотв.
20	В	7	Зявлення Чесн. Хреста в Єрус., муч. Акакія, Івана
21	С	8	†Ап. Івана Богослова, Арсенія Вел., Арсенія Печер.
22	Ч	9	Перенес. мощів св. Николая чудотв., пророка Ісаії
23	П	10	Ап. Симона Зилота, преп. Ісидора, блаж. Таїсії
24	С	11	Рівноап. Кирила і Методія, преп. Софронія Печер.
			Нед. Сліпор. Гол. 5. УЄ Ів. 20: 11-18. Літ. Діян. 16: 16-34. Єв. Івана 9; 1-38.
25	Н	12	**Нед. Сліпородженого.** Епіфанія еп. Кипру, Германа
26	П	13	Муч. Гликерії, діви і Лаодикія, Юрія іспов. Макарія
27	В	14	Никити затв. Печер., муч. Ісидора Хіос., Максима
28	С	15	Пахомія Великого, Ісаії еп. Ростовського, Ісаії Печер.
29	Ч	16	**ВОЗНЕСЕННЯ ГОСПОДНЕ.** Преп. Теодора освящен.
30	П	17	Ап. Андроника з 70-ти і помічниці його Юнії, Стефана
31	С	18	Муч. Гликерії діви і Лаодикія, Юрія іспов., Макарія

Вознесення. Утр. Єван. Марка 16: 9-20. Літ. Діян. 1: 1-12. Єван. Луки 24: 36-53.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Травень

1. 1838. Народився письменний Панас Мирний.
4. 1838. Викуп Т. Шевченка з кріпацтва.
6. 1910. Помер письменник Борис Грінченко.
7. 1945. Капітуляція Німеччини і закінчення II світової війни.
13. Свято Матері.
14. 1871. Народився письменник Василь Стефаник.
15. 1638. Перемога Остряниці над поляками під Голтвою.
18. 1917. Перший Всеукраїнський Військовий Зїзд у Києві.
22. 1861. Похорон Т. Шевченка на Чернечій Горі під Каневом.
23. 1938. Большевицький аґент убив полк. Є. Коновальця в Ротердамі.
24. 1125. Помер князь Володимир Мономах.
25. 1926. Убито головного отамана УНР Симона Петлюру у Парижі.
26. 1742. Помер гетьман Павло Орлик у Яссах, в Молдавії.
28. 1916. Помер Іван Франко.

СТАРА ФІРМА РЕАЛЬНОСТЕЙ

Маємо на продаж хати, блоки, склепи, готелі і всякі інші бизнеса в місті і на кольонії. Маємо городові акри і фарми в околиці Винипеґу. Помагаємо в позичках грошей, як кому потрібно до купна.

Поверх 25 років в бизнесі.

Вдавайтеся до нас за порадою в купні.

K. F. Slipetz

CENTRAL REALTY EXCHANGE

Phone 524 084

885 Main Street Winnipeg

TADMAN HARDWARE

CO. LTD.

Залізні товари, Порцеляна й Електричні прилади.

866 Main St., Winnipeg, Man.

Телефон 51 167

ЧЕРВЕНЬ -- JUNE

1952 має 30 днів 1952

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
			Нед. Св. ОО. Гол. 6. УЄ Ів. 21: 1-14. Літ. Діян. 20: 16-18 і 28-36. Єв. Ів. 17: 1-13.
1	Н	19	**Травень. Нед. Св. Отців 1-го Всел. Собору 325 року**
2	П	20	Муч. Талалея, Александра, Астерія воїнів, преп. Івана
3	В	21	Рівноап. Константина і Єлени, преп. Касіяна
4	С	22	Муч. Василиска, Маркела, Кондра, муч. Софії
5	Ч	23	Препмч. Михаїла Чорноризця, Леонтія епископа.
6	П	24	Преп. Симеона дивногорця, **преп. Никити стовпника**
7	С	25	†3-те знайдення голови Івана Хрест., мч. Келестина
			Зелені Свята. Гол. 7. УЄ Ів. 20: 19-23. Літ. Діян. 2: 1-11. Єв. Івана 7: 37-52 і 8: 12.
8	Н	26	**ЗЕЛЕНІ СВЯТА — ПРЕСВ. ТРОЇЦІ.** Ап. Карпа і Алфея
9	П	27	**ПОНЕДІЛОК СВ. ДУХА. Свщмч. Терапонта Серб.**
10	В	23	Преп. Никити іспов. еп. Халкид., муч. Еликоніди
11	С	29	Преп. Теодосії діви, Александра патр. Александ.
12	Ч	30	Преп. Ісаакія Далматського, муч. Наталії
13	П	31	Ап. Ерма з 7-ти, Муч. Ермія, муч. Философа
14	С	1	**Червень.** Муч. Юстина филос., мч. Юстина, Харитини
			Нед. Всіх Святих. — Ів. Сучавського. Гол. 8. УЄ 1. Літ. Жид. 11: 33-40; 12: 1-2. Рим. 9: 6-19. Єв. Мат. 10: 32-33, 37-38; 19: 27-30. Мат. 10: 32-36; 11: 1.
15	Н	2	**Нед. 1 по Зел. Св. — Всіх Святих. Влкмч. Івана Сучав.**
16	П	3	Муч. Лукіяна і з ним Клавдія, Ігнатія, Павла
17	В	4	Митрофана патр. Царг., Марти і Марії сестер Лазаря
18	С	5	Свщмч. Доротея еп. Тир., бл. Константина митр. Київ.
19	Ч	6	Муч. Висаріона Єгип., преп. Іларіона ігум. Далмат.
20	П	7	Муч. Теодота Анкирського, муч. Киріякії, Калерії
21	С	8	Ефрема патр. Антіох., Теодора еп., муч. Теофана
			Нед. 2. Голос 1. УЄ 2. Літ. Ап. Римлян 2: 10-16. Єван. Матея 4: 18-23.
22	Н	9	**Нед. 2 по Зел. Святах.** Кирила арх. Александрійського
23	П	10	Преп. Силуана схимомонаха Печер., Тимофія
24	В	11	†Ап. Вартоломея і Варнави з 17-ти, муч. Теопемпта
25	С	12	Преп. Онуфрія Вел., Петра Атонс., пуст. Івана
26	Ч	13	Муч. Акилини, преп. Анни і сина її Івана, муч. Діодора
27	П	14	Смерть князя Мстислава, прор. Єлисея, Методія патр.
28	С	15	Прор. Амоса, муч. Віта, Модеста, преп. Крискентії.
			Нед. 3. Гол. 2. УЄ 3. Літ. Рим. 5: 1-10. Єван. Матея 6: 22-33.
29	Н	16	**Нед. 3 по Зел. Святах.** Преп. Тихона Луховського
30	П	17	Муч. Мануїла, Савела й Ізмаїла.

Понеділок Зел. Свят. Літ. Ап. Ефесян 5: 9-19. Єван. Матея 18: 10-20.

Івана Сучавського: УЄ Ів. 20: 1-10. Літ. 2 Петра 3: 1-18. Єв. Ів. 19: 25-27 і 21: 24-25.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Червень

4. 1775. Зруйнували москалі Запорожську Січ.
5. 1709. Гетьман Мазепа сполучився зі шведським королем Карлом XII.
7. 1843. Помер письменник Маркіян Шашкевич.
8. 1653. Перемога Богдана Хмельницького під Батогом.
10. 1917. Перший Всеукраїнський Селянський Зїзд у Києві.
10. День памяти замучених голодом українців у 1933 р.
18. 1569. Люблинська Унія.
17. 1709. Бій гетьмана Мазепи й шведів з царем Петром під Полтавою.
18. 1709. Зруйнування москалями Чортомлицької Січі.
23. 1917. Проголошено в Києві Перший Універсал Української Центральної Ради.
25. 1205. Галицький князь Роман поліг під Завихвостом.
28. 1768. Залізняк і Гонта здобули Умань.

Phone 527 044

Dr. M. Kanchier

ДЕНТИСТ

Suite 1, 407 Selkirk Avenue

Winnipeg, Man.

ВАСИЛЬ БОГОНОС

ОКУЛІСТ І ОПТОМЕТРИСТ

Екзамінує Очі

615 SELKIRK AVENUE

(Selkirk & McGregor)

Winnipeg, Man.

Phone 523 286

Вечером після умовлення

ЛИПЕНЬ -- JULY

1952 має 31 днів 1952

Звич. Кал. в. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	18	**Червень.** Преп. Леонтія канон. Печер., муч. Емерія
2	С	19	†Ап. Юди брата Господнього, преп. Паісія Велик.
3	Ч	20	Память угодників Землі Волинської, свщмч. Методія
4	П	21	Муч. Юліяна Тарсійського, преп. Юлія пресвітера
5	С	22	Свщм. Евсевія, муч. Галактіона, муч. Юліянії.
			Нед. 4. Гол. 3. УЄ 4. Літ. Ап. Римлян 6: 12-23. Єван. Матея 8: 5-13.
6	Н	23	**Нед. 4 по Зел. Святах.** Мч. Агрипини діви, мч. Евстахія
7	П	24	**РІЗДВО ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ. Муч. Орентія.**
8	В	25	Преп. Февронії, Леоніди, Ливії й Евтропії
9	С	26	Преп. Давида Солун., Івана еп. Ґот., Діонисія Печер.
10	Ч	27	Преп. Самсона страннопріємця, блаж. Мартина
11	П	28	Преп. Сергія і Гермогена, преп. Івана Дамаскина
12	С	29	**Св. ПЕТРА і ПАВЛА АПОСТОЛІВ.**
			Нед. 5 Гол. 4. УЄ 5. Літ. Рим. 10: 1-10. Єв. Мат. 8: 28-34 і 9: 1.
13	Н	30	**Нед. 5 по Зел. Святах.** †Собор 12-ти Апостолів
14	П	1	**Липень.** Косми і Даміяна безсріб., Антонія Римлян.
15	В	2	Полож. Чесної ризи Діви Марії у Влахерні
16	С	3	Муч. Акинта, Марка, преп. Анатолія затв. Печер.
17	Ч	4	Андрея архіеп. Критського, муч. Теодота і Теодотії
18	П	5	† Преп. Атанасія Атон., преп. Лампада, муч. Анни
19	С	6	Преп. Сисоя схим. Печер., муч. Лукії, мч. Ісавра діяк.
			Нед. 6. Гол. 5. УЄ 6. Літ. Рим. 12: 6-14. Єв. Матея 9: 1-8.
20	Н	7	**Нед. 6 по Зел. Святах.** Преп. Томи Малеїна й Акакія
21	П	8	Влкмч. Прокопія, св. Теодосії
22	В	9	Свщмч. Панкратія еп., Теодора еп., мч. Андрея і Прова
23	С	10	†Преп. Антонія Печерського, муч. Леонтія
24	Ч	11	Смерть укр. княгині Ольги, муч. Евфимії, прп. Никод.
25	П	12	Муч. Прокла й Іларія, преп. Михаїла, св. Вероніки
26	С	13	Собор арх. Гавриїла, преп. Стефана, Саваїта.
			Нед. 7. Гол. 6. УЄ 7. Ап. Рим. 15: 1-7. Єван. Матея 9: 27-35.
27	Н	14	**Нед. 7 по Зел. Святах.** Ап. Акили з 70 і друж. Прискили
28	П	15	**† Володимира Великого князя України**
29	В	16	Свщмч. Атиноґена, муч. Юлії діви, муч. Павла і сестер
30	С	17	Влмч. Марини, преп. Леоніда, муч. Сперата
31	Ч	18	Івана і Памви затвор. Печерських, муч. Еміліяна

Різдво Івана Хрестителя. УЄ Лук. 1: 24-25, 57-68, 76-80. Літ. Ап. Рим. 13: 11-14: 4. Лук. 1: 5-25, 57-68, 76-80.

Петра і Павла. УЄ Ів. 21: 15-25. Літ. 2 Кор. 11: 21-33 і 12:: 1-9. Єв. Мат. 16: 13-19.

Володимира Великого. УЄ Івана 10: 9-16. Літ. Ап. Гал. 1: 11-19. Єван. Івана 10: 1-9.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Липень.

1. 1917. Заснування українського університету в Камянці Подільськім.
8. 1659. Гетьман Виговський розбив москалів під Конотопом.
15. 1015. Помер князь Володимир Великий.
16. 1917. Другий Універсал Центральної Ради.
21. 1948. Проголошено створення Української Національної Ради в західній Німеччині.
22. 1944. Помер у Празі видатний поет О. Олесь.
28. 988. Хрещення України-Руси в Києві.

М. Н. ГРИГОРЧУК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК і т. д.

Перепроваджує всякі судові справи, карні, цивільні і тестаментальні.

Адреса:

M. N. HRYHORCZUK, B.A., LL.B., M.L.A.

Box 81, Ethelbert, Man.

ДР. М. ПОТОЦЬКИЙ

M.D., L.M.C.C.

ЛІКАР, ОПЕРАТОР, АКУШЕР

Dr. M. Potoski

Franklin Block

Телефон 416

DAUPHIN, MAN.

СЕРПЕНЬ — AUGUST

1952 **має 31 днів** **1952**

Дні	Звич. Кал.н.с. тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Липень.** Преп. Макрини, сестри св. Василія Великого
2	С	20	✣ **Ілії пророка.** Зн. мощ. Атанасія ігум. Берестейського.
			Нед. 8. Голос 7. УЄ 8. Літ. Ап. 1 Коринтян 1: 10-18. Єван. Мат. 14: 14-22.
3	Н	21	**Нед. 8 по Зел. Святах.** Преп. Онуфрія мовч., Онисими
4	П	22	Рівноап. Марії Магдалини, свщмч. Фоки
5	В	23	Муч. Трохима, Теофіла і 13-ти з ними, Аполінарія
6	С	24	†Муч. Бориса й Гліба, преп. Полікарпа архіеп. Печер.
7	Ч	25	†Успення прав. Анни, св. Олимпіяди діякониси
8	П	26	Преп. Мойсея чудотв. Печерського, свщмч. Ермолая
9	С	27	Пантелеймона влмч., преп. Наума, Анфіси ігумені
			Нед. 9. Гол. 8. УЄ 9. Літ. 1 Кор. 3: 9-17. Єв. Мат. 14: 22-34.
10	Н	28	**Нед. 9 по Зел. Святах.** Ап. Прохора, Никанора, Тимона
11	П	29	Муч. Калиника Кил., муч. Серафини діви
12	В	30	Ап. з 70-ти: Сили і Силуана, Крикента, Епенета
13	С	31	Прав. Евдокима Каппад., муч. Уліти, прав. Йосифа
14	Ч	1	**Серпень. Хрещення України.** †Знайд. Чесн. Хреста
15	П	2	Перенес. мощей первомуч. Стефана, блаж. Василія
16	С	3	Преп. Ісаакія, Далмата, Фавста, преп. Косми отшел.
			Нед. 10. Гол. 1. УЄ 10. 1 Кор. 4: 9-16. Єван. Мат. 17: 14-23.
17	Н	4	**Нед. 10 по Зел. Святах.** Сім молодців в Ефезі сплячих.
18	П	5	Муч. Евсигнія, Кантидія, Кантидіяна, Василиска
19	В	6	**ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДНЕ — СПАСА.**
20	С	7	Прпмч. Дометія, преп. Пимена Печер., преп. Потапія
21	Ч	8	Преп. Еміліяна ісповід., преп. Григорія Печерського
22	П	9	†Ап. Матея, муч. Юліяна, Маріяна, Івана, Фотія
23	С	10	Муч. архид. Лаврентія, Сикста епис., муч. Романа.
			Нед. 11. Голос 2. УЄ 11. Літ. 1 Корин. 9: 2-12. Єван. Матея 18: 23-35.
24	Н	11	**Нед. 11 по Зел. Святах.** Прпмч. Василія і Теодора Печ.
25	П	12	Муч. Фотія, Памфила, Капитана, Аникити
26	В	13	Преп. Максима іспов., Іполита, Іринея, Авунція
27	С	14	Прор. Михея, перенес. мощей преп. Теодосія Печер.
28	Ч	15	**УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОР.** Преп. Макарія і Харитона
29	П	16	†Нерук. образ Ісуса Христа, муч. Діомида
30	С	17	Преп. Алипія іконоп. Печер., муч. Мирона, Филипа.
			Нед. 12. Гол. 3. Утр. Єван. 1, Літ. 1 Корин. 15: 1-11. Єван. Матея 19: 16-26.
31	Н	18	**Нед. 12 по Зел. Святах.** Муч. Флора і Лавра, Серапіона

Ілії. УЄ Луки 4: 22-30. Літ. Ап. Якова 5: 10-20. Єван. Луки 4: 22-30.
Преображення — Спаса. УЄ Луки 9: 28-36. Літ. 2 Петра 1: 10-10. Єв. Мат. 17: 1-9.
Успен. Пресв. Бог. УЄ Лук. 1: 39-49, 56. Літ. Фил. 2: 5-11. Іван. Лук. 10: 38-42, 11: 27-28.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Серпень

1. 1913. Померла поетка Леся Українка.
1, 1914. Початок першої світової війни.
4. 1687. Вибрано Івана Мазепу гетьманом України.
6. 1657. Помер гетьман Богдан Хмельницький.
7. 1819. Народився письменник Пантелеймон Куліш.
8. 1834. Народився поет Юрій Федькович.
10. 1907. Померла письменниця Марко Вовчок.
15. 1856. Народився Іван Франко.
20. 1649. Зборівська угода гетьмана Хмельницького з Польщею.
20. 1843. Помер перший український повістяр Г. Квітка-Основяненко.
21. 1919. Українська Армія ввійшла переможно до Киева.
31. 1919. Зєднані українські армії ввійшли в Київ.

М. С. ФЕРБЕЙ
представник
FERBEY AGENCY
В справах міських реальностей, земель, бизнесових проспектів, позичок й асекурації вдавайтесь особисто або писемно на адресу:
M. S. Ferbey,
10338—101 St., Edmonton, Alta
Телєфон 20 786 Рез. 75 823

FRANK L. CHESTER AGENCIES
GENERAL INSURANCE
296 Garry St., Winnipeg, Man.
Phone 934 200
Specializing in
FIRE - AUTOMOBILE - LIABILITY
Frank L. Chester M.L.A.
manager.

ВЕРЕСЕНЬ -- SEPTEMBER

1952 **має 30 днів** **1952**

Звич. Кал.н.о.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Серпень. Муч. Андрея Стратилата і з ним 2593 муч.**
2	В	20	Прор. Самуїла, муч. Севіра пресв., Мемнона сотника
3	С	21	Преп. Аврамія, ап. Тадея з 70-ти, муч. Васси
4	Ч	22	Муч. Агатоника, Зотика, Теопрепія, Акиндини
5	П	23	Свщмч. Іринея еп. Ліонського, **Калиника патр. Царг.**
6	С	24	Перенес. мощів Петра митр. Київ., свщмч. Евтихія.

Нед. 13. Гол. 4. Утр. Єван. 2 Літ. 1 Корин. 16: 13-24. Єван. Матея 21: 33-42.

7	Н	25	**Нед. 13 по Зел. Святах.** Ап. Тита з 70-ти, іспов. Вариса
8	П	26	Муч. Адріяна і Наталії, препод. Тифоя
9	В	27	Преп. Пімена пост. Печер., Пімена Вел., Осії ісповід.
10	С	28	†Знайд. мощей Йова Почаїв., преп. Мойсея мурина
11	Ч	29	**Усікнов. голови Івана Хрестителя.** Муч. Анастасії
12	П	30	Александра, Івана і Павла патр. Царгор., **преп. Врієна**
13	С	31	† Пол. Пояса Богород. Івана митр. Київ., Генадія.

Нед. 14. Гол. 5. Утрен. Єван. 3. Літ. Ап. 2 Корин. 1: 21-2: 4. Єван. Матея 22: 1-14.

14	Н	1	**Вересень. Нед. 14 по Зел. Св.** — Поч. Церк. Року.
15	П	2	Муч. Маманта, Івана пост. патр. Царгородського
16	В	3	Свщмч. Антима еп. Никомид., з ним Теофіла, Петра
17	С	4	Свщмч. Вавили еп. Антіох., прмч. Атанасія Берестей.
18	Ч	5	Праведного Захарії й Елисавети
19	П	6	Чудо Архистр. Михаїла в Хонах, преп. Архипа
20	С	7	Предпр. Рожд. Богородиці, муч. Макарія Канівського.

Нед. 15. *Різдво Богородиці.* Гол. 6. УЄ Луки 1: 39-49, 56. Літ. Фил. 2: 5-11. Єв. Луки 10: 38-42 і 11: 27-28.

21	Н	8	**Нед. 15 по Зел. Святах. РІЗДВО ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ**
22	П	9	Богоот. Якима й Анни, муч. Северіяна, Теодосія
23	В	10	Муч. Минодори, Митродори і Нимфодори, ап. Лукія
24	С	11	Преп. Теодори Олександ., муч. Серапіона, Кронида
25	Ч	12	Свщмч. Автонома еп., преп. Атанасія, муч. Юліяна
26	П	13	Предпразд. Воздвиження Ч. Хреста, Корнилія сотн.
27	С	14	**ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА ГОСПОД.**

Нед. 16. Голос 7. УЄ 5. Літ. Ап. 2 Коринтян 6: 1-10. Єван. Матея 25: 14-30.

28	Н	15	**Нед. 16 по Зел. Святах.** Влкмч. Никити, преп. Филотея
29	П	16	Влкмч. Евтимії, Кипріяна митр., Состена, Віктора
30	В	17	Муч. Віри, Надії і Любови і матери їх Софії, Агатоклії

Усік. гол. Ів. Хрес . УЄ Мат. 14: 1-13. Літ. Діян. 13: 25-32. Мар. 6: 14-30.

Воздвиж. УЄ Ів. 12: 28-36. Літ. 1 Кор. 1: 18-24. Єв. Івана 19: 6-11, 13-20, 25-28, 30-35.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Вересень

1. 1722. Народився філософ Григорій Сковорода.
2. 1709. Помер гетьман Іван Мазепа.
5. 911. Другий договір з греками.
9. 1769. Народився І. Котляревський, батько українського письменства.
15. 1907. Помер письменник і артист Іван Тобілевич (Карпенко-Карий).
16. 1658. Гадяцька умова гетьмана Виговського з Польщею.
17. 1864. Народився письменник Михайло Коцюбинський.
21. 1944. Помер Олександер Кошиць.
29. 1866. Народився історик М. Грушевський.

Др. І. ВЕРХОМИН **Др. Н. Д. ГОЛУБІЦЬКИЙ**

Тел. Дому 25884 Тел. Офісу 24543 Тел. Дому 84488

ЛІКАРІ і ОПЕРАТОРИ — Х-РЕЙ і ФІЗІО-ТЕРАПІЯ

Dr. J. VERCHOMIN Dr. N. D. HOLUBITSKY

Union Bldg. 10023 — 102 Ave. Edmonton, Alta.

ЖОВТЕНЬ -- OCTOBER

1952 має 31 днів 1952

Звич. Кал.ст.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	18	**Вересень.** Преп. Евменія, муч. Аріядни, Ірини, Софії
2	Ч	19	Муч. Трохима, Саватія і Доримедонта, муч. Зосима.
3	П	20	Влкмч. Евстафія Плакиди, з ним Теопістії, Агапія
4	С	21	Ап. Кондрата з 70, преп. Даниїла, муч. Іпатія еп. Ефес.
			Нед. 17. Гол. 8. УЄ 6. Літ. 2 Кор. 6: 16-7: 1. Єв. Мат. 15: 21-28.
5	Н	22	**Нед. 17 по Зел. Святах.** Преп. Отців в печерах Антонія
6	П	23	Зачаття св. Івана Хрестителя, **мч. Андрея, мч. Ксантипи**
7	В	24	Рівноап. Теклі, Копрія, Никандра, Симсона, Стефана
8	С	25	Преп. Евфросинії Александ., муч Пафнутія, Павла
9	Ч	26	†Івана Богослова, муч. Хири, прав. Гедеона судді
10	П	27	Муч. Калістрата і 49 воїнів з ним, преп. Саватія
11	С	28	† Преп. Харитона ісп., мч. Марка, Александра, Алфея.
			Нед. 18. Голос 1. УЄ 7. Літ. Ап. 2 Коринтян 9: 6-11. Єван. Луки 5: 1-11.
12	Н	29	**Нед. 18 по Зел. Святах.** Преп. Кипріяна отшел.
13	П	30	Михаїла 1-го митр. Київського, смч. Григорія Вірм.
14	В	1	**Жовтень. — Нед. 19 по Зел. Св. — ПОКРОВ ПР. БОГ.**
15	С	2	Андрея Христа ради юрод., свщмч. Киприяна
16	Ч	3	Преп. Діонисія затвор. Печер., свщмч. Діонисія
17	П	4	Свщмч. Еротея, Володимира Новгор., преп. Еладія
18	С	5	Муч. Харитини, преп. Даміяна Печер., святит. Петра.
			Нед. 19. Гол. 2. УЄ 8. Літ. 2 Кор. 11: 31-33 і 12: 1-9. Єван. Луки 6: 31-36
19	Н	6	**Нед. 19 по Зел. Святах.** Ап. Томи з 70-ти, мч. Еротиїди
20	П	7	Муч. Сергія і Вакха, преп. Сергія Печер., Юліяна
21	В	8	Преп. Палагії, св. Таїси, преп. Трифона, св. Пелагії
22	С	9	†Ап. Якова Алфеєвого з 12-ти, преп. Андроника
23	Ч	10	Муч. Евлампія й Евлампії, Собор угод. Волинських
24	П	11	Ап. Филипа з 70-ти, Теофана пост. Печ., **Теофана еп.**
25	С	12	Мч. Прова, Тараха й Андроника, преп. Косми Святог.
			Нед. 20. Гол. 3. УЄ 9. Літ. Галат 1: 11-19. Єв. Луки 7: 11-16.
26	Н	13	**Нед. 20 по Зел. Св.** Муч. Карпа, преп. Веніямина печ.
27	П	14	Преп. Параскевії Серб., Николая Печер., **мч. Назарія**
28	В	15	Преп. Евтимія Нового, прмч. Лукіяна пресв. Антіох.
29	С	16	Муч. Лонгина сотника, св. Лонгина Печер., Леонтія
30	Ч	17	Память Отців 7-го Всел. Собору, препмч. Андрея Крит.
31	П	18	**†Ап. Луки з 70-ти, преп. Юліяна пуст., Йосафата іг.**

Покров Богород. УЄ Луки 1: 39-49, 65. Літ. Жид. 9: 1-7. Єв. Луки 10: 38-42 і 11: 27-28.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Жовтень

4. 1930. Померла артистка Марія Заньковецька.
6. 1918. Відкрито Український Державний Університет у Києві.
6. 1876. Народився учений Сергій Єфремов.
10. 1648. Богдан Хмельницький обложив Львів, розбивши поляків під Городком.
13. 1866. Помер поет Гулак-Артемовський.
14. 1624. Напад Запорожців на Царгород.
19. 1918. Українські Національні Збори у Львові проголосили на українських землях Австрії Українську Державу.
29. 1794. Помер фільософ Григорій Сковорода.

CHILDS BUILDING
Cor. Portage Ave & Main St.

Телєфон Бюра 925 075 Резиденції 595 502

ДР. ВОЛ. Ф. БАЧИНСЬКИЙ

M.D. (Man.), L.M.C.C.

ОПЕРАТОР, ЛІКАР, АКУШЕР.

Модерні діягностичні приряди для розпізнання недуг.

Екс-Рей; Флуороскопія; Електричний Серцемір; Метаболістичний Мірильник; Радіотерапія; Ляборатория Крови, Мочі, і т. д.

Адреса канцелярії:

DR. V. F. BACHYNSKI

403—404 Childs Bldg. Winnipeg, Man.

ЛИСТОПАД -- NOVEMBER

1952 має 30 днів 1952

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	19	**Жовтень.** Блаж. Клеопатри і Івана, Евсевія діякона.
			Нед. 21. Гол. 4. Утрен. Єван. 10. Літ. Галат 2: 16-20. Єван. Луки: 8: 5-15.
2	Н	20	**Нед. 21 по Зел. Святах.** Влкмч. Артемія, муч. Евора
3	П	21	Преп. Іларіона Вел., Іларіона Печерського.
4	В	22	Рівноап. Аверкія еп. Еропольського, муч. Александра
5	С	23	Ап. Якова брата Госп., св. Ігнатія патр. Царгород.
6	Ч	24	Преп. Арети, Сисоя і Теофіла Печер., муч. Арети
7	П	25	Муч. Маркіяна і Мартирія, **св. Таїти, муч. Анастасія**
8	С	26	**ДИМИТРІЯ ВЕЛИКМ.** Преп. Теофіла, муч. Лептини.
			Нед 22. Голос 5. УЄ 11. Літ. Ап. Галат 6: 11-18. Єван. Луки 16: 19-31.
9	Н	27	**Нед. 22 по Зел. Святах.** Преп. Нестора Літописця
10	П	28	Муч. Терентія й **Неоліни та дітей їх, муч. Параскеви**
11	В	29	Прпмч. Анастазії Римлянки, муч. Феліцітини
12	С	30	Муч. Зиновія і Зиновії, муч. Анастазії, св. Йосифа
13	Ч	31	Преп. Спиридона й Никодима Печер., ап. Стахія
14	П	1	**Листопад.** Косми і Даміяна та матері Теодотії
15	С	2	Муч. Акиндина, Пигасія, мч. Домни, преп. Маркіяна.
			Нед 23. Голос 6. УЄ. 1. Літ. Ефесян 2: 4-10. Єван. Луки 8: 26-39.
16	Н	3	**Нед. 23 по Зел. Святах.** Муч. Акепсима еп., Йосифа
17	П	4	Преп. Йоаникія Вел., Ахила Печер., мч. Никандра
18	В	5	Муч. Галактіона й Епістимії, Григорія арх. Александ.
19	С	6	Павла архіеп. Царгород., мч. дів.: Текуси, Александри
20	Ч	7	Св. 33 муч. в Мелітині: Ерона, Ісихія, Никодима і др.
21	П	8	**СОБОР АХИСТР. МИХАЇЛА** і др. **Ангелів**, преп. Марти
22	С	9	Онисифора іспов. печер., Матрони царгор., мч. Маври
			Нед. 24. Голос 7. УЄ 2. Літ. Ап. Ефесян 2: 14-22; Єван. Луки 8: 41-56.
23	Н	10	**Нед. 24 по Зел. Св.** Ап. з 70-ти: Ераста еп., Олимпа
24	П	11	Муч. **Мини, преп. Теодора Студита, Стефаніди**
25	В	12	Св. Івана Милостивого патр. Алекс., преп. Ніла пост.
26	С	13	†Івана Золотоуст. арх. Царгород. прпмч. Дамаскина
27	Ч	14	†Ап. Филипа з 12-ти, Григорія Палами архіеп. Тесал.
28	П	15	**Початок Пилипівки.** Муч. Гурія, Самона й Авіва.
29	С	16	Ап. і єван. Матея (Левія з 12-ти), преп. Сергія схимн.
			Нед. 25. Голос 8. Утр. Єван. 3. Літ. Ефес. 4: 1-6. Єван. Луки 10: 25-37.
30	Н	17	**Нед. 25 по Зел.** Св. Григорія еп. і чудотв. Неокесарій.

Димитрія. УЄ Мат. 10: 16-22. Літ. 2 Тим. 2: 1-10. Єван. Івана 15; 17-27 і 16; 1-2.
Собор Архан. Михаїла. УЄ Матея 13: 24-30, 36-43. Літ. Жид. 2: 2-10 і Луки 10: 16-21.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Листопад

4. 1872. Народився письменник і поет Богдан Лепкий.
6. 1811. Народився Маркіян Шашкевич.
6. 1912. Помер композитор Микола Лисенко.
10. 1708. Москалі зруйнували Батурин.
10. 1838. Помер Іван Котляревський.
11. 1921. Кінець Зимового Походу.
11. 1921. Помер поет-байкар Леонід Глібів.
14. 1918. Відкриття Української Академії Наук у Києві.
16. 1863. Народилася Ольга Кобилянська.
20. 1917. Проголошено в Києві III Універсал Центральної Ради.
21. 1921. Розстріл 359 повстанців під Базаром.
24. 1934. Помер історик Михайло Грушевський.

ДР. П. ЗАКУС

ДЕНТИСТ

веде свою канцелярію

під числом:

592 SELKIRK AVE.

WINNIPEG, — MANITOBA

Телєфон офісу 525 103

ДР. Г. НОВАК

M.D., C.M.

ЛІКАР, ХІРУРҐ і АКУШЕР

Dr. G. NOVAK

459 Selkirk Ave., cor. Powers St.

WINNIPEG, MANITOBA

Телефон: 54 351

ГРУДЕНЬ — DECEMBER

1952 має 31 днів 1952

Звич. Кал.н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	18	**Листопад. Св. муч. Платона, Романа, Варула**
2	В	19	Прор. Авдія, преп. Варлаама
3	С	20	Преп. Григорія Декаполита, преп. Варлаама Печер.
4	Ч	21	**ВВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ.**
5	П	22	Ап. Филимона і з ним Архипа та муч. Апфії й Кикилії
6	С	23	Амфілоха еп. Іконійського, еп. Теодора Антіохійсь.
			Нед. 26. Гол. 1. УЄ 4. Літ. Ап. Ефесян 5: 9-19. Єван. Луки 10: 16-21.
7	Н	24	**Нед. 26 по Зел. Святах.** Влкмч. Катерини, Порфирія
8	П	25	Климента еп. **Риму, Мартиніяна діякона**
9	В	26	Преп. Якова пуст., Алипія стовп., муч. Георгія Хіос.
10	С	27	Муч. Якова Перс., преп. Романа, Паладія, Натанаїла
11	Ч	28	Прпмч. Стефана нового, муч. Іринарха, Василія, Петра
12	П	29	Муч. Парамона і з ним 370, преп. **Нектарія Печер.**
13	С	30	† **Андрея Первоз.**, Фрументія, архиеп. Індійського.
			Нед. 27. Гол.. 2. УЄ 5. Літ. Ап. Ефесян 6: 10-17. Єван. Луки 13: 10-17.
14	Н	1	**Грудень — Нед. 27 по Зел.** Святах. Прор. Наума,
15	П	2	Прор. **Аввакума, Атанасія затвор. Печерського**
16	В	3	Прор. Софонії, преп. Івана Мовчал. еп. Колонійсь.
17	С	4	Велкмці Варвари і з нею Юліянії, преп. Івана Дамаск.
18	Ч	5	†Преп. Сави Освященого, Гурія архіеп., муч. Філотея
19	П	6	**НИКОЛАЯ МИР-ЛИКІЙСЬКОГО ЧУДОТВОРЦЯ**
20	С	7	Амвросія еп. Медіол., Івана Печер., Преп. Павла посл.
			Нед. 28. Гол. 3. УЄ 6. Літ. Колос. 1: 12-18. Єв. Луки 17: 12-19.
21	Н	8	**Нед. 28 по З. С.** Преп. Потапія, ап. з 70-ти Состена
22	П	9	**ЗАЧАТТЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ ВІД СВ. АННИ**
23	В	10	Муч. Мини, Єрмогена й Евграда, муч. Маріяна
24	С	11	Преп. Никона, преп. Даниїла стовп., муч. Акепсія
25	Ч	12	Пр. Спиридона еп. Триміф., свщмч. Олександра еп. Єр.
26	П	13	Мч. Авксентія, Евгенія, Евстатія, Мардаріна, Ореста
27	С	14	Мч. Фірса, Левкія, Филимона, Аполона, Аріяна
			Нед. Праотців. Гол. 4. УЄ 7. Літ. Кол. 3: 4-11. Єв. Луки 14: 16-24.
28	Н	15	**Нед. Праотців.** Свщмч. Елевтерія, преп. Павла, Сусани
29	П	16	Прор. Аггея, блаж. цариці Теофанії, муч. Марина
30	В	17	Прор. Даниїла і Ананії, Азарії і Михаїла.
31	С	18	Муч. Севастіяна і воїнів його, св. Модеста архіеп. Єр.

Воведення: УЄ Луки 1: 39-49 і 56. Літ. Жидів 9: 1-7. Єван. Луки 10: 38-42 і 11: 27-28.
Николая Чудотв. УЄ Іван 10: 9-16. Літ. Ап. Жидів 13: 17-21. Єван. Луки 6: 17-23.
Зач. Пр. Богор. УЄ Луки 1: 39-49, 56; Літ. Гал. 6: 22-31; Єв. Луки 10: 38-42 і 11: 27-28.

Записки:

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

Грудень

1. 1778. Народився письменник Г. Квітка-Основяненко.
2. 1938. Проголошено Карпатську Україну автономною Державою.
4. 1803. Помер на Соловках останній кошовий Іван Кальнишевський.
6. 1878. Народився поет О. Олесь.
8. 1868. Засновано у Львові Товариство "Просвіта".
14. 1918. Війська Директорії заняли Київ.
19. 1240. Татари зруйнували Київ.
21. 1764. Москва скасувала гетьманщину.
23. 1873. Засновано у Львові Наукове Т-во ім. Т. Шевченка.
29. 1724. Помер у тюрмі в Петербурзі гетьман Павло Полуботок.

СОЛОМОН, БАРИЛЮК, КАРАСЕВИЧ І ДЖИНДЖЕРА

АДВОКАТИ, ПОВНОВЛАСНИКИ І НОТАРІ

Перепроваджують всякі судові справи — карні, цивільні, спадкові, розводові, позичкові і інтабуляційні.

SOLOMON, BARYLUK, KARASEVICH & GINGERA

711 McIntyre Block — Phone 926 563 — Winnipeg, Manitoba.

РОЗБУДОВУЙТЕ НАРОДНЕ МАЙНО!

Українське Товариство Взаїмної Помочі

є найбільша українська запомогово-асекураційна установа

☞ **65 відділів від моря до моря** ☜

★ **30 РОКІВ ІСНУВАННЯ!**

★ **4,500 ЧЛЕНІВ!**

★ **$500,000 МАЙНА!**

"Взаїмна Поміч має всі найпопулярніші роди асекурації, як для старших, так і для дітей.

НЕ РИЗИКУЙТЕ ЩАСТЯМ СВОЄЇ РОДИНИ!

Забезпечуйтеся у "Взаїмній Помочі"!

За точними інформаціями вдавайтеся до відділу у своїй місцевості, або безпосередно до головної канцелярії на адресу:

Ukrainian Fraternal Society of Canada

BOX 3512 **Winnipeg, Man.**

Для Прегарно Зворушливого Весілля...

Обслуга Весілля

Від хвилі як молода поступить до цего атрактивного, відмінного стору, вона є осередком уважности. І чи вона пляную церемонію в церкві або дома... наша Обслуга Весілля догляне, щоб всьо пішло якнайкраще. Всі тонкости візьме на свої плечі спеціяльно вишколений персонал... замовить запрошення і проголошення, доберe виправу, поясннть справи етикети.

Обслуга Весілля на третій підлозі.

Hudson's Bay Company

INCORPORATED 2ND MAY 1670

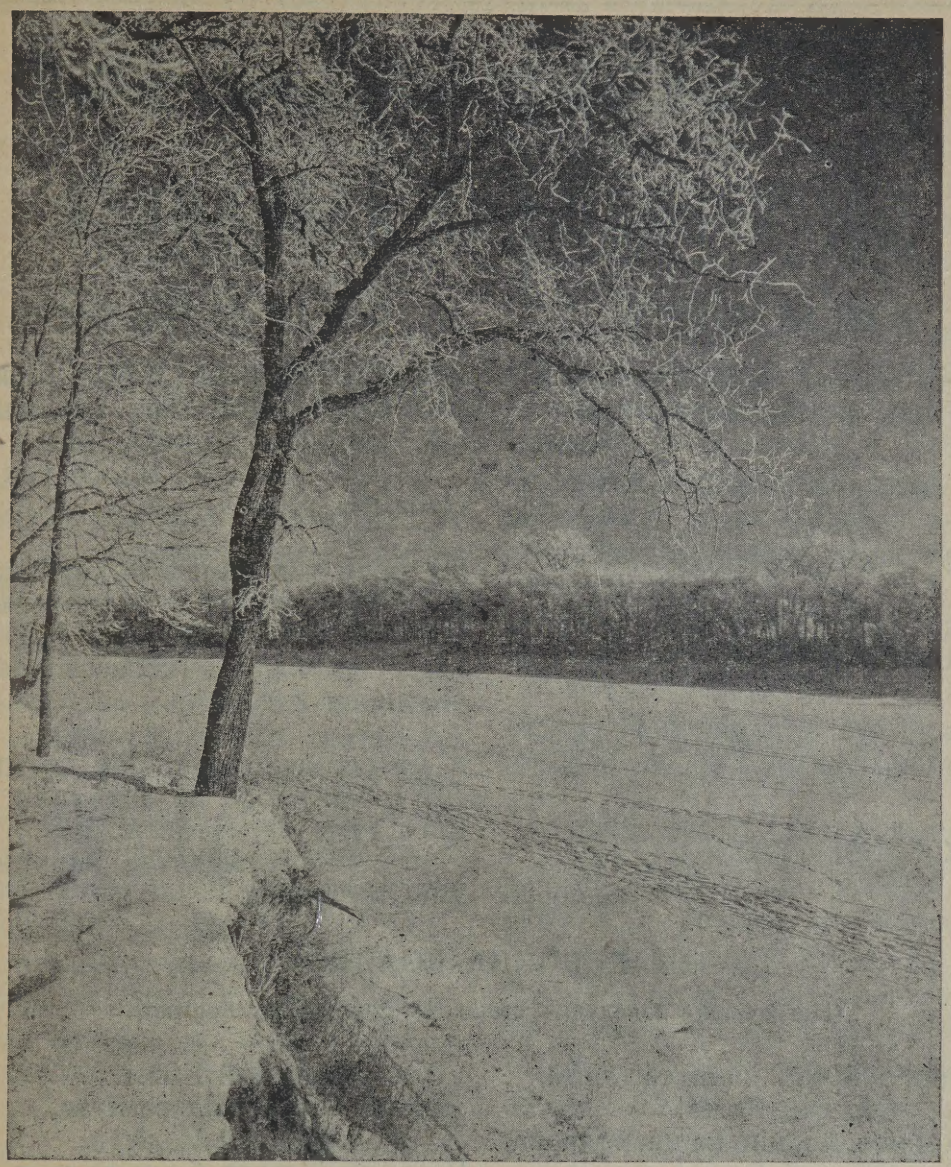

НА НОВИЙ РІК

І ще один старенький рік минув!
Молодший дід між давніми дідами
Розкаже все, що бачив в світі, чув,
Шанований і щастям і сльозами.

Думками ти туди не долетиш,
Куди від нас його сховала доля,
На віки зник, не сподівайтесь більш,
Вже рік новий дала нам Божа воля.

І люди знов, як водиться давно,
Турбуються, щоб гостя звеселити,
Радіють всі, гостюють мед, вино,
І цяцьками вбирають гильце діти.

Леонід Глібів.

БОГ ПРЕДВІЧНИЙ НАРОДИВСЯ

ДИВНАЯ НОВИНА

Дивная новина, нині Діва сина
Породила в Вифлеємі, Марія [єдина.
Не в царській палаті, а межи [бидляти,
На пустині у яскині, а треба [всім знати:
Що то Бога іста Марія Пречиста
І рождає, і питає Єго, як невіста.

Що то Бога іста Марія Пречиста
І рождає, і питає Єго, як невіста.

На руках тримає і Єму співає,
Всемогучим Створителем Єго [називає.

ЩО ТО ЗА ПРЕДИВО!

Що то за предиво! В світі новина:
Що Діва Марія Сина зродила!
Ой як Вона породила, тоді [Його увиділа
Пречиста Діва.

Ой ішли три царі з подарочками,
А за ними звізда з оболочками
Вийшов Ірод та й питає і до [себе запрошає:
"Куди ви йдете?"

А ми рожденому поклін зложили,
До Ірода злого не заходили.
Ірод дуже засмутився, що [Ісус Христос народився,
Звелів шукати.

СТАРОВИННА КОЛЯДКА

(Цю колядку колядують старшому церковному братові).

В нашого брата нова світлиця,
Ой, дай Боже!
Ой, ходить по ній наша братова,
Ой, дай Боже!
Ой, ходить, ходить, ключами [дзвонить,
Ой, дай Боже!
Ой, цитьте, ключі, [не побренькуйте,
Ой, дай Боже!
Та мого пана та й не збудіте,
Ой, дай Боже!
Бо мій тепер пан з війни приїхав,
Ой, дай Боже!
Та й привіз мені три подарунки,
Ой, дай Боже!
Перший дарунок — дорога шуба,
Ой, дай Боже!
Другий дарунок — шовковий пояс,
Ой, дай Боже!
Третий дарунок — срібний [перстенець,
Ой, дай Боже!
Дорога шуба слід замітає,
Ой, дай Боже!
Шовковий пояс боки вриває,
Ой, дай Боже!
Срібний перстенець пальці [щибає,
Ой, дай Боже!
А за цим словом бувай здорова,
Ой, дай Боже!
Бувай здорова, наша братова,
Ой, дай Боже!
Не сама собою, а й з-господарем,
Ой, дай Боже!
А й з господарем та й з діточками,
Ой, дай Боже!
Та й з челядкою та й з домовою,
Ой, дай Боже!
Та й з худібкою та й з роговою,
Ой, дай Боже!

Подала **Діяна Драбиняста.**

В Тайзі

"Ой, визволи, Боже, нас
Всіх бідних невольників,
З тяжкої неволі,
На ясні зорі,
На тихі води,
У край веселий,
У мир хрещений".
(З думи козацької).

I.

Вузька доріжка прослалася лісом, що чорно-зеленою габою вкрив усе: і пагорбки, і рівнини, і болота карельські. Вікові ялини нахилили віття на доріжку, ніби ховали її від людського ока, а вона стрічкою-гадюкою звивалася між ними і, здавалося, от-от вирветься з міцних ялинових пазурів, але далі був знову ліс і ліс...

Все! Немає снаги, і доріжка впала безсила і простяглася рівно простеленим рушничком, а віття ялинове вкривало її і часом, як вивірка, скочить з гілки на гілку, сріблястий іней сипався на золоті закрайки рушникові.

Тиша. Мертва тиша. Доріжкою лісовою, безкрайою ішов Гнат з роботи до табору. Тиша лісова гнітила його стомлену душу. Так хотілося почути щось живе — рух вітру на вершинах ялинових, або вивірку побачити на гілці, але нічого ніде. Могильна тиша в лісі. Здавалося, що не сутінки падають на землю, а щось величне, темне і невиразне спускається на неї. Ще хвилина, друга і вкриється все темним небуттям безконечної північної ночі.

Гнат ішов мовчки, похнюпившись, нічого не бачучи і не відчуваючи. В душі була порожнеча, немов у цій пустелі-тайзі. Нічого не хотілось і не думалось ні про що, бо життя тягнулось сумною ниткою і не було нічого, що могло би збудити думку.

Раптом вітер майнув на верховіттях і заспівали ялини, затужили сосни карельські віковою нудьгою своєю за сонцем і радістю. Гнат стрепенувся, ніби душа прокинулась і думка-згадка злетіла з далекої минувшини:

"А сосни гудуть, гудуть...
Чого так сосни гудуть?
Хуртовина, вітри".

Згадалася Україна з любими поетами, згадалося давне і неповторне минуле.

Київ. Лукянівка. Етапна камера для політичних, вірніше для українців. Радість до життя повернутих трупів і серед них найближчий друг, що йому тільки но замінили розстріл на десять літ заслання, який демонстративно співає на всю тюрму:

"Боже великий єдиний,
Нам Україну храни".

Скільки сили і волі до боротьби було тоді!

Врешті етап. Начальник конвою, оточений собаками, вимахуючи наганом, кричить:

— На коліна! Конвоїри, почати трус!

І стали всі, ніби прощаючись з Києвом, з усією Україною, на коліна. Тиша запанувала на тюремному подвірї. І раптом затужив Київ дзвонами з золотоверхих старих церков своїх. Це різдво. Велике свято народження первопричини життя.

Це було так недавно і давно. Свят-вечір був тоді.

— Боже великий! — вигукнув Гнат. — Це ж завтра також буде свят-вечір і буде вісім років, як я засуджений і висланий в цю могилу для живих.

І раптом змінилася думка. Вона потекла швидко, як бурхлива річка карельська, що котить свої темні води у далеке крижане море.

Гнат прискорює ходу і не зчувся, як дійшов до табору. Коли жовтий промінь убогого світла пронизав повітря і впав на засніжену галявину, аж тоді отямився і збагнув, що думка літала в гості, а він тут у неволі і мусить зараз вступити до гидкого, наповненого блощицями і нужденними тілами мучеників таких, як і він, бараку, щоб кінчати восьмий рік животіння. Кінця не видно. Війна відсунула волю на невизначений час. Тепер не випустять — побояться. А коли й випустять, то чи буде то воля?

— Не злочинця карають, а того, хто вміє бачити і думати, — казав колись його друг.

Гнат добре розумів їх "перековку". Він знав, що мусить умерти, або перестати бути людиною.

На останнє піти не міг, а вмирати не хотілось.

Коли він увійшов у барак, то побачив, що там сталось щось нове: всі були на ногах, гомоніли гуртками, дехто пакував речі.

Нічого не розбереш з гамору, але чулися слова-здогадки:

— На Колиму!

— На Урал!

— Ні, на Сибір!

Гнат мовчки підійшов до сусіда по нарах і дивився, як той ретельно спакував свої речі.

— На етап? — запитав Гнат.

— Пакуйся! — була відповідь.

— Я не поїду.

— Повезуть.

— Ні, не повезуть.

Сусід глянув Гнатові у вічі і побачив міцну волю і зосередженість.

— Тікатимеш, щоб розстріляли, або щоб замерзнути в тайзі?

— Всерівно.

— Твоя воля робити дурниці. Подумай, поки не пізно.

— Нічого думати. Що буде, то буде. Не можу більше.

— І не хочу, — додав різко.

Не могло бути й мови про те, щоб защепити Гнатові якісь передумування чи вагання. Він почав спокійно і зосереджено рахувати:

— 200-250 кілометрів до мети. Пятнадцять - двадцять кілометрів на добу — це два тижні. По пятсот грамів хліба на день — це сімвісім кілограмів. Донесу! Замерзнути не повинен, адже недарма прожив вісім літ у тайзі — дечому навчився.

Зібрав мінімум речей і всі наявні продукти, виніс все це на двір, ніби потрусити пил, обняв товариша міцно і сказав йому:

— Може повернешся в Україну раніш мене, а може я й зовсім не повернусь, то скажи рідним і друзям, що Гнат Польовий не витримав дожидання. Вітер занадто волею дихав, і я пішов назустріч вітрові.

Заплакав приятель.

— Щасти тобі доле, Гнате. Над усе бережись погоні і завірюхи — це твої найбільші вороги.

В загальній метушні готування

до етапу ніхто не помітив Гнатової відсутности, і він щасливо перескочив поруб і зник у лісі.

Ішов назустріч волі.

II.

За ніч пройшов небагато. Сонце зустрічав у сосновому чатиннику на березі ріки Виг. Тут вирішив відпочити і поснідати. Вибрав затишне місце, оглянувся навколо, прислухався до таємничої мови чатинника, чи не чути чого підозрілого, і сів на бурею повалену сосну, що підняла вгору свої руки-коріння, ніби благаючи когось поставити її на своє місце.

Було тихо і врочисто в лісі. Ніщо не порушувало первісної спокійної краси цього глухого закутка природи. Поруч шумів Виг, грізними водоспадами спадаючи з ґранітних скель. Над соснами піднімалися хмари випарів з його, ніколи не замерзаючих крижаних вод.

Раптом щось зашуміло і затріщало в густому сосняку над річкою.

— Погоня! — вдарила думка в голову.

Він скочив на ноги і гострим поглядом обвів ліс, шукаючи місця для схову.

— Фу! Та це ж лосі ідуть з водопою, — промовив з полегченням Гнат.

Гострий погляд і напруження нервів змінилося лагідним споглядданням за обережними рухами двох чудових тварин, що вже вийшли на галявину і гарячими ніздрями нюхали повітря. Видно, почули людину, бо рвучко повернули на схід і зникли в лісі.

Провів очима і почав снідати.

— Ох і мороз, — подумав, силкуючись відрізати скибку замерзлого хліба. — Не всидиш довго. Доведеться шукати покинутої землянки і розводити вогонь.

Підів трохи, взяв торбу на плечі і пішов. Погода почала мінятися. Вітер з холодної Скандинавії ворушив верхи ялин. Посунули хмари сіро-зеленого кольору і пішов сніг. Гнат намагався примітити напрямок по вітру, що бив у передню частину правого плеча. Так думав визначити свій маршрут, коли не буде ні сонця, ні зірок.

Настрій був бадьорий. Вірилось, що це останній етап до довгожданної волі. Гнат почував, що він прокинувся від довгого сну і, як мала дитина тішиться радістю сонячного ранку, так він тішився тим, що почав жити, а не животіти. Нічого його так не гнітило, як довгорічне пасивне очікування. Живий і енергійний від природи він мусів удавати з себе безвольну істоту, бо найменший вияв волі загрожував фізичним знищенням.

— Вони не люблять сильних людей. Влада нівелює все на своєму шляху, і горді голови, що підносяться над натовпом, нещадно зрізуються гострим мечем, — згадував Гнат київські розмови.

А йому ж так хотілося піднести голову над сірим натовпом, так хотілося йти назустріч сніговій бурі, яка мчала з холодної півночі і нищила молоді погони буйного життя його народу.

А тимчасом вітер дужчав. Почалась метелиця. Сніг ніби помякшав трохи і коли оглянешся

назад, то червонясті стовбури сосон побіліли від снігу.

Гнат дійшов до болота, на якому майже не було рослинности — лише зрідка убогі ялини стояли занесені снігом. На початку болота Гнат відпочив і пішов далі з надією завидна перейти болото і натрапити на лісорубську землянку, щоб заночувати. Лісу за болотом не видно було за сніговою бурею, яка заповнила повітря дрібними сніжинками, що наче комашня влітку, снували над болотом.

Гнат сміло йшов уперед. Не боявся бурі. Він ще з дитинства любив ходити в таку годину, любив боротись з бурею. До того добре знав цю частину Карелії і був певен, що такі болота бувають у ширину не більше чотирьох-пяти кілометрів, а там піде знову ліс, буде трохи затишніш, і є надія на землянку. Відпочити ж треба, бо вже півтори доби він іде та йде.

Вітер все дужчав. Він грався снігом: то покладе його рівненько на землю, то рвоне знизу, погойдає тим клубком снігової хмари у всі боки, піднесе його аж до неба, і знову шалено кине на болото. Здавалося, що то не вітер, а якась невмолима сила стоголосою сурмою регочеться, тішиться своєю непереможною міццю і не буде їй зупину ніде і ніколи.

— Бач, яке широке кляте болото, — подумав Гнат, повернувшись спиною до вітру, щоб хоч трохи передихнути. — Хоч би завидна перейти його.

І він ішов назустріч бурі. Почало сутеніти. Коли повернешся назад і глянеш угору, то сніжинки ніби темнішою заслоною мчали над болотом. Гнат почав хвилюватись.

— А може я вздовж болота йду? Мабуть так і є, бо щось дуже довго краю немає.

І він повертає праворуч. Іти легко, але ноги тонуть у пухкому снігу і вже й сорочка до тіла пристала, а кінця нема. Не думаючи, він повертає ліворуч, бо бачить, що вечір спускається на землю, а заночувати тут — смерть. Єдиний порятунок — землянка, або хоч ліс.

Врешті ноги попадають між гілля під снігом.

— Проруб! — з жахом вирішив Гнат. — Тепер до лісу може бути й десять-двадцять кілометрів.

Це відкриття приголомшило його. Він раптом відчув свою втому — не міг витягнути ноги з ломаччя під снігом. Сів у сніг, як у вату. Відчулось, як мерзне безсиле й спітніле тіло.

— І отак по дурному вмерти? О, ні! Воля так близько вже, бо що значить декілька днів, коли роками ждав?

Вирішив не засиджуватись: лише трохи відпочити і йти. А куди йти? Вперед, чи назад? Назад легко за вітром, але ж далеко (чи хватить сили?). Вперед важко, але може бути зовсім близько.

Попробував уставати і відчув, що стомлений до краю. Руки й ноги деревяніють, здається, що вітер заходить під шапку і мерзне голова.

— Замерзаю, — подумав. — Негайно йти і грітися.

Ішов ледве ступаючи і не міг зогрітися. Ніч надходила навально. Уже снігу не видно, лише ві-

тер люто вигравав невидимою оркестрою своїх диких симфоній.

Сили все менше й менше. Часом йому здавалося, що він не йде, а лише уявляє, що ноги пересуваються, а він стоїть у сніжаному морі і ось-ось упаде безсилий і, за хвилину-другу, замерзне. Тоді збирав рештки сил і прискорював ходу. Темно, нічого не видно, а ноги такі важкі, стомлені, неслухняні.

Врешті вітер ніби полегшав. Ще пара кроків і Гнат побачив стовбур дерева. Ступив далі — другий.

— Усе! Сосновий! Та густий який!

Скидає торбу з плечей і падає на неї, обпершись спиною у стовбур дерева.

А вітер літає по соснах, колише їх кучеряві верхи і виспівує своєї пісні.

Гнатові легко і добре. Небезпека минула.

— Посиджу трохи, може затихне вітер і розведу вогонь, бо землянки вночі не знайдеш, — подумав.

Було так хороше сидіти під цим товстим стовбуром. Відси видно все. Десь ділося оте гидке, засніжене болото. Замість його в сніговій імлі виринув Труханів острів. Ось і трамвай котиться Олександрівським спуском і дзвонить, дзвонить.

— То правда таки, що київський трамвай має наймелодичніший дзвінок у світі, — подумав собі Гнат.

А ось із Софії полинули дзвони. Відповіла Лавра з Печерського. Що це сьогодні? Чого так урочисто лунають дзвони над нашим Києвом? Ага! Це ж Свят-вечір сьогодні.

А дзвони дзвонять, і їх звучання колишеться, колишеться над засніженим Києвом, дзвінкою луною віддає в задеснянських лісах і відти котить на південь, у степи.

Гнатові тепло і затишно, хоч і зима була в Києві. Ось Дніпро, білою ковдрою вкритий, простягся під кручами. На високому березі його, ніби з імлистої безконечности, виростає Володимирова гора і парки, Липки і Печерське. А там, ген-ген в далині, наче в прозорих хмарах, гойдаються Китаєве і Голосієве.

Виростають тисячолітні твердині: Лавра, Софія і Михайлівський монастир...

Все це тоне в різнокольорових вогнях. Вогники, наче зорі, переливаються: то зелені і червоні, то блакитні і золоті. А повітря, насичене теплом і радістю, пружно гойдається ніжними хвилями, що грайливо котяться з Подолу, знімаються на кручі Дніпрові і бють у камяниці вікових церков.

Затихли дзвони. Невідомо звідки, чи то з Софії, чи з Михайлівського, чи може з самого неба, полинув могутній спів:

...“Застеляйте столи
Та все килимами,
Радуйся,
Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився”...

— Так! Так! Це Свят-вечір сьогодні!..

Як у казці виходять парубки в синіх, як сливи у вересні, штанях, у сорочках білих, як молоко, цяцькованих блакиттю та золотом, і ставлять величезні столи

— від Володимирової гори аж до Липок.

З Подолу піднімаються дівчата з очами синіми, як небо, з косами, як достигаюча пшениця в степу, накривають столи килимами квітчастими, наче луки придніпрянські у червні і разом з парубками підхоплюють цей могутній спів:

"Та кладіть калачі
З ярої пшениці,
Радуйся,
Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився".

І радується золотий Київ, веселиться вся Україна, і тішиться земля українська родюча і все славить народження первопричини життя.

Гори вкриті народом. Столи вгинаються від плодів землі родючої і праці чесної, а колядка неповторною симфонією лунає над усім і котиться пружним повітрям на захід до Бескидів і на схід до Кавказу.

Гнат ніби бачить, як летять ці звуки і будять до життя сонні ще чорноземи.

Він летить за колядкою і співає його душа звільнена:

..."Радуйся.
Ой, радуйся, земле,
Син Божий народився!"...

III.

Коли Гнат розкрив очі, то побачив декілька чоловік, що стояли над ним. Вирішив, що піймали його. Нудьга здавила серце і дві великі сльози скотилися з-під опущених повік.

— Не мучте. Убийте швидше, — промовив тихо.

— Ото герой який! Убийте. А нащо ж ми тебе снігом дві години терли? Уставай вечеряти краще, — почулося з гурту.

— Дякуй Богові, що впав під дверима нашої землянки, а то замерз би.

Не вірилось Гнатові. Та коли його посадили за стіл, на якому стояв казан рижової куті і відро узвару, то він відчув, що це свої.

— Хто ж ви, хлопці? Де я?

— Розкажи йому, Романе, коротко та будемо вечеряти.

— Слухай же. Ми такі, як і ти втікачі. Живемо тут і ждемо слушного моменту, щоб прорватись далі. В ясну погоду не йдемо, бо сліди будуть — піймають. В таку, як сьогодні не йдемо, щоб не загинути, як ти ледве не загинув. Коли піде рівний і мякий сніжок, то й підем. Якщо хочеш з нами, то візьмемо й тебе.

Чи хоче він? Не витримав, і теплі сльози радости потекли з очей.

Сіли вечеряти.

Хтось почав колядку:

"Бачить же Бог, бачить Творець,
Що мир погибає"...

Весело горіли дрова в печі. Урочисто лунала колядка, а надворі ревіла буря. Та вона була більше не страшна Гнатові...

Петро Волиняк.

ЯК ВОЛОДИМИР ШУКАВ НОВОЇ ВІРИ?

Київ був великим, багатолюдним містом, приїздили сюди визнавці ріжних вір і старалися приєднати князя до своїх вірувань. Літопис подає широке оповідання про те, як Володимир шукав нової віри.

На початку прийшли до нього болгари — магометани і захвалювали свою віру. Але князеві не подобалося те, що не можна їсти свинини і пити вина.

Прийшли німці від римського папи і питався Володимир: "Яка заповідь ваша?" А вони сказали: "Постити по силі; як хто пє або їсть, то все на Божу славу." Не подобався князеві такий піст і він відправив послів.

Надійшли хозарські жиди і захвалювали закон Мойсея. Питався їх князь, з якої вони землі. Вони відповіли, що були в Єрусалимі, але Бог загнівався на батьків їх і розіслав по всіх країнах. На це Володимир сказав: "Як же ви можете бути учителями інших, коли Бог вас відкинув."

Врешті греки прислали до князя фільософа і той виклав йому основи християнської віри.

Володимир скликав старців і бояр і питав у них ради, яку віру прийняти. Вони відповіли: "Знаємо, княже, що ніхто нічого свого не ганить, а все хвалить; як хочеш дізнатися правди, то вишли мудрих мужів, нехай придивляться кожній вірі." Сподобалася ця думка князеві і він вислав послів до різних країн.

Вернулися згодом посланці і оповіли таке: "Ходили ми до болгар, дивилися, як вони поклоняються у своїм храмі; стоїть такий без пояса, поклониться, сяде і дивиться сюди і туди, як біснуватий. Нема веселости у них, тільки жалість і сморід великий. Ходили ми до німців, бачили, як відправляють всякі служби, але краси не бачили ми ніякої. Зайшли ми на кінець до греків і ввели вони нас до своєї церкви, і не знали ми, чи ми на землі, чи на небі, бо на землі нема такого виду і такої краси, і не вміємо того оповісти, але знаємо, що там Бог перебуває з людьми, — і тієї краси не можемо забути."

На це бояри і старці сказали князеві: "Якби поганий був грецький закон, не прийняла б його твоя бабка Ольга, а вона була наймудріша з усіх людей." Тоді Володимир рішився: "Підемо і приймемо хрещення." А бояри сказали: "Як твоя воля, княже."

М. Г.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ!

"Веселих свят, веселих свят!"
Так хай звучить по всій землі,
Де лиш живе наш рідний брат:
Веселих свят його сімї!

Веселих свят, веселих свят
Бажаю всім в усім краю;
Для міст і сіл, для бідних хат
Веселих свят бажання шлю!

Веселих свят! — Я ближнім всім
Так небо все схилити рад!
Тому і днесь бажаю їм:
"Веселих свят, веселих свят!"

М. Мартинюк.

ДРОВОРУБ І МЕРКУР*)

Убогий дроворуб загубив залізну сокиру — цілий свій маєток. Надармо шукав її всюди і не міг знайти. Розпука його не мала меж, бо як же без сокири прийдеться йому заробляти на життя для себе і для родини? Тому плакав і заводив, а вкінці припав до землі і лементував:

— Ох, моя сокиро! Моя дорога сокиро! Де ти поділася?.. Всемогутній Зевсе! Верни мені її, бо що ж я, нещасний, без неї робитиму?!

Цар богів почув плач і прохання бідолахи й післав до нього Меркура.

— Твоя сокира не пропала, — сказав до нього посланець богів. — А чи пізнаєш її, коли тобі покажу? Це мабуть буде оця, яку я недалеко звідси знайшов.

І по цих словах показав дроворубові дорогоцінну сокиру з щирого золота. Але дроворуб відповів, зітхаючи:

— На жаль, це не моя сокира! Вона для мене навіть непридатна.

— То може оце твоя сокира? — спитав божок і показав йому срібну сокиру.

Дроворуб махнув лише з болем рукою і знову зітхнув тяжко.

— Ну, то хіба оце буде твоя? — спитав третій раз Меркур і показав дроворубові залізну сокиру.

— Ах, оця, оця! — крикнув дроворуб з великою втіхою. — О, слава ж тобі, Зевсе, що ти вислухав моє прохання!.. Але чи ти, добрий чоловіче, схочеш мені її віддати? — спитав дроворуб тремтячим з непевности голосом. А не пізнав бідачисько, з ким говорить.

Божок добродушно усміхнувся і сказав:

— Не лише залізну, але й оці дві даю тобі, чесний чоловіче! Це буде нагорода за твою щирість і чесність.

І заки зачудований і врадуваний дроворуб устиг йому подякувати, божок зник з-перед його очей.

Вістка про цей незвичайний випадок розійшлася скоро по цілій околиці. Він заохотив наших дроворубів користати з великодушности богів. Дроворуби почали ненароком губити свої сокири в лісі. Вони вдавали величезну розпуку і закликали на поміч богів. Зевс сам не знав, кого першого вислухати, і вислав Меркура з Олімпу на землю.

Але божок не дався обдурити. Він показував кожному крикунові золоту сокиру, а коли той до неї признавався, діставав обухом в карк і з величезним синяком утікав, куди його ноги несли. Тоді кожний переконався, що брехнею далеко не зайде. Найліпше є жити правдою і йти простою дорогою.

*) У давніх римлян Меркур був посланцем богів і божком торгівлі.

Де-Ля Фонтен.

ЗИМОВІ ПРИПОВІДКИ

Січень наступає, морозами людей лякає, але й віточку про весну дає. Так холодно, що якби не вмів дрижати, то вмер би давно.

ПРАЦЯ, ЩО ПЕРЕД НАМИ

На широких просторах Канади, по великих і малих містах, на фармах, у найдальших закутках — скрізь розкидані українці.

Вони оселилися тут або відразу, приїхавши до Канади з рідного краю, або вже з часом, шукаючи вигідніших умов життя.

Працею своїх рук, великим трудолюбством, вічною любовю до землі, охотою до торгівлі, промислу, науки, вони досягли значних матеріяльних і моральних успіхів.

І. Г. Сирник,
голова Союзу Українців Самостійників.

Скрізь у Канаді, серед українців можна знайти і заможного фармера, і великого бизнесмена, і доброго професіоналіста, і видатного вченого, і неабиякого політично-громадського діяча.

Працьовитість і реліґійність та хист до ріжних фахів, велика любов до нової батьківщини, жертвенність у громадських справах — зискали для нашого народу серед населення Канади цілком заслужену повагу і шану.

З незнаного заробітчанина українець у Канаді став відомим і заслуженим громадянином.

До цього дійшло не зразу. Треба було прикласти багато труду, сил, енерґії, виховавчої праці, щоб досягти таких великих і добрих успіхів.

У цих досягненнях не останню ролю відіграв своєю наполегливою, народно-культурною працею Союз Українців Самостійників.

Це він, Союз Українців Самостійників, дбав про розбудження і піднесення національної свідомости серед наших людей в Канаді, це він плекав і ширив наші народно-культурні надбання, заохочуючи до праці і науки.

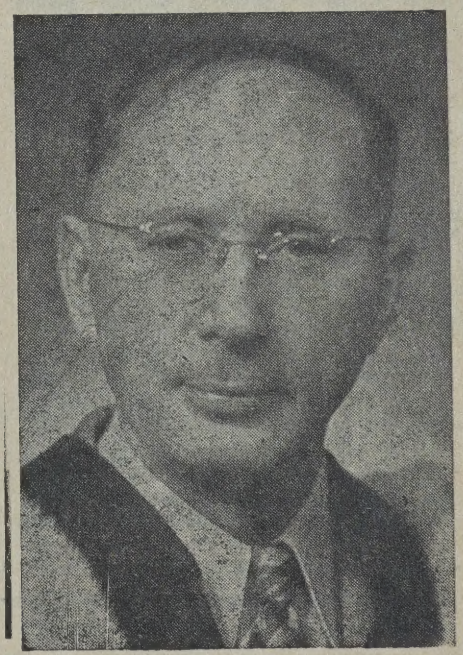

В. І. Сарчук,
голова Т-ва Українців Самостійників.

Звичайно, що велике прагнення наших людей до культури було добрим ґрунтом для такої праці орґанізації і тому вдалося досягти таких добрих успіхів.

До наших великих культурно-національних досягнень ми з пов-

ним правом можемо віднести зорґанізування й працю наших українських Інститутів: ім. П. Могили в Саскатуні, ім. св. Івана в Едмонтоні, Інституту у Торонті, Колеґії св. Андрея у Винипеґу; наших освітніх літніх Курсів при Інститутах і Колеґії, що з незмінним успіхом відбуваються з року на рік.

До наших успіхів відносимо міцне зорґанізування й культурно-народну працю наших складових орґанізацій СУС, як Союзу Українок Канади, Союзу Українських Народних Домів, Товариства Українців Самостійників, Союзу Української Молоді Канади.

О. Войценко,
Голова Союзу Українок Канади.

До успіхів відносимо й видання друком в англійській мові Союзом Українців Самостійників історії України проф. Д. Дорошенка.

До наших успіхів відносимо всі ті добрі наслідки, що маємо в галузі національно-освідомлюючій культрній нашій праці тут у Канаді за 25 літ існування й діяння самостійницької орґанізації.

Ми самостійники з законною гордістю можемо ствердити, що:

1. Самостійницька праця дійсно випровадила наше українське життя в Канаді на певний широкий шлях національно-культурного його розвитку;

2. Нами самостійниками для відродження й піднесення національної свідомости були створені наші українські Інститути, Колеґія, Народні Доми, читальні, освітні курси, обеднані й згуртовані самостійницько думаючі люди в орґанізацію СУС;

3. Ми самостійники проголосили взнеслі кличі — самопошана, самодіяльність, самостійність, щоб позбутися культурної жебранини, яка принижує національну гордість;

4. Ми самостійники приклали багато труду, щоб відродити свою українську прадідівську національну Церкву, бо тим ми позбавилися впливу чужих;

5. Наші самостійницькі зїзди рік-річно стверджували правдиво великий зріст нашої національної свідомости й культурного розвитку та розробляли ширші пляни для ще більшого поступу на культурному полі.

Отакі, коротко, досягнення нашої праці.

Але, які б не були великі досягнення, зупинятися лише на досягненому не можна. Необхідно все дальше і дальше діяти в тому ж напрямку.

Необхідно увесь час оживлювати культурно-освітну працю на місцях. Треба цю працю зробити живою, цікавою, захоплюючою.

Орґанізація влаштовує багато важних імпрез, дає глибоко-змістовні доповіді. Правда, це відбувається по більших містах і багато наших людей позбавлені можливости бути на цих імпрезах чи почути добрі промови.

Та ми маємо можливості зарадити цьому. Можемо зфільмувати

імпрези, зарекордувати на плити промови і тоді їх поширити. Це зробить велику прислугу народній справі.

Нам треба поставити на ширшу скалю пропаґанду економічної ділянки. Можна і необхідно заряджувати спеціяльні виклади наших промисловців і професіоналістів,

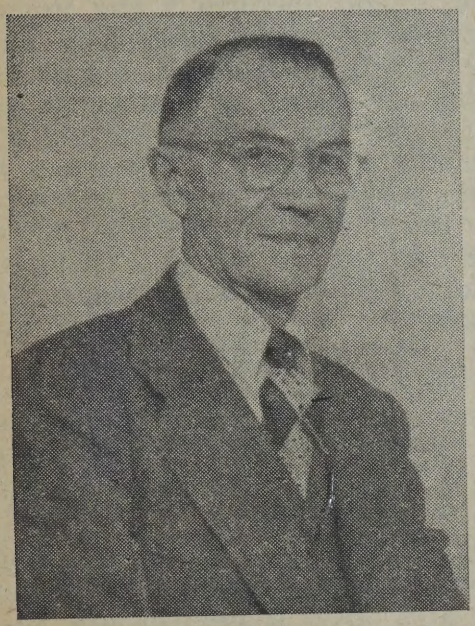

Н. Боднарчук,
Голова Українських Народних Домів.

у яких би інформативно розповідалось про досягнення, можливости й перспективи у промислі.

Не слід залишати на боці й такої важливої ділянки, як зорґанізування кредитових спілок, щадничо-позичкових кас тощо.

Це і багато ще іншого оживить нашу працю, збільшить наші досягнення і ще міцніше поставить нас на нашому самостійницькому ґрунті.

Наша самостійницька орґанізація має всенародні взнеслі цілі, близька по духові народу, підтримувана народом.

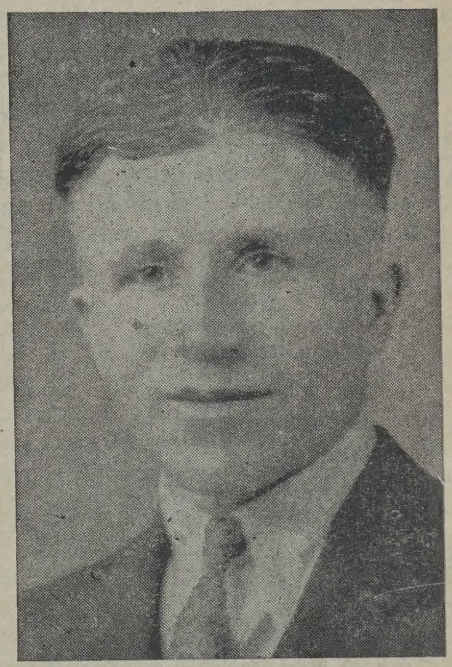

П. Крипякевич,
Ґенеральний провідник Союзу Української Молоді Канади.

Наше членство розуміє вагу завдань орґанізації, глибоко перейняте самостійницькою ідеольоґією й дисципліноване.

Тому зовсім не припадкові наші досягнення у минулому й не марні сподівання на ще більші успіхи в прийдешньому.

І. Рудевський

НАРОДНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ І ПРИПОВІДКИ

Коли на Водохреща день імлистий, — буде багато хліба; коли завірюха, — то буде завірюха й на Великдень. Як на Йордана теплота, — не забариться весна. Тріщи не тріщи, вже минули Водохрещі.

В хаті гульки, а в городі
ні цибульки.

Гуляй, гуляй попід лави,
Нема чобіт, лиш холяви.
Ой, гуляла належито,
Поки було в мішку жито.

ПЕТРО МОГИЛА

Петро Могила був потомком Молдавського господаря Симеона, якого прогнали турки з Молдавії. Петро Могила вчився у Франції і, скінчивши там науку, як православний, приїхав до Києва і 1625 р. постригся у Києво-Печерській Лаврі в ченці. Через три роки його вибрали архимандритом Києво-Печерської Лаври.

Після цього він вибрав кілька молодих хлопців і послав їх своїм коштом вчитися за кордон. Пі-

Петро Могила

сля повернення з науки, він поставив їх учителями у школі, яку поширив за згодою гетьмана Петражицького і київських братчиків. Школу цю засновано і збудовано ще за гетьмана Петра Сагайдачного у 1615 р. і подаровано київському братству панею Галешкою Гулевичевою. З тієї школи Петро Могила зробив вищу школу. У ній вчилися козацькі, міщанські і священичі діти.

У 1632 р. Петра Могилу висвячено у Львові на київського митрополита. Кияни дуже зраділи, що мають свого митрополита, — зібралися і вигнали з Софійського Собору і інших українських церков уніятів, що їх наслали поляки. З того часу Собор св. Софії знову став православною митрополичою церквою.

Ставши таким чином, митрополитом у Києві, Петро Могила найбільшу увагу звернув на священиків, і щоб зробити з них міцних борців за православну віру проти уніятів і католиків, він не висвячував нікого на священика доти, поки той не пробуде рік або більше в Києві і не навчиться як слід розуміти свою віру. А для того Петро Могила братську школу перетворив на вищу Українську Академію — т. зв. Могилянську Академію, в якій училися не тільки діти, але й священики.

Могила написав кілька духовних книжок, а саме: Катехизис, де подано основи православної віри, а також Требник — як правити Службу Божу.

Коло Академії він завів своїм коштом для бідних дітей бурсу, де діти жили й харчувалися.

Київська Академія за його життя стала міцною обороною православної віри проти католицьких шкіл, що були заведені єзуїтами. Вона дала Україні великих людей. Була вона в ті часи як університет і студентів у ній було понад тисячу. З Могилянської Академії виходили духовні, світські і навіть військові люди.

Митрополит Петро Могила помер 1-го січня 1647 р. на 50 році життя. Перед смертю він відписав на українську Академію всі свої гроші.

ПРИПОВІДКИ

Місяць лютий питає, чи взутий. На Стрітення (2-го) зима з літом зустрічається. Коли на Стрітення зі стріх капає, — буде врожай на пшеницю.

Північний Кавказ

Цей прекрасний мальовничий край оспіваний Гомером*) і поетами пізнішої доби ріжних національностей, як от: українцем Т. Шевченком, абісинцем О. Пушкіним, шотляндцем Ю. Лермонтовим та іншими. Над краєм підноситься найвища гора в Европі, вічно білоголовий Ельбрус (5,500 метрів), до якої "прикутий" легендарний Прометей. Через край цей і Україну прослався найкоротший шлях з Азії в Европу. Це брама, через яку з давніх давен проходили найріжніші народи. Вони тут залишили памятки своєї культури і звичаїв, як також і частину свого народу. Серед гір і долин скрізь розкидані "долмені" — багатирські хати, а в степовій частині зустрічаємо безліч могил. Незначна частина з них — згаслі сопки, а переважна більшість є насипані колишніми тут мешканцями. Це є свідки певних періодів історії різних народів.

До Північного Кавказу за адміністративного поділу за царизму належали: Дагестанська, Терська й Кубанська (разом з Чорноморщиною) області та Ставропольська губернія. Всі вони входили до Кавказького Намістництва з головним управлінням в м. Тифлісі. На заході Північний Кавказ має лінію кордону по Чорному морю від Керченської протоки аж за Сухум-Кале до ріки Кодор. Останньою та її припливом межа пробігає до Сванетських гір і південний кордон творить гребінь пасма гір Кавказу до Каспія. Східний кордон Північного Кавказу творить Каспійське море аж за ріку Куму. Далі межа повертає на північний захід, пробігаючи суходолом та ріками Калаусом, Маничом і на півночі ріки Єя. Від її гирла кордон повертає по Озівському морю на південний захід до кінця Керченської протоки.

Поверхня в зазначених кордонах виносить понад 400,000 кв. км., тобто за цією ознакою Північний Кавказ є менший від таких держав Европи: Франції, Німеччини, Еспанії й Швеції, а більший від кожної з решти держав. Ця поверхня небагато менша від теперішньої УССР (443,100 кв. км.) і втричі більша від усіх українських земель під колишньою Польщею (до 1939 р.), в сім разів більша, ніж сама Галичина.

На 1. 1. 1935 року на Північному Кавказі мешкало коло 11,028,500 чоловік. З того часу відбулося на Північному Кавказі багато змін з примусовими виселеннями і вселеннями. Однак кількісно населення могло небагато поменшати. Тому треба вважати, що й тепер на Північному Кавказі мешкає не менше, як 10 мільйонів людей. Отже за кількістю населення Північний Кавказ є потужніший від таких держав, як от: Голяндія, Бельґія, Швеція, Норвеґія, Швайцарія й інші менші держави світу. Густотою населення Північний Кавказ має від 17 до 58 чоловік на 1 кв. км., або належить до слабо заселених територій. При індустріялізації країни Північний Кавказ може без напруження потроїти своє населення.

Про національний склад населення на Північному Кавказі можна до деякої міри судити за переписом 17. XII. 1926, при якому хоч і збільшували кількість великоросів, але українці ще не залічувалися масово до великоросів, як то сталося після 1933 року (переведення всіх українських шкіл на великоросійські). За цим переписом українці становили більшість — 51,2%, великороси — 32,1%, 3,5% чеченці, 1,9% осети-

*) Стародавнім грецьким поетом.

ни, 1,7% вірмени, 6% кабардинці, 1,1% німці, а решту складали (кожна нація менше 1%): інгуші, черкеси, карачаєвці, білоруси, чехи й інші.

Таким чином склад населення цього краю при нормальному розвитку свідчив про українську більшість в ньому, яка зросла б, коли б перепис переводився без імперіялістичної великоруської тенденції.

Українці мешкали на Північному Кавказі ще з X віку, коли вони тут утворили Тмутороканське князівство (сучасний Таманський півострів). При занепаді Київської держави і Тмутороканське князівство підпадало окупаціям різних держав. Якийсь час були тут Генуезькі й Грецькі кольонії, а пізніше все перейшло під владу Туреччини та окремих вільних народів, як от: черкеси, кабардинці тощо.

На прикінці XVIII століття (1792 р.) на землях поміж річкою Кубанню та Озівським морем поселилися останки козаків-запорожців з Дніпра під назвою "Чорноморських козаків". Вони заснували 40 курінів, як у Запорозькій Січі, і завели всі її звичаї. Пізніше курені стали звати станицями. Нові поселенці застали по узбережжю Озівського моря та деяких річок старожилів українців із давніх часів. Ріжночасно на середню та горішню Кубань і Терек поселялися донські й українські козаки (з Катеринославщини, Полтавщини, Харківщини). Вони утворили т. зв. "Стару й Нову Лінії". Донські козаки, хоч і розмовляли великоруською, але характером і побутом від великоросів різняться. З масовим виселенням черкесів (по "замиренні" Кавказу), на їх місце примусово вселено козаків з чорноморських станиць та українських козаків з Озівського війська — рештки запорожців, що прибули з Туреччини. Останні ж стали основою заселення Чорноморщини, де їх станиці російський уряд хутко обернув у села, а вони з козаків стали селянами.

По віровизнанню на Північному Кавказі з давніх часів толерувалося дуже багато ріжних релігій, як от: православна, старообрядческа, баптистськ. лютеранська, гуситська, магометанська, буддійська, а навіть і гнепоклонників у Дагестані.

Серед ґрунтів на Північному Кавказі переважають грубезні чорноземлі. Менші площі займають легкі, піскуваті (головно в Дагестані). На узбережжях Озівського й Каспійського морів та у гирлах річок (Кума, Манич, Єя, Бейсуг, Кирпилі, Протока, Кубань і інші) трапляються великі лимани й заболочені ґрунти. Солончакові ґрунти зустрічаються головно біля зазначених уже морів.

Клімат на Північному Кавказі поміркований теплий, переходячи на півдні по узбережжях Чорного й Каспійського морів у субтропічний. У східній частині краю клімат є континентальний з гарячим літом і холодною зимою, а на заході, ближче до Чорного моря, він стає вологим, приморським.

Ріки на Північному Кавказі переважно гірські з великими спадами, швидкобіжні. Головною рікою краю є Кубань, що витікає з льодовиків Ельбрусу. До неї вливається багато допливів зліва також гірських бурхливих річок. Головніші з них є: Малий і Великий Зеленчуки, Уруп, Лаба, Біла, Пшиш і інші. Кубань раніше вливалася до Чорного, а нині двома головними рукавами до Озівського моря. Кубань є судноплавна до м. Катеринодару. При регуляції могла б бути судноплавною до ст. Кавказької (Краснодара). До Каспію вливаються рр. Терек і Кума. Крім гірських річок в степовій частині краю те-

чуть тихі степові річки: Манич, Єя, Чолбас, Бейсуг, Кирпилі й інші, які вливаються до лиманів, а останні сполучаються з Озівським морем.

По реліефу Північний Кавказ поділяється на степову частину (від правого берега Кубані до морів) і гірську (в деяких місцях починається від лівого берега Кубані). Степова частина являє рівнину, як стіл, що вкривається травянистою рослинністю з очеретяними заростями у берегів лиманів, що звуться плавнями. Гірська частина вкрита здебільшого великими масивами лісів та чагарниками. В лісах переважають листвяні породи, а з певних височин ростуть шпилькові. Серед листвяних порід переважають дуби, граби, буки, горіхи, чинари, тис і інші. Дуб тутешній дуже цінився при кораблебудівництві, а горіх на виріб меблів. Серед шпилькових переважають сосна та ялиця. В лісах Північного Кавказу досить багато дико росте також овочевих дерев і чагарників та ріжних ягід: грушок, кислиць, які часто не гірші культивованих яблук, волоських горіхів, сливок глету, кізілу, терну, малини, ожини, не поганого винограду, хмелю тощо.

Сільське господарство, крім плекання зернових культур, культивує також у великих кількостях різні технічні рослини: цукровий буряк, бавовняк, олійні рослини (сонячники, гірчицю, льон, коноплі, райдерево), кенафу й інші волокнинні. По цілому краєві зустрічається також багато овочевих садів, виноградників і городів (помідори, баклажани, огірки, кавуни, дині й інше).

З тваринництва на Північному Кавказі розводили рогату худобу (здебільшого сіру - черкеську), буйволів, переважно легких коней, ослів, верблюдів, грубошерсних і мясних (карачаєвських) овець, кіз та свиней (на щетину й сало).

Надра Північного Кавказу перебувають на світанку свого дослідження. Ріки цього краю при використанні, на що тут є сприятливі умови, могли б дати за середньої сухости року 10,800,00 HP (кінських сил), або в 9 разів більше, ніж ціла Україна. Отже Північний Кавказ є країною "білого вугілля". Родовища камяного вугілля знайдені по горішній Кубані, річки Маруху в Баталпашинській та Майкопській окрузі, але для промислового розроблення бракує докладних досліджень та шляхів. Залягання нафти на Північному Кавказі зустрічаються від Дагестану до Тамані, але експлуатуються досі райони м. Грозного та Кубано-Чорноморські, починаючи від м. Майкопа і переходячи в Калузьке й Кримсько-Кудакинське. По запасах (208,145,000 тон) нафти Північний Кавказ займає якесь 8 місце серед світових родовищ. Залягань природного ґазу, крім нафтовищ, дуже багато: в Дагестані, Терщині, Ставропольщині, коло м. Темрюка й на Тамані. Однак використовують цей ґаз ще в незначній мірі на місцеві потреби. В Дагестані на природньому ґазі працюють склярні, коло Ставрополя цим ґазом обслуговують міську промисловість і на нафтових районах цей ґаз рухає промислові двигуни й опалює помешкання.

Родовища залізної руди на Північному Кавказі простяглися через Тамань аж до ст. Ільської. Вони ще не досліджені і не експлуатуються. Також не досліджені родовища манґанової руди в басейні рр. Білої та Лаби. На останній знайдені також розсипи золотоносного піску, до дослідження якого не приступлено. На Терщині в Садонському родовищі експлуатуються оливяно-срібні, а в Карачаєвському цинково-оливяно-срібні руди. Особливо багатий Північний Кавказ коло Новоросійська на мергель, з якого випалюється високої якости цемент.

З перерібних галузів промисловости найрозвинутішими є: нафтоперерібна, цементова, млинарська, цукрова, олійна, консервова, шкіряна, металообробна й інші. Нафтоперерібна промисловість зосереджується в м. Грозному, Туапсе й Краснодарі. Всі ці центри сполучені нафтопроводами, а крім того від Грозного нафтопровід є до Каспійського моря й на Україну до м. Микитівки. Велика цементова модерно уряджена промисловість має осередком ст. Тунельну й Новоросійськ.

Населення Північного Кавказу не знало кріпацтва і завжди опозиційно ставилося до русифікаторської акції. Через це з вибухом революції 1917 р. Північний Кавказ відділився від Росії. Тут повстали 3 незалежних демократичних держави: Кубанський Край, Терське Військо й Республіка Горців Північного Кавказу. Вони оборонялися збройно від навали з півночі большевиків-великоросів. У 1920 році останні перемогли і з Північного Кавказу на вигнання вийшла поважна військова й цивільна еміґрація. Після 2-ої світової війни ця еміґрація поповнилася новим втікачами з під Совітської окупації.

Совітська влада особливо жорстоко обійшлася з населенням Північного Кавказу (масові мордування, морення голодом, виселення цілих ґруп до Сибіру і в концентраційні табори). Тому з новою революцією, спричиненою війною чи іншим способом, Північний Кавказ ще завзятіше відсепаровуватиметься від Великоросії. Край цей сусідує з Україною та Закавказзям. З ними він муситеме координувати й консолідувати свою боротьбу за незалежність.

В. І-с.

КАРТА СХІДНОЇ ЕВРОПИ В ДЕВЯТОМУ ВІЦІ

Найстарший український літопис малює перед нами таку етноґрафічну карту Східної Европи:

Над Ільменським озером на півночі жили в IX сторіччі словіни, на південь від них, поміж Чудським озером, верхньою Волгою й Дніпром — кривичі, над Західною Двиною — полочани, в басейні горішньої Оки — вятичі, на південний захід від них, поміж Дніпром і Сожею — радимичі, на південний захід від них, над Припяттю й Березиною — дреговичі.

Всі ті племена стали згодом підложжям для повстання двох східно-словянських народів — москалів та білорусів.

На південь від них жили ті східно-словянські племена, що з них повстав український нарід. Були це: деревляни, що жили поміж Горинню, Припяттю, Дніпром і Тетеревом, поляни, на правому березі Дніпра, поміж Ірпенню і Россю, сіверяни на лівому березі Дніпра, по рр. Десні, Сеймі й Сулі, в нинішній Чернигівщині й Полтавщині. Дуліби, бужани або волиняки, жили за Случею, в теперішній Волині, Холмщині й Підляшші, а може й у теперішній Галичині, тиверці — поміж Богом і Дністром, та уличі — над морем, поміж Дніпром і Богом. У нинішній Галичині жили хорвати.

Центральне становище поміж українськими племенами займали поляни.

ПРИПОВІДКИ

Два когути і дві господині не згодилися до нині.

Два третього не чекають, а четвертого і не питають.

Де два бються, там третій користає.

Де на двох вариться, там третій поживиться.

ДЖОРДЖ ВАШИНҐТОН

Джордж Вашинґтон стоїть у ряді найвидатніших людей у світі. Цьому сприяли його особисті прикмети, а саме — працьовитість, чесність, безінтересовність, відвага й посвята.

Народився він у місцевості Бриджс Крік у стейті Вірджінія, як син власника розлогих маєтностей і копалень заліза. Як спадкоємець великих плянтацій Вашинґтон спокійно господарює й перебуває постійно в місцевості Мавнт-Вернон. Політичними справами майже не займається.

В 1755 р. бере участь в анґлійсько-французькій боротьбі за простори в долині Огайо й здобуває звання полковника. З початком 60-их рр. є членом ради стейту Вірджінія.

За американського повстання проти Анґлії в 1765 р., яке вибухло в обороні своїх прав проти анґлійського визиску, обіймає провід над повстанчим відділом у Вірджінії. В 1774 р. вибирають його земляки делеґатом від рідного стейту на перший конґрес визволених кольоній до Філядельфії.

Другий конґрес поручає йому 15 червня 1775 року начальний провід над військом. На становищі головного командира Вашинґтон у короткому часі орґанізує американську армію, що складалася досі з повстанчих загонів, та провадить партизанську, спершу не завжди удачну, боротьбу з анґлійцями. Не переймаючись початковими невдачами Вашинґтон витривало воює протягом 8 літ із ворогами, аж вкінці змушує їх залишити американську територію.

Після визволення своєї батьківщини, як тільки останні анґлійські військові відділи залишили територію нинішніх ЗДА, Вашинґтон склав з себе обовязки головного командира на конґресі в Аннаполіс 25 листопада 1783 р. Не вимагав від свіїх земляків нічого за свою працю, бо вважав, що сповнив тільки свій обовязок супроти рідного краю, і після того зайнявся знову своїм затишним господарством у Мавнт-Верноні.

Але земляки не забули про нього. Двічі по черзі вибирали його президентом держави, при будуванню якої він найбільше заслужився. Після 8-літнього виконування обовязків президента (в 1789-97 рр.) Вашинґтон не прийняв третього вибору й відійшов на відпочинок до Мавнт-Вернону.

Одначе в 1798 р. прийняв обовязки головного командира тому, що загрожувала війна з Францією. На цьому становищі й помер наступного року в Мавнт-Верноні, де його й похоронено.

М. А.

З ДУМОК НАШИХ ВИЗНАЧНИХ ЛЮДЕЙ

"В інтересах українського національного розвою в теперішній стадії лежить власне концентрація всіх національних сил, а для того всіх частин української території. Треба розвивати в них почуття єдности, солідарности, близькости, а не роздмухувати різниці, які їх ділять і які при такім роздмухуванні можуть привести до нового відокремлення, культурного й національного, різних частин української землі".

М. Грушевський.

"Хай очі й думки тягнуться до майбутнього — це так, зате ногами твердо треба стояти на ґрунті минулого, і тоді справді прийде той час, якого хода тверда й непохитна вчувається навіть у теперішньому хаосі, безладі та бездоріжжі."

С. Єфремов.

У ПОЛОСІ ВІЧНИХ ЛЬОДІВ

Коли поглянете на мапу північної Европи, то найдете в полосі вічних льодів, що оточує північний бігун, край, що називається Ляпляндією. Вона є вітчизною ляпляндців, про яких хочемо вам дещо цікавого розказати.

Ляпляндці не живуть у хатах тому, що усе було б для них невигідне. Вони примушені мандрувати з місця на місце; одну частину року вони проживають у горах, другу в долинах, тому воліють жити в шатрах, які можна легко переносити з місця на місце. Такі шатра називаються — юрти. Ляпляндець перемінює місце свого побуту, слідуючи завжди за своїм найбільшим добродієм — одиноким домашним звірем, якого посідає — реном.

Рен любить мандрувати. Вліті кусають його злющі мухи — москити. Щоб охоронитися перед ними, рен утікає в гори, куди за ним іде ляпляндець, і розбиває там своє шатро. На зиму москити відлітають і тоді ляпляндець переноситься з реном назад на доли. Тоді мусить він знов звивати своє шатро.

Не думайте, що в такому шатрі дуже приємно живеться! Двері шатра такі маленькі, що ви могли б тілько з труднощами ввійти ними. В шатрі нема комина, а дим виходить отвором угорі, обчорнивши наперед усім лиця. Ляпляндці не мають ані лямпи, ані свічок; їм, кажуть вони, досить світла від вогню. Вони сидять і сплять на шкірах із ренів або ведмедів, розстелених на землі, а час означують по стані сонця. Як багато гарних речей мусить виректися бідний ляпляндець!

Одначе він дуже щасливий і задоволений. Якщо має череду ренів, то вважає себе дуже багатим чоловіком. Він має дуже мало страв, крім мяса і молока рена. Коли надійде зима і дикі птиці відлетять у теплі сторони, а океан замерзне так, що в ньому не можна ловити риби, ляпляндець виходить до своєї череди ренів і забиває одного з них. Мясо рена смакує йому так, як нам волове мясо або баранина. Жінка ляпляндця доїть рена щоранку і щовечора. Молоко рена густіше й смачніше від коровячого. Ляпляндець робить з того молока сир, але не вживає масла.

Ляпляндці їздять санками, що їх тягнуть рени замість коней. Рена впрягають до саней за поміччю сильного ременя, а погонич уживає замість поводів — мотуза, який обвиває довкола рогів рена.

Якщо рен згине, або пан його забє, здіймають із нього шкіру. З неї робить ляпляндець убрання, килими, накривала або постіль. Тому можемо сміливо сказати, що рен є великим добродійством для ляпляндця; рен живить його, одягає і помагає йому в праці. Без рена існування ляпляндця було б дуже тяжке, а навіть неможливе.

Рен віджвляється тільки мохом, що росте під снігом. Зимою, коли все замерзне так сильно, що ви не могли б стояти ані одної хвилини на дворі, рен ходить по снігу, шукаючи моху. Він не має стайні, ані взагалі ніякого даху над головою. Він відгортає замерзлий сніг, кладеться на мох і вповні ним задоволений.

Кінь або корова згинули б з певністю, коли б полежали в снігу при такому морозі. Але країна вічних льодів є вітчизною рена. Він не вмирає від морозу, бо Бог приказав йому тут жити, щоб бути вигодою і потіхою малого ляпляндця.

Свято Самостійности і Соборности України

Українська Центральна Рада 22 січня 1918 р. високо піднесла щит з державним тризубом, оголосивши акт, що ствердив незалежну Українську Державу на східних українських землях. Цей історичний день увійшов у традицію українського громадянства під назвою "День проголошення 4 Універсалу Української Центральної Ради про самостійність України". В цей же день відзначаємо й другу історичну подію, що відбулася 22 січня 1919 року, як завершення історичного акту 22 січня 1918 року. В цей день у Києві на Софійському майдані проголошено обєднання всіх українських земель.

В цей день в українській столиці, в Києві, зібралися делєгати від Наддніпрянської України, посли від Галичини й Буковини та уповноважені від Закарпатської України і проголосили свою волю жити вільно у своїй власній соборній державі. По довгих століттях неволі український нарід, ідучи шляхами відродження, заявив своє право на свою правду в своїй хаті. Ось чому цей день, 22 січня, залишиться навіки записаний в історії України, як національне свято.

ГЕЙ, ХТО МАЄ МІЦЬ...

Гей, хто має міць
Грізних блискавиць —
Той уміє з бою брати,
В саме серденько влучати
Молодих орлиць.

Гей, хто має дар
Викликать пожар
В душах піснею палкою, —
Той засяє над юрбою, —
Сонцем з-поза хмар!

Гей, хто вільний світ
Любить з юних літ, —
Той зустріне всюди, всюди,
Де за волю бються люди,
Ласку і привіт!

Гей, кому щомить
Серденько болить
За народ, за край коханий, —
Той робітник пожаданий,
Знає, що робить!

Микола Вороний.

МОЯ ЛЮБОВ ДО УКРАЇНИ

Вона так гарна, сяє так
Святою, чистою красою,
І на лиці яріє знак,
Любови, щирости, спокою.

Вона так гарна, а проте
Так нещаслива, стільки лиха
Знесла, що квилить лихо те
В її кожніській пісні стиха.

Її пізнавши, чи ж я міг
Не полюбить її сердечно,
Не відречися власних втіх,
Щоб їй віддатись доконечно?

А полюбивши, чи ж би міг
Я божую її подобу
Згубити з серця мимо всіх
Терпінь і горя аж до гробу?

І. Франко.

День Героїв під Крутами

У відповідь на проголошення Центральною Радою самостійности України Москва кинула велику армію під командою полковника царської жандармерії Муравйова, щоб у зародку задушити молоду українську державу. В цей грізний час смертельної небезпеки студентська та гімназіяльна молодь Києва вийшла проти ворога, щоб власними грудьми боронити Батьківщину.

Біля залізничної станції Крути 29. 1. 1918. полягло 300 хоробрих, триста героїв історії України. Відважні склали свої голови за Рідний Край у нерівній борні. Трагічна загибіль жменьки найхоробріших стала символом, дороговказом, гордістю цілої нації. Героїчний приклад оборонців під Крутами світитиме в далекі віки майбутнім поколінням українського народу. Не пощастило жменці героїв відбити орди ворожої держави. Але на братській могилі героїв ми з гордістю можемо перефразувати історичні слова про героїзм стародавніх оборонців Термопіль:

"Дай знати Батьківщині, чужинче, що ми у могилі тут лежимо, бо сповнили волю своїх батьків".

День памяті героїв Крут став днем слави української патріотичної молоді.

У НЕДОЛІ ВСІ РІВНІ...

Під час походу на персів довелося македонському королеві Олександрові Великому вести своє військо через безводні пустелі. Похід затягнувся і запаси води вичерпувалися... Військо почало мучитися зі спраги. Слабші не витримували й падали... Серед війська піднялося незадоволення проти свого командира, що він їх завів на неминучу смерть.

У цей час один з його вояків знайшов у заглибленні скелі трохи води. Набрав її до шолому і приніс Олександрові, щоб командир загасив свою спрагу. Та Олександер узяв до рук шолом і сказав:

— Для всіх нас цієї води замало. Я ж не хочу мати привілеїв перед своїми вояками. В недолі всі ми рівні. — І вилив воду на землю.

Його вояки відчули його щиру відданість своєму війську, відразу ожили, напружили свої останні сили й бадьоро пішли вперед за командиром. Не лякалися і смерти, бо побачили, що Олександер був не лише королем, їхнім командиром, але був і добрим старшим товаришем. **Ф. Г.**

З ДУМОК НАШИХ ВИЗНАЧНИХ ЛЮДЕЙ

"Наша молодь, напоєна південним сонцем, насичена південною свіжиною й завзяттям, молодь, що не схилить ніколи голови, що ступає твердо, дивиться сміло, — вона в своїй більшості кріпка, як сама земля. Треба, щоб меншість стала такою ж."

А. Любченко.

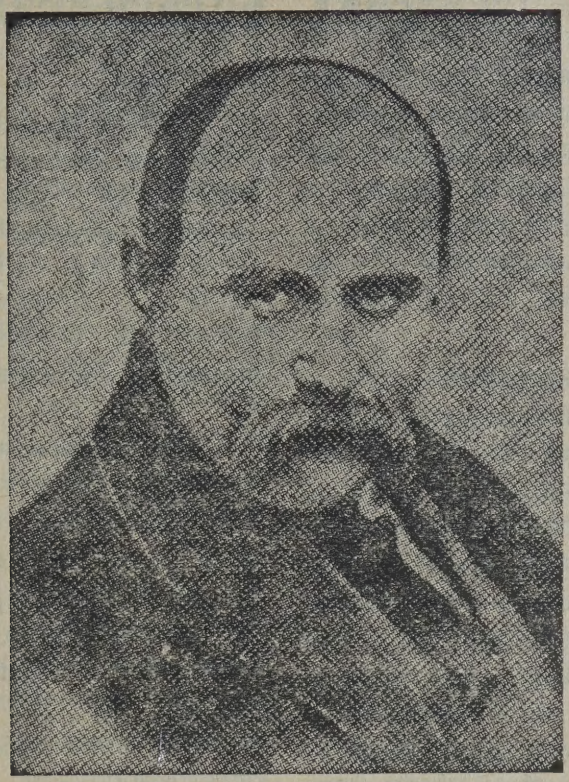

СЕСТРІ

Минаючи убогі села
Понаддніпрянські невеселі,
Я думав: "Де ж я прихилюсь
І де подінуся на світі?"
І сниться сон мені: дивлюсь,
В садочку, квітами повита,
На пригорі собі стоїть,
Неначе дівчина, хатина.
Дніпро геть-геть собі розкинувсь,
Сіяє батько та горить.
Дивлюсь: у темному садочку,
Під вишнею у холодочку,
Моя єдиная сестра,
Многострадальная святая,
Неначе в раї спочиває,
Та з-за широкого Дніпра
Мене, небога, виглядає.
І їй здається: виринає
З-за хвилі човен доплива
І в хвилі човен порина...
"Мій братіку! Моя ти доле!"
І ми прокинулися: ти
На панщині, а я в неволі!...
Оттак нам довелося йти
Ще змалечку колючу ниву!
Молися, сестро! Будем живі,
То Бог поможе перейти.

**
*

Якби то ти, Богдане пяний,
Тепер на Переяслав глянув,
Та на замчище подививсь, —
Упився б, здорово упився!

І... препрославлений, козачий
Розумний батьку!.. і в смердячій
Жидівській хаті б похмелився,
Або б в калюжі утопився,
В багні свинячім...

Амінь тобі, великий муже,
Великий, славний, та не дуже!..
Якби ти на світ не родився,
Або в колисці ще упився,
То не купав би я в калюжі
Тебе, преславного... Амінь!

Т. Шевченко.

ЯК ШЕВЧЕНКА БОЛЬШЕВИЧАТЬ

Коли б лише живих большевики большевичили, а то вони і мертвих большевичать. Звісно, що мертвих большевичити легше, бо мертвий ані обороняється, ані не буде давати доказів, що він не большевик. Можна його і турком проголошувати.

Але не те з Шевченком. Він з однієї сторони померший, а з другої таки живий. Ти його большевич, ти його московщ, ти його комунізуй, ти його роби і колхозним начальником, а він не піддається. Він протестує ще голосніше, ніж живий, бо він і мертвий і разом живий. Його, як мертвого, "под стєнку" не поставиш, на Соловки не зашлеш і його не примусиш, щоб на суді до вини признавався.

А що він і по смерті живий, то тут його большевицька рука [illegible] кож не досягне. Він вже давно, коли говорив до "живих і ненароджених", дав відповідь також ненародженим большевикам, а того вже ані заглушиш, ані замажеш. Пішла та його відповідь по світі і вже навіть "наймудріший" Сталін її не позавертає.

Видали недавно большевики в Київі твори Шевченка для українців, у трьох томах. Книжки зверху гарні, друк і папір гарний, але не все гарне в тім, що надруковано. Вже в першім томі на початку роблять большевики з Шевченка і большевика і "тоже малороса", що як малорос, стоїть за "єдиною неділимою". Пишуть там:

"Він ненавидів польську шляхту... польських гнобителів." — Він також:

"Ненавидів українських панів-лібералів, націоналістів, які намагались відірвати геніяльного поета від передових людей російського народу... Глибоко поважав Герцена, Чернишевського, Добролюбова. В них він мав сподвижників, товаришів по боротьбі."

Отже польських гнобителів ненавидів; українських панів-лібералів і націоналістів ненавидів; але щоб він і московських гнобителів ненавидів, про те вже нема тут згадки. Виходить, що або московських гнобителів не було, або що він, як він "неісходимої", не хоче московських гнобителів обесславлювати. Свого за своїми серце болить, хоч вони і гнобителі.

Але большевики перекручують правду. Шевченко не був москвофілом, ані "тоже малоросом". Він у "Сні" ("У всякого своя доля") вдарив по голові і московських гнобителів, ворогів українського народу.

Малюючи царську палату, він показує нам "панство в серебрі і златі, мов кабани годовані — пикаті, пузаті". А про царя Петра і царицю Катерину каже:

Це той Первий, що розпинав
Нашу Україну,
А Вторая доконала
Вдову-сиротину.
Кати, кати-людоїди!
Наїлись обоє,
Накралися! А що взяли
На той світ з собою?

Тим висловом вдарив він по голові і нинішних большевиків, що

роблять з Шевченка "тоже малороса", якому ходить також про Росію. Хоч Шевченкові ходить тут як і всюди, не про Росію, але про Україну, — про те, що ті кати-людоїди розпинали "нашу Україну". Чи вони розпинали і Московщину, це для нього не найважніше, але його болить терпіння "нашої України".

Лише Україна була в нього "наша", а не Московщина. Що він мав знайомих, а то і приятелів між москалями, це не доказ, що Московщина була йому близькою, "нашою". І поляк Залеский був його добрим приятелем, але це вузьке особисте товариство.

Шевченко був великим українцем, великим українським націоналістом, і ненавидів тих, що українськими націоналістами не хотіли бути.

Большевики надрукували і те, що Шевченко писав по московськи очевидно на доказ, що йому українська й московська мова була однаково люба. Коли большевики не мали того на гадці, то були б ті московські писання перевели на українську мову, бо ж це писав українець для москалів, (крім Денника), а не для українців. Коли ж це мають читати українці, то їм треба давати по українськи.

Коли б Шевченко знав китайську мову і написав би щось по китайськи, то чи давали б большевики українцям те писання в китайській мові? Ні! Вони перевели б бодай на мову московську, коли вже не на українську.

Однако ж для Шевченка московська мова не була любою, вона була йому чужою. Коли він написав по московськи "Слепую", то пише до Кухаренка:

"Переписав оце свою "Слепую", та й плачу над нею. Який мене чорт спіткав і за який гріх, що я оце **сповідаюся кацапам черствим кацапським словом.** Лихо брате отамане! Єй-Богу лихо! Дуже не хочеться мені друкувати "Слепую". Обридла вже вона мені". (Лист з 30-го жовтня ст. ст., 1842).

Отже бачимо, як тішила Шевченка московська мова.

Але в большевицькім виданню вилізло большевицьке шило з мішка: **Між листами Шевченка большевики той лист до Кухаренка обійшли.** Не могло через їх горло пролізти те, що Шевченко вважає гріхом для себе писати по-московськи. І це зрозуміле, — помістиш, то як тоді робити з Шевченка любителя Московщини?

Але тут є ще друге шило...

У виданню Шевченкових творів Яковенка, з 1911 року, друкованих у Москві, **той лист Шевченка до Кухаренка є, і з тими словами, що наведені** (там є їх навіть більше), хоч це було за царських часів, і царська цензура того листа не викреслила. Тепер же большевики, що вважають себе великими голосителями правди і волі, того листа не показали українцям.

Виходить, що царський уряд був супроти українців менше ворожий, як нинішні російські **большевики.**

Ще одне маленьке питання... Казав Шевченко:

Свою Україну любіть!
Любіть її во время люте,
В останню тяжкую мінуту
За неї Господа моліть.

Чи моляться нині за Україну большевики? Чи молиться за неї Сталін? Чи молиться Каганович? Чи молиться комуністична партія? Чи моляться вкінці канадійські большевики?

Чи благають за неї Господа ті большевики, що пишуть імя Бога й імя Господа малою буквою у згаданих Шевченкових творах; ті, що понищили церкви; що висмівають Бога в своїх "Безвірниках" і "Безбожниках" і звуть релігію опіюмом, дурманом? Чи моляться вони? Чи слухають вони Шевченка?

К. П.

Думка

(У роковини смерти Т. Шевченка)

Всміхайся, звитяжче, з свого пєдесталу,
Бо стежку до тебе квітками услали,
Бо прапор свободи тримаєм в руках,
Бо запал і гнів твій кипить ув очах!
Тож ми клянемося суворо і грізно:
Ніхто з нас навколішках жити не буде,
Бо йдем по землі по твоїй ми залізно
І сонце мечами гартує нам груди.
Хто може планету ковтнуть яснолику,
Хто випити може глибокеє море?
Ми море, планета... Ніхто не поборе
Нащадків звитяжця — від нині до віку!

**
*

Як ясно, як світло я бачу сьогодні,
Який ти окрилений, сину народний.
Розцвів ти у ньому, у ньому погас...
Любіте свій нарід, як рідний Тарас.
Шануйте прекрасне, що зріє з чужого,
Кохайте усе, що покільчилось з свого,
Пізнаєте ви неповторний свій час,
Пізнаєте так, як великий Тарас.
Учітесь культури і мови чужої,
Не дайте своєї на глум — золотої,
Що прадіди мудрі плекали для нас,
Яку так любив незабутній Тарас.
Яка так сталево у нього дзвеніла,
Дніпровими хвилями грізно шуміла,
То громами била, то блискала враз,
Бо мову, мов меч, відточив нам Тарас.

Всміхайся, звитяжче, з свого пєдесталу,
Бо шлях ми до тебе квітками услали,
Бо прапор свободи тримаєм в руках,
Бо запал і гнів твій кипить ув очах!

Ол. Гай-Головко.

Праця в фармерстві та її значення в життю людства

В життю є так, що кожна людина працює в якійсь одній ділянці праці. А цих ділянок є досить: одні вчать у школах, другі — лікують хорих, ще інші — заняті працею в фабриках і заводах, на залізниці чи в мореплавстві; багато людей служить у війську та по ріжних урядових установах; досить є занятих у торгівлі та ремеслі; але чи не найбільше працює в ділянці фармерства.

Цікаво буде для нас зясувати собі важливість і значення кожної окремої ділянки праці в життю людства.

Мусимо погодитися з тим, що в життю людства всі ділянки праці є потрібні, але безумовно, не в однаковій мірі: в одних потреба більша, а в других менша.

Скажемо, що наука в школах є конечною, бо без неї неможливий поступ; але кожна людина вчиться в школі тільки через певний означений час; звичайно, що трапляються ще й такі, що зовсім не вчилися в школі. Лікарська допомога є конечна, але тільки для хорих, бо здорові не мають у ній безпосередньої потреби. Залізничний потяг, пароплав, авто чи автобус є дуже корисні й потрібні для швидкого переїзду, але з них безпосередньо не завжди і не всі користають; а ще менше користаються з літаків. До ремісників ідемо тільки час від часу, коли в тому маємо потребу.

Але є одна ділянка праці, без якої кожна людина, що народилась і хоче жити та працювати в будьякому фаху — не може обійтися ні одного дня! Це праця в ділянці фармерства.

Та й справді! Що в першу чергу має зробити й робить кожного дня професор, що вчить у школі? Лікар, що йде до шпиталю чи до хорого? Залізничник чи мореплавець, шофер чи летун, що відправляються в дорогу? Ремісник, що збирається виконувати ту чи іншу роботу?

Кожний з них у першу чергу має щось зїсти, тобто — скористати з вислідів праці в ділянці фармерства.

Отже нема живої людини на світі, яка в своєму життю на землі могла б обійтися без продуктів праці в ділянці фармерства і то щоденно, від самого народження аж до самої смерти.

Це все вказує на те, що праця в ділянці фармерства є найбільш з усіх потрібною, бо вона дає можливість усім людям, що живуть на землі — фізично існувати та виконувати ту чи іншу працю в ріжних ділянках духового чи матеріяльного характеру.

Звідси самі собою напрошуються висновки, що розвиток праці в усіх ділянках у великій мірі залежить від розвитку праці в ділянці фармерства, як .основної І тому про розвиток праці в ділянці фармерства повинні дбати не тільки ті, що безпосередньо в ній працюють, а всі. На превеликий жаль правдивість цих тверджень не завжди і не всі добре розуміли. За те починають розуміти тепер там і ті, де кожному доводиться відчувати, що то є для життя й праці невистарчаюча кількість продуктів фармерства.

У суспільстві бракує і належної пошани до невтомних працівників у ділянці фармерства. Пояснюють це тим, що, мовляв, загал цих працівників є на нижчому ступені культурного розвитку від інших. Але чия вина в цьому? Напевно не тільки їх! Вони відда-

вали й віддають всі свої сили на те, щоб дати можлвість усім існувати й працювати. А обовязком всіх інших було й є — подбати про піднесення фармерського стану на вищий ступінь культурного розвитку, бо цього вимагають життя й потреби всіх.

Так у загальному представляється значення ділянки праці в фармерському господарстві.

Пізнаймо ж ще й значення окремих ділянок праці фармера, а саме: ґрунту, рослин та домашніх тварин, біля яких фармери вкладають найбільше праці.

Ґрунт

Багато людей є тієї думки, що найціннішими складниками землі нашої є золото, срібло, ріжні метали або нафта. Думають так тому, бо про золото та нафту дуже багато говорять та пишуть. Знаємо також, що за терени, де відкривають золото або нафту — дуже побиваються ріжні промисловці й платять за них великі гроші.

Не раз і не одному здавалося, яке б то було щастя на землі для людей, коли б того золота та нафти було повно скрізь...

І уявім собі, що нараз сталося так, що поверхня землі нашої вкрилася самим золотом з озерами повними нафти. Тоді кожний мав би можливість набрати собі золота й нафти скільки хотів. Не було б тоді нарікань ані на брак грошей, ані на темноту по хатах.

А тепер відірвімось на хвилину від наших мрій про золото та нафту й перенесімося думками до щоденного реального життя нашого на землі.

Чи мало б золото вартість тоді, коли б на цілій земній кулі не було ані шматочка хліба чи інших харчів? Напевно не мало б! Золото тільки тоді має свою вартість, коли за нього є можливість купити все, а в першу чергу хліба і до хліба. А може пшеницю, жито, картоплю чи інші рослини можна було б плекати на золоті, яким укрита поверхня землі? Напевно ні! А тепер перейдемо до нафти. Що було б з того, коли б ми мали багато нафти, а хліба й до хліба не мали? Напевно від голоду темно було б нам в очах не тільки при світлі лямпи, а й у день, при соняшному світлі. Отак, коли ми не голодні, ніч переспимо якось, а як тільки сонечко зійде — стає нам світло й радісно.

Отже бачимо, що на землі нашій є ще цінніші складники, ніж золото чи нафта. Це ті складники, з яких утворений ґрунт, родюча орна верства, на якій родять пшениця, жито, ячмінь, овес, гречка, кукурудза, просо, картопля та ріжна городина, ягоди й овочі.

Таким чином приходимо до висновку, що ґрунт — родюча орна верства є найцінніший дар Божий на землі. Ні золото, ні нафта, ні будьяка інша цінність в землі не мають такого великого значення в життю людства, як родюча орна верства.

У чиїх же руках перебуває цей найцінніший дар Божий на землі? Ні в чиїх інших, як тільки в руках фармера. Чи знають всі фармери про те і чи здають собі з того справу? Чи багато зроблено в тому напрямі, аби фармерів усвідомити про це?

Рослини

Рослина, як і людина чи тварина, росте й потребує відживи; отже вона є живою істотою. Поза тим вона, як і кожна жива істота, має виконувати й виконує якесь призначення на землі. Але яке?

Ми звикли думати й говорити, що там, де є більше руху, там і більше життя. І так воно справді є. Пригляньмося от хочби до молоді: вона має подостатком енергії і на виконання праці і на забави. А старші? Працю вони ще виконують, але до забав у них уже

менше, або й зовсім нема охоти. А коли людина зовсім перестає рухатись — ми кажемо, що вона вмерла.

Отже ознакою життя є рух, а ознакою смерти — спокій.

З життя вже знаємо, що само собою нічого статися не може, що на виконання будь якої праці треба витратити силу чи енергію. Навіть для того, щоб переступити з ноги на ногу, потрібно затратити трохи сили чи енергії. Отже кожний рух, що відбувався чи відбувається або буде відбуватися — все потребував чи потребує або буде потребувати витратити енергії. Але якої?

Коли ми добре працюємо, то в нас стає чуб мокрий. Коли коні тяжко працюють, то з них пара йде. Все це вказує на те, що при виконанню кожної праці, кожного руху, витрачається тепло. Отже кожний рух відбувається за рахунок витрати теплової енергії. Це підтверджується й тим, що машини приводяться в рух також за рахунок витрати теплової енергії.

А тепер спробуймо усвідомити собі, скільки то було, є й буде потрібно теплової енергії на рухи і працю людей, тварин і машин на цілій поверхні нашої землі! Де ж то є те невичерпне джерело, з якого черпалась, черпається і буде черпатися та теплова енергія?

Невичерпним джерелом теплової енергії є сонце! Але чи може людина чи тварина безпосередньо побирати теплову енергію від сонця? Спробуймо самі стати там, де сонце гріє й добре нагріймось. Чи вистачить нам цього, щоб ми могли косити чи молотити або виконувати якусь іншу роботу? Ні, не вистачить! Або поставимо коня, щоб він нагрівся на сонці, а потім запряжім його. Отже ані людина, ані тварина безпосередньо від сонця побирати теплову енергію не можуть! А чому? Бо сонце свої теплові промені посилає на землю у формі розпорошеній. Люди ж і тварини можуть користати зі соняшної теплової енергії тільки тоді, коли вона є у формі збірній.

У який же спосіб соняшна теплова енергія з форми розпорошеної (генетичної) перетворюється у форму збірну (потенціяльну)? Це перетворення відбувається за посередництвом рослин. Рослини обдаровані природою особливими властивостями, дякуючи котрим вони, з окремих складників поживи, які побирають корінцями з ґрунту, а листочками з повітря, при допомозі теплового та інших променів сонця — творять живу орґанічну матерію, от як крохмаль, цукор, товщі, білки та інші і відкладають їх у своєму зерні, овочах, корінцях та стеблі.

Людина ж і тварина, споживаючи ті чи інші рослинні продукти безпосередньо чи в перетворі на інші — побирає з ними і потрібну їй теплову соняшну енергію.

Отже як бачимо, рослина є посередником між сонцем і всім живим на землі. Якби не було цього посередника — рослини, неможливою була б на землі не тільки праця, а й саме життя. Так важливу ролю відограють рослини в життю на землі.

У чиїх же руках спочиває доля цих рослин? Хто їх плекає? Хто має дбати за створення кращих умов для життя й розвитку рослин?

Ніхто інший, як тільки фармер і його нащадки! І цілком певно, що чим на вищому ступені культурного розвитку буде фармер і його нащадки, тим кращі умови для життя й розвитку матимуть рослини, тим більші будуть урожаї і тим більше буде теплової енергії у формі збірній.

А в цьому повинні бути зацікавлені не тільки фармери, а все

людство, що хоче жити і працювати.

Домашні тварини

Всі ми добре знаємо, що домашні тварини є нашими мовчазними помічниками у щоденній праці. Але це ще не все. Домашні тварини є одночасно і живими фабриками в фармерському господарстві. І справді, в господарстві лишається дуже багато ріжних рослинних продуктів і відпадків, яких люди не можуть безпосередньо споживати, як от сіно, солома, конюшина, полова, макухи, буряки та інше. Все це дається як пожива тваринам, які в своїх орґанізмах перетворюють на білки, товщ, а ми споживаємо все це у вигляді масла, сала, молока, мяса, яєць та інш.

Дехто думає, що тварини в своїх орґанізмах можуть самі витворювати білок та товщ. Але такі думки є помилковими. Тварина може тільки переробити те, що витворено в рослині. І справді, чи може корова давати багато молока й до того з більшою кількістю товщу в ньому, якщо ми її будемо годувати соломою? Ні, не зможе! А чому? Бо в соломі є дуже незначна кількість білку, а ще менше товщу. Якщо ж ми дамо корові конюшини чи сіна, в яких є подостатком білка, а до того дамо ще макухів, в яких є більше товщу, й тоді й корова дасть нам більше молока й до того з більшим відсотком товщу. Знаємо, що доброю і, як кажуть, молокоиосною поживою є також буряки, картопля, зерно та висівки.

Усе це стверджує, що тварина в свойому орґанізмі, як у фабриці, має можливість перетворювати тільки те, що рослина витворила у своїх листочках під впливом променів сонця. Але ніяка фабрика, ніяка хемічна лябораторія, навіть найдосконаліша — не можуть перетворити рослин і рослинних рештків на мясо, сало, молоко, масло чи яйця.

І справді, чи є така машина, в яку можливо було б закласти соломи, полови, сіна, макухів, картоплі й води, а потім трохи покрутити й щоб з тієї машини текло молоко? Або дати картоплі й зерна, а щоб з машини викочувались такі яйця, як курка несе? Ні, такої машини людський розум покищо не придумав. Таке перетворення рослинних продуктів є можливе тільки в тваринних орґанізмах.

Звідси приходимо до висновку, що тваринний орґанізм є досконалою й складною живою фармерською фабрикою.

Знаємо також, що чим досконаліше машина, тим досконаліша потрібна обслуга до неї. І в практиці таке, що до мертвих досконалих машин вишколюють досвідчених машиністів, які докладно знають будову доручених їм машин. Зате мало зверталось уваги на вишкіл тієї обслуги, яка ходить коло найдосконаліших живих сільсько-господарських машин, якими є домашні тварини. І тому нема нічого дивного, що ті живі машини не давали й не дають того, що могли й можуть давати нам. Дуже часто можемо побачити досконалу живу машину обліплену, забруднену й до того виснажену, що навіть не має сили встати.

Тому, коли дбається за вишколення обслуги для мертвих машин, то тим більше треба дбати про вишколення та усвідомлення тих, що обслуговують та кермують живими фармерськими машинами, якими є наші домашні тварини.

Доля судила, що більшість народу нашого українського працює в ділянці фармерства, яка є найголовнішою в життю людства і благородною. Цим треба тіль-

ки тішитись. Але сумно стає, коли подумаємо, що фармери наші не є на так високому ступені культурного розвитку як у інших народів. Не їх у цьому вина. І шукання винних тепер нічого справі не допоможе. Краще зробимо, коли всі візьмемось до праці над піднесенням фармерства на вищий культурний рівень.

Як же ж можна працювати над піднесенням фармерства на вищий культурний рівень?

Ця праця може бути провадженa ріжними способами, а саме:

1. Друкованим словом: Треба дбати, щоб на кожній фармі було Освітнє Товариство, а при ньому бібліотека, в якій не повинно бракувати книжечок і часописів фармерського змісту.

2. Живим словом: У святочні дні вліті та в довгі осінні й зимові вечорі в домівці Освітнього Товариства треба виголошувати реферати на ріжні теми, а між ними й на теми фармерські. Дуже побажаним є влаштування курсів, одно чи двотижневих, на яких мешканці фарми мали б можливість ширше й глибше зазнайомитись з тим, у чому є найпекучиша потреба.

3. Наукою в школі: Першу, загальну науку фармерські діти одержують у народній школі, що є на їхній фармі. Але на цьому наука не повинна кінчатись. Дітей, яких батьки мають намір залишити для праці в фармерстві, треба віддавати до дальшої науки: хлопців до Хліборобської Школи, а дівчат — до Господинської Школи. Дітей, яких батьки не мають наміру залишати для праці в фармерстві, треба віддавати на науку до інших шкіл чи ремесла.

Хто ж цю працю над піднесенням фарм на вищий культурний рівень має вести? Всі! А в першу чергу священик і учительство та свідоміші громадяни, що мешкають у даній околиці. Допомагатимуть їм у цій праці з поблизьких міст.

Отак спільними силами можемо й мусимо працювати над піднесенням наших фарм на вищий культурний рівень. А коли це будемо робити, то, разом з тим, будемі створювати кращі умови й можливости для праці в інших ділянках.

Але треба памятати, що всяка праця дає й може дати добрі висліди тільки тоді, коли вона буде пляновою й систематичною.

Інж. аґр. Антін Романенко.

НАРОДНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ І ПРИПОВІДКИ

Як місяць марець, то ще змерзне не один старець. Весна — наш отець і мати, хто не посіє, не буде збирати. Рання сівба хоч не вродить, то хліба не зводить. Днем раніше посієш — на тиждень скоріше збереш. У Великому пості — не ходи в гості. Сухий марець, мокрий май, — буде жито наче гай.

***

Квітень з водою — май з травою. Теплий квітень, мокрий май — буде жито наче гай. "Діду, діду, — сій ячмінь, бо вже тій зимі амінь". Коли жаба кваче, а овес скаче — сади картоплю.

***

Божа власть, що схоче те й дасть.
Давали їсти й пити, а не було кому просити.
Давали, та не виймали.
Дай — не дай, але й не лай.
Забуває дати, а не забуває взяти.
Не давай бука нікому з рук.
Не дай, Боже, з Івана пана.
Хто рад обіцяти, той не рад дати.
Якою рукою даєш, такою й приймаю.

Візія в майбутнє

За тиждень по весіллю зайшов молодий до священика і каже: "Прошу виробити мені шлюбну метрику".

Коли метрика була виписана і доручена, він питає:

"А що вам заплатити?"

Священик відповідає: "Я вам так, задармо, на памятку, на милий спомин".

На це молодий: "Коли так, то за одним заходом виробіть мені й метрику народження дитини".

"Як то? До тижня вже й"... питає священик.

"Та то нічого, отче, ви пишіть, що треба".

Отець виписує зі шлюбної метрики потрібні інформації як імя батька, матері, а далі питає:

"Імя дитини?"

Відповідь: "Це покищо вилишіть".

"А якої стати?"

"Та й це не знати, що буде".

"Як то?... А коли дитина вродилася?.."

"Та то знаєте, отче, така річ — дитини ще нема, може десь буде аж восени, за 6 місяців".

"Чи ж ти здурів, чоловіче, реєструвати ненароджену ще дитину! Тобі що сталося?"

"Не гнівайтеся, панотче, бо то, бачите, така річ. Коли ви тепер такі добрі, що робите метрики задармо, то добре виробити її наперед. Ми незадовго заберемося до кемпи в дальнім лісі на довгий час і там, як нам народиться дитина, то не треба буде вже йти до вас по метрику. Я тільки зателєґрафую до ґубермана, що вже може посилати чеки на фемілі алавенс і добре. А, крім того, як колись доведеться їй подавати по пенсію, то й тоді не треба буде мати ні клопоту, ні кошту.

П. З.

ЦІКАВА РОЗМОВА

Горить берізка,
Капає іскра:
кап-кап,
кап-кап...
А до поліна
Шепоче тріска:
ти брат,
ти брат!..
Хоч ти велика,
А я маленька,
так знай,
так знай,
Що найлюбіше
І приємніше —
це —
Рідний Край!
І ти спалишся,
І я спалюся
в огні,
в огні...
Любов до свого —
Краю і Бога
не вмре!
О, ні!

Ф.

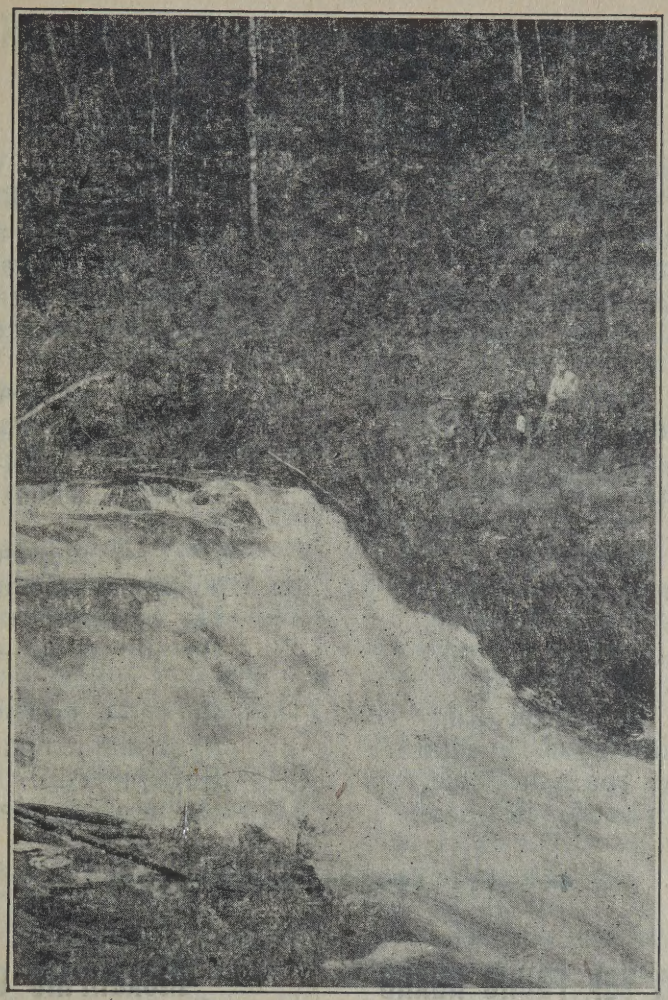

**
*

Прибрався ліс в зелену митру
І процвіла земля;
На голос радости і вітру
Іду, іду в поля!

Скидай, о сестро, темну ризу,
Переступи поріг;
Пора, пора! Вже ґеній лісу
В зазовний трубить ріг.

А в лісі шепче юне листя
І дише чистота —
І в тиші галяв урочистій
Постало чудо променисте:
Конвалія свята.

М. Орест.

А ВЖЕ ВЕСНА, А ВЖЕ КРАСНА!

ГАЇВКА

Ходить жучок по дубині,
А жучиха по ялині.
Грай, жучку, грай, небоже,
Най Пан Біг тобі поможе.

На жучкові черевички,
Бо сам жучок невеличкий.
Грай, жучку, грай, небоже,
Най Пан Біг тобі поможе.

На жучкові жупанина,
Бо сам жучок, як дитина.
Грай, жучку, грай, небоже,
Най Пан Біг тобі поможе.

На жучкові жупан ясний,
Бо сам жучок дуже красний.
Грай, жучку, грай, небоже,
Най Пан Біг тобі поможе.

ЯГІЛОЧКА

Ягіл — ягілочка
Ягелова дочка:
Устала ранесенько,
Вмилася білесенько.

Ягіл — ягілочка
Ягелова дочка:
Квіточки забірала
Віночок заплітала.

Ягіл — ягілочка
Ягелова дочка:
На вулицю вийшла,
Як зіронька зійшла.

Ягіл — ягілочка
Ягелова дочка...
Вибери собі дівчину,
Як червону калину.

Чому фіялка так гарно пахне

(Леґенда)

Одного разу Бог ходив по світі з янголами і розмальовував квіти. Коли вже мали вертатися, Бог побачив, що не розмалював фіялки. Покликав янголів. Один янгол змішав фарби і вилив на фіялку. А Господь сказав: "Тому, що ми фіялку обминули і так скромно помалювали, то всі люди будуть її любити за гарний запах.

Так і сталося. Фіялка кожному приємна своїм запахом і тому кожний її любить.

Механічне серце

Д-р Чарлс Б. Бейлей, відомий лікар оператор на серцеві недуги в Філядельфії, покладає великі надії на механічне серце в місцевім Ганеманн шпиталі. Він є тієї думки, що за допомогою цього механічного серця можна буде провадити операції на серце та легені і приводити знову до життя пацієнтів, які в клінічному розумінню є мертвими. Першою пробою нового механізму буде якраз повертати до життя тих людей, серце яких вже перестало функціонувати.

Механічне серце разом з механічними легенями є величини малого радіоприймача.

ЯК ДІВЧИНА СТАЛА КНЯГИНЕЮ

(Переказ)

Уже тисячу літ минуло, як сталося це в Україні. Якийсь гарний лицар вибрався в густі ліси на лови й загнався далеко за диким туром. Він тура здоганяє, а звір утікає. Прибіг тур над ріку, що зібрала великі води, скочив у глибінь і переплив на другий беріг. Лицар хоче його переймати, а тут не перебрести, ні переплисти.

Аж дивиться, а недалеко стоїть привязаний човен. Біжить туди, а там старий перевізник, його молодший син і ще молодша дочка.

— Перевези мене, старче, я добре заплачу! — каже лицар у ясній збруї.

— Не можу, лицарю! Дивися, яка повінь приплила, обидва згинемо.

— Перевези мене ти, юначе! Та швидко, бо тур мені втікає!

— Боюся, лицарю! — каже парубок.

Зажурився лицар і не знає, що робити, аж дівчина каже:

— Я тебе перевезу, лицарю! Сідаймо! — і скочила в човен.

Налякалися батько й брат, а князь дивується:

— Ти мене перевезеш, дитино? Ти ж слабосильна, мала дівчина!

Та бачить князь, що в дівчини очі горять великим завзяттям, повірив їй і сідає собі в човен.

Відбили від берега. Хвиля вдаряє, човен хитається, ось-ось перевернеться, та дівчина добре орудує веслом, не дає бурунам понести човен далі рікою.

— Ей, чи перепливемо? — побоюється лицар. — Це мабуть понад твої сили! Чи не хочеш ти мене втопити? Що ти за дівчина?

— Я — Ольга, дочка перевізника. Не смійся з мене, я не така квола, як тобі здається. А то не понад твої сили гнатися одному за великим туром?

— Я лицар, а ти...

— Ти лицар на тура і ворога, а я також лицар — на бурхливу ріку. Кожний є лицарем, коли береться вчинити велике діло й нічого не боїться.

Лицар уже не знав, що відповісти, а тимчасом щасливо доплили до другого берега. Лицар кинувся за туром, дігнав його і вбив. А тоді вернувся до дівчини й питає:

— Якої плати бажаєш собі за перевіз?

— Я не наймалася в тебе, бо я не твоя слуга. Ти тішишся, що здогнав тура, а я тішуся, що тебе перевезла.

— То будь здорова, княгине!

— Я не княгиня, княгині є десь далеко, в славнім городі Києві, над Дніпром.

— Але будеш нею! — сказав лицар і зник у лісі.

А дівчину лишив, і вона переплила до батька. Та все споглядала за ріку, чи не вернеться той ловець незнаний.

Минула осінь і зима, а на весні одного ранку наїжджають до перевізника люди в збруї лискучій.

— Чи є в тебе дівчина Ольга? — питають. — Нехай збирається та їде з нами. Наш славний князь Ігор, князь України, хоче її собі за княгиню мати. Як не піде, то силою візьмемо.

— Силою не візьмете! — озвалася Ольга. — На мене сили нема. Мене ріка оборонить!

І хотіла кинутися в воду.

— То ми просимо тебе! — сказав старший.

— Як просите, то поїду з вами.

Попрощалася з батьком і братом.

— Прощайте! Тепер мені нашу Україну через хвилі ворожі перевозити треба.

А коли приїхали до Киева, вийшов їм на зустріч князь Ігор. Ольга дивиться, а це той лицар, що вона його перевозила.

— Вітай мені, моя княгине! — сказав князь і повів її в палати.

І так відважна дівчина стала княгинею. Вона жила щасливо з князем, а коли він згинув у поході, то сама мудро управляла великою українською державою, а слава про її розум пішла по всім світі.

Ольга перша з українських володарів прийняла християнську віру, бо тоді ще наші прадіди не були християни. Аж її внук Володимир охрестив пізніше весь український нарід. Ольга княжила від року 945 до 973. Свята церква причислила її до святих.

Ю. Ш.

ПРАВОСЛАВНІ БРАТСТВА В УКРАЇНІ

У боротьбі з католицизмом за наш нарід і православну віру виявили велику силу і принесли велику користь своєму народові наші братства. Перші братства були засновані міщанами десь з половини XV віку на зразок церковних братств. З того часу, як почав міцніти в Польщі католицизм і багато православних українців, особливо заможніх, почали переходити на латинський обряд, міщани побачили, що церкви їхні бідніють і нищіють, що духовенство не має потрібної освіти, і вони почали купчитися у громади, з яких згодом повстали церковні братства. Братчики збіралися на бесіди, на яких читали Святе Письмо та розмовляли про віру. Крім того на свій кошт утримували "шпиталі", в яких жили старі і немощні братчики.

Побачивши, що єзуїти коло своїх монастирів закладають школи та виховують у них справжніх ворогів православної віри, братчики також позаводили коло своїх братств школи і там учили своїх дітей. З тих шкіл виходили вже готові борці на розмовну боротьбу за свою православну віру.

Братчики були всі рівні, всі мали однакові права, всі підлягали заведеному ладові у братстві. Найстарше братство було у Львові, а далі у Вильні, Могилеві, Мінську. Ставропігійське братство заложене в половині XV віку, а в 1580-році зреформоване заходом визначних міщан Івана Красовського та Юрія Рогатинця. При цьому братстві була й школа з бурсою для незаможних школярів. Між учителями тієї школи був духовний Арсеній, що видав 1592 р. славну граматику грецької та церковно-словянської мови.

У Вильні крім звичайного братства було засноване ще й інше братство коло Свято-Троїцького монастиря, що звалося "Панське Братство". В ньому братчиками були найвизначніші та найзаможніші люди. У списках цього братства ми зустрічаємо князів Острозьких, Ружинських, Вишневецьких, Лукомльських, Сапіг, Скумініх і інш.

Богоявленське Братство, засноване в Киеві за Сагайдачного і митрополита Івана Борецького, стало одним з найміцніших і заможніших братств. Школу його за митрополита Петра Могили поширено, яка згодом зробилася Академією.

ДО МОВИ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ

У Канаді українці ставлять таке питання: коли дитині, яка починає говорити, легче вимовляти англійське слово (the) toy, як українське — **забавка,** англ. (the) milk, як українське — **молоко** і т. д., то як вийти з становища? Відповідь: наші батьки в Україні та (піонори) в Канаді вчили нас: (the) toy — цяця, (the milk) — моньо, (the) dull — ляля і т. д. І коли ми кажемо, що свою рідну мову сприймаємо разом "з молоком з грудей матері",то, ясна річ, наші перші слова, що їх засвоюємо від батьків, мають бути українські. Коли перша мова дитини — українська, то вона засновується на дуже сильному ґрунті, бо на ґрунті психольоґічному. Це вирішує про сантимент до рідної мови на ціле життя. Завдяки цьому пізніше розвивання, доповнювання, вивчання її не буде подібне до "холодного" вивчання мови чужої, яку засвоюємо розумом, а не серцем.

Заникання української мови в дітей поза Україною призвело до того, що найчастіше, як ось у Канаді, родичі з чисто педаґоґічних мотивів спиняються перед дилемою: чи не прищеплювати дитині чужих слів, коли вони легші дитині для репродукції.

Широкі верстви населення сільського в Україні знають, що дітям важко відразу засвоїти трудні слова мови дорослих, тому то й вчать дітей спочатку мови дитячої, напр.: папа (хліб), зизя (світло), гава (собака, пес), буба (ягода) і т. д.

Цивілізація недоцінила значення дитячої мови; верстви освічені в Україні, (а місто — особливо) вважають дитячу мову за забобон "темних" селян. Вони кажуть: Вчити дитину дитячої мови, а потім перевчати її на мову дорослих — це подвійна робота, витрата часу. Чи справді — витрата часу?... Найперше, одна істина: Чимало наших цивілізованих поглядів про "забобони" предків мусять піддатися основній ревізії, і то що скоріше, то краще для нас. Чимало т. зв. "забобонів" нашим предкам підказав інстинкт, інтуїція, тисячелітний досвід, і вони — плід законів природи. За знехтування їх суворі закони природи неминуче мстяться. Так і з "забобонами" дитячої мови. Пишучи свою першу (докторську) працю на мовно-психольоґічну тему в 1948 р. в Німеччині, я зайнявся спостереженням мови українських дітей на скитальщині й помітив, що заникання дитячої мови сильно опізнює засвоєння нашими дітьми мови. Інколи бували просто драстичні випадки опізнення, і українські та німецькі лікарі, які шукали причин у психофізиці дітей, не могли собі цього вияснити. Отож, замість приспішити, цивілізовані родичі опізнювали розвиток мови в дітей. Сталося це так, що дітям веліли відразу говорити важкими формами мови дорослих, що й знеохочує дітей до мови. Разом з тим це опізнює процес думання мовою, що є вищим процесом думання взагалі.

Як це сталося, що наука не звернула уваги на ці фатальні наслідки, тобто на спізнення процесу мовного думання, що виникають із злегковаження родичами мови дітей? Тут завинила ця — ще досі незмінена доґма в загальному мовознавстві, що дитина не творить мови сама, а схоплює її як готовий продукт від дорослих (Julius Stenrel: Philosophie der Sprache. 1934.), отож між цією її справжньою мовою та попереднім дитячим безсенсовим лепетанням немає жодного звязку (F. Kainz: Psychologie der Sprache. II Bd. Stuttgart

1943, ст. 19). Цей закорінений погляд уважаю за хибний. Як відомо, з першим (інколи і з другим, що ще є нормальним явищем) роком дитина засвоює соціяльну мову, тобто — знаки, якими вона свідомо комунікується зі своїм мовним оточенням. Від 7-го до 12-го місяця свого життя дитина продукує власну псевдомову — т. зв. спонтанні лялізми, що мають не соціяльну, а тільки приватно-інтенціональну семантинку: ґу-ґу, бу-бу тощо. Якби дитина не засвоювала мови від дорослих, а творила свою власну, з цих спонтанних лялізмів повстали б слова-образи приасоційовані до думання. З них повстала б якась мова. Але цей процес переривають у неї дорослі, накидаючи дитині свою готову мову. Очевидно, коли дитина диспонована *продукувати* спонтанні лялізми, то найлегше вона сприймає ту нову накинену їй мову, що подана їй у дусі цих спонтанних лялізмів. А такою якраз мовою і є мова дітей; вже між спонтанними лялізмами типу ґу-ґу, бу-бу і т. д. та дитячими словами ґуґа (бублик), буба (ягода) бачимо формальну схожість. Це мати створила ці дитячі слова, що являють собою формальну імітацію спонтанних лялізмів — з одного боку, а імітацію мови соціяльної — з другого. Отож дитяча мова і є цим мостом, що вяже спонтанні лялізми і справжню мову. Ось так дитина не відчуває різкого переходу від свого власного лепетання (безсенсові артикульовані звуки — спонтанні лялізми) до мови соціяльної. Це приспішує в неї мовний акт, що від слів-образів типу: зизя, папа і т. д. скоро переходить до справжньої мови дорослих: світло, хліб.

Моя думка — не нова. Ще В. Вундт поклав основи під такі висновки. Його міркування в цій справі можна спровадити до 2-ох точок: 1. в аспекті **психофізичному** у всіх 3-ох стадіях ставання мови дитини (а. крик (до 7-го місяця життя), б. безсенсові артикульовані звуки (спонтанне ляль, — від 7-го до 12-го місяця), в. справжня мова (засвоювання мови дорослих з автоматичним припиненням спонтанного ляль, — від 12-го місяця вгору) доконується так, що кожна попередня стадія впливає на кожну наступну; особливо цікавий, на його погляд, момент переходу від стадії 2-ої до 3-ої (W. Wundt: Voelker Psychologie. I Bd. Sprache. I Tl. Leipzig 1904, ст. 272). Цим Вундт виразно вказав на психофізичний звязок між спонтанним ляль та засвоюваними формами справжньої мови; принаймні він підкреслив природну необхідність такого звязку та важливість педагогічного використання *його* (Wundt, op. cit., ст. 277) для приспішення та влегчення розвитку мови й думання в дитини. Очевидно, цей звязок існує не між спонтанним ляль та накиненою відразу — без мовних вступів дитині мови дорослих, (бо ж між бу-бу та **ягоди** такого психофізичного звязку немає!), а тільки — між спонтанним ляль та мовою дітей в системі: бу-бу — буба (ягоди).

На жаль, Вундт зі своїх знаменитих засновків не зробив висновків, не розвинув їх, не умотивував. Це і призвело до таких непорозумінь, що загальне мовознавство і навіть психольогія мови рисковно відзначила мнимий брак звязку між кінцем мови природи в дитини та початком в неї мови справжньої. І такої думки сучасні верстви освічені, що відкидають дитячу мову як мнимий "примітив".

**
*

Географія дитячої мови в Україні свідчить про її глибоку давність; зовсім правдоподібно, що вона повстала разом з мовою дорослих. Подруге, вона — соборна; напр., на Закарпатті діти ка-

жуть: папа (хліб), моньо — моня (молоко) і т. д., так само як на Кубані, і цієї соборности не знищили довгосотлітні політичні кордони, що помежували були нашу велику землю. Українське дитяче мовознавство, яке ще досі не ісує, — цікава ланка. Дитяча мова після 12-го місяця життя спровола починає мішатися з мовою дорослих, подаваною дітям у формах зредукованих (гава-бака (собака)), або пестливих (гава-песьо (пес)). Пізніші періоди фізично-духового розвитку дитини також мають свій окремий лексікон, напр.: **гуска** (калач) в дітей 5-7-літніх (Перемишль), **шнурівка** або **душка** (сукенка), **ґеска** (сорочка) в дітей 8-12-літніх (Волинь) і т. д.

На мові українських дітей також відбилися асимілятивні впливи окупації, напр. замість чисто українського **цяця** інколи виступає польонізм **цаца,** замість українського **ві** (Галичина) або в старшечких **цьося-цьоня** — русизм **кося** (Кубань). Дитяча мова має і свою діялєктольоґію, напр., — на Буковині **дзизя** (вогонь, світло), — на Волині "зизя", в старшечких — "жижа". Мову дітей в дусі дитячої психофізики (включаючи вимовленеві (ортоенічні) та естетичні спроможності дитини) творила мати, керуючись інтуїцією під диктат природи (інстинкту).

Вплив мови дітей, по суті ж — мови матері — на мову соціяльну (дорослих) дуже великий: цяцька, лялька, забавка, цьомати і т. д. Здрібніння типу "величенький" не поменшує предмета кількісно-якісно, бо "величенький" логічно значить "великий", а тільки вказує на пестливо-любовне відношення підмета — матері до дитини.

***

Наші піоніри привезли до Канади мову українських дітей, нпр.. західно-українське **буба** (соборне: вава), цяця (забавка), папа (хліб) і т. д. Але цивілізація випирає мову дітей по містах цілого світу. Та й ці решткі, що лишилися в анґлійській мові — типу "нусі" (киця) втискаються в початки мови українських дітей в Канаді.

Д-р Юрій Мулик-Луцик.

УСМІШКИ

Марк Твен сказав: "Перестати курити — це найлегша справа. Я можу про це дещо сказати, бо я робив це тисячі разів."

***

— В Африці, — оповідав мандрівник, — ми із моїм слугою примусили побігти банду з пятидесятьох диких арабів...

— Двоє проти пятидесяти? Ви ж герой!

— О, — скромно сказав мандрівник, — це було зовсім легко. Спершу побігли ми, а вони кинулись бігти за нами...

***

— Якби я не був французом, — сказав француз, — я хотів би бути англійцем.

— Якби я не був анґлійцем, — сказав анґлієць, — я хотів би ним бути.

— Якби я не був ірляндцем, — сказав ірляндець, — я б умер від сорому.

***

— Скільки тобі років, сину?

— Я не знаю. Коли я народився, мама мала 26, а тепер має лише 24.

Києво-Печерська Лавра

За княжих часів сталася велика подія: в Русі-Україні заведено християнство. За князів Володимира, а потім Ярослава була вже впорядкована Церква, засновані по великих містах катедральні собори, висвячувано чимало духовенства. За сто років християнство поширилося по всіх українських землях. Ходили українці по святих місцях — до Єрусалиму, а особливо на Атос і в Царгород до Візантії.

Від греків прийшло в Русь-Україну чернецтво з монастирями. Монастирі зявилися ще за князя Ярослава Мудрого. А в другій половині XI віку було вже їх багато, але то були монастирі невеличкі. Тільки Печерський у Києві дуже розрісся і при кінці XI віку мав 180 ченців, а в XII-XIII віках в Києві уже нараховувалося ченців кілька тисяч.

Печерський монастир, або Київську Печерську Лавру заснував Антоній з Лубача, а впорядкував і зробив її славною Теодосій з Курська. За Теодосія монастир набуває всебічного розвитку, поширює своє господарство, ставить славну мурована велику церкву. Слава про Печерський монастир іде по всій Русі-Україні, і всі інші монастирі ідуть за його прикладом. Печерський монастир в XI віці був розсадником вищого духовенства: з нього брали єпископів в усі українські землі.

Чернецтво здобуло великий авторитет і повагу: в XII-XIII віках постригаються в ченці князі, а особливо княгині.

Крім Києво-Печерської Лаври в Києві та в його околицях було щось 18 монастирів, у Чернигівщині два, в Переяславі також два, на Волині три, в Галичині щось з чотири. Крім своїх монастирів чимало українців здавна йшли в монастирі грецькі на Атосі, зокрема в монастир Богородиці, що в XI-XII віках був в українських руках. Такі монастирі були в Єрусалимі й Царгороді.

Київська Печерська Лавра славилася аж до найновіших часів. З приходом московських большевиків її перетворено на музей, а під час другої світової війни, використавши сприятливий момент, большевики висадили Печерську церкву в повітря. Але скоро настане час, коли Київсько-Печерська Лавра знову засяє в усій своїй величі.

ПРИПОВІДКИ

Аби що до губи, будуть їсти зуби.
На губах мід, а в серці лід.
Не вір губі, бо вона часами бреше.
Не вір губі, поки не положиш на зубі.
Смолою губи заліпив.

***

Дешеве мясо собаки їдять.
Дешево купити, то себе в дурні пошити.
Дешева рибка, солона юшка.

***

В очі світить, а поза очі душу дере.
Куди вітер, туди й він.

***

Дбай за себе, буде з тебе.
Так дбає, як собака за пятою ногою.
Хто дбає, той має.
Як дбаєш, так маєш,
Як робиш, так ходиш.

***

У великім пості не ходи в гості.
З самого говіння не буде спасіння.
У бідного щодня піст.
Через піст женихів, як вівса, а в мясниці ані пса.

ХРИСТОС ВОСКРЕС

Бє сонечко в віконечко,
Вістить: Христос Воскрес!
І жайворон зо всіх сторін
Лящить: Христос Воскрес!
Цвіт в пахощах на радощах
Цвіте: Христос Воскрес!
І дзвонить дзвін, мов навздогін
Гуде: Христос Воскрес!
Та й бються в склад у молодят
Серця: Христос Воскрес!
Гроби ж в одвіт на той привіт:
Во істину воскрес!

Василь Щурат.

ПО СМУТКУ РАДІСТЬ

Надходило найбільше свято жидівського народу — Свято Пасхи. Встановлене воно було на памятку виходу жидів з єгипетської неволі. Отже свято великої події в життю народу — виходу його на волю.

Кожний мужчина мав обовязок іти тоді до Єрусалиму, де була головна святиня, щоб там разом з іншими провести це велике свято.

І тому й Христос прийшов на це свято до Єрусалиму з апостолами.

Та коли цілий жидівський нарід радів з приходу великого свята, то перша християнська громада в той час переживала найбільше горе. Її великого вчителя судили, зневажали, а потім і розпяли на хресті. Це був час найбільшого суму. Вони все залишали і йшли за ним, а тепер вони лишаються самі. Ще не прийшов час, щоб вони бачили те, що має наступити.

Вони не розуміли, що в часі їх болючого смутку для них радісне свято готується.

Жидівський нарід з приходом свята споживав величаву історичну Вечерю, що нагадувала вихід з Єгипту їх предків, — споживали неквашений хліб (мацу) й однолітнє ягня з гіркою приправою.

Але в той же час готовилася друга Вечеря для християн, — Вечеря Нового Завіту, нового християнського життя. Це була Вечеря Християнської майбутньої Радости, цілком нова Вечеря. Христос, подаючи Апостолам благословенний хліб і вино, сказав, що відтепер починається нове життя. Вже не вихід з Єгипту треба згадувати, але те, що тепер стається і станеться. Нову Вечерю владжуйте вже на мій спомин!

Коли це на очах Апостолів творилося, їх очі на майбутнє були ще закриті. Вони були в розпуці, вони сумували разом з другими учнями Христовими, не знаючи, що поки свято скінчиться, їх смуток у радість переміниться.

Читаємо в Євангеліях, що вдосвіта щирі жінки вибралися до гробу свого Учителя, щоб віддати Йому останню послугу, — тіло

Його намастити дорогою оливою і поплакати. Що більше могли вони зробити?

Та коли прийшли до гробу, несподівано довідуються, що їх Учитель вже не мертвий, — Він воскрес, Він живий. Нараз зникає з їх сердець смуток і на його місце приходить радість велика.

Біжать вони тоді до Апостолів, і перші їх слова були: "Христос Воскрес! Христос Воскрес!"

І так вже нове радісне, християнське свято почалося, що тривало 40 днів, доки Христос не вознісся на небо. Він у тім часі зявлявся ученикам, з ними говорив, давав їм свою науку, обіцяв їм силу Святого Духа, і перед їх очима вознісся на небо.

І та велика радість перших християн передавалася з покоління в покоління, з однаковою силою, а вкінці і ми її дістали. І для нас нині Великдень — це найбільше радісне, найвеличавіше з усіх свят в році. Це свято із Свят і Торжество із Торжеств. Це Великдень — Великий Святий День!

І яку велику науку те свято нам дає! Коли Христос воскрес, то показав, що і ми з ним воскреснемо. Воно показує нам, що коли неправда розіпне правду на хресті і заповнить людське життя болем і сумом, то не треба зневірюватись, бо правда воскресне і принесе радість, а тоді сумом покриються ті, що правду розпинали.

З такими думками святкуймо те Велике Свято, — гідно, побожно і з великою вірою, що Христос не залишить і нас безпомічними, як не залишив своїх давніх учнів. Він і нас бачить, як бачив їх.

І так святкуючи поздоровляймо одні других і завіщаймо одні другим вістку, яку принесли Апостолам Жінки Мироносниці, що — **Христос Воскрес!**

А ВЖЕ КРАСНЕ СОНЕЧКО

А вже красне сонечко
Припекло, припекло;
Ясне — щире золото
Розлило, розлило.
На вулиці струмені
Воркотять, воркотять;
Журавлі курликають
Та летять, та летять.

Засиніли проліски
У ліску, у ліску,
Скоро буде земленька
Вся в вінку, вся в вінку.
Ой, сонечко — батечку,
Догоди, догоди,
А ти, земле — матінко,
Уроди, уроди!

О. Олесь.

Після зимового сну...

Червоношийка*)

(Леґенда)

Було це тоді, коли Господь сотворив світ. Лагідно й величаво сидів Він на престолі і цілий день творив та будив до життя, а ввечорі сотворив маленьку, сіру пташку.

— Запамятай собі, називаєшся червоношийка! — сказав Бог до пташки. Готову посадив на долоні й пустив до лету.

Пташка літала весело, та оглядала гарну землю, на якій відтоді мала жити, і прийшла їй охота оглянути себе саму. Спостерегла, що ціла сіра і горло має також сіре, як і ціле опірення. Червоношийка оберталася і крутилася, та приглядалася у воді, але не могла знайти ані одного червоного перця.

Повернулася тоді до Всевишнього. Добрий і лагідний Сотворитель сидів на престолі. Зі страху стукало сильно серденько в пташки, та літаючи довкруги, щораз більше зближалася вона до Всевишнього, а в кінці сіла Йому на руці.

— Чого хочеш? — запитав Бог.

— Хочу про щось спитати, — сказала пташка.

— Що ж хочеш знати?

— Чому називаюся червоношийка, коли від шийки до хвостика я ціла сіра? Для чого маю імя червоношийки, коли не маю ні одного червоного перця?

І мала пташинка поглянула благально своїми сірими оченятами і схилила голівку. Довкруги бачила червоних фазанів, припорошених золотистим порошком, папугів у багатих, червоних комірах, півнів з коралевими гребенями, не згадуючи вже строкатих мотилів, золотих рибок та прегарних рож.

Справді, — подумала собі, — як мало було б треба! Одну крапельку червоної фарби на груди і була б я гарною пташкою і назва відповідала б моєму опіренню.

Господь лиш усміхнувся і сказав: — Я назвав так і так будеш зватися. Сама мусиш постаратися, щоб заслужила на червоні перця.

Сказавши це, підніс Господь руку й пустив червоношийку у світ.

Задумана літала червоношийка по раю. Що могла б така пташка виконати, щоб заслужити на червоні пера? Задумала збудувати своє гніздо в корчах дикої рожі. Вона ждала, щоб хоч листочок рожі приліг до її шийки й уділив їй червоної фарби.

**
*

Багато літ проминуло від того радісного дня на землі. В тім часі і люди і звірята опустили рай та розійшлися по світі. Люди почали обробляти землю, їздити по морю, лагодити собі одіж і прикраси, навчилися будувати величаві міста і храми. Тоді настав день, що в історії цілого світа став памятний.

Цього дня ранком сиділа червоношийка на малім узгірю біля Єрусалиму і співала своїм молодим. Вони вигрівалися у гніздечку серед низького тернового куща.

Червоношийка оповідала дітям про сотворення світа і про надавання назв. Подібно кожна розказувала своїм молодим, почавши від цієї червоношийки, що чула божі слова.

---

*) Червоношийка — це маленька пташка, яка приносить садівництву велику користь, бо живиться виключно осельнею.

— Ну й бачите, — кінчила сумно, — стільки літ минуло від першого дня сотворіння, стільки рож відцвіло, стільки писклят вилягло з яєць, що ніхто не годен зчислити їх, а червоношийка залишилася завсігди малою сірою пташкою. Досі не удалося їй заслужити на червоні перця на шиї.

Молоді широко відкрили дзьобики і питалися, чи їх предки не пробували зробити якесь славне діло, щоб на цю прикрасу заслужити.

— Ми числили на наш спів, — говорила мати-пташка протяглим голосом. — Уже перша червоношийка співала так, що аж серце радувалося. "Ах, — думала собі, — цей запал до співу, що міститься в моїй душі, забарвить певно мої груди на червоно". Але завелася так, як усі по ній завелися, як і ви заведетеся.

Нагло пташинка замовкла, бо з Єрусалимської брами вийшов здвиг народа, і всі прямували саме до узгіря, де червоношийка мала гніздо.

Їхали їздці на гарних конях, за ними йшли вояки з довгими списами, дальше катівські помічники з цвяхами і молотками, відтак урочисто ступали священики і судді, ішли заплакані невісти, а перед усіми поспішала величезна дика юрба.

Дрібна сіра прашка сиділа і дрижала на беріжку гніздечка. Боялася, що кожної хвилини можуть корчик дикої рожі затоптати і забити молодих.

— Уважайте, — говорила вона до безборонних пташок. — Сидіть тихо в купці, кінь іде понад нами.

— А тепер надходить вояк у сандалях, окритих залізом.

Нагло замовкла і перестала остерігати. Майже забула про власну небезпеку. Скочила в гніздо і мигом розпростерла крильця над молодими.

— Ні, це занадто страшне, — сказала. — Не хочу, щоб ви дивилися на щось подібне. Трьох людей мають прибити на хрести.

Перелякано розширила крильця, щоб малі не могли нічого бачити. Чули лише гук молотків, жалісні стогони жертв і дикі крики юрби. Червоношийка дивилася на все розширеними із переляку очима. Не могла відірвати очей від тих трьох нещасливих.

— Які люті ці люди! — сказала по хвилі. — Не досить, що тих нещасливих прибили до хрестів, а ще одному з них вложили тернову корону на голову.

— Бачу, що тернина зранила йому чоло і кров тече, — говорила далі. — А чоловік цей такий гарний і споглядає такими лагідними очима, що кожен мусить його любити. Здається мені, що стріла пробиває моє серце, коли дивлюся на його терпіння.

Червоношийка співчувала щораз більше чоловікові, вінчаному терниною.

— Якби я була орлом, — подумала, — повиривала б цвяхи з його рук, а сильними пазурями розігнала б усіх людей, що його дратують.

Бачила, як крапельки крові капали на чоло прибитого на хресті і не могла довше всидіти на гнізді.

— Хоч я така дрібна і безсильна, мушу зробити щось для того м у ч е н и к а, — подумала. Вилетіла з гнізда і облетіла довкола прибитого до хреста. Облетіла кілька разів і не сміла зблизитися, бо була полохлива і боялася людей. З часом однак набрала відваги, прилетіла близько і витягнула дзьобком одне кільце тернини, що впилося в чоло Розпятого.

Під час того впала крапелька

крови з рани на її шийку. Крапелька розширилася і забарвила дрібні, ніжні перця на грудях.

Як червоношийка повернула до гнізда, закричали молоді: — Твої груди червоні, твої перця червоніші від рожі.

— Це лише крапелька крови з чола Розпятого. Зараз сполощу її в потоці.

Та хоч як милася й полоскалася червоношийка, барва не зникла з її шиї. І також малим пташенятам, коли доросли, заяснів на грудях пурпур, який прикрашує всі червоношийки до нинішнього дня...

І ЗНОВ ВЕСНА

І знов весна... і знов вечірні квіти
В півночі з зорями тихенько [гомонять,
І знову явори в долині шелестять,
Росою першою повиті.

І голос літ своїх я чую над собою,
І в гай, мій рідний гай, я сам собі [іду,
І там між сонних квіт над сонною [водою,
І слухаю і жду.

Я знаю, дні мої пролинуть надо [мною,
Пролинуть окликом вечірньої [луни
А я все буду ждать і сумною [порою
Минулий кликать час колишньої [весни.

І буду часто я над сонною водою
Зорі вечірньої з-над гаю [виглядать,
І сном своїм німим не кину [щастя ждать
Аж поки не зіллюсь з їх ласкою [земною.

М. Філянський.

ОКЕАНОҐРАФІЯ

Чи чули ви про океаноґрафію? Це науковий термін, що означає студії океанів, їх глибин і таємниць.

Колись людина могла відкривати нові землі, досліджувати ріки до їх джерел та гирл, вона могла опановувати шпилі гір. Та тепер вже всі континенти відкриті і людині залишається тільки робити досліди на тому, що вже є багатьом відоме у загальній формі.

Але моря людина ще не збагнула. Вона опанувала його швидкими кораблями, підводними човнами і літаками, але не розгадала ще всіх його загадок і того, що воно заховує.

У Каліфорнії пів сотні літ тому засновано Інституцію Океаноґрафії Скрипса (тепер ця інституція є частиною Каліфорнійського університету) для студій морських хвиль, морського життя, ґеольоґічної формації дна та хемічних складників морських вод. Директор вищезгаданої інституції д-р Роджер Ревелле заявив недавно, що про Тихий Океан люди сьогодні знають не більше, як люди, що жили тисячу літ тому, знали про світ.

В 1950 році д-р Ревелле разом з 29-ма іншими науковцями вибрався на тримісячну прогулянку по Пацифіку для наукових дослідів. За той час вони зробили 29 тисяч миль дороги. Зі собою вони мали великі сіті, що їх могли закидати дуже глибоко, мали також інструменти для рекордування поверхні морського дна та прилади шкреблення морського дна для того, щоб знати його ґеольоґічні складники. По трьох місяцях такої прогулянки науковці назбирали таке багатство інформацій, що д-р Левелле вже рішився присвятити виключно один корабель для студій глибини моря впродовж 200 днів у році.

Ось що науковці дослідили. Досі вважалося, що центральний Пацифік був, так би сказати, мертвим морем, де нема ніякої риби. Тепер океаноґрафія Скрипсса ствердила, що там є більше риби, ніж до цього часу було зловлено. На другу екскурсію науковці візьмуть з собою рибальську сітку, яку можна буде закинути 9,000 фітів у глибину і зловити рибу великої величини.

Ще одна цікава знахідка, це манґанові гори на дні Пацифіку, від 4 до 6 тисяч фітів під водою. Науковці обчислили, що на одній такій горі, недалеко острова Бікіні, є 100 мільйонів тон манґанового двооксиду — досить для сталевої індустрії в світі впродовж пару десяток років.

Це тільки кілька прикладів того, що є у морі. Дійсно, є над чим дослідникам студіювати.

СИРІТКА

На Великдень, на соломі
Проти сонця діти
Грались собі крашанками
Та й стали хвалитись
Обновами. Тому к святкам
З лиштвою пошили
Сорочечку, а тій стьожку,
Тій стрічку купили;
Кому шапочку смушеву,
Чобітки шкапові;
Кому свитку... Одна тільки
Сидить без обнови
Сиріточка, рученята
Сховавши в рукави.
— Мені мати купувала...
— Мені батько справив...
— А мені хрещена мати
Лиштву вишивала.
"А я в попа обідала!"
Сирітка сказала...

Т. Шевченко.

СИМОН ПЕТЛЮРА

Двадцять шість років минає від трагічної смерти Симона Петлюри. Підступний ворог стрілом у плечі вбив Голову Директорії Української Народної Республики. Суд в Парижі присудив вдові Головного Отамана одного франка відшкодування. Вона прийняла це "відшкодування" і передала його в музей для історії...

"Страшна втрата обєднала всіх українських патріотів. Громадяни ворожих політичних таборів приходили на жалібні академії в Парижі, Празі, Берліні, Букарешті, щоб скласти свою глибоку пошану Незабутньому Народному Вождеві" — в таких словах наступник С. Петлюри, А. М. Лівицький, у хвилині його смерти голова Ради Міністрів, висловив поставу народу в обличчі трагічної втрати.

Це було 26 років тому. Від того часу обернулась нова сторінка в книзі історії українського народу, велика кривава сторінка змагання народу в нерівній боротьбі, в боротьбі за здійснення великого заповіту, що його залишив Симон Петлюра. Ця боротьба йде під прапорами, що їх розгорнув він, іде тими шляхами, які вказав — він. Його дух окрилює цю боротьбу. Це найкращий доказ невміручости його заповіту й його ідеалів.

На прикладі Симона Петлюри підтверджується правда про великість історичних постатей. Чим більше років віддаляє нас від трагічної події, що сталась в Парижі 25 травня 1926 р., тим яскравішою і потужнішою виринає постать Симона Петлюри на тлі його доби. Чим далі в майбутнє — тим сильніше діє С. Петлюра як символ всенародних прагнень і змагань. Це найбільш переконливий доказ, що він щось більше, як випадково хвилями революції на верхи винесений народний трибун. Він здобув собі тривке місце в українській історії, він завоював — уже після своєї смерти — серця мільйонів українських людей. Бо він став найвидатнішим, найщирішим і найміцнішим виразником хотінь і сподівань народу.

На прикладі Симона Петлюри можемо спостерігати одну з найвеличніших сторінок історії — спостерігати таємницю пробудження народу. В міру того, як стихія революції розворушувала приспану свідомість народу і він пізнавав, що діється з ним і що довкола нього, в міру того росла популярність і значення Симона Петлюри. А разом з тим ріс теж і провідник народу. Не знаємо другої людини, що стояла на керівних постах в часі великого перелому, яка виросла і в очах народу і перед обєктивною історією так швидко і так інтенсивно, як Симон Петлюра.

"В українську державність ми віруємо, українську державність ми ісповідуємо, в її неминучості переконані!"

С. Петлюра.

***

... Сім хижих куль. Сім стрілів зла
Зміряли в дух — влучили в тіло:
Знялись над мертвим тілом крила
І дійсність легко попливла,
Як марний, як минулий вияв, —
Бо за повіками тремтів
Співучий степ, пшеничний спів,
Полтава, прапори і Київ.

Євген Маланюк.

Україні

Україно — широка пустеля,
Україно — пригноблений край,
Все стоїш ти — незрушна, як скеля,
Все стоїш — як привабливий рай.

Всі змагання, всі спроби ворожі
Твого серця не вбили тремтінь;
Ти і далі стоїш на сторожі,
Віковічних, незломних стремлінь.

Ти — найбільшая радість у світі,
Ти — найвища життя благодать;
За-для тебе так радісно жити,
За-для тебе не жаль і вмірать!

Так веди ж нас шляхами офіри,
У пітьмі смолоскипом ясній,
Будь і далі нам символом віри,
Будь емблємою вічних надій!

І в цей час, о Велика Руїно,
Чашу муки ми випєм до дна...
Ти повстанеш, моя Україно,
Знову славна, могутня, міцна.

Ти повстанеш — хай мороком [тьмяним
Тебе криють твої вороги...
Ти воскреснеш — і сонцем [весняним
Знов засяєш усім навкруги.

Діямантом, живим самоцвітом
Заяснієш в життєвій імлі,
Розцвітеш пишнорадісним квітом
На щасливій, на вільній землі!

Б. Лисянський.

ЩО ЗНАЧИТЬ БУТИ КАНАДІЙСЬКИМ ГОРОЖАНИНОМ

У 1950 році премієр Канади говорив у парляменті про святкування "Дня Горожанства". Тоді він висловив був надію, що коли й інші установи та організації, в яких живе дух громадськости, будуть старатися вшанувати цей день програмою, яка пригадала б канадійцям як можна краще, що значить їх "горожанство". З цією думкою погодилися тоді і підперли її всі десять провінціяльних премієрів і потім перший раз в історії Канади святковано "День Горожанства".

З нагоди другого "Дня Горожанства" — 23-го травня 1951 року не від речі буде пригадати усім канадійцям деякі привілеї, які дає їм горожанство цього краю. Тільки приглянувшись добре до користей, які горожанство дає, зможемо ми зміцнити себе, щоб їх оборонити та обєднатися, щоб гуртом їх збільшити.

Канадійський горожанин має щастя жити в країні, що на цілім світі можливо найкраще вивінувана в природні багатства. Його рівень життя дуже високий і далі рік-у-рік підноситься з відкриттям нових багатств.

Канадійський горожанин є вільний: він може працювати, де хоче, і робити роботу, яку хоче. Він не є підданим невільничої держави, яка силує робітників творити робітничі загони, в яких вони мусять дотримувати норм виробництва за нужденний прожиток, байдуже чи вони здорові чи хорі. Канадійський робітник, невдоволений роботою, яку робить, може свобідно лишити її, коли захоче, й шукати кращої в іншім місці.

Канадійський горожанин може молитися в тій церкві, яка йому до вподоби. В Канаді всі релігії рівні, жадна не є особливо упревілєйована державою. Священики і духовні провідники усіх віровизнань є в пошані. Ніхто їх не арештує ані не мордує, як це буває по тоталітарних країнах.

Канадійський горожанин, хто б він не був, підлягає тим самим законам, що його співгорожани. Посадника великого міста, багатого промисловця, військового генерала арештують за переступлення закона так само, як звичайних людей. Однакові закони обовязують усіх канадійців, незважаючи на їх багатство, суспільне становище або приналежність до політичної партії.

Канадійський горожанин живе в країні, в якій законодавці є слугами народу. Коли законодавці (вони завжди є вибраними представниками) нехтують бажаннями громадян, яких вони представляють, то вони перепадають у виборах. Горожани можуть явно критикувати свій уряд і мають право висловити своє невдоволення і повалити уряд тайним голосуванням.

Канадійський горожанин може купувати й читати вільне друковане слово. В Канаді ніхто не переслідує часописи за те, що вони критикують уряд, як це буває в країнах, у яких нема свободи преси. Часописи не є органами уряду так як у країнах, в яких при владі є завжди тільки одна і та сама партія.

Канадійський горожанин живе в країні, в якій не тільки ніхто не виступає проти, але навпаки його заохочують плекати мову і культуру та придержуватися віри своїх предків. Це доказує велике число канадійських часописів в інших мовах як урядові мови, англійська і французька, та численні культурні товариства по цілім краю.

Це тільки кілька привілеїв, які

дає канадійське горожанство. Можна б навести їх багато більше. Добре було б подумати над ними в день 23-го травня. Коли матимемо на увазі користи й вигоди з нашого канадійського горожанства, то будемо його більше шанувати і шануючи будемо на поготові зробити його кращим і в потребі оборонити.

З сатири і гумору

ДАЛИСЯ ПЕРЕКОНАТИ

Два приятелі алькоголю, Майк і Нік, допивали батлю "скач" до дна і базікали, що на язик налізло.

Майк: Ти, мой, бре. Твоя голова чєсто злюзувала; от-от упаде на землю.

Нік: Невер майн, а твоя шьо ліпша? Та ж она не варта тої порожної батлі, шьо на столі!

Майк: Із дацол? Ану докажи! Коман!..

Нік: Шюр, шьо докажу. Коли перед тим батля була повна з горівков, то ї нічо не шкодило. Она була спокійна, така як моя і твоя твереза голова. А коли ти випив одну половину горівки, а я другу, то наші голови подуріли!

Майк: Голан Нік, коли ти такий мудрий дурень, то ай дон кир, але тобі засі до моєї голови, сі!

Нік: Ю дем фул! Кажу тобі шейм ан ю!

Майк: Шарап, а то я тобі докажу, що порожна батля дурніша від повної! На, маєш!

При цих словах угатив Ніка по голові так сильно, що з голови потекла кров, а батля ціла лишилася в руці.

Нік: Стап, Майк! Вацамари ю крейзі фул!?

Майк: Дацол, Нік. Ми переконали один другого і доказали, шьо двоцентова батля, повна чи порожна, то все мудріша від наших двох гарбузів. Тейк генс енд бі френдс!

Майк: Окей, ю санамаґан.

П. З.

УСМІШКИ

— Я хочу купити скрипку, — сказав мільйонер.

— Смію вам запропонувати оцю. Страдіваріюс 1748 р., вісімдесят тисяч долярів.

— Кажете, вона зроблена в 1748 році і хочете вісімдесят тисяч за неї?

— Так. Вісімдесят тисяч.

— Гм . . . — сказав мільйонер. — Чи компанія, що фабрикувала ці коробки, існує й досі?

— Ні, — була відповідь.

— Шкода, — сказав мільйонер. — Я не можу купити цієї речі. Бо де ж я дістану до неї запасні частини?

**
*

Один американський журналіст, що був у Москві, передає телеґраму до своєї ґазети: "Під час наради я стояв так близько біля Сталіна, що можна було кинути каменем." Цензор, читаючи, зауважує:

— Замініть цей текст. Пишіть: "Я стояв близько Сталіна. Каменем не кидав."

**
*

Бернард Шов вечеряв в одному ресторані. Музика грала, але це так нервувало його, що він покликав диригента й каже:

"Чи ви граєте також на замовлення?"

"Але ж, очевидно", — відповів той, — "що маємо заграти?"

— "Заграйте собі, прошу, в доміно, поки я повечеряю" — була відповідь.

ДИТЯЧА КІМНАТКА У КВІТОК

Пташки для своїх пташенят будують гарні кубельця. Задля того вони збирають мягеньку травицю, мох і пух. Деякі з них збирають пушок зі свого власного тіла, аби тільки зберегти свої яєчка, заховати їх від ворогів і захистити від холоду та вогкости. Багато тварин будує для своїх потомків особливі захисти й помешкання. Але жадне земне створіння не має такої гарненької кімнатки для своїх діток, як квітка. Кожне сімячко є дитиною матері-рослини, кожний квітковий віночок є колисочка-кімнатка для цієї дитини. Більшу частину свого життя рослина віддає на те, щоб вивести насіння й дати йому все потрібне. Деякі рослини навіть для того жертвують собою. Вони витрачають всі свої сили на витвір насіння, а самі гинуть, коли насіння стане зовсім зріле. Багато рослин, немов той казковий птах фенікс, віддають своє життя на те, аби діти в цілій своїй красі зявились на світ, а самі після того вмирають. Своєю кровю, своїм соком годують рослини своїх дітей.

Більшість рослин носить свої квітки на високих стеблах. Через те вони без всякої перешкоди користаються животворним промінням сонця. Навіть водяні рослини виставляють свої квіткові ніжки над поверхню води.

Зовні багато квітів ослонені чашею. Ця чаша в одних складається з кількох листковатих дільців, у інших ті дільці зрослі й творять ніби дзвіночок. Звичайно чаша дуже тверда і часто буває, що вона, наприклад у троянди (рожі), всіяна колючками або вся вкрита мягеньким пушком. Чаша ослонює квітку, поки вона ще мала і захищає її від всякої небезпеки. Коли ж квітка під захистом чаші виросте, то чаша тоді розкривається. Наприклад, обидва листочки чаші маку зараз же вянуть і опадають. Вони вже виконали свою функцію і вмирають, а квітка розвивається на волі.

Зросла чаша рожі, гвоздики, незабудьки та деяких інших триває до повного дозрівання овочу й або лишається віночком на його вершечку, або захищає насіння після того, як облетять пелюсточки.

Виходить, що чаша ніби тверда стіна оточує дитячу кімнатку, а пелюсточки вінчика (корони) — ніби ті гарні занавіси чи прекрасні оздоби в тій маленькій кімнатці.

У тульпанів, лілей та гіяцентів дільці чаші так розкішно забарвлені, що їх не можна відріжнити від пелюсток вінчика (корони). Найясніші краски тут переплітаються одна з одною: червоно-гаряча переходить в золотаво-жовту, а найчистіша біла краска лучиться з прегарною синьо-блакитною. До того одні пелюстки ніби виткані з шовку, другі зовсім оксамитні, треті немов кришталеві.

Між пелюстками на дні віночка вміщені збаночки, повні чудового медового соку; а пилячки — ті золоті колисочки цвітяного пилку — похитують над ними своїми по мистецьки збудованими мішечками.

І пилок у ріжних квіток буває ріжнього кольору й ріжньої постаті. Коли пилок уже дозріє в мішечках пиляків, вони розкриваються, а пилок висипається й попадає на знамено стовпика. Стовпик, звичайно, міститься в середині квітки. Все життя квітки скупчується головно коло стовпика. Його знамено випускає липку теч, медовий сік, і годує пилок, що на нього падає. Долішня частина стовпика, завязок, містить у собі заляжні-зародки насіння. Кожний той зародок це немов ліжечко для пилочка, який там злучується з

яєчком в одну клітину, з якої починає розвиватися малесеньке насіннячко. Спробуйте подивитись через побільшаюче шкло на найтоншу тканину, найрозкішніше мереживо. Яке негарне, грубе, видається вам все це! А подивіться на квітку крізь побільшуюче скло — і цілий новий світ відкривається вашим очам. Кожний листочок, немов пишний килим, обсипаний перлами. Блискучі медові крапельки, як діяманти блистять всіми барвами веселки, а поміж ними проходжуються малесенькі мушечки, яких не можна побачити звичайним оком. Ніжки їх тонші за найтонші волосинки; на золотистій голівці колихається ціла китиця волосочків, а крильця їх такі ніжні, ніби виткані з місячного сяйва.

Коли дивишся на всі ті земні чуда, то зараз таки приходять на память слова Христа: "Подивись на польові лілеї: Соломон у всій своїй славі не вбирався так, як кожна з них".

З сатири і гумору

ҐУБЕРМАНСЬКИЙ РОБІТНИК

Підчас перепису людности в Квебеку питає урядник француза в середнім віці, які його заняття.

"Вел, — каже він, — я працюю для ґубермана за фемілі алавенс".

"А то як?" питає урядник.

"Та я цього вам не годен виразно сказати, хіба що поясню в той спосіб: я, бачите, мав від першої жінки четверо малих, а оженився з удовою, що мала шестеро. А до цих дав нам Бог ще пятеро, і ми далі стараємося, аби містер Кінґ мав що годувати, бо він сам кавалір, уже старий і добрі ґроші фасує."

"Так, то я вас уже розумію, — каже урядовець, а скільки побираєте фемілі алавенс?"

"Дотепер виходить 86 дол., але думаємо дотягнути бодай до 100 місячно."

"Бажаю вам доброго успіху. Ґуд бай!"

П. З.

УСМІШКИ

Під час зустрічі Вишинського з Ечесоном та Іденом завязалась дискусія, якої країни найвідважніший вояк. Щоб переконати, що совітський вояк не боїться нічого, Вишинський запросив міністрів узяти по одному воякові й вилізти на 61 поверх нюйоркського хмародера. Коли всі були на призначеному місці, Вишинський звернувся до американського вояка.

— Ви боїтесь?

— Ні, — відповів вояк.

— То китайтесь у вікно на брук.

— Без легкоспада це буде глупа смерть.

— А ви кинетесь? — звернувся він до англійського вояка.

— Коли віддавати себе смерті, то треба знати, в імя чого і чи смерть виправдає мету, — відповів другий вояк.

— Обидва ви страхопуди. Іванов, — звернувся Вишинський до совітського вояка, — кидайсь у вікно.

Вояк без вагання кинувсь у вікно, але біля вікна стояв Ечесон і вхопив вояка за ногу.

— Я рятую вас для того, — сказав Ечесон, — щоб запитати, в імя чого ви кидаєтесь у вікно.

— Як так жити, то краще померти, — відповів вояк.

Фармерські справи

Подвійне щеплення овочевих дерев

Подвійне щеплення овочевих дерев широко практиковане, бо ним швидко можна змінювати в садах підрослі і навіть дозрілі дерева новими відмінами. Старі дерева часто мають слабі сторони, які нащеплюванням можна усунути й осягнути великих успіхів у рості, розгалуженні та витривалості.

Подвійне щеплення складається з трьох окремих частин. Корінь витривалої дички - райки або сливи — це перша частина. На цім корені або пеньку дички прищеплюється або очкується бажану витривалу і шляхетну відміну, що має вирости як стовбур. Пізніше на цім стовбурі прищеплюється або очкується ще кращу, часто менш витривалу шляхетну відміну, що має вирости в розгалуження — корону.

Щеплення розгалужень у саді робиться на дозрілих деревах, змінюючи ціле розгалуження на іншу відміну або на кілька яблуневих відмін. У старих садах завжди знайдуться такі дерева, які треба змінити щепленням на новіші відміни і цим самим поліпшити їхню вартість. Прищепи на розгалуженнях корони старого дерева багато швидше починають давати овочі, ніж посаджені молоді прищепи.

Другу форму подвійного щеплення застосовують на кінцях відтятих гілляк, де треба усунути слабі сторони розгалуження один раз прищепленого дерева, якого відміна не має відпорности супроти попарення сонцем, вялости, гнилі корони, а також шкідників. Це прищеплювання робиться живцями витривалого дерева. Таке щеплення найліпше робити на молодих деревах, що вже ростуть у рядах устійненого саду. Треба кілька років часу, поки розростеться нова, прищеплена корона молодого дерева.

Третю форму подвійного щеплення так само здійснюють прищепленням живців або очкуванням витривалого гладенького стовбура супроти недуг, попарення яскравим сонцем, приморозків і інших недоліків. На стовбурі ще одним ступневим нащепленням на другий або третій рік лучиться живцями бажаної відміни розгалуження молодої корони. Коли якийсь лучник живця весною не прийметься, то в серпні можна його наочкувати. Можна наочкувати й цілу корону вгорі на прутові прищепи ставленням очок з обох боків прута, один нижче від другого, потім два нижчі — один вище другого і два таких самих наочкувань ще нижче. Очкування можна починати також знизу й очкувати у відступах для потрібного розгалуження догори.

Корону старого дерева ліпше другий раз нащеплювати живцями, вона швидше розростається і починає овочувати, ніж наочковані. На грубій галузі неварто очкувати.

Лише молоде дерево краще надається для наочкування корони, а головно буйні прути прищепи першого наочкування, яким прищеплюється корону подвійного нащеплювання. Так само завжди треба наочковувати морелі і абрикоси, бо живці на них дуже рідко приймаються.

Коли прищеплюється розгалуження старого дерева цілої корони, то відтинаються всі дрібні галузки і лишаються лише пятьшість головних, але на старім дереві лишається їх більше. На го-

ловних галузях можна нащіпити кінці грубших галузок. На цім головнім розгалуженню прищеплюється довші і коротші живці, що мають 8, 6 і 4 бруньок. Живці вкладаються під зарізи кори і разом з корою прибиваються маленькими цвяшками, а поранене місце разом з живцем заліплюється підігрітим садівничим воском. Гарячим воском не замазувати, бо він часто, головно в гарячі дні, запливає в лучник під кору і тоді живець не прийметься. Розміщувати живці треба так, щоб вони мали досить місця на свій розріст. Кору на приміщення живця треба затинати в ріжний спосіб, щоб лише ослизень лучився з ослизнем дерева на живцеві, тобто, щоб був вільний доплив соків дерева до живця. Звичайно затинається на приміщення живця лише саму кору згори до низу і живець, що має йти під кору, затинається скісно. Затинається кору також разом з деревом, і тоді живець втинається плішкувато. Тонкі кінці розгалуження нащеплюється скісним лученням, а конорі — клинцем. Бічні живці встромлюється під луковате затинання кори. До прищіплювання обтяти лише стільки розгалуження старого дерева, щоб було праці на цілий день.

На старому дереві треба зужити нераз 500 живців і більше, щоб змінити ціле розгалуження корони. Це можна зробити в одному році, або перемінювати корону частинами в двох-трьох роках.

Дерева для подвійного щеплення мусять бути зовсім здорові. Головно живці. Крім того, що мають бути здорові, вони повинні бути в завмерлім зимовім стані, отже впродовж зими добре переховані.

Подвійно нащеплювані овочеві дерева є багато коштовніші від тих, що нащеплені один раз.

Точніші інформації в англійській мові з цікавими ілюстраціями подвійного щеплення та поясненням, як щепити, можна одержати від Canadian Department of Agriculture, Publication Division, Ottawa, Ont.

Подав А. Новак.

Полуниці – це певний дохід на фармі

Кожний з нас знає, що першими ягодами, що зявляються на нашому ринку, це — полуниці. Попит на ці ягоди завжди запевнений, бо ці ягоди перші, смачні і для здоровля дуже корисні. Також ці ягоди можна всіляко переробляти на зиму. Тому, власне, сьогодні кращі фармері починають цю корисну ягоду плекати. Не кажемо вже про тих, які від років плекають полуниці цілими акрами і мають доходи кращі, як зі збіжжя. Тому, що сьогодні транспорт в Канаді є добре налагоджений, то віддаль плянтації від ринку збуту не грає жадної ролі, отже полуниці можна плекати й на найдальших фармах.

Як же розвести полуниці?

Дуже легко. Полуниці — це багаторічні рослини. На одному місці ростуть кілька літ. А множаться ще легше. Кожний корч полуниць вліті випускає по кілька довгих вусів (батогів), що стеляться по землі. На цих вусах у колінцях виростають молоді рослинки, що самі вкорінюються і дають нові молоді рослини. Таким чином полуниці розмножуються. Хто хоче плянтацію полуниць поширити, то рано на весні або восени відрізує оці вуса, розтинає окремі колінця і, викопавши молоді рослинки, пересаджує їх на нове місце. За рік ці рослини

починають родити і родять упродовж 3-5 літ підряд.

Перше, що треба зробити для заложення плянтації — це виписати пару сотень розсади полуниць, з якої-будь фірми чи з дослідної станції. Це краще зробити на весні або в місяці липні. Одержану розсаду треба зараз же висадити в ряди. Ряд від ряду має бути віддалений на 2-3 фіти, а рослини в ряді одна від другої на 1½-2 фіти. Добре, як ряди будуть іти з південного заходу на північний схід. При садженню розсади треба дуже старанно розложити коріння рослини на всі боки в ямці і посадити не дуже глибоко. По висадженню треба рослини добре полити, а як є посуха — то затінити на кілька днів якимнебудь матеріялом. Вліті робота на плянтації невелика: просапувати від бурянів, спушувати землю, або закривати ґрунт соломою чи іншим матеріялом, щоб зберігати вогкість.

Які сорти полуниць найкращі в степових провінціях?

Сортів є досить багато, але торговельних є лише кілька, а саме: Премієр, Еровгед, Бергунді і Данлеп. Ці сорти дають один врожай з початку літа. А сорти: Джем, Спарта і Евермор — це є двоврожайні сорти, один на весні, а другий восени аж до морозів. Осінній врожай є більший, як літній. Для Британ Коломбії добрі сорти це — Маршал і Северін.

Як охороняти плянтацію полуниць упродовж зими

Полуниці здебільшого у степових провінціях не вимерзають, якщо їх закриє сніг. Отож найкращою охороною для полуниць є верства снігу принаймні на 1 фіт грубиною. Цю охорону для полуниць легко зробити, якщо ми, ще з весни або й трохи пізніше, поміж рядами полуниць посіємо рядками якусь охоронну рослину, приміром — просо або моґар (теж рід проса), чумизу (хінське просо) або густо кукурудзу. Ці рослини треба на зиму залишити на полі. Ряди цих охоронних рослин треба сіяти здовж рядів полуниць. У степових провінціях найчастіше вітри дують з півночі і з заходу. Охоронну рослину треба сіяти через кожні 3-4 ряди полуниць. При вітрах ці рослини стримають багато снігу, що вкриє полуниці без нашої помочі.

Іншим матеріялом до вкриття полуниць може служити звичайна солома, або мерва чи навіть сухий гній чи листя, грубиною на 3-4 цалі. На весні ці охоронні матеріяли з рядів полуниць згортається в міжряддя і приорюється як погній для полуниць або служить для вкриття ґрунту перед висиханням.

При доброму врожаї старий корч полуниць видасть річно від ½ до 1 фунтів ягід, а на акр йде коло 10,000 корчів полуниць. З цього можна собі легко вичислити приблизний збір і заробіток.

М. Боровський.

ЗЕМЛЕ МОЯ

Земле моя, всеплодющая мати,
Сили, що в твоїй живе глибині,
Краплю, щоб в бою сильніше
[стояти,
Дай і мені!

Дай теплоти, що розширює груди,
Чистить чуття і відновлює кров,
Що до людей безграничную
[будить,
Чисту любов!

Дай і огню, щоб тим словом
[налити,
Душу стрясать громовую дай
[власть,
Правді служити, неправду палити,
Вічну дай страсть!

Силу рукам дай, щоб пута ламати,
Ясність думкам — в серце кривди
[влучать,
Дай працювать, працювать,
[працювати,
В праці сконать!

І. Франко.

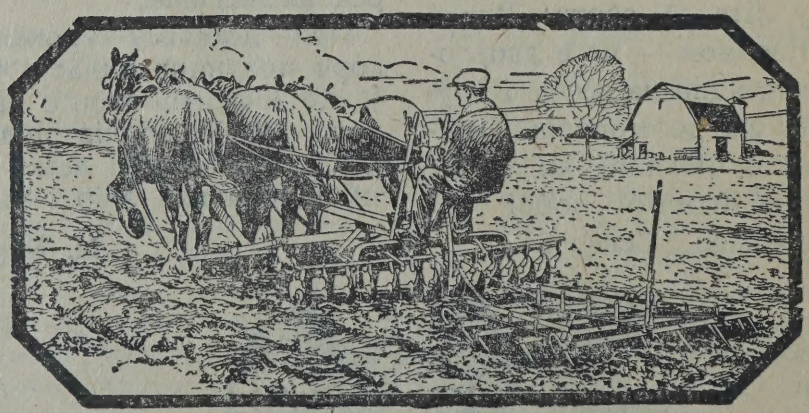

СОНЦЕ НА ОБРІЇ

Сонце на обрії, ранок встає, —
Браття, вставайте,
Сонце стрічайте:
Ранок встає.

Сестри, збірайте і зносьте квітки:
Будем співати,
Сонце квітчати, —
Зносьте квітки!

Браття, бандури і кобзи беріть:
Будемо грати,
Ранок вітати, —
Кобзи беріть!

Сонце на обрії, ранок встає, —
Грайте ж, співайте,
Сонце стрічайте . . .
Ранок встає.

О. Олесь.

Два горобці

Одного літа була страшна посуха. Повисихали річки й джерела, посохли рослини, а сонце пекло, як вогнем. Ціла країна була неначе згарище. Надлетіли два горобчики та попадали з утоми на землю. Хвилинку відпочили, тоді менший горобчик каже: "Ах, мій братчику! Ти ще трохи сильніший від мене, то ж лети трохи дальше і може знайдеш якусь крихту поживи. Я вже летіти не можу. Але не барись, братчику, а як знайдеш що, принеси й мені, бо я дуже голодний."

Послухав старший горобчик, піднісся на крильцях, та й полетів шукати, чи не знайде десь хоч одного зеренця. Й на диво знайшов черешню.

"Мій братчик врятований!" — радісно скрикнув він.

Прилетівши до черешні, сів на гілку, почав їсти ягідки й наситився. Одна година вже проминула; сонце вже ховалося за гори; горобчик зірвав кілька ягідок і хотів вертатися до свого товариша.

"Але ні! — сказав він. — Я дуже втомлений, ще бодай кілька ягідок мушу зїсти."

Скакав з гілочки на гілочку і дзьобав солодкі ягідки, аж заскочила нічка. На черешні й переночував.

Коли раненько збудився, нагадав про свого товариша, скоренько зірвав кілька ягідок і полетів до того місця, де вчора його лишив. Але тут побачив його на камінці неживого. Горобчик згинув з голоду...

О. Горицвіт.

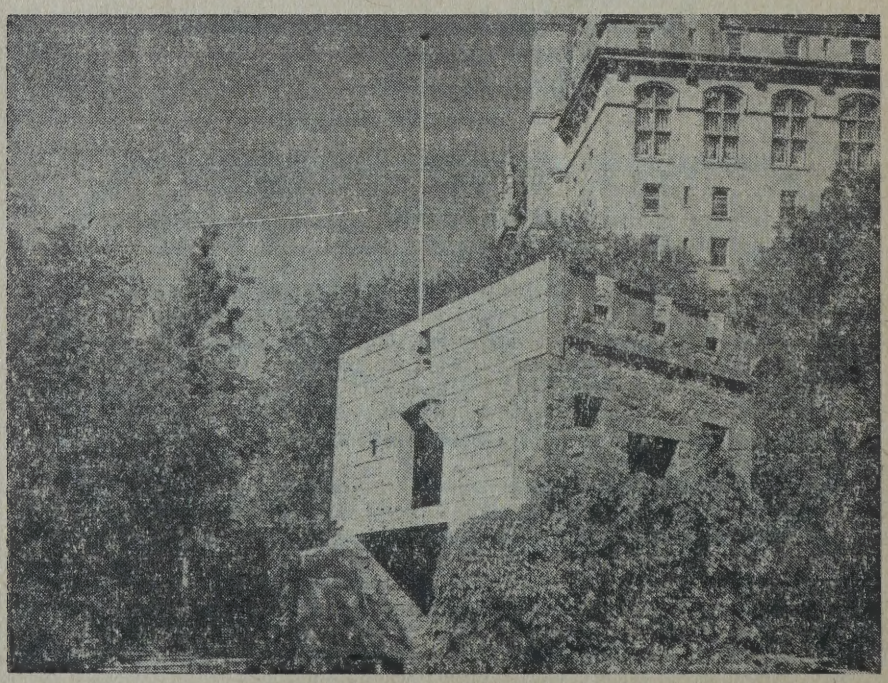

Історичний памятник Форт Ґері Ґейт у Винипегу.

Суджена

(Оповідання)

Після багатого батька остався хлопець по дванадцятому році круглим сиротою, бо мати ще давніш умерла, а на селі не було у його ні роду, ні племени. От громада, поміркувавши, і рішила віддати того хлопця на руки старої дячихи удови, що жила у якогось селянина в приймах. Бабуся була дуже добра, богобоязна і розумна; ціле село її поважало. Глянувши на того сироту, дячиха згодилась, бо Івашко (так звали хлопця) навдивовижу був доброю дитиною: слухняний, покірний, чулий, і такий гарний та хороший, як та паняночка. Перебралась дячиха у хату до сироти, стала йому за матір, і господарює, і дбає; навчила його ласкою всього добра, і письма, бо ще й письменна було.

Випестила бабуся собі на втіху Івашка; такий з нього вийшов бравий парубок, високий, сановитий і такий гарний, що від його погляду дівчата таяли, як весною від сонця сніг. Так не дуже то Івашко і заглядувався на дівчат; якось понуро, з-під лоба дивиться на них, неначе соромився; і на вечерниці ніколи не ходив. Вже бабуся збіралась одружити Івашка, так не привів Бог: занедужала небога та й умерла; а вмираючи і каже Івашкові:

— Не журись, синку, що я не встигла тебе одружити: я й на тім світі буду благати Господа милосердного, і вимолю тобі вірну дружину.

Дуже журився Івашко за бабусею, аж світом нудив; з хати не вийде, а коли й вийде, то хіба тільки на кладовище; поплаче на могилі покійниці та й вертається додому, повісивши голову. От і стали старі люди йому радити:

— Оженись, синку: молода жінка хоч яку тугу розважить.

Стали й свашки забігать, та що ж?... На яку дівчину не гляне, усе йому не по душі. Ходив і в другі села, так і там не знайшов, хоч такі дівчата траплялись (де б то у нас, в Україні, такого зілля не знайти!), що здавалось і на світі кращих нема. Вже неодна дівчина від його чахла, неодна й до знахорки ходила, і зілля варили і чарували, — та нічого не вдіяли. Та Івашко нудився, місця собі, сердешний, не прибере. Далі подумав, та й сам собі каже: "Як бачу, то тут нема мені судженої; піду по світі та пошукаю, то може Бог дасть — знайду таку, якої бажає моя душа".

Осідлав коня, одягся у добру одежу і хотів уже рушати, та подумав собі: "Ні, нехай не знають, що я багатий: полюбить у свитині, то в жупані ще більш кохатиме". Натягнув на себе сімряжку, перекинув через плече торбу і грошенят на всякий випадок не забув, та, помолившись Богу, помандрував.

Блукав наш Івашко від села до села, і хуторів не минає: приглядається, розпитує, шукає пари, як того скарбу. Обійшов цілу околицю, і вже степами потяг.

Раз іде собі дорогою і міркує: "Яку то мені знайти дівчину... От якби таку: сині очі, трошки прищурені, а коса чорна, як гайворон, устонька, як нерозквітчана маківка; а сама біла та пишна; плечі широкі, груди високі, щоб крімка так і врізалась би у тонкий стан, щоб ходила як по струнці, високо піднявши головоньку!... Або таку: щоб була чорнявенька, як циганочка, а щоки, неначе жар горіли, зуби білі, як молоко, а уста червоні, як калина, та повненькі, такі, що як цмокне тебе, щоб луна округи зацмокотіла! Або таку, — знов міз-

кує: — очі, як небо, сині, а коса, як кудель, щоб, як глянеш на неї, то здавалась би вона тобі янголом, що Господь посилає хоронити і втішає чоловіка на землі".

Отак коверзує та йде собі. Далі якось ненароком — зирк, аж стоїть біля криниці дівчина, така гарна, що якби з тих трьох, що вигадував собі Івашко, зібрати одну, то не була б вона краща від цієї. Як глянув на неї Івашко, то неначе на небі опинився; стоїть і очам своїм віри не йме. А вона ж так його поглядом привітає, усміхається, буцім от-от обійме і притулиться до його серця. "Відкіль, — подумав Івашко, — узялась ця чудова дівчина?... Чи не бабуся з того світу, з самого неба, посилає мені суджену, бо не тільки не бачив такої на землі, і на думку така не спадала!"

— Здорова була, дівчино! — каже Івашко, підходячи, зняв шапку та й уклонився. Підняв голову, — а дівчини не було, як у землю ввійшла. "Що за нечиста мати! — каже сам собі Івашко, озираючись на всі сторони, — куди ж вона ділась?... Чи не стрибнула в криницю?" — Глянув, — криничка не глибока, а вода чиста як скло, і дно видно. Кругом степ і трава не дуже висока, нікуди гаразд і сховатись... "Чи не мана яка?" — думає Івашко, йдучи по дорозі.

Не пройшов він і трьох гін, аж біля тернів, під кущиком, сидить та сама дівчина, і також на нього дивиться і всміхається. "Глянь, — каже Івашко, — аж ось де опинилась!... От прудка... і не вгледів, як вона перебігла!... Ну тепер, — міркує собі, — сяду біля неї, трошки відпочину, а тимчасом розпитаю, відкіля вона, куди йде... а там що Бог дасть!"

Підійшов і сів; оглянувся до неї, щоб спитати, аж знову нема дівчини. Івашко метнувся сюди-туди, оббіг терня, гукав до неї, шукав у самій гущавині, аж одежу пірвав і руки подряпав: нема та й нема! "Що за притча!... — подумав, — та це коли б у вечорі, то може ще гірше злякався б, а то в день, так як чумацький полудень. Пройшов ще кілька гін, став спускатися у балку, дивиться: біля ставочка невеличка хатка, і на призьбі сидить та сама дівчина. "Що за біс! — аж скрикнув Івашко, — та це навожденіє, мана!..." "Протер очі, перехрестивсь, а дівчина всѐ сидить і пильно на нього дивиться, неначе щось хоче сказати. "Тривай же, — подумав Івашко; — тепер вже не втечеш, моя пташечко; обійду поза хатою, та з того боку і зайду, то вже тоді нікуди тобі дітись." Обійшов; тільки виткнувся із-за вугла, аж бачить, — хуторянська сімя сидить біля дверей, і полудnують собі: старий із старою, парубок, літ йому двадцять пять буде, і гарна молодиця, та ще й не порожня, — на останнім вже місяцю, на тій порі, як кажуть старі люди, що душа, яку Господь посилає дитинці, вже недалеко від неї витає.

— Хліб-сіль, люди добрі! — каже Івашко, знявши шапку і низенько вклонившись.

— Спасибі, — відповіли старі, — сідай, кажуть, до гурту, чоловіче, і пополудnуй з нами.

Подякував Івашко та й сів, тільки вже йому не до їди; сидить похнюпившись і за ложку не береться.

— Чого ж ти не їси, чоловіче?— питають його, — бери лишень ложку та й їж на здоровя.

Узяв Івашко ложку, покуштував того полуднику, чи ні, та й питає старих:

— Чому ви не покличете вашої дочки полуднувати?

— Якої дочки? — каже стара, — у нас одна тільки є, невістка моя! — стара кинула оком на молодицю.

— Ну, так родички, або наймички?

— Нема в нас ні родички, ні наймички; от, як бачиш, ми тут усі.

— Яка ж там дівчина у вас за хатою, на призьбі сидить.

— Не знаємо, не бачили!

Повставали старі, а за ними й молоді, обійшли кругом хату, — нема нікого! Глянули вони на Івашка та й подумали, чи не божевільний він.

— Де ж ти, чоловіче, бачив дівчину? — спитав старий.

— Це вже вона мені втретє привиджується, — каже Івашко, — та так живо, та така гарна!...

— Чого ж вона тобі привиджується? — питають Івашка.

— Бог його знає — чого; чи не того, що шукаю собі вірну дружину, та все тільки про неї думаю.

— Ну, так іди ж собі, чоловіче, та там і шукай, нехай тобі Бог помагає, а в нас нема дівчат.

Івашко вклонився, важко зітхнувши, та й знов потягнув шукати вітра в полі. Тільки вже не мізкує, яку шукати: глибоко запала у його серце та чудова дівчина, з голови не йде, тільки про неї думає і гадає. Вже і на дівчат не дивиться, тільки блукає собі по степах, щоб хоч трошки розважити свою тугу.

Провештавшись ще тижнів зо три, Івашко повернувся додому. Іде біля тієї хатки, а стара побачила його та й каже:

— Бодай тебе, чоловіче! Напророчив нам дочку! Ми молили собі у Господа хлопчика, а молодиця розсипалась дівчинкою!

— На все воля Божа, — відповів Івашко, — може з цієї дівчинки буде вам більше втіхи, як з того хлопчика, що прохали!

Івашко хотів уже дальше йти, а стара йому каже:

— Постривай, чоловіче: сьогодні в нас хрестини, то вже коли зайшов, то треба чарку випити, щоб часом не виніс зі собою щастя народженої.

— Добре, — каже Івашко, — чому не випити, нехай Господь їй пішле щасливу долю!

Незабаром приїхав і піп із кумою, а кума ще нема. Підождали трошки, — не їде, от піп і каже:

— Не можна мені довго ждати; завтра празник, так треба поспішати до Всеночної.

— Як же ми, панотче, без кума обійдемось? — питає стара.

— От вам кум, — каже піп, глянувши на Івашка.

Вже піп почав молитву, як щось заторохтіло, — глянули у віконце, аж справжній кум приїхав і змінив Івашка. Дівчинку охрестили Оленою, бо саме на Константина й Олени вродилася. Івашко, почувши це імя, згадав свою покійницю бабусю, бо й вона Оленою звалася.

За обідом, по звичаю, баба стала частувати, — хто кине на тарілку шаг, хто два, а Івашко хотів положити пятака, та якось помилився і брязнув таляра. Як це побачили, так усі і витріщились на нього; у баби руки задрижали, трохи пляшки з горілкою не розбила, а піп аж розсердився. За хрестини дісталась йому від кума злотівка, а бабі чорт-батька-зна завіщо, цілісінький таляр! Так стало йому досадно, що здається удруге охрестив би, коли б Івашко був хрещеним батьком.

Пообідавши, стали кружляти горілку, а Івашко, як непитущий, вийшов з хати, сів на призьбі, на тім самім місці, де бачив дівчину, та й задумався. Аж чує, стара з бабою підійшла до вугла та й стали собі розмовляти.

— Що це за чоловік, — каже стара, — щось не просте!... Відкіля воно взялось? Чи від Бога він, чи може нечистий його підіслав на якунебудь капость?... Напророчив дочку, якусь дівчину тричі бачів... Що не було б, нехай Бог боронить, три літа посухи? Такий обірваний та обшарпаний, зовсім гультіпака, а дав тобі та-

ляра! Це не розщедрився б так і багатий пан!...

— Що це ви виґадуєте, моя матінко? — перебила баба: — чи він же таки похожий на гультіпаку? Такий з його бравий парубок; звісно, у дорозі трошки обносився, а може він і багатого син. Та нічого вам і Бога гнівити: невістка здорова, а дитина така гладка, як той цурупалок. Та ще й те: хіба ж ви не бачили, як він хрест цілував?... Та й я хрестила таляр, — так усе такий, як і був; ось подивіться.

— Так от послухай, що я тобі ще скажу. Невістка розказувала, що у першу ніч, як уродилась дитинка, приходила якась бабуся, і дула і хрестила дитину. Невістка хотіла крикнути, та мови не стало: дуже злякалась!

— Може їй таке приснилось!

— Божилась, що не спала і добре її розгляділа.

— Яка ж вона?

Тут стара почала розказувати, а Івашко слухає, і добре бачить, що та бабуся не хто інший, а його наречена мати.

— Чого ж ви злякались, моя матінко? — каже баба, дослухавши: — адже ж та бабуся хрестила дитину? Хіба нечистий прийде, або пришле кого хрестити чужу дитину?

Отак побазікали собі, та й пішли у хату, а Івашко ще гірш засумував.

Сонечко вже сідало, як він, подякувавши хазяїнам за хліб-сіль, пустився у дорогу на цілу ніч. А як дійшов до тієї криниці, де побачив дівчину, то вже смеркалось. Роса серпанком розіслалась по степу, кругом, як море його оточило. Так йому легенько дихати; тепленький вітерець зі всього степу несе йому квітчані запахи; ясні зорі, як діточки, дивляться йому в вічі і його провожають. Івашко сів біля криниці і думає собі: "Навіщо вона мені привиджувалась? Лучче було б, якби я ніколи її не бачив; не засумувала б вона моєї душі, не накинула б на моє серце важкої могили!... "Далі устав, озирнувся на всі сторони і голосно крикнув:

— Дівчино! Найкраща з усього світа, серце моє, горлице моя! Явись до мене, нехай хоч раз ще на тебе гляну, та й умру з твоїм обличчям перед очима... Хоч обізвись до мене!... Дівчино!... Кохання моє!...

Отак гукав сердешний Івашко на ввесь степ. І не явилась же, і не озвалась до його та дівчина; тільки закигикала над ним чайка, далеко запідпідьомкала перепілочка і раз-у-раз висвистував вівчарик. Не витала вже тут та душа, — мабуть знайшла собі вже хатинку і на якийсь час зачинилась.

Сумний і невеселий вернувся додому Івашко; важкий камінь навалився на його серце. Всю осінь і зиму нудився, а на весну, щоб хоч трохи розвіяти свого смутку, пішов чумакувати.

Чумакує Івашко рік і два, і десять і пятнадцять, а болячка на серці не загоїлась. У всьому щасливий — тільки не дає йому Господь вірної дружини. Такий став багатий: пять фір посилає на Дін за рибою, а сам з десятьма ходить у Крим за сіллю. Прикупив чимало ґрунту, побудував хату, як той будинок, став паном на всю губу. Громада нераз вибірала його головою, так не схотів та й не схотів. І який то з нього козарлюга став, якби ви побачили! Високий, сановитий, і глянути на нього весело. Заглядувались на його тепер не одні дівчата, казились і молодиці; а яких та не було! І чепурних, і моторних, збіса хитрих та лукавих, що, здається, і самому вже не робили, як не заходжувались, як бісиків не пускали, так ні на одну й не глянув, не то щоб узяв від якої стяжку у комір. Частенько було у ночі затуркотить у віконце.

— Хто там? — спитав Іван Ула-

сович (так вже тепер звали).

— Я, дядьку, — защебече тоненьким голоском, — Параска; будьте ласкаві, відчиніть та дайте вогню!

Відчинить Іван Уласович, увійде молодиця, вигребе із печі жару і засвітить світло. Така розхрістана, підтикана, звісно, як у ночі. Гляне на себе, та й засоромиться, сама то й не знає, що робити: запаскою груди закриває. А там якось сміліша стане і розпитує:

— Як вам, дядечку, не обридне одному спати? Чому ви не оженитеся?... Єй-же Богу, правда.

Іван Уласович і не слухає, що вона йому верзе; тільки візьме її тихенько за плече та й скаже:

— Ідіть вже, йдіть, а то вогонь погасне.

Та і в день не дуже соромились: яканебудь молодиця випровадить у поле свого чоловіка, гульк — і несе митель до Івана Уласовича, та й заходжується мити йому голову, і рукава засукує до самих пліч, а руки такі повні, ніжні та білі, як пшеничне тісто. (Звісно, чортяка підводить, бо сам з Іваном Уласовичем нічого не вдіє).

— Не треба, не турбуйтеся, — каже Іван Уласович, — я й сам собі голову змию.

Наступила вісімнадцята весна після того, як Іванові Уласовичеві привиджувалась та чудова дівчина, — і досі не забув її, буцім вчора бачив, і досі не відірвав її від свого серця.

Після святої неділі, зібравши фіри, Іван Уласович з наймитами рушив у Крим за сіллю. Тепер уже він не такий був, як колись швендався по степу у сімряжці; тепер уже він, як багатий господар, у брилі, підперезаний, такий з його чоловяга, що й пан не дуже став би перед ним кирпу гнути.

Їдуть вони вже тиждень. Звісно, чумаки завжди рушають до схід сонця, щоб захопити холодку. От раз піднялись вони ще вдосвіта; тільки вирівнялись у стрічку, а тут як насуне туман, такий густий, що в двох ступнях не видно чоловіка. Зійшло сонечко і рознесло той туман, дивляться, аж загубили дорогу. Було вже хотіли вертатися назад, так Іван Уласович і каже:

— Їдьте вже, невеликий круг зробимо; тут може буде яка оселя, — розпитаємо та й вихопимось на свій шлях.

Їдуть собі та їдуть, вже пора і скотину попасти б, так нема водопою. Іван Уласович іде собі стороною і думку гадає, усе одно на умі, аж чує — фурщики гукають.

— Дядьку, а дядьку: ось криниця!

Глянув Іван Уласович, аж знайома криниця, а біля неї стоїть та сама дівчина, що й вісімнадцять літ назад стояла, і так саме на його дивиться, так само йому й усміхається, як тоді дивилась і усміхалась. Як він її побачив, то аж груди йому заложило і степ кругом його покотився. Близиться він до неї, а сам оком не змигне, з очей не спускає, щоб не зникла.

— Аж ось відкіля узялись! — обізвалась дівчина: — куди ви ділись, дядьку, як я підходила до вас?

— Де?... коли?... — питає Уласович. Аж задрижав, почувши її голосок.

— Уранці, біля тернів; несла воду, а ви сидите під кущиком і так пильно на мене дивитесь; я й думала, чи не хочете напитись, — подаю вам глечик з водою, та й кажу: "На здоровя!" — аж гульк — нема нікого!...

— Моя голубонько, — каже Іван Уласович, узявши дівчину за білі рученьки, — не мене ти бачила, не мені й воду підносила, а моїй душі! Вісімнадцять літ назад, отак саме і на цьому місці ти мені привиджувалась! Вісімнадцять літ тільки о тобі й думав, одну тебе

виношував у мойому серці!... Де ти живеш, — питає він, дивлячись у ясні очі своєї судженої, — де витаєш, моя горличко?

— Живу у батька в матері, тут недалеко у балці, біля ставочка.

— Як же тебе звати?

— Олесею, — відповіла дівчина.

— Еге, от що! — так я був у тебе й на хрестинах. Чи живі, чи здорові твої діди, батько, мати?

— Хвалить Бога, усі живі й здорові!

— Ходім же, моя суджено, до них за благословенням!

Обнялись, як голубяточка, й пішли собі; а над ними так і вється чайка, як над гніздом, як над діточками, і квилить і кигикає; а як дійшли вони до хати, то чайка піднялась угору, усе вище, вище, поки не зникла. Так укупі, побравшись за руки, й увійшли у хату.

— Здорові були, люди добрі! — гукнув Іван Уласович, — а пізнавайте, хто до вас прийшов?

— Це, — каже, — той парубок, що колись заходив до нас, що привиджувалась йому якась дівчина.

— Ось яка привиджувалась дівчина, — каже Іван Уласович, глянувши на Олесю. — Якою її тоді бачив, такою й тепер знайшов!... Так благословіть же, бо сам Бог уже нас благословив!

Поблагословили їх старі, як слід; помолились Богу і посідали, щоб усе добре сідало. Олеся так і тулиться до Івана Уласовича, так і дивиться йому у вічі, неначе давно його знала, неначе давно його кохає. Хто на них не глянув би, то зараз пізнав би, що Господь дав їм на двох одно тільки серце.

Не довго сидів Іван Уласович: забрав усіх з худобою, бо вони жили підсусідками, та й повіз до себе. Поїхав за сіллю, а привіз хліб із сіллю.

От вам і кінець! Ні для чого казати, що вони були щасливими; не даром же старі люди кожуть:

"Кого Бог зєднав,
Тому й щастя дав."

Олекса Стороженко.

БУРЯ — ДОБРОДІЙ ЛЮДСТВА

Звичайно вважають бурю за великого шкідника господарства. В дійсності лише град робить більші шкоди, якщо не числити блискавки, що деколи є причиною вогню або смерти. Сама буря є радше добродійкою для селянина, або вірніше — для всього живого на землі. Блискавки, як обчислено, витворюють річно 100 мільйонів тон хемічних сполук азоту, що, опадаючи з дощем, поліпшують та погноюють ріллю. Щоб уявити собі величину цієї природньої "фабрики" штучних азотових погноїв, слід зазначити, що при їх виробництві на фабриках уживається електричної іскри 5-6 метрів довжини, коли природні блискавки доходять до кількох кілометрів довжини! Отже буря є одним із головних живителів рослинного світа.

УСМІШКИ

Один француз вияснював, яка ріжниця між американцем і англійцем. — "Англієць входить до ресторану так, якби він був його власником, а американець входить так, якби його не цікавило зовсім, хто тут власник".

**
*

Два приятелі зустрічаються по пятнадцятьох роках.

— "Чи твоя жінка ще й тепер така гарна, як тоді?" — питає один.

— "Так. Але це забирає їй тепер багато більше часу."

Дещо про Мексико

Республика Мексико знаходиться у південній частині Північної Америки, на південь від Зєдинених Держав, між Тихим океаном і Мексиканською затокою. Країна з тропічним і півтропічним підсонням. Відповідно до температури і опадів має різну рослинність: тропічну, півтропічну і врешті таку, що міняє листя щороку. У цій країні вирощується цукрова тростина, какао, кава, банани, папая, а в найвищій частині ріжне збіжжя.

Між іншим хочемо згадати, що в той час, коли в Канаді зимно, у Мексико під тропічним сонцем стоїть зелень і наливаються соком овочі. Мексико час-від-часу відвідують канадійці. Також чотири зими провів там на відпочинку п. Василь Назарук з своєю дружиною, які мешкають у Вакав, Саск.

Пан Назарук власноручно зазняв деякі цікаві мексиканські види, з яких дещо подаємо в календарі.

Шестикімнатна мексиканська хата у Веракруз, що її наймають для туристів. Стоїть вона між пальмами над морем. Напроти хати — пані Назарук. Зимою у Веракруз температура сягає від 90 до 115 вище зера.

Поблизу Веракруз на плянтаціях вирощується мексиканська папая. На одному дереві росте від 5 до 8 подібних до кавунів овочів. Кожний з них важить від 10 до 15 фунтів. До цих дивовижних овочів приглядається п. В. Назарук.

Такий вигляд має банановe дерево. Росте воно на п... На одному дереві, що має до 25 фітів висоти, виростає лише од... тиця банановых овочів. За канадійських десять центів можна купити в Мексико щось з 15 штук бананів.

АСКАНІЯ НОВА

На півдні розлогого українського степу міститься цей куточок з чужою назвою. Мало хто знає про цю степову оазу, що так привабливо манить у тінь розкішного старого парку і в прохолоду кришталевої води штучних озер-ставків.

Станція Ново-Олексіївка, по лінії Харків - Севастопіль, — найближча залізнична зупинка, з якої вузенькою стрічкою прослалась курна степова дорога на південний захід. 85 кілометрів лежить між цією станцією і державним заповідником Асканія Нова. На половину коротший шлях іде з протилежного боку — від пристані Каховки на Дніпрі на північний схід. Ось там і міститься цей невеликий шматок історичного українського степу, що його ще ніколи не торкалося гостре лезо плуга.

Після зруйнування Запоріжжя, московська цариця Катерина II почала кольонізувати південні простори степової України своїми однокровними братами — німцями. Політику кольонізації найбагатіших українських земель послідовно продовжували й інші московські царі аж до вибуху першої світової війни.

Серед тисяч інших чужинців-кольонізаторів осіли на рівнині південно-західного Придніпровя два багаті німці — брати Фальцфайни. Один з них заснував маєток, що має чисто німецьку назву — Доренбург. 40 км. на південь другий заснував степовий розплідник диких травоїдних тварин, що могли легко зносити місцеве підсоння, — Асканію Нову.

За якийсь час серед степової рівнини вже красувався буйною зеленню великий парк, що черпав животворчу вологу з озер-ставків, а по барвистому килиму степу паслися великі отари овець та гарцювали табуни диких кіз, зебр, антилоп та швидких африканських струсів. Всі ці тварини і багато порід птиць добре акліматизувалися, і власник Асканії Нової мав великі прибутки, продаючи приплід до зоопарків усіх європейських країн.

У час революції 1917-20 рр. Асканія Нова теж пережила чорні дні. Господар покинув її і здається виїхав до Німеччини. Найбільших втрат зазнали напівдикі отари чудових зебрів та ґрацій-них і гордих козуль та антилоп, коли насунула червона навала з півночі в час боїв за Перекоп. Коли вперше за час існування Асканії Нової заревли гармати, напівдике царство або розбіглося, або загинуло від куль голодної навали і безслідно зникло у "красном котьолкє".

Совітський уряд значно пізніше оголосив Асканію Нову державним заповідником, обмеживши її кордонами.

На терені заповідника було заборонено всяке мисливство, а понад її кордонами не можна було стріляти з вогнепальної зброї, щоб не лякати звіринне населення степу.

На початку тридцятих років совітський уряд заснував науковий інститут з відділами акліматизації тварин та ґенетики й селекції.

Хоч Асканія Нова своєю специфічною екзотикою незайманого степу і не менш цікавим тваринним світом могла б у нормальних умовах притягати багато туристів з усього світу і стати широко відомою оазою в українському степу, та цього не сталось бо цього не бажає червоний окупант.

І. Дубровський.

КВІТИ ВЕЛЕТНІ НА ОСТРОВІ СУМАТРІ

Не всюди так безпечно збирати квітки, як на наших луках. Найбільше небезпеки буває там, де ростуть квітки найбільші та найгарніші, а саме у вогких лісових місцевостях теплих країн. Часом ту або іншу рослину так і називають іменем тієї людини, яка пожертвувала своїм життям, щоб її віднайти. Подібне трапилося між іншим з найбільшою у світі квіткою рафлезією-Арнольда, яка росте на острові Суматрі.

Року 1818 управитель англійських східно-індійських кольоній на острові Суматрі Стемфорд Рафлез подорожував разом з дружиною своєю в середину острова. З ними поїхав і доктор Жозеф Арнольд, учений, дослідник рослин. Дорога вела через вогкий ліс. Була спека. Вже були вони в дорозі два дні, і доктор Арнольд захоплений був багатством тамошньої рослинности.

Одного разу прибіг до нього маляєць дуже здивований. "Пане, — кричав він, — яка величезна квітка росте там! Подивіться, яка вона гарна!"

Арнольд відразу таки пішов туди, куди показував маляєць, і побачив чудо рослинного царства, як він його назвав. Це була квітка завбільшки як велике колесо, яке має більш як 1 метр в промірі і 4 метри в обводі. Галузки дикого винограду густою сіткою плелись поміж деревами і безліччю своїх корінців вростали в мяку землю. На одному з таких корінців сиділа квітка. Величезна квітка не мала окремого бильця ані листя; її розкішний вінок був обтулений кількома змяснілими лушпинами. Кожна пелюстка була майже пів метра завбільшки. В її чашу, як вирахував Арнольд, можна було налити літрів із сім води. Особливо гарні були її грубі мясисті пелюстки: ясно червоні з білими плямами. Коло квітки було кілька пупянків завбільшки людської голови.

Але та велика гарна квітка мала дуже прикрий запах, що нагадував собою дух стухлого мяса. Цілі хмари комах літали над нею. Арнольд ледве зміг її зміряти та зробити її опис, бо квітка була дуже попсована жучками. Але найважніші частини квітки йому вдалося зберегти у спирті.

Яка шкода, що ця квітка-велетень так бридко пахне, адже ж своєю красою та розміром вона перевищує всі квітки на світі!

Квітка рафлезія належить до тих рослин, у яких одні квіти мають у собі тільки пилок, другі ж зародки насіння. Для того, щоб ті зародки виросли, треба щоб їх запліднив пилок. У багатьох рослин той пилок переноситься вітром; рафлезії цю послугу роблять комахи. Їх принаджує до неї мясний дух, вони сідають на квітку, пють із дна її медовий сік, кладуть свої яєчка і, перелітаючи на другу таку ж квітку, заносять на волохатому своєму тілі прилиплий до нього пилок. На другій квітці пилок той струшується та й запліднює зародки. Насіння рефлезії дуже мале. Можна навіть сказати, що найбільша в світі квітка має найменше насіння. Просто це дуже дрібний порошок і розслідити внутрішню будову такого насіння можна тільки при допомозі побільшуючого шкла. Ці малюсенькі зернятка пристають до корінців дикого винограду, кільчаться, вростаються в нього й починають рости.

Спочатку насінячко виступає як змясніла губка, яка, помалу збільшуючись, розвивається накінець величезною гарною квіткою. Пізніше цю квітку багато разів знаходили на Суматрі. Тубільці називають її крубут. На

сусідніх островах її також здибали, але там вона була багато менша.

Доктор Арнольд недовго жив після такої радісної для нього знахідки. Захопившись дослідами природи, він цілком забував за себе і не звертав уваги ні на спеку, ні на зливу та бурі в теплих краях. Тому він захорів на пропасницю, яка його виснажила, і через два тижні після відкриття чудової квітки помер, а згадану відкриту ним дивну рослину, яка живе паразитом на галузях дикого винограду й не має ані листя, ані била, а тільки велетенський квіт, назвали вчені на памятку згаданих обох приятелів: рафлезія Арнольда.

Природа і людина

Природа творить чи руйнує згідно з своїм неписаним пляном. Природа сувора і безоглядна.

Людина, як Божий твір, немов би в противенстві до природи, творить і вигладжує природу пляново на користь собі і цілої спільноти.

І зовсім не дивно, що так є. Бог створив людину по своїй подобі, "запалив" у ній іскру свого розуму і дав їй волю творити згідно з своєю власною волею. Значить дав їй таку необмежену волю, якої ніхто їй не в силі відібрати.

Тому людина, користуючись тією волею і шануючи волю інших, безупину почала поступово природу поправляти і вигладжувати. Так було аж до нинішних часів і так буде після нас. Дійшло до того, що людина, там де треба було, почала пересувати гори, ріки, висушувати озера й творити нові, щоб мати з них користь і щоб вода марно не пропадала, не робила людям шкоди, але приносила їм користь.

Дня 16 липня 1951 р. міністер канадійського рільництва Дж. Г. Ґардінер відкрив шлюзи греблі, з яких звільнена вода колись зросить 500,000 акрів рільної землі, яку проєкт ріки Ст. Меріс-Милк буде наводнювати. Цей проєкт є вислідом заходів і плянування, започаткованих 30 літ тому. Насип греблі на ріці Ст. Меріс, у віддалі 30 миль від Летбридж, започатковано 1946 року. Коло 1948 року водами рік Ст. Меріс і Милк вже наводнювано 84 тисячі акрів і достарчувано води для 43,000 акрів більше в Маґрат, Реймонд і Тайбер іриґаційних дістриктах.

Із закінченням греблі на ріці повстало велике штучне озеро близько 18 миль довжини і шість миль ширини з містотою майже 300,000 акрових стіп води. Уважним регулюванням використання цієї води урожайність землі можна довести до ступня, коли на 80-ти акрах може вижити родина з пяти осіб. Сподіваються, що з повним закінченням проєкту побудується на охоплених землях наводненням 3,000 фармерських домів. Обчислення показує, що родючість цієї землі буде річно виносити 100 долярів з одного акра.

З найславніших гребель з цементового бетону для затримання води в світі – це є гребля Бовлдер Дем у Зєдинених Державах. Гребля Ст. Меріс має найбільший насип у світі. Насип є близько пів милі довжини, 1,480 стіп ширини в основі, а 202½ стіп висоти від дна ріки. Греблю побудовано коштом 7 мільйонів долярів, а з повним закінченням проєкту кошт дійде до 30 мільйонів долярів. На будову греблі витрачено більше, ніж чотири мільйони кубічних ярдів піску і шутру.

А. Новак.

НОВІ СПОСОБИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРОДУКЦІЇ ВОСКУ НА ПАСІЦІ

Бджоляний віск завжди був і є в кілька разів дорожчий від меду. Це тому, що з розвитком техніки віск став незамінимим матеріялом для ріжних ізоляцій. Цього матеріялу досі не вдалось нічим рівновартним заступити. Зважаючи на те, що досьогочасна продукція бджільного воску є невистарчальна, а з боку калькуляції пасічника — мінімальна (бо лише до одного фунта з вулика), пасічнича наука і практика по довгих досвідах добилась способу продукувати до 10 фунтів воску з одного вулика, не зменшуючи продукції меду з того ж вулика. Нище подаємо ці нові способи.

Щоб ця метода продукції воску була більш зрозуміла, згадаємо про те, як бджола взагалі виробляє віск. Продукцію воску у бджоли можна більш менш порівняти з продукцією молока у корови. У корови є спеціяльні залози, що переробляють поживу на молоко. Так само у бджоли є спеціяльні воскові залози, що з поживи бджоли виробляють віск. Пожи-вою бджоли для продукції воску є головно цвітковий пилок і сіль та частина меду (а не виключно мед, як досі гадали). Треба знати також про те, що не всі бджоли виробляють віск. Найбільше воску виробляє бджола, коли їй є від 10 до 19 днів життя від народження. До 10 днів життя і по 19 днях бджола воску майже не продукує. Це дає нам підставу твердити, що, коли хочемо продукувати віск, то у вулику треба завжди мати багато молодої бджоли. Ще одне треба знати, а саме: що молода бджола, коли в неї настає пора виділювання воску, то вона цей віск обовязково мусить з себе виділити. Якщо у вулику в неї немає місця для виробки вощини, то вона цей віск малесенькими лусочками виділяє з-під свого животика на дно вулика або й просто губить надворі під час лету. З цього бачимо, як часто ми самі марнуємо віск, коли не даємо молодим бджолам його в вулику пристосувати.

Що ж нам треба зробити, щоб увесь цей віск від бджіл зібрати, а також бджолу примусити якнайбільше видати нам воску? На це є кілька способів:

1. Вставляти до вулика хоч 1-2 порожніх рямки. Ці рямки будемо звати будівельними рямками. Їх вставляємо по боках (там де матка не часто ходить). З цих будівельних рямок що 2-3 дні мусимо зрізувати ті так звані воскові "язики", які бджоли-будівельниці наліплять. Ці будівельні рямки ставити тоді, коли вже тепло і коли вже бджоли почали будувати вощину і носять пилок. В цей же час на пасіці до водопійки треба досипати кухонної соли в кількости 30-40 грам на 10 літрів*) води.

2. Замість будівельних рямок на верху вулика під дашком ставити низеньку на 12-14 сантим. надставку з порожніми малими рямками і з неї щодва дні воскові "язики" зрізувати. Це вже легше, як поратися з вийманням будівельних рямок, і більше молодих бджіл будуть одночасно заняті при виробленні воску.

3. Можна збудувати спеціяльні будівельні рямки з переділкою — листвою. На 14 сантим. нище горішньої листви дати цю переділку-листву. Нище цієї перегородки хай буде вощина і хай бджоли складають у ній мед чи годують черву. Вище перегородки буде по-

*) 30 грам=1 унція.

рожнє місце на будову воскових "язиків". Щоб, однак, не витягати що 2-3 дні цілу будівельну рямку і не турбувати бджіл, краще зробити так, щоб можна було виймати не всю рямку, а лише її верхню листву. Рямка тоді буде недоторкнена. Зрізавши "язика", вставляємо назад верхню листву.

4. Це сполучення 2-го і 3-го способів. Тут для продукції воску вживаємо і гнізда і надставки. У гнізді в нижньому корпусі вулика розставляємо будівельні рямки через одну. Ці будівельні рямки мають бути без верхньої листви. На верх гнізда кладемо малу надставку 14 сантим. У цій надставці рямки через одну порожні. Кожна порожня рямка має висіти просто будівельної рямки в гнізді. Отож бджоли нормально працюють лише на трьох четвертих всіх рямок (у гнізді на віск буде місця на 1/5 рямок, а в надставці ½). Що 2 дні ми відкриваємо лише надставку і в ній витягаємо лише порожні рямки. На цих будівельних рямках буде по два "язики" вощини, яку наліплять молоді бджоли будівельниці, один язик буде від горішньої листви, а другий від нижньої листви на тій же рямці. Цей останній спосіб продукції воску практикують лише на сильних пнях бджіл і тоді, як приходить пора ставити надставки-магазини.

Першим способом можна випродукувати коло 2 фунти воску. Другим способом — понад 2 фунти, при 3 — 4 фунти, а при 4 — до 10 фунтів. При такому господарюванні бджіл змушується завжди інтенсивно працювати і майже зовсім спиняється від рійки.

Досліди вказують, що продукція меду при такому інтенсивному бранню воску малощо менша від нормальної. При застосованню цих метод брання воску треба лише знати, в якому пневі який спосіб застосувати, щоб пень раціонально використувати.

М. Боровськкий.

Усмішки

Коли Миколайчик прибув до Лондону, перше запитання йому було таке:

— Тепер ви з марксизмом познайомились?

— Коли б був не втік, — відповів Миколайчик, — то очевидно був би побачив Маркса.

***

— Давно ви вже працюєте на цій праці? — спитав з цікавістю пасажир у залізничника.

— Сорок років.

— Власне кажучи, чого ви зазираєте під усі ваґони? — продовжував цікавий.

— Нехай я пропаду, якщо я знаю, — щиро признався залізничник, — на протязі сорока років я й сам не раз про це думав.

***

"Памятаєте діти, що я вам говорив минулої неділі?" — каже священик. — "Ви мали зробити комусь якусь приємність. Чи ви зробили?"

"Я зробив", — каже Івась. "Я пішов на відвідини до тітки, а вона каже завжди, що їй так приємно, коли я вже йду додому".

***

Стрілець лежить у лічниці і, закохавшись у сестру, каже:

"Я не вийду швидко з лічниці, бо я вас люблю".

"Вийдете, вийдете, не турбуйтесь. Доктор закохався в мені теж, а він бачив, як ви сьогодні ранком мене цілували".

Людські домівки

Дуже це цікава річ, що по деяких закутках землі ще й нині знаходимо людей з такими дикими звичаями і примітивним способом життя, які були в Европі кілька тисяч літ тому. Теперішня культурна людина, що призвичаєна жити в будинку з цегли або каміння з осібними кімнатами для їди, спання, сидження, варення, із стільцями і гарними речами, щоб на них глядіти, — трудно собі уявляє, що "д і м" для деяких людей може значити кілька бамбукових галузок, покритих пальмовим листям на самім вершку дерева, або кімнатку із входом до довжелезного коридору, або лискучу хатку зі снігу, мов би величезну снігову півкулю, або хоч би печеру й діру у скелі!

Є сторони світу, де ще й тепер небезпечно жити в хаті самому, бо не відомо, чи якому ватажкові сусіднього племени не забагнеться людської голови, щоб при ній урочисто обійти свої уродини.

Це досі має місце на острові Борнео. Тому люди живуть там над землею.

Стовпи, на яких будують вони доми, мають від 15 до 20 стіп висоти і прикрашені різьбами людських голів і звірят. Давніми часами був на тому острові звичай закопувати перший наріжний стовп на живім тілі якоїсь бідної дівчини - невільниці, щоб злий дух, який по їх переконанню перебуває в джунґлях, не мстився на мешканцях. Та цей лютий звичай вже тепер зник. Борнейські доми вміщують іноді від 600 до 1000 людей і бувають понад кілометр довжини. Коридор або піддашшя, що тягнеться по цілій довжині будинку, заступає мешканцям нашу вулицю і служить до спільного вжитку всім родинам, поміщеним у цій довжелезній хаті.

Піддашшя тієї хати — не зовсім веселе місце. Перш за все беріг високо поставленого даху спадає так низько, що проміні сонця входять до середини лише ранками й вечорами. Вздовж піддашшя горять у відступах огнища в камінних грубах, помазаних глиною. Коло тих огнищ засідають на заході сонця мешканці і заводять між собою гутірки при дивовижних звуках, уважаних ними за музику.

Коли б хтось із нас опинився ввечорі у такім піддашшю, подумав би напевно, що попав у якусь гидку сонну змору. Він побачив би крізь димовий вогонь юрбу жовтаво-бурих безволосих лиць, бо люди ті вискубують собі волосся не тільки з голови, вусів і борід, але й з брів та повік. Мати білі зуби — це у них великий сором, і тому чорнять їх і гладять, а часом заострюють мов шпильки і оббивають мосяжними оківками. У передіравлені вуха закладають тяжкі перстені, через що вуха ті видовжуються аж до рамен. Піддашшя закидане всякими знаряддями до ловлення риби й полювання та заповнене вязанками бананів, захованих там від пажерливих мавп і лиликів, дальше купами сухої пальмової трощі і сувоями бамбукових рогож. Мала дитина мусить по тім піддашшю дуже обережно ходити, щоб не впасти крізь яку шпару між дошками під будинок, де лежать заховані човни і сміття.

Під час, коли мужчини сидять або плентаються по коридорі, обговорюючи нову виправу на другий день або приготовляючи сіті на рибу і свиставки до ловів у джунґлях, — жінки мостяться по кімнатах, які по одній займає кожна родина дому. В тих кімнатах не знайдете нічого крім кількох посудин до варення і одного

або двох ліжок, зроблених з кількох дошок, вистелених іноді тростиновою рогожею замість сінників. Постіль ця має під сподом сховок у роді скриньки і призначена для родичів та доньок родини, а сини сплять на легко взнесеній частині кімнатної підлоги без ніякого покривала. Жінкам сходить час на лущенню рижу, до споживання якого збирається ціла родина два рази денно у власній кімнаті, — на плетенню рогож або на направлюванню і украшуванню воєнних одягів для своїх чоловіків і суджених.

Вирішення питання, де має стояти нова хата, це у борнійців дуже велика і трудна справа. В тій цілі вибирають кількох статечних мужів, які при шуканню помістя уважають, чи не побачать якої породи мух або птахів по правому або по лівому боці шляху, і не побудували б ніколи хати на місці, де надибали б яку звірину, що виє. Провіривши всі знаки таємні, вибирають догідне місце і з вірою в поводження стають усі до роботи.

Але напевно найбільше припало б вам до вподоби мешкати в хаті, побудованій на вершку дерева, яких багато надибуємо в тубільців Нової Гвінеї і взагалі у мешканців островів полудневої півкулі, що будують такі гнізда зі страху перед ворогами. Хатки ті, звані д о д о, здалеку чудові, але, приглянувшися ближче, не такі вони чисті, ані вигідні. Підвалини будовані на верхніх галузях високого дерева яких сорок стіп від землі. На них ставлять хату, що виглядає мов би от-от мала впасти. Стіни, з порозколюваної бамбукової трощі, покриті дахом пальмового листя, дають вигляд нескладно зложеного стога сіна з патиками, що вистають на всі боки. Входять до тієї хати за допомогою бамбукової драбини, яку, розуміється, можна відставити на час війни. Звичайно уживають хат тих як твердинь або захисту для жінок і дітей, коли серед алярмуючого тріскоту мушлями і пронизливих криків розійдеться чутка, що вороже плем'я на човнах зближається до берегів. Лише в деяких місцевостях уживають тих хаток на постійне мешкання.

Та це не одинокі цікаві хати Нової Гвінеї. Вздовж берегів моря живуть там папуани ще й до тепер у хатах, побудованих над водою на чверть милі від берега, а дістатися можна до них лише за допомогою човна. Наближаючись до берега, бачимо цілий ряд недбало побудованих хат на ще непевніших палях, що підводяться на шість стіп понад рівнем моря. Перед кожною такою хатою є деревяна площа, де мешканці сидять, вигріваються на сонці і господарюють, товплячись разом з дітьми, безрогами і псами, яких усюди повно. Розуміється, що діти найбільшу частину дня проводять у теплій мілкій воді і живуть напів рибячим життям. Хати ті стоять звичайно так близько одна біля одної, що справний туземець небагато завдає собі труду з переходом до хати сусіда за допомогою хиткої драбини зі щаблями, віддаленими від себе від двох до трьох стіп.

В середній частині острова Нової Гвінеї стоять села з хатами, побудованими на палях до шість стіп над землею. Погнутий стрімкий дах вистає понад помостом і дає мешканцям захист перед пекучим промінням сонця.

Ось що пише про них славний подорожник проф. Лінд:

"Туземці переховують у тих хатах черепи диків, порозвішуваних на жердках поступово від більших до менших. Не бракує там і людських черепів, які прикрашені мушлями білих слимаків "к а в р і" і пучками зілля. Зараз при вході зпереду уставлені списи й інша зброя, один або два буб-

ни, готові до вжитку, і великі мушлі, якими калатають під час війни і ловів на кабанів. Трохи далі, в глибині хати завішують сіті на рибу, за тим мала стінка, не вища на дві три стопи, ділить хату на дві частини. Та друга служить за кухню, їдальню і спальню. Вгорі на одній або двох полицях кладуть мішечки з попелом предків".

Далеко на піскових степах середньої Австралії замешкує чорний чоловік печери, вигребаної в піску і обведеної валом із ґумового дерева й акацій. В середині того непривітного захисту горить вогонь, коло якого гріються туземці. Ці бідаки не мають часу будувати тривкішої і постійнішої хати, бо мусять часто зміняти місце побуту, шукаючи за поживою. Декотрі з них, що живуть у плодовитіших сторонах, пригинають зручно дерева, що ростуть навколо, і так роблять собі криївку.

Кочовничі племена індійського царства мандрують по камяних степах Белюджістану і живуть у простих шатрах, розпнятих по галузях та обведених валом неотесаного каменя. Коли ж забракне їм води і паші, звивають шатра, накладають усе майно на верблюдів та ослів і мандрують далі.

На узбіччях Нільґрільських гір, у передній Індії, живуть дивні люди, звані тодами, що люблять буйволів, яких держать цілими стадами, а житла будують собі по місцях, де найліпша паша для худоби. Хата обведена камяним валом, а дах сягає до землі так, що тодам, які залюбки сидять перед хатою на дворі, спека не докучає. Входові двері такі низькі, що до хати входять рачки, а в середині цілком темно, бо нема вікон. Одинокою хатньою обстановою є постіль з глини, що припирає до стіни. Але поспитайте якогонебудь мешканця, чи то землянок в Африці, чи домиків на деревах Нової Ґвінеї, чи довжелезної хати на острові Борнео, — то кожний з них напевно скаже вам по щирости: Всюди добре, але вдома найліпше!

ЛІТНЯ НІЧ

Нічко лукавая,
Нічко цікавая,
Нащо людей чарувать?
Квітами віяна,
Зорями сіяна...
Як тії зорі дістать?
Їх не спіймаємо.
Нічку спитаємо:
Що вона людям дала?
Мрією новою
Пісню чудовую,
Наче отруту, влила.
Ні, не отрутою —
Мятою, рутою,
Віяла нічка в вікно...
Спать не хотілося,
Серцю приснилося
Все, що минуло давно.

О. Романова.

Саботажник

(Малий фейлєтон)

Сударов — старий артист. Він малював портрети з живих, мертвих, ненароджених... Малював з памяти, копіював, словом — був великим і визначним малярем-артистом.

Майже за всі його праці (в ділянці малярства) нагороджено його орденом Леніна та проголошено "народним артистом" Совітського Союзу. Коли Сталін сам себе проголосив ґенералісимусом (такі титули мають тільки Франціско Франко і Чан Кай Шек), одягнувся в найдемократичніший мундур, удекорований ріжними орденами, то по якімось часі покликано Сударова до Кремля.

— Намалюйте, ґаспадін Сударов, вождя, творця найдемократичнішої в світі конституції, батька і учителя людства, ґенералісімуса Сталіна.

— Харашо! — погодився Сударов з великим задоволенням.

Завели Сударова до вождя, (якого уряд все вибирається через аклямацію). "Вождь" надягнув на себе нову шинелю, взувся в нові чоботи...

Сударов довгий час пересував "вождем" в ріжні позиції, а як уже натрапив на найвідповіднішу, то подав "вождеві" в руку нову люльку і почав малювати.

Як доброму і досвідченому артистові, Сударову вдалося змалювати "вождя" за пару годин. Змалював його геть з вусами, вухами, носом, з головою, звичайно, зі всім тим, що "вождь" мав. Навіть люльку намалював в руці "вождя" та не оминув ані одного "бюті спат", що "вождь" мав на обох лицях.

По якомусь часі (по сімдесятих Сталінових роковинах) Сударов опинився в "найдемократичнішій" тюрмі разом з ґрупою інших "саботажників".

— Чи це ви, ґаспадін Сударов, малювали? — питали його вже сотий раз члени МВД.

— Я.

— Кого ви змалювали?

— Ґенералісімуса Сталіна.

— Чи не малювали ви вождя під впливом ворогів народу, тітоїзму?...

— Ні. Я до політики ніколи не втручався. Я безпартійний, виконую свою працю тільки по своїй професії.

— Але ж бачите, ґаспадін Сударов, що портрет, так би сказать... портрет... ну, ніяк не підходить. Тут замічається саботаж...

— Який саботаж?

— Не відмальований так, як треба.

— Я відмалював фіґуру так, як її бачив перед собою.

— Але не так, як треба.

— Так, як в дійсності було.

— Ось тут якраз саботаж. Ви змалювали вождя так, як його бачили, а не так, як треба було. Самий вождь дуже обидився своїм подобієм. Йому було неприємно поглянути на себе. Треба було змалювати гарніше.

— Як можна гарніше?

— Гарніше, як виглядає самий вождь.

— Де ж можна з поганого зробити гарне?

— У нас все так робиться. Навіть портрети можна підробляти, бо цього вимагає будова соціялізму, цього вимагає велика праця, почата славним вождем Петром Великим, а продовжується вождем Сталіном. Портрети в нас треба малювати так, як наші історики пишуть історію, — закричали енкаведисти і "народний артист" опинився в "поправних таборах вільної праці".

Тарантеля.

ДЕСЯТЬ РОКІВ СЕРЕД ЛЮДОЖЕРІВ

Між новозеляндськими бійцями, що вирушили до Кореї, є також і темношкірі вояки маорі. Це тубільці Нової Зеляндії, предки яких у свою чергу прибули до цієї країни півтораста років перед мандрівкою Колюмба. Приплили вони в великих човнах, що ними колись переорали Тихий океан уздовж і впоперек, і їх тепер справедливо за це називають варягами Пацифіку.

Расово маорі дуже близько стоять до індоевропейців, хоч мають темну шкіру і ще донедавна практикували людожерство.

Ось історія одного анґлійця, що потрапив до них в полон трохи більше, як сотню років тому. Він вивчив їхню мову, звичай і навіть став їхнім вождем.

1816 р. згаданий анґлієць, по імени Джон Радерфорд, завербувався матросом на корабель "Аґнес", який вирушив у торговельну поїздку по південній частині Великого або Тихого океану.

Залога корабля, що складалася з 13 чоловік, зробила успішний ґешефт у Новій Зеляндії і вже вирушала далі, коли це піднявся шторм і змусив капітана заякоритися в невеликій затоці, розташованій поблизу. Тепер перед кораблем лежала смуга північно-східного побережжя Австралії, що на ті часи славилася своїми зокрема жорстокими і непримиримими людожерами.

Зранку від берега приплили тубільці в своїх кану (човнах). Вони показували риболовні сітки та килими, плетені з новозеляндського льону, і заохочували білих гостей до торгівлі. Ці ж, не підозріваючи ніяких злих намірів з боку тубільців, бо не бачили прихованої під килимами зброї, запросили всіх на палубу.

Тут зненацька темношкірі торгівці вишкірилися зброєю і, відтупотівши свій дикий воєнний танок, наскочили на невеличку залогу корабля і взяли її в полон. Звязані Радерфорд і його товариші були відвезені на берег, а кілька вже мертвих матросів були підвішені за ноги до дерева, щоб їх, як це пізніше розповідав Радерфорд, не дістали собаки.

З нагоди блискучої перемоги тубільці влаштували гучний бенкет. Один здоровенний парубок з тамагавком у руці вбив шестеро полонених.

Вони були порізані на шматки, змиті від крови і віднесені до тимчасово зладнаної печі в земельній норі. Це був перший канібальський бенкет, що його бачив Радерфорд. Тоді ще юнак, він тремтів від страху, чекаючи, що і його ось зустріне доля загиблих товаришів. Та подібного не сталося.

Тубільці не вбили решту полонених, а спровадили їх у глиб країни, до іншого союзного племени. Тут зосталися Радерфорд і його приятель, а двоє інших полонених подалися далі і зникли назавжди. Навколо Радерфорда і його приятеля зібралися тубільні жінки, які спершу звернули увагу на сорочки, що їх носили білі чужинці, а потім почали заглядати їм в роти і щупати їхні мязи на руках і стегнах.

"Ця картина нагадувала практичних анґлійських хатніх господарок, що вибирали у мясника воловину на обід", — сказав Радерфорд.

Обох полонених повалили на землю і почали їм татуювати обличчя при допомозі гострих кісток. Ця процедура була такою болючою, що Радерфорд утратив на короткий час зір. Але вона була необхідною, якщо вас приймають у члени маорської громади, і

це було все ж приємніше, як бути зїдженим. Радерфорд так і мав розмальоване обличчя все своє життя, навіть тоді, коли потрапив знову до европейців.

Племенем керував могутній вождь. Його старшій донці сподобався мязистий білошкірий юнак Радерфорд. Це видно і було причиною того, чому обом полоненим так повезло. Замість них тубільці зарізали рабиню, впійману колись у ворожому племені, спекли її в норі і влаштували бенкет.

Після татуювання ніхто вже не чіпав білих чужинців. Тільки тубільні жінки, позабирали їхні сорочки і носили це задом наперед.

Незабаром "Суд" приговорив Радерфордового товариша до смертної кари. Якось всі мешканці пішли в гості до сусіднього села, стара ж і хвора вождева мати зосталася вдома. Раб, що годував її, позичив у Радерфордового товариша ножа, щоб різати мясо. Тим же ножем різалося отруйливе зілля. Мати померла наступного дня. Полоненого хоч і вбили, але не зїли, а влаштували йому похорони. Його вбили згідно з законом: "Око за око, життя за життя".

Сам же Радерфорд зостався й далі жити поміж тубільцями. Він спершу зарублював на лозині дні й тижні, щоб памятати дати, а далі й покинув, бо втратив будь-яку надію, що його коли врятують.

Його одяг порвався і він прийняв від вождя місцеві "штани" як подарунок. Цей же вождь дозволив своїй старшій доньці одружитися з Радерфордом. Мало того, запропонував юнакові ще й молодшу доньку, нехай, мовляв не одбивається дитина від сімї.

Якщо маорі має дві жінки, за словами Радерфорда, ті ніколи не сваряться між собою. Жінки мають лагідні характери, ніжні і перша дружина вважається головною, вона керує іншою. Радерфорд завжди брав з собою молодшу жінку на прогулянку, а старшу залишав удома, щоб варила їсти. Під час таких прогулянок Радерфорд зустрів двох інших білошкірих, що жили серед тубільців. Обидва були колишніми каторжанами, що втікли з Австралії.

Очевидно Радерфорд показав себе непоганим дикуном, бо після вождевої смерти саме його призначили керувати племенем.

Пізніше він брав участь в одній великій битві, що звалася Битвою Небесної Риби або Молочного Шляху. Тубільці, бючись, хапали ворога за волосся і, тримаючи так, одрізали один одному голову. Голова вбитого ворожого вождя звичайно висушувалася і зберігалася, як памятка. А взагалі вбитих ворогів зїдали, вважаючи очі за особливий делікатес.

Незабаром після битви тубільці побачили біля берегів американський корабель. Племя заворушилося, бо пригадало, як одного разу добре нажилося в подібних обставинах. Порадившись, маорі послали Радерфорда з завданням заманити залогу корабля на берег. Але для Радерфорда це була тільки довгожданна нагода для втечі, що з неї він і скористався.

Е. Г.

СЕРПЕНЬ

Спокою й кротости прийшла [пора ясна,
Зичливий поїть зір і вабить [добрі душі:
У листі лагіднім поломеніють [груші
І між дерев стоїть велика тишина.

І світлі помисли, як легкі кораблі,
Причал покинули і мають [корогвами, —
І радісно пливуть садами і гаями
По руно золоте серпневої землі.

М. Орест.

Олімпійські ігрища

Олімпія лежить у гарній долині середньої частини країни Еліди. Частина ця називається Пізатіс. Олімпія не була містом. Тут стояли колись густо на малому просторі храми, жертівники, будинки, скарбівниці, статуї богів, статуї переможців у ігрищах, жертвенні подарунки з криці й мармуру, інші скарби грецького мистецтва і будинки для численного народу та для провідників свята. За часів Плінія Старшого (народився 23-го року, помер 79-го по Христі, під час страшного вибуху Везувія) мало ще в Олімпії бути три тисячі статуй.

Цим разом не будемо описувати храмів і інших будівель, скарбів мистецтва і т. д., які тут зосереджувалися. Зазначимо лише, що від часу, як повстали Олімпійські ігрища, з кінцем IV століття по Христі, всі ті будівлі підупали. З часом знищилися зовсім, частково завдяки таки людським рукам, але передовсім наслідком явищ природи. В 393-ім році по Христі відбулися останні свята. Тоді цісар Теодосій заборонив продовжувати поганські звичаї, а в році 426-ім Теодосій II велів храм збурити і спалити.

В VI століттю звалив землетрус стовпи. Ще тепер можна бачити їх останки; лежать усією своєю довжиною у стіп храму. Верства піску, грубини від чотирьох до шести метрів, вкривала протягом півтора тисячі літ старі будівлі і статуї. Аж 1829-го року вперше почала французька наукова експедиція розкопки. Потім усі розкопки пляново продовжував німецький уряд від жовтня 1875-го року до березня 1887-го. Погодилися, що всі знахідки будуть належати до Греції. Німеччина мала лише право робити відливи й оповіщення із знахідок. Багато знахідок зложено передовсім у спеціяльному музею в Атенах.

Згадаємо ще святочні ігрища, що тут відбувалися щочотири роки. Відбувалися вони в серпні або вересні. З усіх грецьких країв напливали сюди греки. З початку тривали ігрища лише один день, пізніше три, а в кінці пять днів. Найстарший рід ігрищ був: звичайний біг до мети. Простір, довжиною на 192 метри (стадіон), треба було перебігти двічі. До цього долучився 724-го року перед Христом: подвійний біг, а від 708-го року дужання і пятибій (пентатльон). Від 688 року: бій на пястуки, від 680-го року: перегони колесницями, від 648-го року: кінні перегони і панкратіон, т. зв. загальна боротьба. При панкратіоні борці лучили бій на кулаки з дужанням так, що вдаряли неозброєною рукою і незатисненим пястуком, а лише з загненими пальцями. Нарешті в 488-му році приходить іще: біг до мети озброєних войовників (т. зв. Маратонський біг). При дужанню хватали соперники взаїмно один одного. Бій на кулаки був страшний. При цьому противники мали лиця закриті залізною маскою, а пястуки озброєні довгими, вузькими ременями з металевими ґудзиками. Одним раменем закривав собі борець лице, пястуком другої руки вдаряв противника в лице й інші частини тіла. Старався також загнати його в місце, в якому осліплювало б його соняшне світло. Бій такий тривав так довго, поки один із борців не признавав себе переможеним. Оповідають, що один борець, коли противник розбив йому щоку, проковтнув зуби і став спокійний. Після цього противник уступив з поля бою.

Вершиною всіх боїв був: пятибій (пентатльон). На нього складалося пять родів боїв: 1) скок до мети, 2) кидання списом, 3) біг до мети, 4) кидання диском і 5) дужання. При дужанню у поодиноких виступах відділювали найгірших, аж нарешті одна пара була побідницею у змаганнях. Диск був камінний, пізніше металевий, по середині грубший, до обводу щораз тонший. Величина кружка була інакша для хлопців, інакша для дорослих мужчин. Один такий диск найдено в Олімпії в ріці Альфею. Він мав 20 центиметрів ширини, а важив чотири кілоґрами.

Шлях для кінних перегонів був довжиною 768 метрів, отже був удвічі довший від шляху для піших перегонів. Коней, що здобували перемогу, обсипували почестями. Навіть памятники ставили їм. І вже й тоді, як і в наших часах, нагороду діставали власники коней, а не їздці.

Найгарніші і найбільш люблені були перегони колесницями, запряженими чотирма кіньми. Два коні були запряжені до дишля, а два бігли вільно. Візник із батогом і віжками в руках стояв випрямлений на скринці колесниці, що спочивала на двох низьких колесах. На одному кінці перегонового шляху мусіла колесниця їхати попри граничний камінь. На цім камені стояв Геній (статуя), який коням нерідко наганяв найбільше страху. Тоді коні не слухали ні голосу, ні руки і часто перевертали колесницю й візника. Юрба любила пристрасно такі перегони.

Цікаві були заводи окличників і трубачів. Такі соперники, що прибували навіть із Італії й Малої Азії, напружували свої легені через край. А великан Геродор із Меґари, що був висотою вісім стіп і щодня їв вісім фунтів мяса, був такий сильний, що рівночасно міг дути на двох інструментах з такою силою, що ніхто не міг видержати гомону. Він дістав не менше, як десять разів сурмову перемогу.

Хлопці мусіли піддаватися тим самим пробам, що й дорослі мужчини. Але опісля звільнено їх від пентатльона.

Із численних молодих переможців викликували публично щораз лише двох або трьох. Їх вінчали лавровими вінками, представляли народові з пальмовою гілкою та звеличували переможними піснями й статуями. При їх повороті до родинного міста відбувалися урочисті візди четвернею коней; на публичних представленнях мали вони почесне місце, а від публичних тягарів (податків) були звільнені.

Ігрових суддів замовляли більшменш рік наперед. Вони приймали зголошення тих, що хотіли взяти участь в ігрищах, досліджували: чи вони вільно уроджені ґелени і чи мають горожанські права; заприсягали їх, щоб усе в змаганнях ішло чесно; рішали про те, коли, по зазиві окличників виступав хтось як обжаловуючий борців, уставляли борців у ряди жеребом і вважали на те, щоб берегли приписаних законів.

Та олімпійські ігрища служили не лише до оживлення почуття спільноти, але, і як пітійські в Дельвах, істмійські в Корниті й немейські, мали для греків велике значення. Вони давали грекам також войовників, що могли відтак подолати всі труднощі воєнних походів.

У минулому століттю відновили шведи олімпійські ігрища, які мають тепер міжнародний характер і відбуваються щочотири роки по ріжних містах Европи.

Практичні речі

Молоко, масло, сир

Страва первісної людини була дуже проста й невибаглива: мясо звірів, птахів, риби, ягоди та коріння рослин. Вживання молока, масла й сиру людство знало з найдавніших часів та цим продуктам довго не надавали належного значення.

У теперішні часи значення молочних продуктів, особливо в культурних народів, піднялося до надзвичайної ваги. Наприклад, сучасний американець споживає 254 літри молока річно, а молочні продукти в денному раціоні його становлять 45%.

Причиною цього є те, що молоко дуже важливий харчовий продукт. Воно містить у собі всі поживні речовини, що конче потрібні для підтримування й нормального розвитку організму. Молоко в організмі збагачує кров, іде на творення мязів, костів тощо. Воно є добрим і дешевим продуктом.

Уже в священній книзі індів за 1,500 літ до Р.Х. згадується про виготовлення з молока масла й сиру. Цікаво, що на початках масло використовували лиш для лікування ран, а сир вживався при урочистих обідах.

Проте до першої половини XIX ст. молочарство розвивалося дуже поволі.

Першим поступом у розвитку молочарства було удосконалення голяндцями способу відстоювання молока.

У таких країнах, як Данія, Німеччина скоро зрозуміли, що молочарство може стати великим чинником у справі піднесення народного господарства й добробуту. Дякуючи державним заходам у цих країнах повстали молочарські школи, кооперативи, дослідні станції. В молочарській справі зявляються видатні наукові робітники, як проф. Фляйшман, д-р Кірхнер та інші, які розробили теоретичні питання, що лягли в основу молочарської науки.

Найбільшим поступом у молочарстві слід уважати винайдення Лефельдом у 1877 році сепаратора, який в 1879 році був удосконалений де-Лавалем.

За короткий час сепаратор завоював собі місце в цілій Европі, а молочарство почало бурхливо розквітати.

На Україні молочарство розвивалося помалу. Перші майстри-молочарі були чужинці й тільки згодом повстали там молочарські школи, що вишколювали своїх фахівців. Почали закладатися молочарські кооперативи, а молочарство — набувати промислового характеру.

Молоко є витвором молочних залоз. Свіже молоко має одноманітний білий колір і ніколи не буває прозоре. Смак молока приємний, солодкуватий, без запаху. При нагріванні свіже молоко не зсідається і набуває спеціяльного запаху і смаку.

Хемічний склад молока такий:

Води	87,5%
Молочного цукру	4,7%
Білків	3,6%
Товщу	3,5%
Мінеральн. речовин	0,7%

Крім цих речовин до складу молока ще входять і вітаміни.

Із молока готують конденсоване й сухе молоко, яке можна зберігати довгий час.

Конденсоване молоко виготовляють спеціяльним випаровуван-

ням у молоці частини води у т. званому вакуум-апараті.

Хемічний склад конденсованого молока:

Води	26,5%
Звичайного цукру	40,0%
Молочного	13,2%
Товщів	9,0%
Білків	8,5%
Мінеральн. речовин	1,8%

Сухе молоко готують випаровуванням та висушуванням свіжого молока.

Хемічний склад сухого повного молока такий:

Цукрів	38%
Товщу	27%
Білків	24%
Мінеральних речовин	6%
Води	5%

Масло готується із молочних вершків, які містять у собі 20-25% товщу. Товщ, що є в молоці й вершках (сметані) у вигляді дрібненьких кульок у рідкому стані, при збиванню переходить у твердий стан — масло. Масло дуже цінний харчовий продукт. Хемічний склад свіжого масла такий:

Товщу	83,47%
Води	15,00%
Білків	0,60%
Цукру	0,80%
Попілу (мін. реч.)	0,13%

Щоб масло довше зберігалося, його відповідно засолюють. Масло необхідно зберігати в темних і холодних приміщеннях з температурою не вище 5° С, у противному разі воно скоро псується.

З молока готується й сир. Найпростіший вид сиру — це звичайний білий молочний сир, який людина навчилася готувати ще в стару давнину.

Нині техніка сироварення стоїть дуже високо, і ми маємо до вжитку багато найріжноманітніших сирів.

За способом виготовлення сири бувають квасномолочні й сичужні.

Квасномолочні сири виробляють сквашуванням молока в той чи інший спосіб, а сичужні сири потребують дуже складних процесів варення та дозрівання, хоч зате при цьому виходять високої якости харчові продукти.

Наявність товщу в сирі має велике значення, тому для виготовлення відповідного сиру необхідно брати молоко з певним вмістом у ньому товщу.

При виготовленню сира велике значення мають не лише якість молока, способи виготовлення сиру, а особливо процеси, що відбуваються в сирі при дозріванні його.

Процес дозрівання сирів зводиться до того, що в ньому білкові речовини розпадаються, внаслідок чого сир набуває ніжної консистенції й специфічного смаку. При дозріванню в сирі, в наслідок діяння спеціяльних бактерій, також творяться діри ("очки"). Дозрівання сирів забирає досить часу в залежности від сорту сиру: від 2-4 тижнів до 8-10 місяців.

Із овечого молока готують спеціяльні сири, як бриндзя (Карпати, Гуцульщина, Румунія, Кавказ), кочкавал (Болгарія, Греція, Словаччина).

Всі сири дуже споживні, смаковиті й корисні. **І. Р.**

НЮХАННЯ ЧЕРЕЗ КРОВ

Людина вміє нюхати не лише носом, але також і тоді, коли запашні речовини вприснути в кров. По якомусь часі людина починає відчувати запах, нераз краще як носом. Цим способом можна ствердити, чи людей, які втратили нюх, можна ще вилікувати. Коли вони відчувають запах по вприсненню речовини в кров, то це є доказом, що їх нюхові нерви в носі здорові, а причиною лиха є лише якась побічна ненормальність.

Мило та його властивості

Людство за час свого існування набуло високої цивілізації й культури. В значній мірі цьому сприяла наука своїми досягненнями.

Цивілізована людина в теперішній час, наприклад, ніяк не може обійтися без такої звичайної тепер речовини, як мило. Але були часи, коли людство не знало ще мила й обходилося для своїх потреб деякими природними гатунками глини, природними лужними речовинами, попілом тощо.

Тепер техніка виготовлення мила стоїть дуже високо.

Основним матеріялом для виготовлення мила є ріжні товщі та особлива хемічна речовина під назвою їдкий натрій (каустична сода).

Під час нагрівання товщів з каустичною содою відбувається розщеплення товщу на його складники та специфічний хемічний процес, що й дає кінець-кінцем мило. При цьому утворюються ще й побічні продукти як, гліцирина, стеарина тощо. Обробляючи в особливий спосіб мило кухонною сіллю, одержують так зване "ядрове" мило високого гатунку. Додаючи до мила ріжні пахучі й косметичні речовини, одержують спеціяльні туалетові мила.

Всі ці мила — тверді. Але є мило й рідке — це так зване зелене мило.

Ми використовуємо мило, щоб відмити бруд з тіла, білизни й одежі. Наш орґанізм виділяє на поверхню шкіри мікроскопічні крапельки товщу, на які налипає порох і все це й творить бруд. Чистою водою усунути цей бруд не вдається, але вода з милом легко той бруд змиває.

В чому ж полягає при цьому дія мила?

Як виявилося, мило в розрідженому водяному розчині розщеплюється з виділенням лугу. Луг цей у великій кількости води, натрапляючи на товщ з брудом, розбиває його на найдрібніші частинки й дає так звану емульсію. Піна, що при цьому утворюється з особливих речовин, які повстають при розщепленні мила, забирає ту емульсію (товщ із брудом) і виносить геть.

Каустична сода (луг) сама собою у воді теж може легко змити бруд, але при цьому легко і то небезпечно ушкоджує шкіру й одежу. Ті кількости лугу, що утворюються в воді з мила, такі малі, що цієї небезпеки нема, а бруд легко змивається.

Не шкодуйте ж мила. Вживайте його якнайбільше. Мило допомагає нам звільнитися від бруду, що є носієм всяких небезпек для нашого орґанізму. **І. Р.**

ЛІКАРСЬКІ ПОРАДИ

Наслідки поту

Лікарі ствердили, що піт з хустинки або сорочки завзятого танцюриста може вбити десятки морських свинок. Піт після купелі не шкідливий, зате в танцюристів і робітників має в собі страшну їдь. Тому треба часто змінювати білизну.

Лік на попарення

Добрим ліком на попарення є посипати рану порошком соди (поташ), що її люди нераз заживають. Дехто знов радить так: До ложки свіжого масла додати один жовток і розтерти ложкою на тарілці на масть. Ту масть розмазати на чистій полотняній шма-

тині й прикласти на попарене місце. Як висохне, треба знову помастити. Міхурів, що повстають внаслідок попарення, не треба здирати. При більшому попаренню треба взяти більше ложок масла і стільки ж жовтків.

Краса тіла

Оце природні способи, якими можна осягнути красу тіла:

Передусім треба памятати, що головною умовою краси є здоровя. Тому треба працювати. Кожне заняття, що дає вдоволення, а не виснажує сил, приносить користь як для розуму так і для тіла. Коли з вдоволенням виконуєш свій обовязок, то твоє обличчя прибирає приємну, живу краску, очі блистять, рухи стають свобідні, цілість гармонійна. Хто думає тільки про свою недолю, зануджується нею й почуває себе нещасливим, той не може виглядати приємно й свіжо.

Щоб зберегти молодість і свіжість, треба мати здорове тіло. Їсти треба стільки, щоб завжди ще відчувати апетит. Їсти поволі, малими кусками, добре жувати. Їсти страви здорові й прості. Обмежити кількість мяса, їсти більше ярини, овочів, доброго масла, меду, молока.

ВЕЧІРНІЙ ЧАС

Вечірній час, — чудовий час:
Рожевий світ на небі згас,
А таємничий сумерк ляг
На горах, борах і полях.

Скрипить останній віз снопів,
З садів летить дівочий спів:
По сумерках самітніх піль
Розносить він розлуки біль.

Вкінці згубивсь ручай пісень,
Пішов на сон робочий день,
Однак на небі в тиху путь,
Що раз, то кращі зорі йдуть.

В такій то зоряній тиші
Панує мир в моїй душі!
Так кинувши житейський вир.
Піду колись на вічний мир!

В. Щурат.

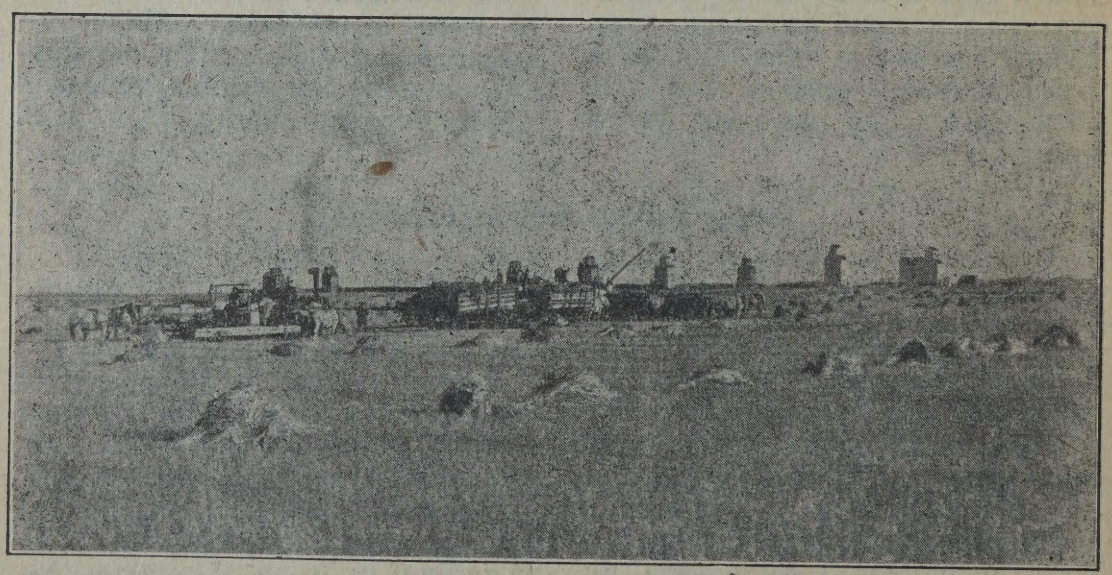

Після шумливого дня поволі наступає тихий вечір.

ОСІНЬ

В саді сонні айстри,
Спів глухий оси
Та синиць чорнастих
Тихі голоси.

Через ріки сині
Й золоті гаї
Лине ключ осінній
У чужі краї.

Пропливла лелека
Над шумким селом,
Шле уклін здалека,
Граючи крилом.

Гуси в ласці щирій
Гелґотять: "Привіт!
Відлітаєм в вирій
У далекий світ.

Линем з України
До ясних обнов,
Щоб нової днини
Прилетіти знов..."

Огнебарвне листя
Падає на діл.
Сивій галці сниться
Люта заметіль...

Вянуть білі айстри,
Мовкне спів оси
І синиць чорнастих
Тихнуть голоси.

Н. Щербина.

Двоголова гадюка

Хоч які чудні видаються нам ріжні дива, про які читаємо в казках або чуємо з народних вірувань, все таки ці події основані на якійсь дійсності. Звичайно ця дійсність у людській уяві перебільшена та виступає у фантастичній шаті.

Пригадаймо казки про смоків-людоїдів або багатоголових велетенських гадюк, з якими борються лицарі за ціну руки гарної царівни та великого царства. Такі смоки-ящурі жили колись на землі, колись, коли людей на землі ще не було. Але людська уява створила такі страхіття на подобу тих, які давніше дійсно жили. Багато подій взяли народи до своїх вірувань таки зі сучасної дійсности, лише дали їм чудну постать і надали їм ріжні видумані прикмети. Ось напр. казка про зміїв із багатьома головами, що живуть десь у заклятих печерах.

У гадючому світі подибуємо дійсно нераз такі дивогляди, що замість одної голови мають дві або й більше голів. Багато вісток про таких двоголових гадюк чи ящірок подибуємо в оповіданнях подорожників-природників, ба навіть ученим нераз удавалося виплекати такі чудотвори штучно в лябораторії.

І причина цього явища науково вияснена. Воно виходить з неприроднього (незвичайного) розвитку живого створіння в зародковому часі.

У Ню Йорку в зоольоґічному саді ще недавно жила двоголова гадина. Її придбали замолоду десь у лісі і виплекали в неволі. Дві голови мала вона зроду.

Ця гадюка цікава була тим, що кожна голова жила своїм окремим розумом і мала свої бажання. Це найкраще спостерігали під час кормлення. Коли їй подавали їду (годують гадин червяками й мишами), то за неї змагалися обидві голови. Тому її кормили так, що насамперед давали їсти одній голові, затуляючи папером другу, а потім другій. Також перед тим, щоб порушитися, голови довго сварилися одна з другою, який взяти напрямок, доки погодяться й посунуться вперед.

ДИВНИЙ ПТАХ

Це дзвонар (Chasmorynchus nudicollis) завбільшки шпака, білий, з голою зеленкуватою шийкою, що живе в бразилійських лісах. Його сильний, напричуд металічний голос, чути дуже далеко, але самого співака тяжко побачити, бо сідає звичайно дуже високо на дереві. Видає він ріжні голоси з себе, що звучать як: бак-туї-танґ. Перший найголовніший і нагадує здалека, наче б хто рубав сокирою тверде дерево або стріляв. Птах кидає при цьому голівкою скоком угору і то так сильно, що мало не впаде з галузки. Другий тон лагідніший, повторюється швидко від 8 до 11 разів і робить враження, наче б хто бив молоточком у скляний дзвін. Третій тон трохи голосніший, приходить від 18 до 30 разів підряд і звучить мов сильний удар молотком у залізну шину.

НАЙБІЛЬША ВУЗЛОВА ЗАЛІЗНИЧНА СТАНЦІЯ

З усіх вузлових станцій у світі, яка має найбільшу комунікацію, вважають станцію Кляфам поблизу Лондона. З цієї станції виїжджає 2,500 поїздів упродовж 24 годин.

Минуле й майбутнє

Українці в Канаді перекинули 7-го вересня 1951 року до листків минулого багатоґранну сторінку своєї 60-літньої історії в цій країні.

Того дня минуло 60 років з тієї хвилини, коли, гнані голодом землі й волі на вільну плодючу канадійську землю висіли з корабля "Орегон" два українські іміґранти — Василь Єлиняк і Іван Пилипів (Пилипівський). Вони були, так би мовити, авангардом або першими поселенцями десяток тисяч нашого народу, що слідом за ними кидав рідні села й еміґрував у світ за очі, щоб у країні волі й великих можливостей кувати кращу долю для себе, своїх дітей і своїх потомків. Вони еміґрували із землі, що просякла їх потом і кровю, із землі, що століттями насичувала їхнім трудом пануючі народи, а своїх власних дітей виживити не могла.

Були колись в історії Вікінґи, що на своїх човнах, які нагадували ґраціозну шию лебедя, перепливали широкі і в той же час маловідомі моря та робили виправи на далекі землі, шукаючи пригод і слави.

Українські іміґранти не шукали ні пригод, ні слави. Вони шукали хліба й волі, але в пошукуванню за одним і другим вони знайшли безліч пригод, а до деякої міри знайшли і славу. Але в одному вони подібні до Вікінґів. Вони мали відвагу тих колишніх володарів моря, бо вони також пускалися у невідомий світ, у світ, що не розумів їх мови ні їх звичаїв, ні їх душі.

Так, вони знайшли багато пригод. Бо наші люди їхали до Канади без ніякого свого проводу. Ніхто наших людей, крім іміґраційних урядників, не стрічав на залізничних двірцях. Не було на початку нашої іміґрації своїх людей чи товариств, що давали б першу поміч і пораду нашим людям. Вони мусіли покладатися на свої власні сили і в тому якраз проявилася велика ціна їхньої ініціятиви і здорового розуму нашого селянина, що разом з непереможною силою в успіхи праці своїх власних рук створили з пралісів Канади поступові і взірцеві господарства.

Та не тільки на полі матеріяльної культури записали себе українці в історію загального розвитку Канади. На полі духової культури вони створили великі цінности у своїх церквах, виховавчих інституціях, у своїх орґанізаціях і товариствах, у своїй пресі, а навіть в літературі, видавши з-поміж себе автора повісти "Сини Землі", що може стати поруч "Марія Шепделейн" Гемона, як незрівняна епіка трудолюбивости і безмежної любови нашого еміґранта до землі.

Дві останні війни, а головно друга світова війна, зцементувала кровю їх нерозривний звязок з канадійським народом, якого вони стали частиною. Вони зрозуміли, що за країну, в якій варто жити, варто й умирати, і сини та внуки українських піонірів, тих безіменних будівничих Західної Канади, дали гарний приклад високого розуміння своїх горожанських обовязків.

Можна перегортати сторінку за сторінкою в історії нашого життя і в кожній ділянці знаходити сліди нашої праці. Декуди ті сліди можуть бути виразніші, декуди менш помітні. Але вони є. До живучих і грядучих поколінь є обовязком вирізьбити чіткіше ті черти благородних змагань, які ще не зарисували себе як слід у канадійському життю.

До найсвітлішої сторінки пройденого шістдесятиліття належить те, що українські іміґранти ще на світанку свого піонірства відчули голос своєї душі, яка не вдоволялася заспокоєнням матеріяльних потреб тіла, і поклали підвалини під реліґійне і освітньо-культурне та громадське життя. Вони приготовили ґрунт, на якім можна було пізніше вже з меншим трудом розробляти зорану ними цілину.

Вони відмовилися бути лише дроворубами і носіями води. Вони післали своїх дітей до вищих шкіл та університетів, і сьогодні деякі з них стали професорами у найвищих наукових установах Канади. Вони взяли участь у політиці і післали своїх синів до леґіслятур західних провінцій і федерального парляменту і добилися того признання, що один з них, якого теж можна вважати піоніром у повному розумінні того слова, став головою провінціяльного парляменту, а другий був дорадником канадійської делеґації на нарадах світового розміру. Їх участь у політичному житті, що набрала стійкости в останніх роках, повинна також позначитися більшою співучастю у виконавчих орґанах наших леґіслятур і сподівання на таку більшу співучасть мають повне оправдання в Манітобі та до деякої міри в Альберті.

Українці росли з Канадою і Канада росла з ними. Для молодих поколінь українського роду може здаватися, що в Канаді вже всі кордони відкриті, що руки й ум їх попередників відкрили вже всі тайни науки й людського поступу і їм не лишилось нічого нового відкривати. Більш помилкового погляду від цього не може бути. Не менш помилковим було б спочивати на лаврах, що їх здобули наші люди у першім шістдесятиліттю. Поступ людства не знає меж. Перед молодим канадійським поколінням українського роду стоять великі завдання. Є ще багато ділянок канадійського життя, на яких вони можуть бути піонірами, не меншими, як були їх батьки й діди. Вони можуть і повинні видати з-поміж себе стипендіянтів Оксфорду, визначних науковців, президентів поважних фінансових інституцій, більше мейорів більших міст, суддів високих судів, міністрів і премієрів. Все те вони можуть і повинні в будуччині зробити, коли будуть мати підприємчивість, відвагу, посвяту, пошану до чесного труду і гаряче бажання служити людству і високим ідеалам.

Вшановуючи память і труди українських піонірів в Канаді, молоде покоління українського роду може їх найкраще вшанувати, коли в глибині свого серця і душі врочисто постановить іти до висот і, як говорить англійське прислівя, "причепити свій віз до зорі", та на основі вже здобутого здобуватиме нові успіхи та осяги.

І коли, розбудовуючи на тому, що вже є, воно зробить стільки, що зробили їхні попередники-піоніри, то може в наступному шістдесятиліттю сподіватися великих успіхів.

І. Г. С.

"Щастя не в тому, щоб усього мати доволі, смачно їсти та пити й добре одягатися та гуляти. Щоб бути щасливим, треба вкоротити бажання, покинути примхи, любити працю, за яку взявся.

Г. Сковорода.

УКРАЇНСЬКІ ПОСЕЛЕНЦІ В САСКАЧЕВАНІ

Цікаво читається другий том історії Саскачевану під назвою "Саскачеван і його люди" автора Джана Гакса. Автор подає спогади Томаса Мекнатона, колишнього посла до домініяльного парляменту з округи Салтковтс, про українських поселенців, якими він опікувався і допоміг осістися в теперішніх околицях Каддер, Врокстон і Сторновей. Не відомо, чи це було перше українське поселення в Саскачевані, чи тільки одне з раніших. В тих спогадах написано так:

Український піонір кладе перші скиби на канадійській землі.

"Весною 1897 року я отримав телеґраму від земельного департаменту Манітоби і Північно-Західної Залізничної Компанії, щоб знайти відповідну землю для поселення великого числа середньоєвропейців. Я відповів, що колишня лісиста полоса, яких 25 миль на північний схід звідси, ще має деякі ліски доброго дерева, дещо сіна, врожайну землю й озера, але більшість ліса спалено.

Незабаром прибуло кілька ваґонів галичан і буковинців. Федеральне іміґраційне бюро припоручило мені поселити їх. Мої перші враження були, що це неможливий рід поселенців, і я малощо не відмовився. Однак я свою думку скоро змінив. Я побачив, що при зупинці потягу всі жінки в ту мить побігли до озера з клунками брудної білизни й почали енерґійно прати. В тім транспорті був за перекладача чепурун жид, що безнастанно вживав до іміґрантів батога. Він мабуть не здогадався, що ці люди знаходяться під охороною канадійського прапора. Навіть сильні ростом чоловіки покірно гнулися перед його батогом, хоч він сам був настільки здохлявим мерзотником, що добрий хлопець міг би його подолати. Я його перестеріг не підносити більше батога, але він мені сказав, що ці люди тільки батіг розуміють. Я бачив, як він бив жінок куди попало. Цього було забагато, і я його зіпхнув з платформи та зателеґрафував до Винипеґу — звільнити його з служби, бо інакше я покину. На його місце я взяв галицького німця на прізвище Ратґібер з Бережан,

який добре говорив по анґлійськи.

По якімсь часі мені вдалося примістити іміґрантів трохи в іміґраційнім будинку, а решту — в шістьох вантажних ваґонах. Вони вдоволялися тимчасовим притулком, а пізніше їх розміщено у шатрах, доставлених урядом. Залізнична компанія вислала мені старий транзит, бо землемірні позначки всі позникали і трудно було вимежувати секції і четвертки фармів. З допомогою того транзиту мені вдалося віднайти позначки меж.

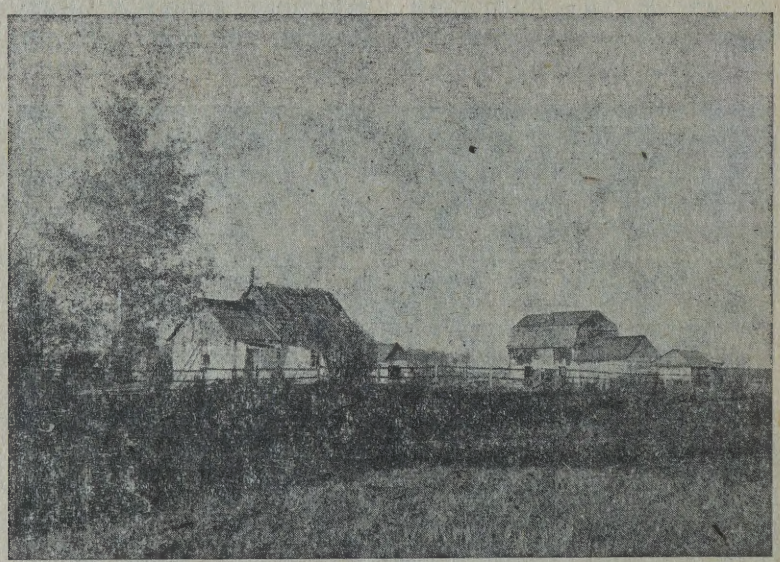

На місці піоніреських примітивних хат, згодом почали виростати кращі будівлі.

Транспорт складався з 125 осіб. Мені було сказано, щоб розмістити буковинців і галичан окремо, бо вони живуть дуже незгідливо з собою. Деякі з них були грекоправославні, а деякі греко-католики, але я не певний які. Мабуть вони поділилися на релиґійнім ґрунті або може виникли які расові ріжниці в історії тих людей.

Нові поселенці почали рубати дерева і тесати колоди на хати. Я найняв кілька пар коней — позвозити дерева на місце і виорати мураву на покриття дахів. Поселенці мали своє майстерське знаряддя і знали, як ним орудувати, роблячи віконниці, одвірки і двері. Викопано криниці та виконано конечну працю. Кухонь не було, але поселенці майстерно спорудили собі глиняну піч з комином. Їх печі видали пресмачний хліб, хоч мука не була першої якости і мішок доброї муки коштував $1.50.

Дехто з них мав гроші, але більшість зовсім нічого не мала, і тому задовжувалися в багатших. Всі вони показалися працьовитими і вдячними за найменшу поміч. Вони приїхали на заклик пропаґанди Сифтона і незмірно раділи власною фармою. Вони не хотіли осідатися на відкритих степах, але воліли лісисті і долинисті фарми, щоб мати своє дерево й сіно, хоч приходилося їм тяжко працювати коло корчування лісків. Не можу сказати, що їх чистота рівнялася їхній побожности, бо вони були побожні. В них був дяк, що відправляв церковні служби і читав молитви кожної неділі й свята, а тих свят так дуже багато. На таких оказіях сходилися чоловіки й жінки, убрані в грубе, але білесеньке убрання, прикрашене кольоровим вишиттям або тканням ручної роботи. На тім уб-

ранню не буйо ані дрібочки бруду. Хоч у будні дні вони тої чистоти не задержували. Я можу сказати, що всі видатки у звязку з їх поселенням зараховано на їх гомстеди і я певний, що уряд отримав назад кожний цент.

Вони мали дивні і для канадійця навіть неприємні звичаї. Один з таких звичаїв був цілування в руку. Я відучив їх від тієї навички і ще деяких інших навичок, про які не буду згадувати. Шість тижнів прожив я з тими людьми і переконався, що з них будуть добрі громадяни. В той час я вже мав доброго перекладача в особі Джозефа Бекера. З його допомогою я розказав тим людям, що від тепер вони мусять зживатися зі звичаями цього нового краю і заохочував їх посилати дітей до школи. Вони не були до того прихильні, боючись податків, а до того їхні діти не мали відповідного убрання.

Чоловіки ходили на заробітки. Дівчатам я знаходив працю в домашній службі, і вони дуже скоро присвоювалися до нового оточення, вивчали добре англійську мову, замінювали свою старокраєву ношу на канадійську. Овечі кожушки й домоткане полотняне убрання вже не було до їх смаку. Вони щадили зі своїх зарібків і віддавали гроші на плуг, корову та інші потреби господарства.

Щороку поселенці запрошували собі своїх знайомих з Европи, аж поки не покрили цілого тавншипу. Незабаром вони побудували собі кращі хати. Дехто покривав дахи сніпками, знову інші мали модерні хати з дерева і дахи покриті ґонтами. З них були добрі господарі і дбайливо піклувалися худобою і кіньми, встаючи часом серед ночі, щоб дати паші або підстелити свіжої соломи на леговисько. Навіть кури їм неслися впродовж цілої зими і яйця були добрі, однак щодо масла, то я його не можу рекомендувати. Поступ тих поселенців був такий, як і всіх інших. На загал вони добре поводилися і були дуже гостинні. Деякі з них були трохи гірші, але такі знаходяться всюди.

Подала **С. Стечишина.**

ПІСНЯ ОРАЧА

Гей, далі, буланий! Вже сонце [піднялось,
А скиба на скибу поволі паде;
Так много ми маєм стерні- [перелогу...
Гей, далі, буланий, бо ранок іде.

Гей, далі, сивастий, бо поле [широке
Нам треба зорати під засів новий;
Лободу, будяччя накрити землею...
Гей, далі, сивастий, бо бурян [густий.

Гей, далі, буланий! Хоч тяжко [орати,
Та плуга на скибі не лишимо тут,
Бо шляхом чужії проходять все [люде...
Гей, далі, буланий, бо нас осміють.

Гей, далі, конята, нам сонце [ласкаве,
Хоч тяжко ореться, та ми [не спічнем,
Бо знаєм, що наше діло необхідне...
Гей, далі, конята, ми поле зорем.

І. Данильчук.

ВИНАХОДИ

Атомову бомбу перші вжили американці проти Японії 1945 р.

Авто, тобто самохід, але з дерева, зладив уперше З. Маркус у Відні 1860 р.

Бальон до літання зладили два брати - французи Монгольфіє 1783 р.

Банк заложили вперше у Венеції 1565 р.

Бровар уперше побудували 1200 р. у Бельґії.

Вугілля (камяне) вперше ужили до палення анґлійці 1246 р.

Годинник, що важив 250 кг., зладив 1374 р. один араб. Кишенькові і кімнатні годинники появилися щойно в 16-му віці.

Голку до шиття винайшли 1560 р.

Громозвід зладив 1752 р. американець Бенджамин Франклін.

Друкування буквами винайшов 1436 р. німець І. Гутенберґ.

Елєктромотор винайшов анґлієць М. Фарадей 1832 р.

Елєктричний трамвай зладила вперше 1879 р. фірма Сіменс і Гальске в Берліні.

Елєктричну жарівку винайшов 1879 р. Едісон.

Дзеркало вперше зладив Раймонд Луппус 1300 р.

Літак без мотору збудував Отто Лієнталь в 1890 р.

Літак з мотором збудували брати Райт в Америці і піднеслися вперше в повітря 13. 12. 1903 р.

Льокомотиву для залізниці зладив перший раз анґлієць Джордж Стивенсон 1829 р.

Машинку до писання зладив американський друкар Шолс 1867 р.

Машину до шиття винайшов 1829 р. кравець Тімоніє.

Мило стали вживати римляни 80 року перед Христом.

Млин над рікою збудували римляни 1-го року по Христі.

Окуляри винайшли у Венеції 1300 року.

Папір виробили китайці 108-го р. перед Христом.

Парасолю зробив анґлієць Джеймс Ервей 1731 р.

Парову машину зладив 1764 р. шотляндець Джеймс Ват.

Пароплав зладив американець Роберт Фултон 1808 р.

Порох до стріляння винайшов монах Бертольд Шварц 1313 р., знали порох у Китаю 1230-го року перед Христом.

Радіо винайшов італієць Марконі 1907 р.

Револьвер зладив американець Колт 1851 р.

Рентґенові проміні відомі від 1895.

СУХОДОЛИ Й ВОДИ

Земна куля ділиться на суходоли й води. Поверхня суходолу займає ледве одну четвертину поверхні Землі, а решту, тобто ¾, займає вода. Отже поверхня суходолу виносить 149,700,000 кв. км. (29,4%, а поверхня води 360,250,000 кв. км. (70,6%).

Поверхню суходолів ділимо на такі окремі частини:

Европа: 10,077,000 кв. км. — 6,7% суходолу.

Африка: 29,921,000 кв. км. — 19,9% суходолу.

Азія: 43,975,000 кв. км. — 29,7% суходолу.

Америка пів.: 24,455,000 кв. км. — 16,2% суходолу.

Америка півд.: 18,342,000 кв. км. — 12,0% суходолу.

Австралія й Океанія: 8,972,000 кв. км. — 6,0% суходолу.

Антарктида: 14,300,000 кв. км. — 9,5% суходолу.

Поверхня вод ділиться на 3 океани:

Тихий океан займає: 180,000,000 кв. км. — 49,8% вод.

Атлянтійський: 105,200,000 кв. км. — 29,5% вод.

Індійський: 75,000,000 кв. км. — 20,7% вод.

НА БЕРЕЗІ САСКАЧЕВАНУ

Тихо Саскачеван річка кудись свої води несе. Саскатун місто, — і вона своїм плесом наче йому дзеркало піднесла. Непорушно в дзеркалі зеленого плеса стоять будівлі, низькі береги, а сьогодні вони пожовклі ще й калиною закосичені.

Неділя.

Погідне небо.

Ріка, місто, міст, багатобарвні береги. І не могли ми тут не зупинитись. Я і мій дядько — дружба покійного мого батька. В руках у мене книжка — в нього капелюх.

Ідемо. Ступаємо берегом ріки врочисто, як ці води, як день і наші гадки. "Хоч би як там тобі, а ти не подавайся, не опускай носа — тут таких не люблять... дивись на нас"... — чую батьківський тон. "Тут перший прослідок наш... ми перші в цю пущу колись собі дорогу пробили... Тоді ще тут багна були, і нас мало комарі не зїли... Ставали ми, а побіч нас інші народи. Вони по їхньому — ми по своєму. Ніхто нас не пестив, ми не відстали й не завстидалися."

Він зупинився, заплів свої руки в кущ калини — я держу його капелюх.

"Ваше, дядьку, інакше, а наше інше. Ви вийшли з торбами, переповненими вщерть злиднями, а в наших — ми винесли лиш біль і ненависть до ворогів.

Він підвівся. В дрижачій руці його пучок калини, — в очах батьківська вибачливість. Ми довго дивимося собі в очі, щоб збагнути до решти все ще недоказане. Після цього він повертається в сторону залізного мосту, що здригається тепер під силою льокомотиви, а я згадую, згадую все те, що про нього від свого батька знав. Тепер це все неначе сон: він десь витупцьовував у батька на веселлю... держав мене до хреста... виспівував на косматі, і недовго вже після цього: пробудень взяв повісняну сорочку (на рукаві їй була масна пляма), обціловуючи свої пороги, плачучи й приспівуючи, подався за море. Довго не писав, а потім:

"Чужино, чужино! Мені в тобі студено. Ані снігів, ні морозів, повні очі моїх сльозів".

Ах, але як це давно вже. Тепер я стою вже перед ним. Під моєю стопою два кінці збіглись, кінець простору й часу. І як це так, чого я тут? — він ладен запитати. Чим мені його потішити? В цей момент хочеться мені щось гарне йому сказати, і не вигадаю нічого. Вчора теж саме — питає: "Чого ти, як би чимсь уражений, що тобі недолягає? Не всмак тобі може огірки з нашого городця?" Я беру його шорстку руку, підношу й кажу: "Дядьку, мені сниться Рідна Матір. Десь, у неї запеклася кров на грудях. Пробуджуюсь — її рана — мій біль. Вона десь кровавиться, а ми блукаємо чужими світами, чи не гріх? Чи не гріх за тих малят — тішаться чужим світом — свого не знають."

Він наче розгнівався на мене. Нерухомо, наче тінь, спертий біля одвірка, стояв. А як смеркло, ввійшов до хати, позасвічував в усіх кімнатах світло й повідчиняв вікна: "Ей, Петрику, Надійко, Андрію, ходіть но сюди, сідайте тут біля мене. І завів: "Тихо, тихо Дунай воду несе". Малі підтягали, а він усміхався.

Сьогодні він веселий, та говіркий. За капелюхом у нього пучок калини. — "Знаю, що тобі тяжко. Всім так, що приїдуть... І ми з небіжкою оплакували перші свої дні. По кутах, відвертались до стіни, щоб дітиська не... Та пройшло. Підбули діти — веселіше стало. Пять синів, дві дочки, дванадця-

теро внучат, — глибоко корінням вросли ми в цю землю. Але ходив я коло них, як садівник коло доброго насіння. Щоб не зіпсулось, не звелось, однородне було... Я чужої мови не вивчив лиш тому, щоб своєї між дітьми не згубити... Як той ворон безустанно крякав над їхніми головами. Ану, гей! Василю, Параско, ходіть сюди, діти! Станьте тут, дивіться, що ваш тато робить, абисьте памятали — не забули. Ану, небожата — пригинайтесь, визбируйте ці дорогоцінні камінці. Поклоніться землиці — зберете сторицею... І так безустанно, такою мовою пробуджував, щоб не заспали, не відросли, не забули. Згинались, випростовувались та й бігли до книжок своїх.

"В рідному Інституті виховувались. Там у рушниках Шевченко, Франко, рідне слово, своя страва, наш Отченаш... Зате, як позїздяться на свята — під образами світло, рідна пісня й воскресає Україна в хаті..." Говорить, я прислухаюся — він нагадує мені Стефаникового героя з новелі "Камяний Хрест", але він тут відродився. "Гадали, що як вигнала нас з краю біда, що як виїжджали пяними, неуками, то розгубимось, забудемо за Рідну Матір, о, ні!"...

В кущах калини мотається надвечірнє сонце. "Тихо, тихо Дунай воду несе". І Саскатун-річка тихо, щоб не збитись з свойого шляху — на своїх хвилях чиїсь гадки несе — зрівноважено.

Я і мій дядьдко.

Він переймає від мене книжку — я помагаю йому нести калину.

І. Боднарчук.

ОСІНЬ НАСТУПАЄ

Мене сонцем налито ущерть,
Мене сонцем до краю налито,
Зацїловано сонцем на смерть...
Я лежу тяжковагеє літо.
Як упало учора отут,
То не можу підвестися й досі...
Запрошаю тебе золоту,
Викликаю, сестро моя Осінь!

Ти прийди і подінь мене де, —
Вже у мене по грах, по забавах...
І сестра золотая іде,
Підпливає хупава, як пава.
Підійде злотокоса сестра,
Поцілує — і літо розтає...
Так минає зелена пора,
Золотая пора наступає.

О. Стефанович.

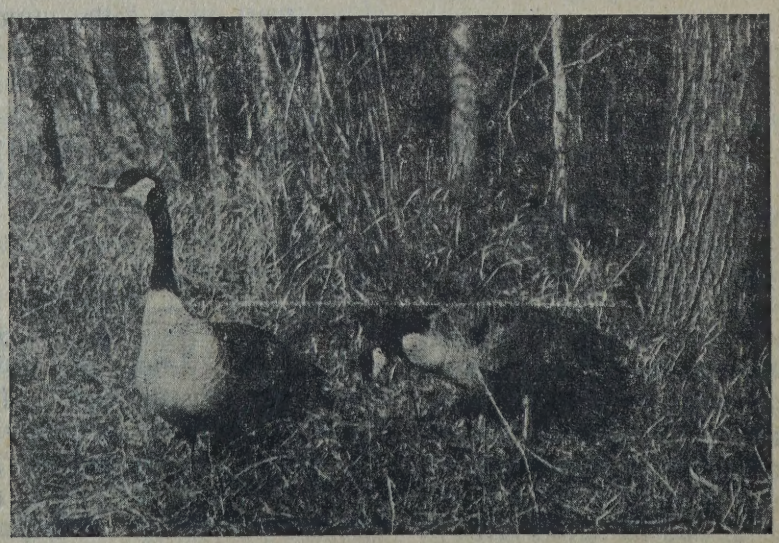

Лагодяться у вирій...

Памятник

(З циклю 1933 рік)

О, скільки в нім краси і сили!
Я пізнаю його — це він:
Під ним встають камінні брили,
Як тисячопудовий дзвін.

Не бють копита нездвиженні,
Не крешуть іскри у туман.
Сидить у бронзовім замкненні
В віках задуманий Богдан.

На тлі Софійського Собору,
Неначе помста вогнева,
На північ зводиться угору
Важка державна булава.

Дивись, Богдане, — на майдані
Вмирає українська рать:
То покотом брати-селяни
Опухлі з голоду лежать.

Дивись — ми гинемо в облозі,
Як запорожці січові,
Що їли падло на дорозі,
Та не здавалися живі.

За що, за що ми голодуєм?
Навколо нас — тюремний мур...
Невже ніколи не почуєм
Подзвіння дзвонів і бандур?

Невже не гримне розтріск битви
І вже не збудяться вони,
Того же дерева єсте вітви
І храбрих воїнів сини?!

О, засвіти наш край вогнями,
Озвися в скровленій імлі:
— Свій хліб не косами, мечами
Збирати треба на землі!

О, перемчи і знов над світом,
Пересвітися іздаля —
Хай кінь увалиться копитом
В стіну московського Кремля!

О. Веретенченко.

Як я пережив страшний голод 1933 року

У цьому році минає двадцять літ відтоді, коли московські большевики свідомо почали морити голодом наших братів і сестер у підсовітській Україні, щоб зламати опір українців проти сталінської рабської колєктивізації. В наслідок цього зимою 1932 і весною 1933 років померли мільони Українців тяжкою голодною смертю. Ця страшна подія, яку московські большевики довгий час ховали від зовнішнього світу, виявилася лише після другої світової війни, коли по цей бік залізної заслони опинилися сотні тисяч потерпілих і очевидців цього страшного голоду. Оповідання одного з потерпілих ми й подаємо.

Я син селянина з Полтавщини. Мої батьки мали 10 гектарів землі, двох коней, дві корови і девять душ родини. До колгоспу вступили тоді, як і всі селяни вступали — по суцільній колєктивізації. Забрали землю, корови, коні, реманент. Через три місяці після цього прийшло повідомлення, що мої батьки — "кулаки" і підлягають розкуркуленню за третьою катеґорією, а тому мусять з своєї хати вибиратися. Прийшли сільські "активісти", нашу хату зо всіма нашими достатками запечатали, а нас підводою вивезли до хутора Матвійці, куди звозили всіх "куркулів", щоб вони умирали в цьому хуторі разом з біднішими людьми.

Коли нас вивозили з дому, батько, крадькома від "активістів", зумів усипати в халяви своїх чобіт трошки зерна. Там, у хуторі, ми перших кілька день живилися тим зерном, а пізніше, коли абсолютно не було чого їсти і не було де будьяких харчів дістати, почали пухнути з голоду. А в цей час відбувалась по селах "викачка хліба". Шукали захованого і

закопаного хліба не лише по коморах, а й по стайнях, садках, у полі, в криницях.

Батько помер по дорозі під селом і лежав десять день, ніхто не хоронив, бо скрізь валялось дуже багато трупів. Не знаю, де батько й закопаний. Мати сама не змогла поховати батька, бо сама була опухла, вся в ранах і ледве ходила, а коло неї семеро голодних, ще страшніших діточок. Між ними був і я. Як згадаю, що доводилось тоді їсти, то й зараз бере мене жах і щось підступає під горло. Боже єдиний, прости...

По смерті батька померла мати й три сестрички в один день, а перед смертю жалібно простягали ручки і просили все їсти... Ми були маленькими і не змогли самі похоронити мами і сестричок, тож вони лежали в хаті дуже довго. Я і ще три сестрички не ходили, а вже лазили. Бувало, отак прилізємо до померлої мамочки і лягаємо коло неї. На 15-й день від червів мама почала ворушитись. Ми тоді викотили маму на драбину і цією драбиною витягли її з хати, щоб похоронити... Мені горло здавлюють сльози, не можу про це писати...

Тому після всього цього я не повернувся "на родіну", до тої влади, що так жахливо знущалась і знущається з людей!

І. Х.

РОЗПУКА

У полі тім, де в грі шаленій
Кружляє вітру дикий свіст,
Стоїть, націлившись на мене,
Супутник мій — енкаведист.

У лісі темнім, де в розвої
Снується жовтий падолист,
Стоїть з наганом наді мною
Мисливець мій — енкаведист.

У хаті білій, де серпанку
Шовковий спокій тихо звис,
Вже дулом напина фіранку
Убивець мій — енкаведист.

Ніде нема святої волі,
Ніде бажаної нема!
У лісі, в хаті і у полі —
Тюрма!...

Ол. Гай-Головко.

З СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТИ

Сидить баба на рядні
Та й рахує трудодні:
"Працювала я сім день,
Заробила трудодень,
А від того трудодня
Голодую я щодня."

В 32 году люди їли лободу,
В 33 стали падать на ходу.
Колоски я збирала
На колгоспнім полі,
А за це мені дали
Десять літ неволі.

НІЧ

За вікном гуде вітер, а в сусідній камері сумує-тужить старечий голос: "Гей, там у полі висока могила"...

Часом ударить грім, блискавка пронизе чорне небо ночі, і в заґратованому вікні на мить вирине грізні буруни хмар...

— Ніч яка, подумайте, — прислухаючись, тихо каже панотець Арсеній і продовжує розповідь далі: — На вакації, було, ми завжди з братом приїжджаємо додому. Саме в ту пору, як знаєте, починається справді гаряча робота. І от уявіть собі: ще вдосвіта нас будить мати. Ніч коротка, сон міцний, болить все тіло, — встаємо неохоче. Бачу, що матері шкода будити нас, але ми вже на ногах.

— Ще три десятини залишилось, — пояснює вибачливо батько. — Дасть Бог, до неділі скінчимо...

Сакви вже наповнені харчами, коси наклепані ще з вечора: виходимо. Батько попереду, потім я з братом, а мати — завжди, як мати: щось забуде — вернеться, потім доганяє нас і всю дорогу непокоїться: чи нагодує дід своєчасно телят, чи догляне свиней, чи ввечорі зачинить качок?...

Світанок такий, що хочеться йти і йти, вдихати пахощі садків, слухати, як в селі перекликаються півні, як десь по той бік греблі шумує водяний млин...

А в полі — ще сиза мла лежить на житах — десь випорхне сполохана перепілка, росу зібє з колосся, зашарудить крилами — і тиша... Важкий колос, опустивши довгі вуса, до землі гнеться: теж спить... Спить, а вусами моргає: шу-шу, шу-шу...

... Панотець дивиться на фосфоричні спалахи за вікном і, ніби від утоми, опускає на груди голову. А за стіною чути той же голос: "Ой, верніться, сірі гуси, з далекого краю"...

Вже пізно. В тюремнім дворі перегукуються вартові. В коридорі гримлять замки: то водять на допити тих, які ще не попали до камери смертників...

До наших дверей підходить двоє. Ще дверей не відчинено, а дозорець вже гукає:

— Встать!

Ми не встаємо, а лише підводимо голови.

— Поп... Кодацький — ето кто? — запитує військовий в окулярах.

— Не взнаєте? — іронічно-сухо перепитує панотець Арсеній. — Це я... Ми вже давно знайомі...

— Приготовиться... с вещами! — наказує військовий. — Ясно?

— Добре, — спокійно каже панотець Арсеній. — Значить... до ями?

Військовий не відповідає. Проти прізвища Кодацького ставить олівцем великий хрест і мовчки виходить.

У мене тремтять ноги. Голова, як спяніла, крутиться, а тіло холоне. Я злякано дивлюсь на панотця Арсенія і не можу вимовити жодного слова.

— Так я вам і не доказав, — сідаючи поруч мене, тим же тоном, продовжує він. — Поки сонце зійде, ми півдесятини і впораємо. Мати стелить під копами рядно, викладає паляницю, сало, огірки, цибулю, — починаємо снідати...

Десь на других гонах дзвенить коса, а перепілка ніби дратується — вигукує: "піть-хвав! піть-хвав!" Зелені коники - стрибунці скачуть на стернях, гріються на сонці, жужать, як годинникові механізми... Чули?

— Слава Богові, — каже батько. — Врожай в нинішньому році добрий. Буде нам, буде й людям. І вам, діти....

А мати журиться:

— Діти, діти... Сьогодні тут, а

завтра розійдетесь у світи і старих забудете... Краще були б мужиками, аніж панами: то б і ми біля вас свої голови прихилили.

Ми з братом тішимо матір, а батько мовчить — косу мантачить...

(І знову: "Ой, верніться, сірі гуси, з далекого краю...")

— А коли глянеш у далину — в очах аж міниться. Жита жовтим шовком грають, серпанковий легіт пливе над могилами, а далі — білі села красуються, як пишні діви на відданні... Е, яке життя воно... хороше.

І коли заходять конвоїри, панотець Арсеній поспішно тисне мені руку і кидає на прощання:

— Не згадуйте лихом, друже мій! І не подивуйте старому. Наговорив я вам багато і... все ні до чого. Та щоб продовжити хвилини життя, я й розповів вам цю буденну подробицю... Прощавайте ж!

... Я бачу: у вікні блискавка пронизує небо і, як метеор, падає в чорну безодню осінньої ночі...

В. Русальський.

Хто оплачує Обєднані Нації

Понад 40 мільйонів долярів потрібно щороку на утримання Обєднаних Націй і їх аґенцій. Про це говорить останній звіт цієї всесвітньої орґанізації. Гроші дають всі 60 членів-націй, що входять до ОН. Представники ОН дбайливо наглядають за складанням буджету і перевіряють всі зроблені витрати. Кожна нація бере на себе певний відсоток буджету, залежно від її спроможности платити. Зважається також на прибутки в ріжних країнах, ступінь зруйнування внаслідок другої світової війни та їхню змогу забезпечити вартість доляра.

Зєдинені Держави беруть на себе 38,92% буджету, що 1951 року становило 16,394,244 долярів; Зєдинене Королівство (Анґлія) дає 11,37%; Совітський Союз — 6,98% і Франція — 6%.

10-членний комітет податкових експертів при Ґенеральній Асамблеї ОН перевіряє суму обкладання кожного року й подає звіт на затвердження Асамблеї.

Ґенеральний Секретар готує кошторис, що його перевіряє буджетна комісія кожної нації, члена ОН; а потім буджетна комісія ОН, куди входять представники від усіх націй, затверджує його.

Прибутки й видатки затверджують щороку три представники, призначені від Ґенеральної Асамблеї. До складу теперішньої такої трійки входять представники від Канади, Колюмбії і Данії.

Обєднані Нації виконують свою роботу з допомогою 4,000 службовців з 57-ох ріжних національностей. До складу службовців ОН входять також особи від вісьмох країн, не членів ОН — Австрії, Болгарії, Цейлону, Фінляндії, Угорщини, Італії, Еспанії і Швайцарії. Найбільше службовців ОН — американців, французів, анґлійців, канадійців, китайців, бельґійців, голяндців, індусів, шведів і австралійців.

Більшість грошей ОН іде на оплату праці службовців і на утримання головної кватири в Ню Йорку. Інший чималий відсоток витрат — фінансування спеціяльних місій, що їх посилають у ріжні частини світу, скликання ріжних засідань окремих ґруп ОН і утримання европейської головної кватири ОН. Програма для технічної допомоги також становить поважну суму. Річна безвідсоткова виплата також робиться в сумі 65,000,000 долярів позики, що її дали Зєдинені Держави, щоб фінансувати будівництво нової головної кватири Обєднаних Націй у Ню Йорку.

ЯК ПОВСТАЛИ ПРИВІТАЛЬНІ ЗВИЧАЇ

Звичай скидати капелюх при зустрічі повстав дуже-дуже давно. Ще за тих часів, як по світі було поширене невільництво. А за тих часів вільні люди, тобто — пани, не дозволяли своїм невільникам мати довге волосся на голові. По деяких країнах голили невільникам усю голову, по інших — тільки півголови й по тому відріжняли невільника від пана. Отож коли невільник зустрічав вільного, він мусів показати, що він — не рівня панові, знімав з голови капелюх і показував, що він — голений. А що тим невільник одночасно виявляв перед паном і свою пошану чи покору, то потім, коли вже й невільництво скасовано, люди залишили звичай здіймати шапки при зустрічі на знак пошани один до одного.

Звичай подавати один одному руку повстав ще давніше. Тоді ще люди були дуже дикі й неосвічені. Вони здебільшого воювали поміж собою, коли не належали до одного роду, і кожен уважав за ворога всякого незнайомого та його боявся. Отож на знак того, що зустрічний незнайомець не має нічого лихого на думці й не тримає в руці жодної зброї, він при зустрічі випростовував угору та наперед свою правицю, розтуливши пальці й показуючи порожню долоню. Зустрічний бачив, що небезпеки нема й коли сам не мав думки нападати на незнайомого, також витягав і свою правицю, показуючи долоню. Згодом у знак пошани обидва зустрічні також трохи схиляли свої голови, а з того й повстало старовинне привітання, яке ми бачимо нині тільки на малюнках із життя стародавніх часів. Так віталися, наприклад, римляни й греки.

Пізніше люди надумали не тільки показувати свою руку, а вже ближчим та приятелям почали її простягати. Це визначало, що один приятель пропонував другому свою підтримку чи силу своєї руки на випадок, коли б тому довелося боронитись від ворога. А другий, приймаючи приятелеву руку, стискав її, ніби тим самим говорючи: Згода! Будемо друзями!

Звичай робити реверанси повстав пізніше, у так звані "середні віки". Робили реверанси не тільки маленькі дівчатка, а однаково й поважні пані та старенькі бабусі. Таким способом вітали вони королів, князів та великих панів — "феодалів", тобто своїх володарів. Бо ж не слід забувати, що за старих часів тих королів та князів чи взагалі можновладців занадто багато було на світі. А що тим панам не було чого робити, бо за них усю працю робили їх покірні підданці, то королі та князі або билися за всяку дурницю з сусідами, або ганяли на полюванні, або бенкетували. Отож впоряджаючи бенкети, тобто придворні бали, вони скликали до своїх замків та палат і своїх підданців. А ті, приходячи до свого володаря, на знак своєї повної покори, ставали перед ним навколішки. Так само робили підданці, коли приходили до феодалів чогось просити. Пан же, бачучи, що жінка стоїть перед ним навколішках, простягав до неї руку, немов хотів їй помогти піднестись на рівні ноги. А що ці рухи робилися майже одночасно, то жінка не встигала й упасти на коліна, тільки згинала ногу, щоб те зробити. Отож з того руху й повстав реверанс. Слово це в мові французькій означає: "пошана".

По деяких країнах Европи, переважно по глухих містечках, ще й досі роблять реверанси дорослі й малі.

Коли хтось із ваших приятелів

чи знайомих буде від вас так далеко, що не можна простягти йому руку, то хлопчики, дівчатка й дорослі вітають його рухом витягненої вгору руки. Так само роблять, коли хтось із приятелів чи знайомих від вас відїздить потягом, відпливає пароплавом тощо. Простягши руку, легенько хитають самим кетяхом, тобто пальцями та долонею. Цей спосіб привітання перейшов до нас від понадбережних мешканців, власне — рибальських жінок та дітей. Коли їхній батько чи брат відпливав від берега в море, то ті близькі та приятелі, що лишалися на березі, щоб дати змогу любим морякам здалеку себе бачити, махали їм ріжнокольоровими хусточками, високо тримаючи хусточку в руці. А хусточка була майже в кожного, бо ті, що лишалися, зі страху та жалю по відплилих плакали й витирали собі сльози. Часто й тепер при відїзді близьких вітаємо їх хусточкою, а не порожньою рукою.

На Сході — в Туреччині, Персії тощо — чоловіки, вітаючись, прикладають руку до чола та серця, а потім роблять рух, ніби цією рукою хочуть доторкнутися до землі. Цим вони показують, що думку й серце — тобто свою любов — складають до ніг тієї людини, яку шанують. За старих часів цей звичай був так само в Україні. В багатьох місцях він ще й досі тримається, але ж так переважно вітають Бога та Святих, тобто вклоняються перед святими образами.

Туркені й персіянки, вітаючи старших людей, складають руки на грудях і схиляють голову та верхню частину тіла наперед. Це памятка ще тих недавніх часів, коли на Сході жінку вважали за невільницю, бо складені навхрест на грудях руки були там за знак невільницької покори. Так само й в Україну занесено цей східний звичай.

Привітання виявляємо здебільшого не лише самими умовними рухами. При зустрічі або прощанню говоримо також і певні привітальні слова. Стародавні греки, а за ними — й римляни, що багато дечого перейняли від греків, віталися словом — "Радуйся!" Цим вони хотіли виявити, що бажають приятелям тільки самої радости в життю.

На Сході та по країнах магометанських, де тримаються Магометової віри, чоловік чоловікові каже: — "Селям алейкум", тобто — "Нехай буде з тобою спокій Господній". Жінці ж та чужинцеві, що не належить до Магометової віри, тих слів казати не можна. Тоді кажуть тільки: "Алла мерхамути", тобто — "Нехай Бог тобі буде милостивим", бо магометанець не може припустити, щоб якийсь чужинець міг заслужити спокою Господнього.

Коли по світі поширилось християнство, у привітаннях майже по всіх землях згадували Бога чи Христа, чи Діву Марію. І в Україні ще й досі по селах існує гарний звичай казати при зустрічі — "Поздоров, Боже", а при розлуці — "Щасти, Боже, на все добре!"

Н. Ковалевська.

ДИВНА РОСЛИНА

У Мексику росте рослина, якої сік викликує в людини такі хоробливі зміни в мізку на кілька годин, які бувають при божевіллі. Той, що вживе сік цієї рослини, втрачає розуміння часу й простору, ріжницю поміж зоровими й слуховими враженнями і щойно після кількох годин повертається до нормального стану.

Проблєми іміґрантів у канадійськім промислі

Від закінчення війни прибуло до Канади 450,000 іміґрантів. Половина з них — це люди з країн, у яких панує анґлійська або французька мова. Близько 10 відсотків усіх іміґрантів записалися як кваліфіковані робітники і є підстава припускати, що вони та багато інших згодом перейдуть на працю до наших промислових підприємств, які швидко розвиваються.

Для канадійського промислу дуже важливо, щоб новоприбулі якнайскоріше і без труду пристосувалися до тутешніх обставин. Теперішні промислові зусилля під натиском політичного становища будуть потребувати щораз більше цих майбутніх громадян. Як ми, канадійці, матимемо якебудь поняття про проблеми, з якими новоприбулий до нашої країни мусить стрінутися, ми зможемо практично з ним співпрацювати, а це облегшить та прискорить його користь для Канади.

Перш за все треба розуміти, що не легко бути іміґрантом. Це багато тяжче, як дехто з людей, що вже осілися, собі уявляють.

У багатьох випадках виступає питання мови. Уявіть себе в становищі іміґранта. Уявіть собі, що ви рішилися виїхати в чужу країну на іншім суходолі. Ви висідаєте з корабля і, маючи кілька центів у кишені, починаєте оглядатися за працею. Ви мусите змагатися з іншими, щоб стати на працю, а дістався її мусите старатися її не втратити.

Ви з родиною починаєте нове життя в громаді, що говорить іншою мовою. Ви відокремлені, бо не можете порозумітися як слід з своїм оточенням.

А для скитальця-іміґранта це ще не все. Уявіть собі, що ви не можете вернутися назад до рідного краю. Ви спалили всі мости за собою. Уявіть собі, що вашим батькам і друзям у рідним краю не дуже то добре поводиться. Для вас нема вороття, хоча ви не дуже захоплені вашою новою країною. Нема до чого вертатися. Новоповсталі режими на рідних землях знищили все, що вам було дороге і в що ви вірили. Ці зміни перервали ваш життєвий шлях і вам доводиться починати його наново. Уявіть собі, що вам непогано поводилося вдома. Ви були купцем, механіком або професором університету. Тепер несподівано вам доводиться починати з нічого як простому робітникові.

Далі уявіть собі, що вас тримали роками в таборах — вязничних таборах, концентраційних таборах, тюрмах, вязницях — так довго, що ви дійсно майже забули, як виглядає стале, упорядковане життя. Ваші діти родилися й виросли в таких таборах. Вам не вільно було змінити місця осідку без дозволу влади. Ви не могли дістати праці, бо ви не були громадянином. У багатьох европейських країнах приймають на працю тільки своїх громадян або громадян інших означених країн. Людина, що не має громадянства такої означеної країни, або така, що не має ніякого громадянства, не дістане праці.

Уявіть собі, що по роках безпритульности, безнадії і поневіряння ви вкінці приїхали до Канади. Розуміється, ви тішитеся, що сюди дісталися. Ви хочете влаштувати тут своє життя. Тут усі, хто тільки хоче, можуть ді-

стати заняття. Але це не така легка справа. Що зробити з минулим? Викинути? Забути? Свідомість людини не діє в такий спосіб. Минуле прийде нераз на думку, знов і знов.

Психіятри в Монтреалі робили досліди над гуртком імігрантів і прийшли до певних заключень. Вони довідалися, що майже всі імігранти, скитальці чи добровольці, переходять немов душевну кризу по їхнім прибуттю до Канади. Познаки цієї кризи не виступають однаково в усіх. Більшість імігрантів переборює її й остається при своїй праці. Але декотрі заломлюються.

Більшість тих, що над ними роблено досліди, були скитальці, але це трапляється досить часто і між добровільними імігрантами з західно-европейських країн, в яких режими не мінялися. Психіятри переконані, що причиною цих заломань були придушені душевні розстрої і що ці розстрої повставали під впливом злиденних переживань в Европі, мандрівки за море та конечности покидати Старий Світ і довкілля, що в нім вони зросли. Більшість імігрантів були вороже настроєні. Але ця ворожість не була спрямована проти Канади або поодиноких канадійців, хоча часом може так видаватися.

З другого боку д-р Тайгорст, що працювала в Еллен Меморіял Інституті, вірить, що відношення багатьох пересічних канадійців до скитальців або інших імігрантів часто є вороже або надто протекційне. Під завеликою протекційністю вона розуміє те, що деякі канадійці занадто хочуть узяти імігранта під свої крила, захистити його та приголубити. А він нічого з того собі не бажає. Він хоче працею творити нове життя.

Часом ці канадійці влаштовують товариські сходини для імігрантів, думаючи, що цим роблять їм велику приємність. Вони розминаються з ціллю, як їхнє відношення є надто протекційне, поблажливе або задуже формальне. Імігрант бажає далі вчитися мови й стати частиною Канади. Він хоче говорити про свої справи з людьми, що його розуміють і що можуть помогти йому в потребі. А більше як що інше він хоче мати заняття, поліпшити свою долю і щоб його трактовано, як рівного з рівними. Він не хоче милосердя.

Інші канадійці поводяться зовсім противно. Вони думають так: Добре, як тобі тут не подобається, то йди туди, звідки приїхав. Чому не вертаєш до Старого Краю? Цей рід відношення є, очевидно, часто прямою реакцією на ворожість імігранта. Канадійцям часом досить тяжко співпрацювати з імігрантами, як вони слухають нарікань на Канаду, але трохи зрозуміння для труднощів такого нарікайла багато поможе йому їх перебороти. Не треба забувати, що ми всі маємо нахил критикувати речі, що з ними ми не обізнані, доки не зрозуміємо добре, до чого вони придатні або не привикнемо до них. Так само канадійці, як виїхали були на війну до Евпори, мали нахил критикувати все, з чим не були обзнайомлені.

Проблема пристосування стає серйозною, як імігрант не може працювати. Д-р Тайгорст мала багато випадків, у яких імігрантові нічого не хибувало, але він не міг робити. Такі випадки рідко трапляються, — їх число дуже мале, коли прирівняти до числа всіх імігрантів. Всього разом д-р Тайгорст мала в тім часі 120 таких випадків. Менше як половина цього числа були не зовсім здорові, але всі вони були пригноблені, неспокійні і підозрілі.

Більшість цих пацієнтів твердили, що вони почувалися зовсім добре, як приїхали до Канади. Але

після приблизно двох місяців вони почали відчувати перемучення. Їх, казали вони, щось неначе б давило до землі, мов камінь важкий, придушувало їхні рамена й ноги. Чулися ослаблені і так мов би хтось їх побив. Здавалось ціле тіло болить. Ніодин з цих пацієнтів не сказав, що мав подібні ознаки в тюрмі або концентраційнім таборі.

Більшість пацієнтів відноситься до окруження з підозрінням і ворожістю. Це, каже д-р Тайгорст, є наслідок великої соціяльної кривди, якої ці люди зазнали. Деякі скитальці признаються, що вони вороже настроєні, в першу чергу проти своїх рідних і приятелів. Не розуміючи їхнього соціяльного становища скитальці відчувають безсилля, яке переходить у ворожість. Вони не певні свого нового довкілля, непевні себе самих. Вони або дуже замкнені в собі, або занадто цікавляться довкіллям.

Інші стараються найти розвязку їхніх проблєм, усуваючись від усього. Вони йдуть до праці, приходять додому, сплять і знов ідуть до праці. Інших людей вони майже ніколи не стрічають.

Більшість випитуваних заявила, що вони чулися чудово перші два місяці по приїзді до Канади. Здавалося їм мов би на світ знов народилися. Вони були захоплені тим, що мали що їсти, мали мешкання і влада лишала їх у спокою. Потім наступила зміна. Вони почали щораз більше відчувати мовні труднощі, ріжницю у звичаях, а в деяких випадках розлуку з родиною. Приблизно шість місяців по приїзді, каже д-р Тайгорст, це заломання доходило до найвищого ступеня.

Сімдесят нормальних скитальців, що над ними д-р Тайгорст робила досліди, "мали щастя", що дісталися на працю до таких роботодавців, як вони мали. Як би ці роботодавці були менше виро-зумілі, пацієнти були б не перебули своїх тимчасових поверхових заломань так легко.

Що ж ми, канадійці, можемо зробити, щоб помогти іміґрантам з усіх країн і тим самим помогти Канаді?

Перш за все мусимо запамятати три основні проблєми, з якими іміґрантові приходиться зустрічатись, з яких яканебудь, не обовязково всі три, може справляти йому велике душевне напруження й турботу.

1. Лихе матеріяльне забезпечення.

2. Мовні труднощі.

3. Соціяльне пристосування до нового довкілля.

Ми, як роботодавці, наглядачі, товариші праці або сусіди, не повинні сердитися, коли хтось не може говорити по-анґлійськи або французьки так, як ми говоримо, але повинні брати під увагу його труднощі та старатися, щоб він чувся добре вдома, при роботі і по роботі, як це ми зробили б для людини, що приїхала з іншого міста чи провінції в Канаді. Ми повинні найти час на те, щоб йому вияснити все, що є нове для нього, як це ми зробили б для когобудь, що приїхав з іншої околиці в Канаді. Ми повинні застановитися над цією справою, щоб зрозуміти, що ці нові громадяни пережили та як вони дивляться тепер на світ, маючи завжди на увазі, що Канада потребує нових еміґрантів і що тих, які вже є тут, ми запросили до себе й раді, що вони до нас приїхали.

Нам треба усвідомити собі, що можливе невдоволення з відносин у Канаді у новоприбулого іміґранта випливає з душевного розстрою, який кожний іміґрант переживає підчас його пристосування до нових обставин. Ми повинні також памятати, що ці душевні розстрої треба перебороти, бо в противнім разі є можливість, що іміґрант лишиться назавжди неза-

доволений і не буде з нього ні доброго громадянинна, ні доброго робітника.

Все це, розуміється, не значить, що іміґранти загалом становлять ґрупу погано пристосованих психоневротиків. Противно, з незвичайно малими винятками, вони внесуть неоцінений, а в цім часі дуже потрібний вклад у наші швидко зростаючі промислові змагання і в майбутність Канади.

Канада вже майже вичерпала число скитальців, що були призначені для неї. Іміґранти, що тепер приїздять згідно з урядовою іміґраційною політикою, це переважно вибрані добровільні іміґранти з країн поза залізною заслоною.

Підсумовуючи все це, ми можемо дуже багато скористати, як поможемо іміґрантові пристосуватися до нашого економічного життя і нашого способу життя і будемо поводитися з ним так, як ми хотіли б, щоб він поводився з нами, коли б ми помінялися нашими ролями.

"У.Н.В."

ЯК ПРИГОТУВАТИ КАВУ, ЩОБ ВОНА НЕ БУЛА ШКІДЛИВА?

На сході пють каву в таких розмірах, що люди з заходу дивуються, що вона не викликує ні в кого ніяких шкідливих наслідків. На численні запити в цій справі, як приготувати чорну каву, щоб не шкодила здоровю, але рівночасно не втрачала свого аромату, відповів один із поважних природничих журналів, що ціла таємниця полягає на заваренню змеленої кави з цукром. Т. зв. турецьку каву, цілковито нешкідливу, варять тим способом, що пр. 3 ґр. кави змеленої на поршоок і 2-3 кістки цукру заварюється з 75 ґр. води і подають разом з осадом. Каву пють, коли осад осяде. Хемічно можна це вияснити так, що коли шкідлива кофеїна розпускається в чистій воді, то в воді з цукром заходять деякі доволі складні прояви фізично-хемічного характеру, які не дають розпуститися кофеїні.

**
*

Ласкава мла вкриває тихий обрій:
Сліпучий диск на ньому відгорів —
І ліс замислений в покорі добрій
На барви бронзи, злота і цинобри
Смарагди шат своїх перемінив.

Любило серце, знало всі щедроти
І славило принадний свій полон;
Минуло літо, віє час дрімоти —
Воно вгорнулося у мідь і злото
І снить у листі ясноденний сон.

М. Орест.

БІЙ ЗА КНИГУ

...я здав до книгарні 80 примірників і за цілий рік продано... 8 примірників.
Д. Дорошенко.

...Це буде около 80 тисяч родин, а з них тільки 3% купить на рік одну книгу.
І. Киріяк. (З листів).

Відколи ми грамотні і відколи появилась наша преса і наша книжка, ми постійно і безперерви натикаємось на такі ось заклики: "Читайте нашу ґазету! Передплачуйте нашу ґазету!" "Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта, це сила". Це триває десятиліття, ось скоро століття і не дивлячись на все "тільки 3% купить за рік одну книгу".

Явище більш ніж дивне. Памятаю реклямy мила фірми "Шіхт": "Відсоток читання книжок, свідчить про культуру людини, відсоток вживання мила — про її чистоту". Не знаю, чи це правда, знаю лише, що ніхто так не обурюється, коли його обізвати некультурним, як саме наша людина. Пишемо великі, довгі статті про нашу культуру, силомиць переконуємо всіх і все, які то ми великі та важні, але наші ґазети аж хрипнуть від крику, закликаючи своїх культурних земляків читати їх, а наші письменники та видавці тільки й мають журу, як то написану книгу видати, а головне, як її продати. А коли зробити спробу та обійти наших людей, навіть тих грамотних, що мають титули, або що готуються на вождів нації і запитати їх, що саме вони читали, ми одержимо досить погану картину. Переважно ті люди мали і мають найменше стосунків саме з книжкою, очевидно надіючись завжди "на свої власні" сили і не бажаючи у "сусіда позичати розуму". І тому саме, коли анґлієць чи німець пише про "Занепад Европи", або про "Проблєми проводу" у нього виростає з цього пара томів на кількасотень сторін, ми ж найохотніше "рішаємо" подібні проблеми у ґазетних статтях на двох шпальтах.

Про ці речі можна всіляко думати. Можна гніватись, можна переживати і боліти, а можна і махнути рукою, одно лиш абсолютно певне, що з такими понятями речей і з такими запотребуваннями духової сили людина ніяк не може бути вистарчальною, навіть коли вона буде зватись українцем. Ніяк і ніколи! Доказувати самим собі, що книга це освіта, доказувати, що її треба читати, доказувати, що без книги не можна... Доказувати, що література це необхідна і конечна справа, без якої ми не можемо бути народом, доказувати, що потрібні видавництва, доказувати, що без науки ми не підемо вперед і доказувати це кому? Мені, вам, нашим близьким і нашим знайомим — всім нашим людям, тим що вже перестали бути "неграмотними", що носять пишні краватки і мають у банках пухкі конта? Чи таке заняття не повинно вже нарешті нам набриднути і чи не ображає воно нашої амбіції бути якраз "культурним народом"?

Але, очевидно, тут є "дві великі", як казав жид, ріжниці. Зватись культурним одно — бути культурним друге. Наша людина так сильно переладована справами, що власна наука її аж ніяк необходить. Найкраще піти бувало у Німеччині туди, де мешкають наші студенти. Велика, напричуд брудна і неупорядкована кімната. Ніде ніякої книжки. Зате під кожною ковдрою карти або предмети спекуляції. І єдине, що виво-

зить тих майбутніх "інтеліґентів", це безліч з паперу, розвішаних на стінах емблєм їх патріотизму. Трапляються, розуміється, випадки, але вони якраз і стверджують правило.

Само собою ті люди ціле своє життя "не матимуть часу" читати, само собою ті люди будуть собі і іншим "доказувати", що вони культурні і само собою їм ніхто не повірить. А наші ґазети і наші видавництва і далі будуть розпачливо закликати їх "читати" та передплачувати... А наші бібліотеки і далі складатимуться з самих брошурок, а наші проблеми і далі рішатимуться у ґазетних статтях. І далі рецептою нашої сили будуть наші мязи і далі ми всіх на світі закидаємо шапками. Політики наші й далі будуть "кожний сам по собі" надіятись "на свої власні сили" і надалі триватиме хронічний хаос мислення й діяння. Бо ж звідки візьмемо потужність творчого мислення, як відчуємо почуття міри і почуття великого стилю. Всі ті добрі і потрібні речі сторчать у книгах. У великих, товстих і "нудних" книгах. Там вони є і звідтіль їх треба взяти. Але ж наша славна, культурна, всезнаюча і дуже переобтяжена справами людина не хоче книги. Вона не хоче її орґанічно. Ні вона, ні її батько, ні її дід, ні її прадід ніхто з них не мали діла з книгою. А як може порушити ту славетну традицію нащадок тих славних прадідів? Це ніяк не можливо. Ні! Це ніяк не можливо!

Любимо зсилатися, що мовляв, "тепер настав такий світ" і що "у інших народів також не краще". Не відчуваємо навіть сорому при таких вимовках. Поперше, що у нас був завжди "такий світ", а подруге, "у інших" далеко не так. Зайдіть лише в бібліотеку любого американського провінціяльного міста. Цебто до бібліотеки країни, де ніби найменше читають. І ви побачите: поперше, яка це бібліотека, подруге, що там є більше ніж треба таких, що читають. Розуміється, там немає отієї юрби, що вештається по вулицях та ресторанах, жуючи ґуму, але та юрба не належить до народу творчого. Зате у американській бібліотеці повно людей, що шукають, що винаходять, що творять. До того кожна культурна американська людина має приватні бібліотеки, куди кращі, ніж наші публичні. Культура американської книги напричуд висока і стиль американського думання далеко не такий простий, як це думається нашому мудрецеві, що ледве розуміє саме це слово стиль.

Розуміється, що такі речі тяжко орґанізувати з дня на день. У людини, що орґанічно далека від сприймання вищих форм культурного буття на землі, не можна викликати цього чуда одною чи двома статтями. Для цього потрібна тривала і вперта свідомість, для цього потрібно сили волі і для цього потрібно свого роду переродження самої суті людини. І мусимо самі собі з величезною щирістю та одвертістю сказати: поки такого переродження не наступить, доти ми не підемо вперед. Не поможе нам ніяка фізична сила. Міт фізичної сили найпростіший і найдешевший. Розум, а за ним, як хочете, дух — були і будуть основними двигунами кожних мязів. Ніякі армії не повстануть без культурної орґанізуючої і творчої сили. Ніякі уряди не покерують без більшого, досконалішого людського інтелекту. А такий треба шукати в книзі. Так! У книзі! Там, де він має справжнє місце.

Улас Самчук.

Треба мати більше віри в свої сили.

О. Пчілка.

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК

за перше пятиліття 1946-1951

У році 1951 минуло рівно пять років з часу, як Українська Вільна Академія Наук (УВАН) почала свою видавничу діяльність.

Сьогодні, коли майже у всіх важливіших бібліотеках світу, як напр., у Конґресовій Бібліотеці в Вашинґтоні, в Публичній Бібліотеці в Ню Йорку, в Бібліотеці Британського Музею в Лондоні, в Національній Бібліотеці в Парижі, в Університетській Бібліотеці в Упсалі та б. ін. можна знайти видання УВАН, сьогодні, коли деякі важливі наукові осередки навязали постійний обмін своїми виданнями з УВАН у Винипеґу, й коли найважливіші славістичні журнали з признанням підкреслюють зусилля УВАН на видавничому полі, треба обєктивно признати, що саме ця ділянка праці УВАН принесла найбільше позитивного для української науки на міжнародному полі й разом із цим для української справи взагалі.

Почалася видавнича діяльність УВАН у несприятливих умовинах таборового життя в Німеччині. **Авґсбурґ — перший центр** у рр. 1946-48 публікував перші свої видання здебільшого на циклостилі: так вийшли перші числа "Бюлетеню УВАН" (1-12), так вийшли праці Шевченківської Конференції 1946 р. під наголовком "Шевченко та його доба" (Авґсбурґ, 1947) та ін. Завдяки коштам, призбираним Товариством Прихильників УВАН (1947-1948), приступлено до друку більших праць. Між ними на окрему увагу заслуговує джерельна студія Б. Крупницького "Гетьман Данило Апостол" (Авґсбурґ 1948), П. Курінного й Ол. Повстенка "Історичні пляни Києва" (Авґсбурґ 1947), Л. Білецького "Шевченко в Яготині" (Авґсбурґ 1948), "Українські Бібліологічні Вісті" (Авґсбурґ 1948) та три випуски "Славістики УВАН", побіч декількох менших праць.

Цей перший етап видавничої діяльности УВАН (умовно можна б його назвати "авґсбурзьким") зазнав двох основних ударів у 1948 році: один із них — зміна грошової валюти в Німеччині в 1948, а другий переїзд більшої частини членів УВАН включно з Президією за океан. Починається другий етап видавничої діяльности УВАН, роки 1949-1950, що його умовно можна б назвати "винипеґським", тому що майже вся видавнича діяльність проходила на терені канадійсько-української столиці Винипеґу. Завдяки прихильній настанові українського громадянства, а зокрема українських видавництв, Президія УВАН у Винипеґу надрукувала в 1949 й 1950 рр. низку менших праць (на більші не було коштів), як напр. Д. Дорошенка "Розвиток української науки під прапором Шевченка" (Винипеґ 1949), Л. Білецького — два числа з серії "Українські вчені" — про Д. Дорошенка й О. Огоновського (1949), його ж "Віруючий Шевченко" (1949) та ін. На окрему увагу в цій діяльності заслуговує серія "Славістика УВАН" під редакцією Яр. Рудницького, що в Винипеґу продовжувалася з числа 4 і включила праці таких учених, як Р. Смаль-Стоцького, В. Чапленка, Я. Бирича (С. Наріжного) й ін.

Третій етап у видавничій діяльності УВАН почався в 1951 р. Він продовжував "винипеґську" діяльність та позначився започаткуванням видань УВАН у Ню Йорку. В 1951 р. в Винипеґу вийшли

три дальші випуски "Славістики" (праці проф. Ґ. В. Симпсона, Митр. Іларіона Огієнка й д-ра В. Ю. Кисілевського), а окрім цього дві книжки з серії "Назвознавство УВАН" — праця про слово й назву Україна та про канадійські місцеві назви українського походження пера проф. Яр. Рудницького. Ню Йорк опублікував "Шевченків автограф із 1860 р.", "Бюлетень УВАН у ЗДА ч. 1" та два випуски англомовного журналу УВАН "Аннали" ("Annals" of UVAN).

В 1951 на спілку з В-вом "Тризуб" у Винипеґу започатковано чотиритомове видання "Кобзаря" Шевченка під редакцією проф. Л. Білецького.

Третій етап, як і дальший розвиток видавничої діяльности УВАН, ще не закінчений, він належить до майбутнього. Все ж на основі дотеперішніх досягнень можна сказати, що в міру спроможности УВАН вивязалася з своїх завдань на видавничому полі.

Ярослав Рудницький.

Дещо зі спогадів про Музей Визвольної Боротьби України

Еміґрація з Великої України, що почалася з 1918 року під час наступу большевиків на Україну, складалася приблизно з трьох ґруп: 1) з політичної еміґрації: уряду УНР, міністерств, місій і їх службовців; 2) культурної: письменників, проф. університету, учителів, студентів і 3) Української армії, яка весь час вела боротьбу з большевиками. Ця еміґрація розїхалася по цілій Европі і далі, але значна її частина залишилася в гостинній Чехії, переважно в Празі. Вона там стала центром культурного українського життя і створила там цілий ряд культурних і освітних установ, як: Український Вільний Університет, Педаґоґічний Інститут, Господарську Академію (в Подєбрадах), Студію Пластичного Мистецтва, Українську ґімназію і інш., а також Музей Визвольної Боротьби України. Як відомо ініціятором музею був проф. Д. Антонович, який, ще до відкриття музею, почав збирати музейні речі в своєму помешканню. В 1925 році був статут музею і Музейного Товариства, яке відало справами музею, ствердженого чеським урядом, і музей почав своє офіційне існування.

Музейне Товариство широко оголосило збірку пожертв на музей. Українське громадянство Америки, Канади й Европи і інш. щиро відгукнулося, бо зрозуміло значення музею, і за деякий час вже була можливість купити свій дім у Празі, а не існувати в незручному найнятому мешканні. Директором музею був обраний і впродовж 20 років працював безплатно у ньому проф. Д. Антонович. У 1930 р. помічником директора обрано проф. С. Наріжного, який після смерти директора 1945 р. став на його місці.

В музеї було три відділи: 1) чисто музейний: пластичне мистецтво, скульптура, кераміка, відзнаки, монети, фотоґрафії; 2) архівний: архіви ріжних установ, міністерств і місій УНР, студентства, військові, пластові, персональні архіви і речі визначних українських громадян і 3) бібліотека, в якій були зібрані книги України і про Україну. Був там спеціяльно великий відділ Шевченкіани, найповніший за межами України. Великий театральний відділ, карти України, періодика (до 3,000 ріжних назв часописів і журналів), до 70 приватних бібліотек, які ввійш-

ли як окремі одиниці, і багато інш. Взагалі в музеї зібралося все, що відносилося до України чи про Україну. Це була українська національна непартійна інституція; вона ні коли не користала з чужих фінансових допомог, щоб ніхто не міг на неї посягнути. Тому і давня і нова еміґрація ставилася до музею з довірям і охоче йому допомагала.

14 лютого 1945 року під час війни музей збомбардовано. Найбільш постраждала музейна частина, потім архіви, найменше бібліотека. Все що залишилось, перевезено до помешкання, яке тимчасово приділила Національна Словянська Бібліотека. Потім чеський уряд передав усе музейне майно цій же бібліотеці. Професор Наріжний з небезпекою для власного життя старався всіма законними засобами це майно повернути, але з цього нічого не вийшло. Пізніше почали вимагати його як свою власність українці Зєдинених Держав Америки й Канади, але їх заходи також не увінчалися успіхом.

К. Антонович.

"Пісня — це невідємна частина душі українця, вияв його натури, найкращий вислід його душевних переживань.

... Українська пісня — це джерело духового й національного здоровя українського народу, мов Біблія минулого і Заповіт майбутнього." **О. Кошиць.**

ОСІНЬ

Вже лунає вітру свист
По ярах, по полі,
Та вже вяне й жовкне лист
І паде поволі.

Всюди пусто по землі,
Хмари небо вкрили —
А у хмарах журавлі
Вже заголосили.

Відлітають в чужину
Сірими ключами . . .
Чути скаргу їх сумну
Ген понад лісами.

"Кру! Кру!... Діти, йде зима,
Почорніло поле,
Літа, діти, вже нема,
Тож біжіть до школи!

Та й учіться в школі там
Рідний край любити
І своїм мамам, татам
Правду говорити.

М. Матвіїв-Мельник.

З Англії 8 жовтня 1951 р. прибули до Канади на місячну візиту принцеса Єлисавета і князь Едінбургу Филип. 16 жовтня Н. В. Бачинський, спікер манітобського парляменту, вітав королівську пару в парляменті. На світлині подано момент виходу принцеси Єлисавети і князя Филипа з парляменту.

Листопадові дні

Листопадовий зрив у Галичині, започаткований 1. 11. 1918 р., — це була одна з тих знаменних історичних подій, що в них виявилась роками 1917-18 і пізніше визвольна боротьба українського народу. 22 січня 1918 р. Українська Центральна Рада, що проголосила своїм 4 універсалом самостійність України, поклала початок здійсненню давніх мрій українського народу про свою державу. Але цей акт не охопив усіх українських земель, зокрема не захопив західно-українських земель, що тоді ще були під австрійською владою. Але воєнний розгром і розвал Австро-Угорщини дав змогу і західній частині українського народу заманіфестувати свою волю до незалежного життя. Вночі проти 1. 11. 1918 року українські січові стрільці захопили столицю Галичини — Львів, а утворений після цього уряд проголосив утворення незалежної Західно-української Народної Републики. І хоч пізніше ця република впала в нерівній боротьбі з поляками, але память про ці події живе в серцях українського народу, і день 1 листопаду українці святкують як національне свято.

Смерть Героїв під Базаром

Борці за українську самостійну державу, УНР, опинившись під натиском ворога за межами Наддніпрянщини, спробували були ще раз повернутись на батьківщину і стати в боротьбу з окупантом. Це був т. зв. другий зимовий похід, що його очолив Юрко Тютюнник. Виряджаючись у цей похід, Тютюнник і його вояки думали, що їх підтримають народні повстання. Але Україна була вже тоді так придушена силою ворога, що український народ не зміг масовим рухом допомогти своїм героям.

І похід цей закінчився розгромом під Базаром. Захоплених у полон 359 українських вояків большевики розстріляли на місці. Але память про цих героїв ніколи не вмре, і ми щороку відзначаємо день їхньої загибелі.

ОЙ, ДЕ Ж ТІЇ КВІТИ...

Ой, де ж тії квіти,
Що так розцвітали?
Ой, де ж тії пташки,
Що так щебетали?

Уже тії квіти
Під снігом змарніли,
Уже тії пташки
В вирій полетіли.

М. Майструк.

Нафта пливе в Редвотер

Перед відкриттям нафти, два з половиною роки тому, містечко Редвотер, положене 30 миль на північний схід від Едмонтону, мало 160 мешканців включно з декількома родинами, що жили на довколичних фармах. Там було чотири звичайних склепів, два ґаражі, три збіжеві елєватори, маленький готель та ресторан, саля до гри і кузня. Поїзд доїздив два рази на тиждень. Зате не було жодних світел на вулицях, ніодного кіна, аптеки, банку чи пожежної сторожі.

Запилене спокійне містечко було незначним центром енергійної фармерської громади, заселеної переважно поселенцями українського роду та їх нащадками, як теж нечисленними англьо-саксонськими, французькими та німецькими родинами.

Незабаром все змінилося. У двох роках промислового пожвавлення населення Редвотер зросло до 3,500 осіб. Нафтові споруди, автоцистерни, бульдозери, трактори, пересувні доми та ціла армія робітників і купців оживило колись спокійне маленьке село, що тепер стало важним центром нафтової індустрії в Альберті.

"Імперіял Ойл Ревю" відмічує, що ця активність є частиною найбільшого нафтового розвитку в канадійській історії, що був започаткований давнішим відкриттям нафти у Ледук. Тисячі людей включилися безпосередно або посередно у цей розвиток. Вони почали брати участь у нафтових жнивах; жнивах, що, як це передбачають, будуть тривати яких 20 років.

Перші, що витягнули зиски в Редвотер, були фармері, що отримали оредні платні за їхні власницькі права до поверхні землі на довгореченцевій основі. З черги були осілі міщани, які згорнули посередні користи, як тільки зиски з підприємств почали подвоюватись. Нафтові робітники з родинами й без них почали горнутися до Редвотер, щоб отримати працю при верченню, чи як шофери, механіки, звичайні робітники й ін. Нові купці прибули, щоб відкрити крамниці та забезпечити ріжні нові підприємства для громади.

Редвотер було заселене після того, як канадійський уряд зарезервував права до мінералів для Британської Корони так, що фармері в цьому просторі не мають прав до мінералів під їхніми ґрунтами, а орендні платні за видобування нафти йдуть для уряду, як власника. Однак фармері у Редвотер користають з нафти посередно, отримуючи орендні платні, що їх платять нафтові компанії за права до вживання поверхні ґрунту, як теж через продаж або оренду частин їхніх фармів, потрібних для інших нафтових операцій.

Відкриття нафти в Редвотер довершила компанія "Імпіріял Ойл" у вересні 1948 р. на фармі Гилтона Кука. Його сини, Рей і Персі Кук, продали цій компанії три четвертини секцій за суму $32,000.

Три головні вулиці у Редвотер швидко заповнилися всякими родами підприємств. На двох вулицях збудовано бетонові хідники. На вулицях появилися лямпи, як теж телєфонічні лінії, а дальше щоденні поїзди, регулярна доставa молока, поліцай, міський секретар, громадські організації і два часописи — тижневики. Муніципал збудував нову середню школу в Редвотер. Ціла громада співпрацювала, щоб збудувати ковзанковий майдан вартости $20,000. Тоді, коли багато нафтових робітників живе в пересувних домах, виростають постійні й частинно постійні доми так швидко, як тільки можливо їх будувати.

ВАЖЛИВІШІ ПОДІЇ В ЖИТТЮ КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ від 16-го листопада 1950 до кінця листопада 1951

1950. Листопад

19. Українські товариства у Винипеґу вшановують жалібною академією память Тараса Чупринки, поляглого командира Української Повстанчої Армії.

Грудень

3. Д-р Василь Тисяк, світової слави лірично-героїчний тенор, виступом в Українськім Національнім Домі у Винипеґу починає турне по західній Канаді.
4. Ізидор Олеськів, орґанізатор Союзу Українців Самостійників, починає з Ґримсбі, Онтеріо, обїздку в східній Канаді в орґанізаційних справах.
11. Помер у Винипеґу Ярослав Кунинський, що належав до т. зв. просвітян у Канаді і брав визначну участь в просвітньо-культурнім русі винипеґських українців у першій четвертині цього століття.
13. Помер у Філядельфії д-р Льонгин Цегельський, добре відомий українцям в Канаді, як громадсько-політичний діяч і проповідник ідеї консолідації українських сил.
17. У Винипеґу відбулося "Свято Єдности" з нагоди 10-ліття Комітету Українців Канади.
18. В Айтуні відбувся похорон Тита (Томи) Чугайовського, свідомого й щирого українця, який щедро і часто жертвував поважні суми на громадсько-народні і релігійні справи.

1951. Січень

10. Зоня Лазарович, талановита скрипачка з Едмонтону має в тому місті перший концертовий виступ після свого повороту з Лондону, Анґлія, де вона перебувала на музичних студіях.
10. У числі "Українського Голосу" з тієї ж дати вміщено репортаж про молоду надійну українську співачку й артистку Олю Романюк з Бритиш Коломбії, яка здобуває загальне признання в музичних кругах своєї провінції.
27. Консисторія Української Греко-Православної Церкви в Канаді повідомляє, що Митрополит Полікарп благословляє двох кандидатів на єпископів в Канаді — Архиєпископа Михаїла Хорошого і Єпископа Платона Артемюка.
28. Українські товариства у Винипеґу, що входять до місцевого відділу КУК, відзначають святочною академією в салі Плейгавз роковини історичних дат 22-го січня.

Лютий

10. Українська Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка, цього разу під проводом Володимира Божика починає з Виндзору, Онтеріо, концертове турне по східній Канаді.
13. У промові над престольною промовою в федеральнім парляменті посол Іван Дікур закликає уряд Канади та інші демократичні країни визнати поневолені Росією народи за своїх союзників та поставити мету їх визволення в програму своєї закордонної політики, як це недавно пропонував Геролд Стассен в Америці.
18. Єпископ Платон (Артемюк), член єрархії Української Автокефальної Православної Церкви в Европі, прибув до Канади і замешкав у своїх дітей в Торонті.
23 — 25. Відбувся в Саскатуні, Саск., провінціяльний зїзд, скликаний Союзом Українців

Самостійників і його складовими орґанізаціями та Інститутом П. Могили.

28. Українська Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка виступила з програмою в оттавському парлямент і.

28. На річних зборах уділовців української гуртівні в Едмонтоні Індепендент Голсейл Лтд. — виказалося, що в 1950 році мала $1,702,699.19 обороту і $23,119.23 чистого доходу.

Березень

2 — 4. У Винипеґу відбулася чергова сесія Пан-Американської Української Конференції (ПАУК) з такою програмою: 1. Міжнародне положення і наша праця на міжнародному терені, 2. Внутрішня українська ситуація та її наладнання і 3. Внутрішні справи ПАУК. Зі Зединених Держав прибули: Д. Галичин, С. Шумейко, В. Душник, д-р Шандор і Богдан Катамай. У висліді нарад конференція визнала Українську Національну Раду з її Виконним Орґаном в Европі, що створилася довкола Державного Центру Української Народної Репуб лики, єдиним центральним представництвом. Сесія, яка відбувалася в Роял Александер Готелі, закінчилася в салі Плейгавз могутньою маніфестацією під кличем: "Воля Україні і всім народам!"

4. У Торонті помер Олександер Петлюра, рідний брат Головного Отамана Симона Петлюри.

11. У Винипеґу місцеві жіночі орґанізації відзначили академією 100-ліття народин піонірки жіночого руху Наталі Кобринської. Гостями-промовцями на академії були бувша українська сенаторка в Польщі Олена Кисілевська (з Оттави) і Савеля Стечишин з Саскатуну.

19. Помер у Мюнхені в Німеччині проф. Дмитро Дорошенко, визначний український історик і вчений, що зі своєю дружиною Наталею (визначною артисткою) проживав у Винипеґу в роках 1947-50, а передніше двома наворотами приїздив до Канади на запрошення Союзу Українців Самостійників.

21. Помер у Винипеґу Теодор Стефаник, перший українець, що був вибраний до міської ради у Винипеґу, та активний діяч в початках українського життя в Канаді. Мав 71 рік. На алдермена був вибраний 1912 року.

25. Жіночі орґанізації в Торонті відзначують соті роковини народин Наталі Кобринської.

25. Драматичний гурток при союзних орґанізаціях СУС виставив з добрим успіхом у Винипеґу в салі Плейгавз побутово-історичну драму "Маруся Богуславка.

Квітень

1. Студенти Колеґії св. Андрея у Винипеґу (Дмитро Ціпівник і Андрій Меланченко) вийшли переможцями в міжпровінціяльній дебаті з студентами Українського Інституту П. Могили в Саскатуні. Дебата відбулася у Винипеґу. З Саскатуну дебатували Зеновія Ничик і Фіялка Гарбуз.

15. Молода українська співачка з Ріджайни, Саск., Юна Ковальчук здобула найвищу нагороду ($1,000) за виступи на Сі-Бі-Сі в контесті під назвою "Сінґінґ Старс оф Туморов".

22. Президія Української Вільної Академії Наук (УВАН) у Винипеґу влаштувала Жалібну Академію з приводу смерти свого президента проф. Д. Дорошенка.

23. І. Д. Стратійчук з Саскатуну починає з радіо-станції в Йорктоні серію промов на тему "Основи канадійського горожанства". Цю серію промов заряджено заходами Департаменту Поширення Праці при Саскачеванському Університеті і Товариством для Освіти До-

рослих. Виклади призначені для всіх горожан, а спеціяльно для новоприбулих.

Травень

14. Архиєпископ Михаїл Хороший, член єрархії УАПЦ в Европі, прибув з Бельґії до Винипеґу на запрошення Консисторії Української Греко-Православної Церкви в Канаді, щоб бути кандидатом на правлячого єпископа УГПЦ в Канаді.
17. Посол Іван Дікур виголосив у федеральнім парляменті сильну промову на тему закордонної політики, в якій підніс українське питання і підкреслив конечність застосування політичної зброї в боротьбі з російським імперіялізмом. Міністер закордонних справ Канади Л. Б. Пірсон покликався на промову посла Дікура, коли пізніше відповідав на питання деяких послів.
30. Посол Дікур знову підносить на засіданню комісії закордонних справ питання включення української мови до Міжнародної Служби Сі-Бі-Сі.

Червень

9 — 10. Відбувся окружний зїзд Союзу Української Молоді Канади у Васетна, Алберта.
10. Відбувся окружний зїзд Союзу Української Молоді Канади округа "Верховина" у Редфілд, Саск.
20. Вийшла друком велика Граматика Української Мови Ю. В. Стечишина у викладовій мові анґлійській.
23. Український "Теґ Дей" у Винипеґу, зорґанізований Фондом Допомоги Українців Канади, приніс $3,650.00.
30. Відбувся у Виндзор, Онтеріо, окружний зїзд Союзу Українців Самостійників.

Липень

1. Відбувся в Овкборн, Манітоба, окружний зїзд Товариства Українців Самостійників.
4. Почалися в Колеґії св. Андрея у Винипеґу Пяті Літні Українські Курси і шести в українськім Інституті П. Могили в Саскатуні. Курси тривали шість тижнів.
15. Відбулося у Вест Торонто в Онтеріо отворення новонабутої української православної церкви.
25. Помер траґічною смертю на 85-му році життя в повороті з Фрейзервуд до Винипеґу широко відомий і свідомий та жертвенний громадянин — Григорій Буґера.

Серпень

3. З Плезант Гом в Манітобі премієр Канади Сен Лоран почав відвідини деяких українських осередків в Канаді з нагоди 60-ліття українського поселення в Канаді.
5. Помер несподівано в Торонті Єпископ Платон Артемюк, член єрархії УАПЦ в Европі і кандидат на єпископа УГПЦ в Канаді.
8 — 9. Відбувся у Винипеґу Надзвичайний Собор Української Православної Церкви в Канаді, який одноголосно вибрав правлячим єпископом Церкви митрополита Іларіона (Огієнка) з титулом "Митрополит Винипеґу і всієї Канади" з осідком у Винипеґу, а Архиєп. Михаїла (Хорошого) єпископом східної єпархії з титулом "Архиєпископ Торонта і східної Канади" з осідком в Торонті. Собор теж одноголосно видвигнув кандидатуру о. прот. В. Кудрика на третього єпископа УГПЦ в Канаді.
Собор одноголосно ухвалив однорічну відпустку о. д-рові С. В. Савчукові з повним винагородженням за його великі заслуги для Церкви.
Собор вибрав нову Консисторію з о. прот. Є. Гриціною на чолі. Іншими членами Консисторії, до якої правом свого становища входять єпископи Церкви, є: о. Ф. Керніцький,

о. прот. Д. Ф. Стратійчук, о. М. Боднарчук, о. прот. П. Самець, о. Т. Ковалишин, о. прот. П. Мельничук, о. прот. П. Стефюк, о. І. Дмитрів, проф. Л. Білецький, проф. Д. Кондра, І. Г. Сирник, суддя Я. В. Арсенич, д-р І. Верхомин, адв. Ю. В. Стечишин, Л. Томащук, адв. А. Орищак і ґенерал Михайло Садовський.

Терен діяльности УГПЦ в Канаді Собор поділив на три єпархії.

Вересень

За ініціятивою Комітету Українців Канади і під Високим Патронатом Їх Ексцеленції Ґенерал Ґубернатора і Віконтеси Александер Тунісу почалися в цьому місяці ювілейні святкування з нагоди 60-ліття українського поселення в Канаді.

2. Відбувся у Мензі, Манітоба, окружний зїзд Союзу Української Молоді Канади округа "Чорне Море".
7. "Винипеґ Фрі Прес" відмічує 60-ліття українського поселення дуже прихильною статтею п.н. "По шістдесяти роках".
7. Починаються триденні ювілейні святкування у Винипеґу.
8. Відслонення Пропамятної Таблиці в будинку манітобського парляменту в честь українських піонірів. Увечорі святочна академія в Плейгавз для вшанування українських піонірів.
10. Помер в Едмонтоні на 64-му році життя Володимир Гривнак, управитель української ґуртівні (Індепендент Голсейл Лтд.) і відомий громадський діяч.
15. Відбувся в Торонті похорон Єпископа Платона.
15. Олекса Процюк, молодий адвокат в Саскатуні, здобув ліберальну конвенцію у провінціяльнім окрузі Ватрос в Саскачевані.
29 — 30. Святкування в Торонті 60-ліття українського поселення в Канаді.
30. Посвячення угольного каменя всеканадійської Української Греко-Православної Катедри Пресв. Тройці у Винипеґу.
30. Святкування в Канорі, Саск., 60-ліття українського поселення.

Жовтень

1. Українське Товариство Взаїмної Помочі в Канаді розписало ювілейну кампанію з нагоди 30-ліття свого існування.

6 — 8. Відбувся в Торонті зїзд Союзу Українців Самостійників і його складових орґанізацій. Головою на східну Канаду Вибрано д-ра Й. Ґорчинського.

11. Адвоката Івана Яремка назначено офіціяльним кандидатом консервативної партії в провінціяльнім окрузі Торонто-Белл-вудс. В Ошаві (округ Онтеріо) кандидує з тієї партії мейор Михайло Старчевський.
14. З Веґревил проф. І. Рудевський, директор канцелярії СУС, починає обїздку Алберти.
16. Н. В. Бачинський, спікер манітобського парляменту, вітає в парляменті королівську пару — принцесу Єлисавету і принца Филипа.
24. У міських виборах у Винипеґу перевибрано у третій варді С. Ребчука алдерменом, та А. Загарійчюка членом шкільної ради.
26. Міністер заграничних справ Канади Л. Б. Пірсон повідомляє посла Івана Дікура, що вже рішено включити українську мову до Міжнародної Служби при Сі-Бі-Сі для передач на Україну.
28. Жіноче Товариство ім. Лесі Українки при Українськім Народнім Домі у Винипеґу святкує 45-ліття свого існування.
31. Комітет Українців Канади осуджує імперіялістичну акцію Керенського і його ґрупи.
31. Пані Маруся Бендас вибрана членом шкільної ради в місті Принс Алберт в Саскачевані.

Листопад

7. Василь Гавриляк вибраний мейором Едмонтону рекордовою більшістю голосів в історії міста. Він одержав 26,858 голосів, а його опоненти — бувший мейор Парсонс 8,537, а Ґлів 5,909. До ради сепаратних шкіл увійшов Василь Середа.
9. "Винипеґ Фрі Прес" написав з нагоди вибору Гавриляка прихильну статтю.

9 — 11. У Винипеґу відбувся зїзд, скликаний Союзом Українців Самостійників і Колеґією св. Андрея.

10 — 12. Відбувся спільний зїзд в Едмонтоні, скликаний Союзом Українців Самостійників і Українським Інститутом св. Івана.

16 — 18. Відбувся в Саскатуні спільний зїзд Союзу Українців Самостійників та Українського Інституту П. Могили.

22. Адвокат Іван Яремко вийшов послом з консервативної партії в окрузі Торонто-Беллвудс. Це перший українець, що увійшов до онтерійського парляменту. Він повалив бувшого комуністичного посла і лідера в онтерійськім парляменті — А. А. МекЛавда. Яремко одержав 5,546 голосів, ліберал Ґульд — 5,187, а комуніст МекЛавд — 3,331.

В окрузі Онтеріо, де кандидував Старчевський, вийшов знову сі-сі-ефник Т. Д. Томас. Мейор Старчевський дістав 9,868 голосів, Томас — 12,006.

25. Українці у Винипеґу, згуртовані в місцевих відділах, відзначують концертом 30-ліття Українського Товариства Взаїмної Помочі в Канаді.

УСМІШКИ

***

— Яка є ріжниця між кіном і війною?

— ???

— Нема жодної. І на війні і в кіні найкращі місця ззаду.

***

— Як поводиться нашому приятелеві Павлові?

— Має велике щастя. Ледве місяць тому забезпечився від нещасливих випадків, а вже за той час три рази його переїхало авто.

***

— Як ви, куме, живете з своєю жінкою?

— Ріжно. Перед шлюбом я говорив, а вона слухала, по шлюбі вона говорила, а я слухав, а тепер обидвоє говоримо, а сусіди слухають.

***

— Моїй жінці лікар заборонив варити.

— Може хвора?

— Ні, я захворів.

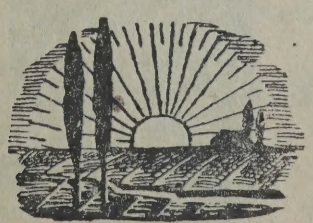

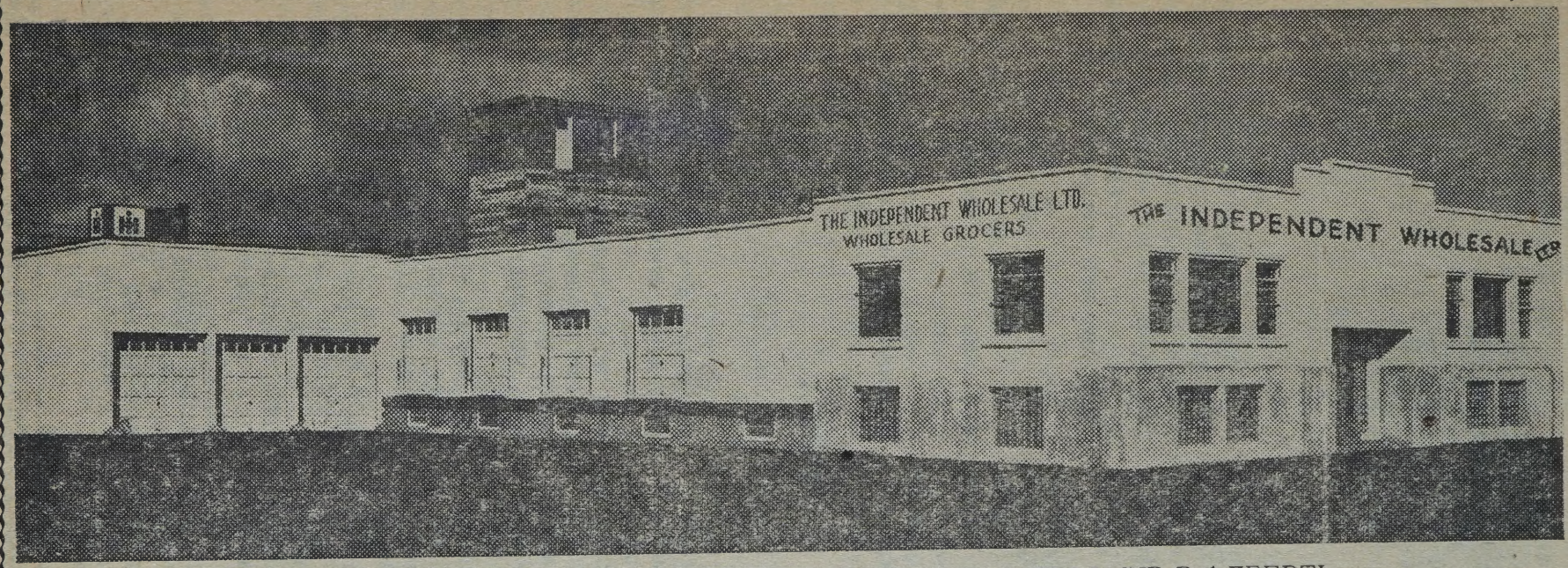

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГУРТОВИЙ СКЛАД ГРОСЕРІВ В АЛБЕРТІ.

ОБСЛУГОВУЄ ПОВЕРХ 400 СКЛЕПІВ, РЕСТОРАЦІЙ ТА ГОТЕЛІВ В ЕДМОНТОНІ І НА ОКОЛИЦІ
ПРИМІЩУЄТЬСЯ В СВОЇМ ВЛАСНІМ БУДИНКУ ТА ДАЄ ЗАНЯТТЯ 30-ом УКРАЇНСЬКИМ РОБІТНИКАМ.

Дмитро С. Фербей — голова. **Михайло Магус** — секретар.

Петро Василишин — заступник голови.

ДИРЕКТОРИ: **Петро І. Лазарович, К.С.; Др. Фавст Говда; Василь Гавриляк; Николай Шпачинський.**

Управитель (Менеджер): **Володимир Палилик.**

THE INDEPENDENT WHOLESALE, LIMITED

WHOLESALE GROCERS

W. Palylyk — Manager

PHONES:
Order Desk 26196
Gen. Office 26197

10326 — 107*th* *Street*

EDMONTON — ALBERTA.

PHONES:
Manager 26198
Buyer 26198

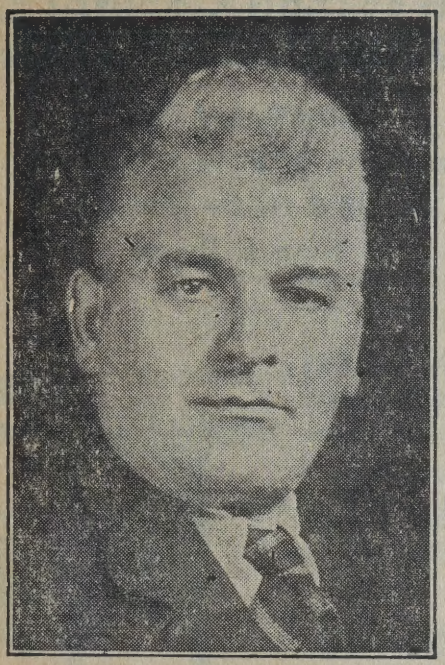

Н. В. Ґавінчук, власник-фотоґраф.

Українське Фотоґрафічне ЗАВЕДЕННЯ

Виконує всякі фотоґрафічні роботи, точно, солідно й на час.

Також продається:
Marriage Licenses.

GAVINCHUK STUDIO
Drawer D, Phone 31
SMOKY LAKE, ALBERTA

НАША ТОҐО РОДА ФІРМА Є НАЙБІЛЬША В КАНАДІ

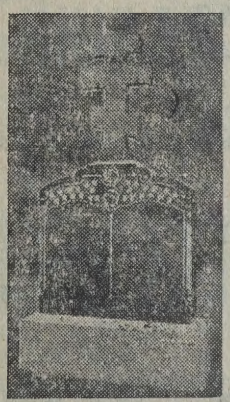

ҐАРАНТУЄМО КОЖНИЙ НАГРОБНИК, ЩО ВАМ ПРОДАМО

Пишіть за цінником — Booklet G.

The Alberta Granite, Marble and Stone Co., Ltd.

10702 — 101 St. Edmonton, Alta.

WESTERN CABINET MANUFACTURING CO.

Established 1937

Producers of Fine Millwork —
School & Office Furniture
Sash & Doors

Найбільш модерна фабрика виробництва Шкільних Меблів, Вікон і Дверей в Західній Канаді. Наш дуже справний персонал з досвідом багатьох літ, виробляє лиш меблі і столярські виробництва найвищої кляси, що є запевненням ґарантії для задоволення костомерів.

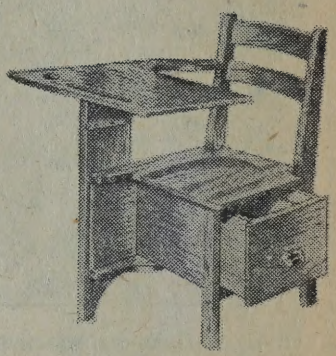

11002 — 101 STREET, EDMONTON, ALTA.

Telephone 25 704

Розумні Господині...

завсіди настоюють на славну

FIVE ROSES МУКУ

Щоб задовольнити свою сімю кожного разу, коли маєте щось пекти, завсіди вживайте *FIVE ROSES* муку для печива всякого роду.

Памятайте — домашне печиво ще досі є мистецтвом, а крім того приємністю.

Власність Винипеґу

Через 40 років Сити Гайдро постачувало по низькім кошті елєктрику для домів та індустрій у Винипеґу.

Сити Гайдро, як установа муніципальної власности, здобула собі солідну репутацію за совісну елєктричну обслугу.

Телєфонуйте 968 231 за скорою обслугою в справі нових інсталяцій денебудь у Винипеґу.

CITY HYDRO

Канцелярії: 55 PRINCESS STREET

Виставові кімнати: PORTAGE AND KENNEDY.

— СТАРІСТЬ —

ЗАНЕДБУВАННЯ ЗДОРОВЛЯ ПРИНОСИТЬ СКОРЕ СТАРІННЯ

Де многі ліки недописали, зела принесли добрий наслідок. Зела сягають так далеко, відколи чоловік існує. Це найстарший лік.

БІЛЬ ГОЛОВИ, що повстає в многих случаях задля слабої циркуляції крови, в заворотах голови, нервовості, умучення, нехіть до праці. Зелева гербата число 9, з ріжних 9 ґатунків зел. Ціна **$2.00**

ДЛЯ ЖЕНЩИН, — Болі в часі періоду спричиняють біль крижей, безсонність, тягар і тиснення в голові. Гербата 14 зел. ч. 7. — Ціна **$2.00**

ГЕМОРОЇДИ — Причина слабого травлення, збігла кров у відходових жилах.— Гербата з зел. ч. 11. — Ціна **$2.00**

БІЛЬ В НИРКАХ — пертя, біль у виданні мочі, біль крижей, заворот голови, нервовість. Гербата з 8 зел. ч. 8 — Ціна **$2.00**

СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА: Витніть це оголошення і залучіть **$3.00**, а отримаєте дві пачки з повище оголошених зел.

Маємо багато інших зел на складі.

Адресуйте:

Alphian Herb Company

P.O. Box 3541, Station B. Winnipeg, Man., Canada.

Michael H. Ponich,
LL.B., K.C., M.L.A.
Barrister, Solicitor, Notary Public.
Two Hills, Alberta, Canada

W. J. MASCIUCH & CO.

ACCREDITED PUBLIC ACCOUNTANTS

- Accounting
- Auditing
- Income Tax Work

4 TOOHEY BLDG.
99 St. & 102 Ave.
EDMONTON, ALTA.
Phones: 25 224 — 41 482

ОДИНОКА РІЗНЯ В АЛБЕРТІ

під управою і контролею українців.

Купуємо худобу і безроги та платимо найвищу торговельну ціну.

Виробляємо ковбаси, шинки і "бейкони" та вудимо їх.

Виробляємо "болони" і сальцесони та всякі інші мясні вироби.

Замовлення висилаємо точно і швидко.

Пишіть або телефонуйте до:

Capital Packers Ltd.
12907 — 57 *St., Edmonton, Alta.*

Телефони: 72255 і 71331.

ARCTIC BEVERAGES LIMITED

FLIN FLON, MAN.

ФАБРИКАНТИ
содових напитків
ORANGE CRUSH, SEVEN-UP.
й інших.

Fred Kyba
управитель.

МИХАЙЛО Ф. СТАДНИК

ОКУЛІСТ

Екзамінує очі

і

допасовує окуляри.

Michael F. Stadnyk

Office: Suite 3

Carnduff Bldg.

YORKTON, SASK.

Телєфон 1966

ПРИКРАСА й ПОШАНА В ЦВІТАХ

Замовляйте свої цвіти прямо, особисто, телєфоном або телєграфом.

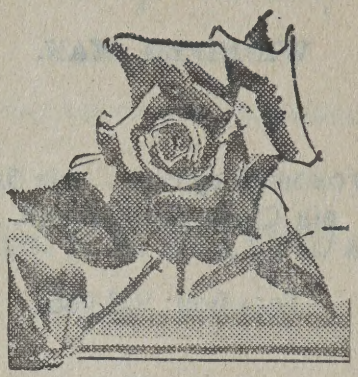

- живі цвіти, чи штучні
- весільні букети, корсажі
- вінки та інші похороні цвіти.

Позамісцеві замовлення на провінції висилаєсь як найшвидше.

SYTNICK FLOWER SHOP,
117 *Oak St.* *Dauphin, Man.*
Phone 505 J

РЕЧІ ЦЕРКОВНІ

Для наших церков і нашого обряду дістанете всякі церковні речі в найстаршій і найбільшій українській фірмі

„ПРОВИДІННЯ"

Пишіть по інформації і ціни до

PROVIDENCE CHURCH GOODS Company

710 Main Street, Winnipeg, Man.

ЩАДІТЬ!

ВАШ ГРІШ

в

ЩАДНИЧО-КРЕДИТОВІЙ СПІЛЦІ "КАРПАТІЯ"

Позички по уміркованих відсотках.

Carpathia Credit Union Society, Limited

862 Main Street,

WINNIPEG, MAN.

Телєфон 51 719

Nugget Hotel

711 Main Street

WINNIPEG, MAN.

На головній вулиці — пів блока від Сіпіярської стації.

Телєфон: 921 085

Управитель:

ГЕО. МАРІЯН

Your future is our business Today!

The GREAT-WEST LIFE ASSURANCE COMPANY
HEAD OFFICE—WINNIPEG

За РОЗКІШНИМИ ФУТРАМИ

вдавайтеся до

MONTREAL FUR CO.

502 Selkirk Ave., Winnipeg, Man.

Роблені для Вас, — до Вашої міри — по уміркованій ціні, у найновішім стилі.

Також переробляємо, направляємо й переховуємо (на літо) Ваші футра.

Телєфонуйте 594 445

Передплачуйте український релігійний часопис
"ВІСТНИК"

(Виходить від 1924 року)

ВІСТНИК **містить статті на церковні й церковно-історичні теми.**
ВІСТНИК **містить гарні й поучаючі оповідання.**
ВІСТНИК **містить статті на церковні церковно-історичні теми.**
ВІСТНИК **стоїть на сторожі найдорожчого скарбу українського народу — на сторожі його ЦЕРКВИ І ВІРИ.**

Передплата: в Канаді $2.00; в Зєдинених Державах $2.50; в Европі й інших краях $3.00.

Гроші слати на адресу:

THE HERALD Box 3626, Sta. B. WINNIPEG, MAN.

Compliments of

Dr. S. P. KLIMASKO

DENTIST

Telephone 4-1914
770 *Barton St. E.*,
HAMILTON, ONT.

Dr. J. A. PYLYPIUK

PHYSICIAN

Telephone 4-8911
770 *Barton St. E.*,
HAMILTON, ONT.

Dr. M. J. LAZAROWICH

DENTIST

Telephone 5-6760
770 *Barton St. E.*,
HAMILTON, ONT.

Dr. P. T. SMYLSKI

ORAL SURGEON

Telephone 5-3624
770 *Barton St. E.*,
HAMILTON, ONT.

Join PHILIPS
"Magic Circle"

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП РАДІЯ І ПЛАСТИНОК

(РЕКОРДІВ)

Так тяжко знайти нині відповідні речі, які відповідали б дійсності власного бажання, корисного для людини. Широкий і популярний вжиток нині, це Ваше РАДІО.

Ваша купівля — це на PHILIPS, CROSLEY і PYE Радіо, які знані в усьому світі. Ці й багато інших можете бачити в нашім склепі, де заощадите свій кошт у нашій продажі, чи направі вашого зіпсутого радіо.

В НАС ОДЕРЖИТЕ ТАКУ ОБСЛУГУ:

- **Чекування радія безплатно.**
- **Швидка обслуга авто радіо.**
- **Велика спеціялістика коротких хвиль.**
- **Заміна вашого вжитого радія на нове.**
- **Гарантія кожної направи один рік.**
- **Великий вибір українських рекордів.**
- **Легкі сплати.**

Щодо европейських частин до Вашого радія, інформуйтесь в нас. Пишіть, телєфонуйте або зайдіть і переконайтеся, чому люди користають більше в UNIVERSAL RADIO як десь в інших склепах.

Питайте за безплатним катальогом рекордів.

Universal Radio Sales & Service

921 Main St. (across from North End Market) **Winnipeg, Man.**

Телєфон 591 240

Властитель ПЕТРО СТОГУН.

ЗМІСТ

	Стор.
Календарна частина, пояснення до Богослужень тощо	3—31
На новий рік (вірш)	33
Бог предвічний народився (колядки)	34
В тайзі (оповідання)	35
Веселих свят (вірш)	41
Проворуб і Меркур	42
Праця, що перед нами (стаття)	43
Народні спостереження і приповідки	45
Петро Могила	46
Північний Кавказ	47
Карта східної Европи в IX віці	50
Джордж Вашинґтон	51
У полосі вічних льодів	52
Свято самостійности і соборности України	53
Гей, хто має міць (вірш)	53
Моя любов до України (вірш)	53
День героїв під Крутами	54
Сестрі (вірш)	55
Як Шевченка большевичать	56
Думка (вірш)	58
Праця в фармерстві	59
Народні спостереження і приповідки	63
Візія в майбутнє (гумореска)	64
Прибрався ліс (вірш)	65
А вже весна красна (гаївка, ягілочка)	66
Як дівчина стала княгинею (переказ)	67
Православні братства в Україні	68
До мови українських дітей (стаття)	69
Усмішки	71
Києво-Печерська Лавра	72
Христос Воскрес (вірш)	73
По смутку радість	73
А вже красне сонечко (вірш)	74
Червоношийка (леґенда)	75
І знов весна	77
Океаноґрафія	78
Сирітка (вірш)	78
Симон Петлюра	79
Україні (вірш)	80
Що значить бути канадійським горожанином	81
З сатири і гумору	82
Дитяча кімнатка у квіток	83
З сатири і гумору	84
Подвійне щеплення овочевих дерев	85
Полуниці — це певний дохід	86
Земле моя (вірш)	88
Сонце на обрії	89
Два горобці	90
Суджена (оповідання)	91
Буря — добродій людства	96
Дещо про Мексико	97
Асканія нова	100
Квіти велетні на острвові Суматрі	101
Природа і людина	102
Нові способи збільшення продукції воску на пасіці	103
Усмішки	104
Людські домівки	105
Літня ніч (вірш)	107
Саботажник	108
Десять років серед людожерів	109
Серпень (вірш)	110
Олімпійські ігрища	111
Практичні речі	113
Лікарські поради	115
Вечірній час (вірш)	116
Осінь (вірш)	117
Двоголова гадюка і інш.	118
Минуле й майбутнє	119
Українські поселенці в Саскачевані	121
Пісня орача (вірш)	123
Винаходи	124
На березі Саскачевану	125
Осінь наступає (вірш)	126
Памятник (вірш)	127
Як я пережив страшний голод 1933 р.	127
Розпука (вірш)	128
Ніч (оповідання)	129
Хто оплачує Обєднані Нації	130
Як повстали привітальні звичаї	131
Проблєма імігрантів у канадійськім промислі	133
Як приготовують каву	136
Бій за книгу (стаття)	137
Видавнича діяльність УВАН	139
Дещо зі споминів про музей визвольної боротьби України	140
Листопадові дні	143
Смерть героїв під Базаром	143
Нафта пливе у Редвотер	144
Важливіші події в житю канадійських українців	145

СВІТЛИНИ

Світлини, вжиті на сторінках 31, 65, 89, 90, 116, 117, 121, 122 та 126, належать Департаментові торгівлі і промислу провінції Манітоба.

ADVERTISERS' INDEX

	Page
The Alberta Granite, Marble and Stone Co. Ltd.	151
Alphian Herb Company	153
Arctic Beverages Ltd.	154
Bachynski Dr. V. F.	27
Bohonos W. J. — Optometrist	19
Capital Packers Ltd.	154
Carpathia Credit Union Society, Ltd.	155
Chester, Frank L. Agencies — Insurance	23
City Hydro	153
The T. Eaton Co., Ltd.	Front Inside Cover
Faryna L. H. — Optometrist	13
Ferbey M. S. — Real Estate	23
Five Roses Flour	152
Gavinchuk Studio	151
The Great-West Life Assurance Company	156
The Herald — semi-monthly	156
Holubitsky Dr. N. D.	25
Hryhorczuk M. N., — Barrister	21
Hudson's Bay Company	32
The Independent Wholesale Limited	150
Kanchier Dr. M.	19
Klimasko Dr. S. P.	157
Lazarowich Dr. M. J.	157
Lockport Inn	11
Masciuch W. J. & Co. — Accountants	154
Memorial Funeral Chapel	9
Montreal Fur Co.	156
Novak Dr. G.	29
Nugget Hotel	156
Onyschuk Y. — Insurance	15
Ponich Michael H. — Barrister	154
Potoski Dr. M.	21
Providence Church Goods Co.	155
Pylypiuk Dr. J. A.	157
Slipetz K. F. — Real Estate	17
Smylski Dr. P. T.	157
Solomon, Baryluk, Karasevich & Gingera — Barristers	81
Stadnyk Michael F. — Optometrist	155
Stefaniuk Michael — Optometrist	15
Sytnick Flower Shop	155
Tadman Hardware Co., Ltd.	17
Ukrainian Fraternal Society of Canada	32
Universal Radio Sales & Service	158
Verchomin Dr. J.	25
Western Cabinet Manufacturing Co.	152
Yale Hotel	11
Yaremchuk Dr. S. L.	13
Zakus Dr. P.	29

КНИГАРНЯ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

МАЄ НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ПОПУЛЯРНИХ КНИЖОК: повісті, оповідання, поетичні твори, казки для дітей, молитовники, співанники з нотами, драматичні твори.

МАЄМО на продаж українські рекорди славної Капелі Бандуристів, рекорди мужеського хору Вол. Богоноса. Альбом рекордів колядок.

МАЄМО до продажі канву, полотно до вишивання, українські взори вишивок, нитки до вишивання.

МАЄМО святочні картки на Різдво, на Великдень, патріотичні почтові картки з желаннями.

РЕЧІ ВИСИЛАЄМО НА ЗАМОВЛЕННЯ. Пишіть за КАТАЛЬОГОМ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ.

ДРУКАРНЯ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

ВИКОНУЄ ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ НА ЗАМОВЛЕННЯ в мовах українській і англійській.

Українські підприємства, церковні і світські організації, свідомі громадяни, повинні всі друкарські роботи замовляти в друкарні Українського Голосу:

Хто замовляє друки в друкарні Українського Голосу, піддержує своє власне видавництво і пресу.

Ціни на друкарських роботах умірковані, праця солідна.

В КОЖНІМ ДОМІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС. ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС. Є ЦЕ ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ЧАСОПИС В КАНАДІ, ЩО ПОВЕРХ 40 ЛІТ СТОЇТЬ НА СТОРОЖІ УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ ТА ЗАХИЩАЄ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Передплата: на рік в Канаді $4.00
до Злучених Держав Америки 4.50
до Европи 5.00

Ukrainian Voice

210—214 Dufferin Ave., P. O. Box 3626 Sta. B, WINNIPEG, MAN.

B37162

ВЗОРИ КАНВА ПОЛОТНА НИТКИ

КНИГАРНЯ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ МАЄ ДО ПРОДАЖІ:

ВЗОРИ ВИШИВОК В КОЛЬОРАХ:

Серія 1.

Число 1. Листок (11 цалів через 8½ цаля) 19 ріжніх взорів ..... .15
Число 2. Листок 17 ріжніх взорів ..... .15
Число 3. Листок 14 ріжніх взорів ..... .15
Число 4. Листок 17 ріжніх взорів ..... .15
Чотири листки за 50 центів.

Серія 2.

8 ріжнородних поштових карток взірців хрестиками в популярних взорах — одна штука ..... .05
Книжечка — 8 листків разом лише .... .25

Серія 3.

В пятьох кольорах. Ілюстрації та інформації на другій стороні в англійській мові про розміщення вишивки і спосіб виконання стібів ..... .15
Число 1. Листок (11 цалів через 8½ цаля) 8 взорів ..... .15
Число 2. Листок 10 взорів ..... .15
Число 3. Листок 10 взорів ..... .15
Число 4. Листок 11 взорів ..... .15
Чотири листки за ..... .50
Українські взори до вишиття — Альбом — 16 карток 12" X 8" 1.50

ПОЛОТНО ДО ВИШИВАННЯ.

Льняне, грубше, 27 цалів широке .... $2.15 ярд
Льняне, тонше, 54 цалів широке .... 2.95 "
Панама, 54 цалі широка ..... 2.95 "
КАНВА. Шість ріжніх сортів від грубої до дрібної. — Ціна ..... 1.50 "
НИТКИ ДО ВИШИВАННЯ: Кларк"с Анкор Но. 18 по 30 метрів.
Всі тревалі краски. Міток 10 центів:

Замовлення разом з грішми присилайте на адресу:

UKRAINIAN VOICE
BOX 3626, STA. B., WINNIPEG, MAN.